يوقارى اويله چيقار . مدعويندن بيلديكى بر ذات ديركه :
— افندم ! قوينكزده‌كى مطلقا كتاب اولملى .
— اوت .
— نه كتابى ؟
— قوندوره كتابى .
— عجايب ! هيچ ايشتمدم . نه‌دن بحث ايدر ؟
— حفظ اشيادن .
— يا ! امان، شوندن بر دانه‌ده بن آله‌يم .
صحافلرده‌مى بولنور ؟
— خير ، قوافلرده .

بر كويلو قادين ، محكمه‌يه مراجعتله قوجه‌سنك هر كيجه دوشكنه ايشه‌ديكندن شكايت ايدر. قاضى حريفى جلب ايدر. حريف « افندم ! بن هر كيجه رؤيامده كورورم كه عمان بر دكيز . دكيزك اورطه‌سنده بر آطه . آطه‌ده بر يوكسك تپه . تپه‌ده بر كوشك. كوشكك اوزرنده بر دوه. بن‌ده او دوه‌نك اوستنده. دوه صوايچمك ايچون بوينى دكيزه طوغرو اوزاتنجه قورقومدن ايشه‌رم. نه ياپه‌يم؟» دير. قاضى دونوب قادينه ديركه — قادين! بودهشتلى رؤيانك بن حكايه‌سندن بيله قورقوب طونمه ايشه‌دم. قوجه‌ك ايسه هر كيجه كوريورمش معذوردر — ديمش.

صوك

بر سرخوش فراش احتضارده جان ویروب آلمقده بولندیغی بر صیره‌ده صوقاقدن بر لاترینا کچر . باشی اوجنده اوتوران قاریسنه دیرکه :

— یاهو! سکا صوك بر وصیتم وار.

قاری — نه‌در ؟

— اولا شودولابی آچ . اوراده بر بیکلك شیشه طوریور. بر برداق طولدور ، کتیر . صوکره لاتریناجی‌یی چاغیر . کلسون بر آز پنجره‌نك اوکنده چالسون .

— امان افندی ! کرچکمی سویلیورسك ؟

— کرچك ! هم‌ده قطعی . اکر دیدیکمی یاپمازسه‌ك حقمی حلال ایتمم !

چاره یوق ، حریفك صوك وصیتنی ؛ اجرا ایتملی .

قوجه سرخوش ، برداغی بر کره یووارلار . صوکره آیاغه قالقار . سسنی لاترینانك چالدیغی هوایه اویدوره‌رق :

— انسان ، اویله‌ده اولور ، بویله‌ده !.. دیه پرنشئه ، یاتاغك ایچنده کوبك آته آته تسلیم روح ایدر .

---

بر آدم ، برقاچ کره جمعیتلرده قوندوره‌لرینی چالدردیغندن بعدما هانکی بر جمعیته دعوت اولنورسه قوندوره‌لرینی مندیله صاروب قوینه قویمغی قرارلاشدیریر . ینه برجمعیته دعوت اولندقده قراری وجه ایله قوندوره‌لرینی قوینه صوقوب

پادشاه « پکی ، اویله اولسون » دیر . وزیر ، درحال نه قدر یکی صاقال صالیویرمش کنج وارسه صاقاللرینی تراش ایتمه‌لری ایچون بر امر اعلان ایدر. یکی صاقال براقانلر هپ تراش اولورلر .

آره‌دن بر سنه کچر . وزیر « کوسه‌لره صاقال مناسب دکلدر ؛ زیرا هرکسك مسخره‌سی اولیورلرمش . بوکا ایسه پادشاهمزك رضاسی یوقدر. کوسه‌لر صاقاللرینی تراش‌ایتسونلر» دیه بر امر دها ویردیکی کبی کچن سنه صاقاللری تراش‌ایدیلن چلبیلرده بونلری کندیلریله همرنك ایتمك ایچون دعواجیلق ایتدکلرندن ناچار کوسه‌لرده تراش اولورلر . شمدی ، کلیر نوبت ، صاقاللیلره !

وزیر ، اوچنجی سنه حلولنده بر امر دها اعلان ایدرکه « هرکیمك صاقالی وارسه تراش ایتسون » . ابتدا برچوق کیشیلر مخالفته قالقیشه‌جق اولورلرسه‌ده بوسفر ، کوسه‌لرله کنجلر متفق اوله‌رق « بزم صاقاللرمزی تراش ایتدکلری زمان سز پك معقول کورمشدکز . خلط ایتمیکز ، شمدی‌ده بزمله مساوی اولکز ! » دیه تهدید ایتدکلرندن خواه ناخواه بونلری‌ده تراش ایدرلر . بوصورتله پادشاهك آرزوسی تماملیه یرینی بولور .

بر خاچ چیقاروب خسته‌نك دوداقلرینه طوغرو کوتورور . خسته پاپاسك الندن خاچی آلوب اویروب چویرمکه باشلار . « نه یاپیورسك ؟ اوپسه‌ك آ ! » دیجه مطره‌باز — طور، جانم، عجله ایتمه ! شو کوموشك قیمتی نه‌در ؟ قاچ غروشه رهنه قونوله‌بیلیر ؟ آکلایم‌ده صوکره — دیر .

---

ترکمن پادشاهلرندن بری کوسه ایمش . هرکسك‌ده کندی کبی صاقالسز اولمه‌سنی مراد ایدوب تبعه‌سی ایچنده نه قدر صاقاللی آدم وارسه تراش ایدلمه‌سنی وزیرینه امر ایدر. وزیر « شاهم ! امرکز باش اوستنه . لکن بو ایش غایت مهم ، بناءً علیه تأمله محتاج . مساعده ایدکزده بو آقشام اطرافلیجه دوشونه‌یم » دیر. پادشاه مساعده ایدر. وزیر او کیجه صباحلره قدر اویوماز . بر تدبیر دوشونور . نهایت ، بولور . ایرته‌سی کونی پادشاهك حضورینه چیقار ، دیرکه :

— افندم ! دوشوندم ، طاشندم ؛ بوایشك آنجق تدریجاً حاصل اوله‌بیله‌جکنه قانع اولدم. اکر دفعةً اجرایه قالقیشیله‌جق اولورسه قورقارم عمومك خشنودسزلغی، صیزلتیسنی، بلکه‌ده — معاذالله — اختلالی موجب اولور . فقط بکا اوچ سنه مهلت ویریرسه‌کز بو مدت طرفنده داخل ممالککزده برتك صاقاللی براقمیه‌جغمه سزی تأمین ایدرم .

احتیاج کورندیکندن بحث ایله اوچ بش کونه قدر تسویه ایدلمك اوزره او مقدار لیرا استقراض ایدر. آره‌دن بش آلتی کون، بر هفته ، ایکی هفته کچدیکی حالده پاره‌یی تأدیه ایده‌مدیکندن صاحب خانه کیفیتی نازکانه اخطاره مجبور اولور . مسافر ، اصلا تلاش ایتمکسزین « موسیو ! تمام اون کون اولیورکه پاره‌یی تدارك ایده‌رك سزه ویرمك ایچون اوطه‌کزه کلمشدم. فقط سزی بوله‌مدیغم ایچون زوجه‌کزه تسلیم ایتدم ؛ کیده‌لم ، صوره‌لم » دیر .

داین ایله مدیون قادینه مراجعت ایدرلر . قادینجغز پك زیاده بوزولوب ککه‌له‌مکه باشلار. مسافر جنابلری علو جناب کوستره‌رك :

— صیقلمیکز مادام ! شاید پاره‌دن بر مقدارینی خرج ایتمش ایسه‌کز هدیه‌م اولسون؛ اوست طرفنی بن اکمال ایدرم — دیر . قادین کندینی طوپلیه‌رق « خیر افندم ، پاره تمامدر . شوراده چکمجه‌مك کوزنده‌در » دیمکه مجبور اولور. بناءً علیه آلاجقلی آلاجغنی آلوب ، بورجلوده بورجندن قورتوله‌رق — قادیندن ماعدا — هرایکیسی‌ده ممنون قالیر .

~~~~~~

بر مطره‌باز خسته‌لانوب اولوم یاتاغنه یاتار . بر پاپاس کتیریرلر . پاپاس توبه واستغفار ایتدردکدن صوکره کوموش
~~~~~~

٤٤

بر دیشجی‌ده دکاننك جامکاننه شویله یازمشدی :

Maître dantiste

ایکنجی جلدك نهایتی

فصللرك آره‌یرلرنده اونودونوب قالمش اولان برایکی فقره‌نك دخی، ذیل اوله‌رق ، بورایه درجیله کتابه نهایت ویریلیر :

بر آدم ممالك اجنبیه‌دن برنده بیراجیلق ولوقانطه‌جیلق ایدن برینك خانه‌سنده بر اوطه کرالایوب اوراده یاتار ، قالقار ایمش . صاحب خانه ایله محبتی آرتیروب حتی آره‌لقده بر ، پاره لازم اولدقجه استقراض ایدر ووعده‌سی کلنجه فائضیله برابر تأدیه ایلر ایمش . بر آره‌لق صاحب خانه‌نك زوجه‌سی مسافر اجنبینك نظر رغبتی جلب ایدر. انجامکار کالای وصالك اللی لیرایه پازارلغی کسیلیر. اما ، کندیسنده اوقدر پاره اونامغله خانه صاحبنه کیدوب مهم ومستعجل بر ایش ایچون اللی لیرایه

یاپلمش ، اوزرینه جلی یازی ایله شویله برلوحه آصلمشدی:
« ادرنه یولجیلرینه واز جمله عمومه مخصوص مسافرخانه‌در»

## ٤٢

شهزاده باشنده بر ترك شکرجی کندی اعمالکرده‌سی اولان کستانه شکرله‌مه‌سنی، که فرنکلر بوکا Chateignes glacées دیرلر ، دکانك اوزرینه آصدیغی بر لوحه ایله شویله اعلان ایتمشدی :

Sucre de Chateigne

## ٤٣

بر تاریخده غلطه‌ده ، بر آدم کوچوجك بر دکانه اوچ بش قاوانوس قورو قهوه ایله بر مقدار توتون ، برایکی‌روجه، فرانسزجه غزته قویمش ، دکانك اوزرینه‌ده شویله برلوحه تعلیق ایتمشدی :

A la Sorbonne de paris

آغلامیان اهل وجدان پك آزدر . هر نه ایسه، بوراسنی براقهلمده بوغریب لوحه واعلاننامه‌لردن برقاچنی ذکرایده‌لم :

بر تاریخده اخواندن بر ذات ایله بك اوغلنده عبدالله قارداشلرك فوطوغرافخانه‌سی اوکندن کچوب کیدرکن برمانیفاتوره‌جی مغازه‌سنك اوزرنده بیوجك برلوحه کوزمزه چارپدی‌که غایت کوزل بر یازی ایله وآلتون یالدیزله یازلمش ایدی . لوحه ، شو عباره‌یی محتوی ایدی :

« فروخت متحیره »

آلت طرفنده فرانسزجه‌سی اولمامش اولسه‌یدی معناسنی آکلایه‌میه‌جق ایدك . فرانسزجه‌سنك دلالتیله آکلاشلدی‌که بو ، « حیرت بخش صاتش » دیمك ایمش! الله سلامت‌ویرسون، آرقه‌داشم طایانه‌مدی. ایچری کیروب مغازه صاحبنه لوحه‌نك نه قدر معناسز ، نه قدر کولنج برشی اولدیغنی آکلاتدی . مغازه صاحبی معقول شناس برآدم ایمش . اوچ بش کوندن صوکره کچدیکمزده لوحه‌نك ایندیرلمش اولدیغنی کوردك .

---

## ٤١

روم ایلی دمیر یوللری یکی یاپلدیغی زمان سرکه‌جی اسکله‌سی جوارنده وموقفه کیدیله‌جك یولك قارشیسنده‌کی قهوه‌خانه‌لر صیره‌سنده ادرنه‌دن کله‌جك یولجیلر ایچون بر مسافرخانه

## ٤٠

( باقل ) بین‌العرب (عی) لقله یعنی افادهٔ مرامده عاجز اولمقله معروف بر کیمسه ایدی . بر کون اون آقچه‌یه بر آهو یاوروسی صاتین آلوب قوجاغنه آلمش کوتورورکن یولده بیلدکلرندن بری راست کلیر . قاچه آلدیغنی صورار . باقل بر درلو « اون آقچه‌یه آلدم » دیمکی بجره‌مدیکندن اشارتله آکلاتمغه‌قالقیشه‌رق اون عدده دلالت ایتمك اوزره اللرینی قالدیروب پارماقلرینی آچنجه آهو قوجاغندن فیرلادیغی کبی قاچمش !

## ٤١

خان ، دکان ، مغازه کبی مبانیٔ عمومیه اوزرلرنده بعضاً اویله لوحه‌لر ، اوته‌ده بریده اعلاننامه‌لر کورولورکه انسان کولمکدن کندینی آله‌ماز و بونلرك یاننده « ملت خان ، یاغلقجی خان ، آتلیه ، تاپیسیه ، پروکار ، صالون دو قوافور ، کله‌پور ، لیبروری [لیبره‌ری] » کبیلری پك عادی قالیر

بونلری کوروب‌ده کولن اهل لسان پك چوق ایسه‌ده لسانمزك یادلر النده اوغرادیغی بو تخریباته ، هله حکومتجه بوکا قارشی ایدیلن اغماضه نظر تأسفله باقوب‌ده

— مبعوث‌ده‌می اولدی ؟ بوراده باش محرر ده‌جلمی ؟
— بوراده‌کی دالکف ...
— تمام ایشته ، دالجف !..

## ٣٨

احبادن برینك عرب بر خدمتکاری واردی . قاورلمش فندیغه « کاوور اولمش فندق » دیردی .

## ٣٩

افندیله آشجی قادین

افندی — ماورده !
— آفریم ! [ افندم ] .
— نه پیشیردك باقه‌لم ؟
— تازه تازه طونومه [ طوله ] طولدردم .

## ۳۶

سوریه‌لی بر آدم ، « علقو بك » نامنده طانیدیغی برینی کوپرودن کیدرکن آرقه‌سندن کوروب آوازی چیقدیغی قدر — آلا کوپك ! آلا کوپك ! — دیه باغیرمش .

## ۳۷

معلومدرکه ( صباح ) غزته‌سی محرر سیاسیسی دیران کلکیان افندی ، مقاله‌لرینه امضا یرینه ( د . ك ) اشارتی قور. ینه معلومدرکه کریدلیلرله روم ایلی ولایاتندن بعض محللر اهالیسی کاف حرفنی جیم کبی تلفظ ایدرلر. احمد راسم بك یازیورکه :

بزم مطبعه‌ده واقع اولدیغی منقول ( ج ایله ك ) بحثی : بویننده کل قوروسی رنکنده بر آتقی ، النده مکتوب بر مراجع . محرر افندیلردن برینه :

— داچف افندی بوراده‌میدر ؟

— داچف افندیمی ؟

— ئه ... وت ! ..

— خیر . او ، بوراده بولنماز ، مبعوثانده آرایکز .

( مارقاپولو ) اسمنده سوریه‌لی بر خرستیان، لاجل المصلحه استانبوله کلیر . ایشنی بیتیروب مملکتنه عودت ایده‌جك اولور. بیلت آلمق ایچون واپور قومپانیه‌لرندن برینه کیدر . بیلت مأموری ترك ایمش . عربه « آدك نه در ؟ » دیه صورار . عرب — شیوهٔ مخصوصیله — « مرکبولو » دیر . مأمور افندی ایسه بونی « مرکب اوغلی » آکلادیغندن حریفك دیك دیك یوزینه باقه‌رق «کوپوغلی! بنمله اکله‌نیورمیسك؟ بویله اسمی اولور ؟ طوغروسنی سویله‌ك آ! » دیر . عرب ، هیچ طورینی بوزمیه‌رق ینه « مرکبولو » دینجه مأمورك رفیقی قهقهه‌لرله کوله‌رك « جانم ! نه قالین قفالی ایمشسك ! آکلایه‌مدکمی ؟ حریف ( مارقاپولو ) دیه‌جك، امادیلی دونمیور بویله دییور! » دیمش .

~~~~~~~~

## ٣٥

بر عرب موزع ایله مشتری

مشتری — او فرانسزجه غزته‌نك آدی نه‌در ؟

موزع — ( شیوهٔ مخصوصیله ) لاترکی .

مشتری — ترکجه اولمدیغنی بیلیورم ؛ آدینی صوریورم .

~~~~~~~~

ایسته‌مش . اوشاق کیدوب — افندی ، برکیجه‌جك سزك « ضعیفهٔ حامله » یی ایستیور — دیمش .

## ٣٣

جاهل ونا قابل بر آدم، عربستانه کیدوب سنه‌لرجه مدت قالدیغی حالده عربجه‌دن یالان یاکلش . ترس تورس اوچ بش کلمه آنجق بلله‌یه‌بیلمش . بر کون عربك برینه « کیت » دیمك مراد ایدوب « رح ! » دیه‌جك یرده « تعال » یعنی « کل » دیه خطاب ایدنجه عرب بالطبع منادیدن طرفه کلمکه باشلامش . اوکلدکجه حریف متصل « تعال ! تعال ! » دیر طورور ، عرب‌ده ظاهر ، کیزلی برشی سویلیه‌جك ظنیله ایلریلرایمش . کله کله تا ، یانبه صوقلمغله حریف ، شدتله کوکسندن قاقه‌رق — اوته تعال ، به حریف ! — دیمش .

## ٣٤

عربلر (پ) حرفنی (ب) تلفظ ایتدکلری کبی (ق) حرفلی کلمات اعجمیه‌یی‌ده قافلری کافه تبدیل ایده‌رك سویلرلر : ( پاشا ) یه ( باشـا ) ، ( آووقات ) ه ( افکات ) دیدکلری کبی !

( مارقاپولو ) اسمنده سوریه‌لی بر خرستیان، لاجل‌المصلحه استانبوله کلیر . ایشنی بیتیروب مملکتنه عودت ایده‌جك‌اولور. بیلت آلمق ایچون واپور قومپانیه‌لرندن برینه کیدر . بیلت مأموری ترك ایمش. عربه « آدك نه در ؟ » دیه صورار . عرب — شیوهٔ مخصوصیله — « مرکبولو » دیر . مأمور افندی ایسه بونی « مرکب اوغلی » آکلادیغندن حریفك دیك دیك یوزینه‌باقه‌رق «کوپوغلی! بنمله اکله‌نیورمیسك؟ بویله اسمی اولور ؟ طوغروسنی سویله‌ك آ! » دیر . عرب ، هیچ طورنی بوزمیه‌رق ینه « مرکبولو » دیجه مأمورك رفیقی قهقهه‌لرله کوله‌رك « جانم ! نه قالین قفالی ایمشسك ! آکلایه‌مدکمی ؛ حریف ( مارقاپولو ) دیه‌جك، امادیلی دونمیور بویله دییور!» دیمش .

## ٣٥

### بر عرب موزع ایله مشتری

مشتری — او فرانسزجه غزته‌نك آدی نه‌در ؟

موزع — ( شیوهٔ مخصوصیله ) لاترکی .

مشتری — ترکجه اولمدیغنی بیلیورم ؛ آدینی صوریورم .

ایستەمش . اوشاق کیدوب — افندی ، برکیجەجك سزك « ضعیفۀ حامله » یی ایستیور — دیمش .

## ٣٣

جاهل ونا قابل بر آدم، عربستانه کیدوب سنەلرجه مدت قالدیغی حالده عربجەدن یالان یاکلش ، ترس تورس اوچ بش کلمه آنجق بلله‌یه‌بیلمش . بر کون عربك برینه « کیت » دیمك مراد ایدوب « رح ! » دیه‌جك یرده « تعال » یعنی « کل » دیه خطاب ایدنجه عرب بالطبع منادیدن طرفه کلمکه باشلامش . او کلدکجه حریف متصل « تعال ! تعال ! » دیر طورور ، عربده ظاهر ، کیزلی برشی سویلیه‌جك ظنیله ایلریلرایمش . کله کله تا ، یانه صوقلمغله حریف ، شدتله کوکسندن قاقەرق — اوته تعال ، به حریف ! — دیمش .

## ٣٤

عربلر (پ) حرفنی (ب) تلفظ ایتدکلری کبی (ق) حرفلی کلمات اعجمیه‌یی‌ده قافلری کافه تبدیل ایده‌رك سویلرلر : (پاشا) یه (باشا) ، (آووقات) ه (افکات) دیدکلری کبی !

## ۳۰

اقلام افندیلرندن بری یازدیغی کاغده « غرهٔ مایس » دیه بر تاریخ قویمش. ممیز افندی‌یه کوسترەرك « شو غرەنك یانندەکی مایس آچیق خطا دکلیدر؟ » دیمشلر. — اوت، کاتبنك یوزینه چارپملی! — دیمش.

## ۳۱

فرانسزجه « تانت » لفظی چادر معناسنه کلدیکی کبی خاله، تیزه معنالرینی‌ده افاده ایدر. املاجه فرقلری وارسه‌ده تلفظده یوقدر. فرانسه مجلس قواننده بر هزیمتدن بحث اولندیغی صیرەده « دشمن، قوماندانك تانتنه تعرض ایتدی » دینلمەسی اوزرینه اعضادن بری — اوقوجه قاری‌یی اردویه کوتورمکده نه معنی وار ایدی! — دیمش.

## ۳۲

بر ذات، اوشاغنی احبابندن برینه کوندروب « صحیفهٔ کامله » اسمنده بر کتابی بر کیجەجك مطالعه اولنمق اوزره

ديه دعوتی تبلیغ ایدر. خوشقدم طوغرو پدرك یانه‌کیده‌رك دیرکه:

— شیخ افندی بو آقشام صالح افندی‌یه ( افترا ) ایتمش. صالح افندی‌ده سزی ( دعوی ) ایدیور.

خوشقدمك ( افترا ) دیدیكنك ( افطار )، ( دعوی ) دیدیکك‌ده ( دعوه ) یعنی ( دعوت ) اولدیغنی — شیوه‌سنی بیلن خانه‌خلقی — درحال آکلار ایسه‌ده پدر، اوروج حالیله آکلایه‌مدیغندن ( افترا )، ( دعوی ) سوزلرندن زیاده‌تلاش واضطرابه دوشه‌رك والده، فلان طرفلرندن حل مشکل اولننجه‌یه قدر خیلی کچیدلر کچیریر.

## ٢٩

« آتش کناری قیش کونك لاله‌زاریدر » مثلنجه بر مجلسده قیش زمانی آتشك سولدیکندن بحث اولنورکن بر ذات « النارفاکهةالشتا » دیمش. حضاردن بری « هله‌مغنیسانك اولورسه ! » دیمش. بوسوزی سویلین آدم چیقوب کیتدکدن صوکره کلن آدمه بو محاوره‌یی نقل ایتدکلرنده — افندم ! حریف عربستانه کیتمه‌مش‌که بیلسون ! نارك اعلاسی طائفده چیقار — دیمش.

## ٢٧

ینه ، سوختەنك بری. سلطان احمد ثالثك ایران مظفریاتنه دائر سویلنیلن :

آلدی تبریز و نهاوندینیده ایرانك

مصراع تاریخی :

اَلَّذی تَبرِیزَوْنَها وَنَدَ یَندَهْ اَیْرانَكَ

--------

## ٢٨

« خوشقدم » نامنده زنجی بردایەمز واردی . استانبوله بیوجك کلدیکی ایچونمیدر، نەدر بردرلو ترکجەیەدیلی یاتمازدی. حتی کندی آدینی بیله طوغرو سویلیەمز . ( خوشقدم ) ی ( ماسقەده ) دیه تلفظ ایدردی . اقربامزدن صالح افندی، بر رمضان مشایخدن بر ذاتی افطاره دعوت ایدر . شیخ افندی‌یه پدر مرحومك‌ده محبتی اولدیغندن پدره ده بر اوشاق کوندریر . اوشاق . قاپویی آچان خوشقدمه « افندی سلام ایتدی . بو آقشام شیخ افندی بزه افطاره کله‌جك . بك افندی‌یی‌ده دعوت ایدیور ، بیورسونلر دییور»

— والله ، عالمده سزك قدر ايللوژيق بر كيمسه كورمدم ! — ديه ترجمانی صوك درجه‌ده حدتلنديرير .

## ٢٥

وقتيله [ شمدی دكل ] برقلم مميزی ايله مقابله‌جيسی اوراق مقابله ايدركن مقابله‌جی ( امين‌الفتوی ) يی « امين‌القنوی » ديه اوقوينجه مميز افندی حدتلنه‌رك :

— به جاهل ! « قونيه » يی نره‌دن چيقاردك ؟ شونی « امين‌الفتوی » اوقوسه‌ك آ !..

ديه تكدير ايدر .

## ٢٦

سوخته‌نك بری ، شارح مثنوی اسماعيل انقروی حضرتلرينك غلطه مولويخانه‌سنده‌كی تربه‌سنده صندوقه‌سی اوكنده بولنان لوحه‌ده محرر رباعينك ابتدا كوزينه ايليشن صوك مصراعنی كه

آدابله كل مرقد شارحدر بو

در ، شويله اوقومش :

آدابَ لَه كُلْ مُرْ قَدْ شار حَدَرْ بُو

چیلدیره‌یازدی ! « پاردون ! او . لوطی دکل، لوتی» دردیدی.
بریکی — نه ضرری وار ؟ فرنکجه دکمی . اویله‌ده اولور
بویله‌ده — جوابنی ویردی. ادیب صیقلدی. حضار کولشدی.

## ۲۳

امور شهبندری مدیری طورپیل توفیق ، که خاطری
صاییلیر جهلادن ایدی ، «ضمیر منیر» ترکیبنی « ضَمبِرْ مَنبِرْ »
دیه اوقوردی . بر کون « رونق طراز » ی « رُونَقْ طراز »
اوقومقله برابر اجنبی بر اسم ظن ایده‌رك بعدما بوکبی اجنبی
اسملرینك قوس ایچنده یازلمه‌سی ایچون قلمك ممیزینه
امر ویرمش .

## ۲٤

بر کون ، یاننده بولنان مأمورلردن بری ، لاقیردی
آره‌سنده — منطقسز ، غیر منطقی دیمك اولان— illogique
[ ایللوژیق ] کلمه‌سنی صرف ایتمش . طورپیل ، بونك نه‌دیمك
اولدیغنی صورار . اکلنمك ایچون عاقل، ذکی معناسنه اولدیغنی
سویلرلر. آره‌دن برقاچ کون کچر. سفارات اجنبیه ترجمانلرندن
بری بونك اوطه‌سنه کلیر . اثنای صحبتده طورپیل ترجمانه :

اولدیغندن الندن چوبوق دوشمزدی. تمام دیوانی النه آلوب ده:

« الایا ایها الساقی ادر کاساً وناولها »

مصراعنی اوقور اوقوماز قومشو ، آیاغه قالقوب — واه خواجه!.. یازیق!.. بن سنی بر مسلمان آدم صانیردم! —دیدی. خواجه کمال حیرتله « نه وار ، نه اولدی ؟ » دینجه : — دها نه اوله جق؟ هم چوبوق ایچیورسك، هم آیت اوقویورسك!— دیدی .

## ۲۲

محمود کمال بك دییورکه :

وقتیله بر مجلسده شبان ارباب قلمدن و « بالالق ایستین ترس . غایتله آلچاق اوللی » مرتبه سنه متقارب اصحاب مراتب ومناصبدن برینه ملاقی اولدم. ( پیه رلوتی ) دن بحث ایدیوردی. اثنای بحثده ( غلظت ) کلمه سنی مکرراً ضم ایله تلفظ ایتدی .

حضاردن بری، جواب ویربرکن او کلمه یی بالالتزام تکرار وطوغرو تلفظ ایتدی . کنج ادیب ایشك فرقنه واردی : « مون شر ! نه ضرری وار ؟ عربجه دکلمی ، اویله ده اولور بویله ده » دیدی . مخاطبی برشی سویلمدی . فقط ، بر آره لق صیره سنی دوشوروب ( لوتی ) یی — ضمهٔ ثقیلهٔ مقبوضه ایله — ( لوطی ) طرزنده تلفظ ایتدی . کنج شاعر ،

« اویله جاهلسك كه اجهللر سنی تجهیل ایدر »
مصراعنی اوقودم .

## ٢٠

بر ذات طرفندن تبلیغ اولنمشدر :

فضل وکمالی مدرسه‌لرجه ویریله کلن اجازتنامه‌نك کثرت وتنوعنده ظن ایدن وبناءً علیه برر طرف وتقریبنی بوله‌رق متعدد مدرسدن اجازتنامه آلان بر خواجه . کندیسنه اسناد جهل ایله مأذون اولمادیغنی ادعا ایدن بر کیمسه‌یه جیبندن بش دانه اجازتنامه چیقاره‌رق حدت و غضبله : — بونلری آنام قاری ویرمدی‌یا ، آل بر دانه! آل بر دانه‌دها! — دیه حامل اولدیغی اجازتنامه‌لری برر برر حریفك یوزینه چارپتش وزعمنجه اثبات کمال ایتمش !

## ٢١

چوجوقلغمزده ، برادرم مرحوم ایله کیجه‌لری خانه‌مزده بر خواجه‌دن فارسی اوقویور ایدك . بر کیجه قومشولرمزدن بر امی آدم ، هرنصلسه اوطه‌مزه کلدی . او کیجه حافظ دیوانه باشلامشدق . خواجه‌مز پك زیاده توتون تریاکیسی

اوغرامش کبی ، قارنی اوغشدوره‌رق « براز مساعده ایدك . صوکره جوابنی ویریرم»دیه قالقوب طیشاری چیقار، طوغرو قاریسنه کیدوب « امان قاری! مسافربکا شویله‌برشی صوردی، نه جواب ویره‌یم ؟ » دیه قاریدن استمداد ایتدیکی صیره‌ده اوطه‌سنده تجوید درسنه چالشمقده اولان اوغلنك « مد متصل» دیدیکنی ایشیدنجه « هاه !» دیه‌رك قوشه قوشه مسافرك یاننه کلوب « افندم! سؤالکز نه ایدی؟ » دیر. مسافر «نصر» نك نه کلمه اولدیغنی صورمشـدم » دیر . حریف « مد متصل » دینجه مسـافر — والله قبول ایتمم ! ایچریده قاموسه باقدك‌ده اویله جواب ویریورسك ! — دیمش .

~~~~~~

## ١٩

مشهور محررلرمزدن بری ، ترجمه ایتـدیکی بر رومانده بر قادینك یلپازه‌لندیکنی « قونتس ، النه یلپـازه‌سنی آلوب یللندی » صورتنده ترجمه ایتمشدی ! بونی ادبادن کچین برینه سویله‌دیکمده ( یلپازه ) یه ایلیشیورم صـانه‌رق و ( مروحه ) لفظنی (مُروَحَه ) تلفظ ایده‌رك :

— زواللی‌جاهلدر، « مروحه » یی نه بیله‌جك. « یلپازه » دیمش — دیدی !

بن‌ده ایچمدن ، حضرت مترجمه خطاباً :
~~~~~~

بری آیلك صحیفه‌نك ظهرینه بر (لا)، برده (می) حرفلرینی -- آزمایش قلم نوعندن اوله‌رق — یازمش. او مدقق هیئت ویاخود مأمور بونی کورنجه تدقیقه بیله لزوم کورمکسزین دفتره او نام ایله کچیرمش! (تاریخ) ی نره‌دن چیقارمشمی دیدکنز؟

ایشته بوکا سزده شاشك بن‌ده!...

## ۱۷

«اصطلاح پاره‌له‌مق» مراقنده اولانلردن بری، بر مجلسده «عسل» دینلدیکنی ایشیدوب «عسل نه‌در؟» دیه صورمش، «بالدر» دیمشلر. بر کون خیلی یول یورویه‌رك یورلمه‌سی اوزرینه اللرینی بالدیرینه کوتوره‌رك اوغشدوروب طورورمش. «نه اولدك؟» دیمشلر، — عسللرم آغریور — دیمش.

## ۱۸

علما قیافتنده بر جاهل، کندی کبی بر جاهله مسافر اولمش. اثنای صحبتده مسافر، خانه صاحبنه — «نَصَرَ» نه کلمه‌در؟ — دیه صورمش. حریف، شدتلی بر دفع طبیعی‌یه

( فیروز آغا ) نك ( پەوروز آغا ) اولمدیغنی اوکرندکده بونی نه خلط ایتمکه اوکرنمدك — دیدم .

## ۱۶

کتبخانەلردن برینك فهرستنی قارشدیریرکن ( مهرومه دیوانی ) و ( لامی تاریخی ) دیه ایکی کتاب اسمی کوزمه ایلشدی. مراق ایدوب چیقارتدم . ابتدا « مهرومەدیوانی » نی آچدم: برده باقەیم کەغایت نفیس یازیلی برشیخ غالب دیوانی ! صوکره اوتەکنی آچدم؛ اوده فائضینك «زبدةالاشعار » نامندەکی تذکرهٔ شعراسی !... عجایب ! بونلر نیچون بویله یاکلش قید اولنمش ؟ دیه دوشوندم : کتابلرك باش طرفلرینه ، ایلك صحیفەلرینه باقدم؛ درحال ایشی آکلادم: وقتیله عموم کتبخانەلرك فهرستلرینی تنظیم ایدن هیئت و یاخود بو کتبخانەیه مأمور ایدیلن ذات شریف کتابی الهآلمش . سطرلرینك شکلندن بر دیوان اولدیغنی آکلایوب فقط عنوانی یازلمامش، وباش طرفه ایسه :

« مهر ومه کیم آسمانی دور ایدرلر روز وشب »

مصراعیله مصدر نعت شریفی تصادف ایتمش اولدیغندن ( مهرومه دیوانی ) دیه قید ایتمش ! ( لامی تاریخی ) نه کلنجه، بوندەده عنوان یازلمیوب آنجق حسن خط هوسکارلرندن

— نه ایسه . فیروز آغا محله‌سی بوراسیمی ؟

— بوراسی . نه ایسترسك ؟

— محله‌نك بكجیسنی كورمك ایسترم .

— بكجی بنم .

— یا .. قوزوم ، بكجی آغا ! ( احسن ) افندینك اوی نره‌ده‌در ؟

— نه‌دن صوردك ؟

— كوره‌جكم‌ده .

— كوروب نه یاپه‌جقسك ؟

— الله الله ! سنك نه وظیفه‌ك ؟

— بكجی دكمی‌یم ؟ البته آكلامق ایسترم .

— پكی ، آكلاته‌یم : دفترخانه‌ده بر كاغدی واردی ، بندن ایسته‌مش . آلوب كتیردم .

— ویر بكا كاغدی كوره‌یم .

لاحون كویان حجتی چیقاروب ویرده . كوزلكنی بورننه طاقوب بر كره كوز كزدردكدن صوكره درشتانه :

— سن بكا ( احسن ) افندی دییورسك . اما بوراده ( حسن رضا ) افندی یازیلی .

بورده كاغدی آلوب باقه‌یم كه : ( حَسَنْ رضا ) دیه اوقودیغی ( حُسْنِ رضا ) ایمش ! آرتق طیانه‌مدم : دیده‌كه :

— بره هی جاهل ! ( حَسَنْ رضا ) دكل ، ( حُسْنِ رضا ) در

## ۱۵

داخلیه مکتوبی قلمی قدمای خلفاسندن حلیم افندی، که ظریف ، خوشکو ، حاضر جواب بر ذات ایدی ، نقل ایدردی‌که :

اخوانمزدن ( احسن ) افندی نامنده بری وار ایدی . بر تاریخده بش اون کون قدر خسته‌لانوب قلمه کله‌مه‌مشدی . بواثناده بر کون بکا بر تذکره کوندروب تصرفنده بولنان بر ملکی زوجه‌سنه فراغ ایلدیکنه دائر دفترخاقانی نظارتنده دردست معامله بر حجت اولدیغندن بیتمش ایسه آلوب‌خانه‌سنه کتیرمکلکمی رجا ایتمش .

دفترخانه‌یه کیتدم ، کاغد یازلمش ایمش ، آلدم . احسن افندی طوپخانه‌ده فیروز آغا محله‌سنده اقامت ایدردی . خانه‌سنی بیلمدیکمدن بکجیدن‌صورمق‌اوزره محله‌قهوه‌خانه‌سنه کیتدم . قهوه‌خانه‌دن ایچری کیردم . پالا بییقلی، آبانی‌صاریقلی، چوخه شالوارلی ، شال قوشاقلی . کوموش کوستکلی، پارماغی یوزوکلو بر آدمك پیکه‌یه اوزانمش ، چوبوق ایچمکده اولدیغنی کوردم . باشقه کیمسه یوقدی . سلام ویروب دیدم‌که :

— آغا حضرتلری ! ( په‌وروز آغا ) محله‌سی بوراسیمی؟

— ( تعبسله یوزمه باقه‌رق ، آزارلارجه‌سنه ) نه دیدك ؟ ( په‌وروز آغا ) می دیدك ؟ اوكا اویله دیمزلر ، ( فیروز آغا ) دیرلر !

اوقودم . مکر ( آبوت ، نابوت ) دیدیکی «ابوت و بنوت» ایمش ! بن پدره ، پدر بکا باقه‌رق بی اختیــار مقره‌لری قویویردك !

## ١٣

ینه بو ذات ایله بر کیجـه بر یرده بولنیوردق . بن او تاریخده خارجیه مکتوبی قلمنه دوام ایدیوردم . برقاچ کون اول ترفیع صنف ایتمش ، رتبه آلمشدم‌که یکرمی یاشنده آنجق وار ایدم . مجلسده بولنانلر تبریك ایتدکلری صیره‌ده اوذات‌ده تبریك ایله برابر — بز برشی اوله‌مدق : باری سز کنجسکز ، چالیشکزکه انشاءالله ( عدم درایتکز ) سـایه‌سنده آز وقتده ( طغیان ) ایدوب خارجیه ناظری اولورسکز — دیدی .

## ١٤

وقتیله اوقاف ناظرلغنــده بولنان مجید افندی فجأةً وفات ایتمشدی. بونی خبر آلان جهلادن بری، دیکرینه —(القاب) ناظری ( حجةً مفات ) ایتمش — دیمش .

## ١١

جاهل اولدیغی حالده مصطلح سوز سویله‌مك مراقنده بولنان کتبه‌دن بری ، برآدمه « سکا امنیتم یوقدر » دیه‌جك یرده :

— بنوء استعمالم تأمین دکلدر — دیدی !

## ١٢

نافعه ناظری اسبق متوفی محمود جلال‌الدین پاشا ، که منشیلکله مشهور ایدی، عالی پاشا ایله کریدده بولندیغی تاریخده بوراده منسوبلرندن برینه برمکتوب کوندرمش. مرسل‌الیهك اقرباسندن وقومشولرمزدن برذات ، بر کیجه فقیرخانه‌یه کلدی . پدرم مرحومله اوتوریور ایدك . اثنای صحبتده پدره دیدی‌که « جانم ، افندم ( آبوت ، نابوت ) نه‌در ؟ بر یرده کوردم . مراق ایتدم . قاموسه باقدم . بوله‌مدم . سزك بویله شیلره مراقکز واردر . رجا ایدرم. معناسنی سویلیکز » . پدر « هیچ بویله بر شی بیلمیورم، بونی نره‌ده کوردکز؟ » دیدی . « محمود بکك [ پاشا ] فلانه‌یازدیغی مکتوبده » دیدی . پدر « کوره‌بیلیرمی‌یز ؟ » دیدی . مکتوب جیبنده ایمش ، چیقاردی ویردی : پدرده « اوقو ! » دیه بکا اوزاتدی .

تجمش جهلای امتدن بری . بزی افطاره دعوت ایتمشدی .
احبــادن اولوب مقدما یکی طوغان چوجوغی ایچون بندن
« تاریخ » ایسته‌مش اولان برذات‌ده اوراده ایدی. بعدالافطار
صحبت ایدلدیکی اثناده بوذات یانمه صوقوله‌رق ایسته‌دیکی تاریخی
حالا یاپمامش اولدیغمدن طولانی ستم ایتمکه باشلادی . صاحب
خانه ، فقیره خطاباً « نه‌در او ؟ » دیدی .«افندم ! مخدوملری
ایچون بر ولادت تاریخی ایسته‌مشلردی . هنوز امرلرینی ایفا
ایده‌مدیکمدن طولانی ستم ایدیورلر » دیدم ، بو دفعه‌ده اوکا
خطاب ایده‌رك — مخدومکز قیزمی ، ارککمی؟ —دیدی.

---

## ١٠

بر قادین ، صاریقلی بر آدمه بر کاغد ویروب « افندی !
رجا ایدرم . بکا شو کاغدی اوقویویرکز » دیر. مکر حریف
جاهل ایمش . اما « بیلمم » دیمکه عارلانمش ، کاغــدی النه
آلوب « عصمتلو خانم ! مخصوص سلام ودعالر ایدوب مبارك
خاطر نازکانه‌کزی سؤال ایدرم . اکر طرف احوالمزدن
سؤال شریف وارزان لطیف بیورولورسه .... » دیه اوقور.
قادین . « آ... آیول ، بو مکتوب دکل ، بزم اوك حجتی ! »
دیجه — یا. اویله سویله‌سه‌ك آ که حجت کبی اوقویه‌یم! —دیمش.

---

۷

قضـا قائممقاملرندن بری ، بر شهر آیین کونی حکومت قوناغی پیشـکاهنده طوپلانان اهالی‌یه قارشی بر نطق ایراد ایتمك ایستر . مرتبه‌سندن یوکسك بر موقعه چیقوب «محصول قریحه‌مدر » دیدکدن صوکره نطقنی اوقومغه باشلار . نطقده « قلمرو حکومتی . . . » تعبیری وارمش . بورایه کلنجه — ( قالیمه‌رو ) حکومتی ... — دیه اوقومش .

۸

والده‌سی وفات ایدن بر آدم ، محله قهوه‌خانه‌سنه کیدوب بکجیدن بر غساله ، یعنی اولو ییقاییجی بر قادین سؤال ایدر . اوته‌دن ، خواجه قیافتلی بر جاهل : « شوراده مدرسـه‌ده بر آدم واردر . اوکا کیت » دیه برینی تعریف ایدر . خریف « افندی ! وفات ایدن والده‌مدر . هیچ خاتونی ازکك غسل ایدرمی؟ » دینجه — یا ! عجایب، والده‌کز خاتونمیدر؟ — دیمش.

۹

بر رمضان ، محضا « آرقه » ایله اعاظم رجال صیره‌سنه

کیدوب‌ده خلوصکارانه مدح و ستایشنده بولنانلره « بنم وزیر اولوشم لیاقتمك مقتضاسی دکل. صداقتمك مکافاتیدر » یولنده مقابله‌ده بولندقدن صوکره . کوبکنه قدر اینن آق صاقالنی ایکی الیله صیغایوب « آلاجه‌طانه فستق» دیر ایمش . بوسوزك نه دیمك اولدیغنی هرکس مراق ایتمش . نهایت . کهیاسندنمی . کیمدن ایسه صوروب اوکرنمشلر : مکر « النجاة فی‌الصدق» دیمك ایسترمش !

## ٦

اوچ یوز ایکی تاریخنده مأموراً ولایتلردن برنده بولندیغم صیره‌ده بر تعطیل کونی بعض مأمورین ایله والی پاشانی زیارته کیتمشدك . هر هفته پوسته‌سیله استانبولدن بر چوق غزته کتیرتن حوادث مراقلیلرندن بر مأموره والی پاشا . اثنای صحبتده « بو هفته نه حوادث وار ؟ » دیه صوردی .

حوادثه مراقلی اولدیغی قدر مصطلح سوز سویله‌مکه‌ده مراقی بولنان بو ذات جوابه مسارعتله : — افندم ، سرکه‌جی شمن‌دوفر استاسیوننك رسم کشادی غایت مطنطن صورتده اجرا اولنمش. بتون وکلای فخام حضراتنه برضیافت‌ویرلمش. اثنای طعامده مابین‌همایون موسیقه‌سی‌ده ( ترنمساز ) اولمش — دیدی .

— اجرا ایدیلن تحقیقاتدن .

— اویله‌درده نیچون « اولدی » دیه یازمدکز ؟ بن ایسه «داربقا»یی کورنجه حریفی اواسمده بر یره کیتمش ظن ایتدم.

٤

ناجی افندی مرحوم نقل ایدرکه: بر ولایتده مجلس باش کاتبی اولان ذات، بعض مأمورین ایله خصوصی بر مجلسده بولندیغی صیره‌ده کندیسنه بونلردن بری ، نه‌دن طولایی ایسه ، « سنك تزکیه‌ك بوزوقدر ، شهادتك قبول اولنه‌ماز » دیمش . اوده منفعلاً مجلسدن قالقوب کیتمش. بونك اوزرینه کندیسنی زیاده‌جه حدت بورومش اولملی که ارباب مجلسه خطاباً بر تکدیرنامه یازوب کوندرمش. ایرته‌سی کونی تکدیرنامه‌نك مسوده‌سنی بکا کوستردی . بونده بر قاچ یرده « تزکیه » کلمه‌سنی ( تسکیه ) صورتنده یازمش . بن او ( تسکیه ) لری کورنجه کوله‌رك — طارلمیکز اما « تزکیه» کزی بن‌ده بوزوق کوریورم — دیدم .

٥

وقتیله بر یکیچری آغاسی وارمش . وزیر اولمش. تبریکه

کویلولرده امامه‌اویه‌رق « وای!.. هیچ کتاب یا کلش اولورمی!»
دیه ملا خیرالدینه غلو ایدرلر. نهایت ، اورته‌لغه بر نفرت ،
بر برودت دوشه‌رك کلنلر برر برر کیدرلر. مسافرلر کیتدکدن
صوکره باباسی ، کوزلرینك یاشنی سیله‌رك : — اوغل ! سنی
بویله کورمکدن اولومك خبرینی ایشتمك دها ای ایدی !
یاخود بوراده قالوب کویك صیغیرتماجی اولسه‌ك دها خیرلی
اولوردی ! — دیر .

~~~~~~

## ۳

وقتیله بر سنجاقده ، علیهنه اقامهٔ دعوی اولنان برشخص
غائبك تحریسی لازم کلیر . متصرف ، اولبابده‌کی اوراقی
ضابطه‌یه حواله ایدر . ضابطه « مرقومك ارتحال داربقا ایتمش
اولدیغی تحقیقات واقعه‌دن آکلاشلمشدر » دیه حریفك وفات
ایلدیکنی درکنار ایله متصرفه بیلدیریر . متصرف « سریعاً
داربقادن جلبی » بیورلدیسیله کیفیتی تکرار ضابطه‌یه حواله
ایدر . طابور آغاسی، بونی اوقوینجه همان متصرفك حضورینه
چیقوب دیرکه :

— « داربقادن جلبی » بیورلمش ! اولمش آدمی نصل
کتیره‌لم ؟

متصرف — اولدیکنی نه‌دن بیلیورسکز ؟
~~~~~~

دیدم‌که — اویله ایسه . بوندن صوکره سکا ( مؤمن ) دیمم ؛ چونکه ( مؤمن ) ده اللهك بر اسمیدر .

## ۳

ملاخسرو بجه کیتدیکی زمان، معیدی قارامانلی خیرالدین‌ده استادینی قارامانه قدر کوتوروب کندیسی صله‌سنه کیدر. کوی خلقی « خیرالدین فاقی کلدی» دیه خانه‌سنه طوپلانیرلر. کویك امامی‌ده کلیرکه چوجوقلغنده کندیسنی اوقوتمش ایمش . ملا خیرالدین حق استاذیته رعایةً امامی اوست یانه آلیر . بر آز خوش بشدن صوکره کویلولر ، بینلرنده « عجبا بزم امامی فقیهدر ، یوقسه ملا خیرالدینمی فقیهدر » دیه سوز ایدرلر . بو سوزی امام ایشیدیر. خیرالدینه دونر ، دیرکه : « به خضر فاقی ! ( شُدُن ) نه دیمکدر؟ » . ملا خیرالدین. ( اولمقدر)دیر. امام «خیر بیله‌مدك ! (اولمق دکل) آلمق در» دیر . خیرالدین «خطا ایدیورسك» دیر « امام یوق سن خطا ایدیوورسك » دیمکله برابر قویننده بر کتاب چیقاروب «ایشته باق.(آلمقدر) دیه یازیور» دیه‌رك خیرالدینه ویریر. خیرالدین کتابه باقوب «خواجه! بو، ینه (اولمقدر)؛ لکن یاکلش یازلدیغی ایچون سن (آلمقدر) اوقویورسك » دیر. امام تهور ایله « هیچ کتاب یا کلشمی اولور ؟ خطا ایتدك ! » دیجه

بو غريب كوكلزی اكليويرسه‌ك » ديرلر. بوده « يوق » ديمز. همان النه بر كتاب آلير ، « قارداشلر ! بو بر بيوك كتابدر . قرق فصل ، يكرمی سكز بابدر . ( حمدوثنا كتابی ) ديرلر » ديدكدن وصحيفه‌لرينی برر برر چويردكدن صوكره : «ايشته موسی عليه‌السلامك فرعون ايله فقره‌سی » ديه‌رك شويله‌جه اوقومغه باشلار :

— حق تعالی موسی پيغمبره امر ايتدی : وار، فرعون ايله جنك ايله ، بر يوزين باشنه تنك ايله . موسی ديدی‌كه « ياربی ! بنم عسكرم يوقدر ، يالكزم ، اونك ايسه عسكری چوقدر » . حق تعالی ديدی‌كه : يا موسی ! قورقمه . مادامكه بن صاغم ، اوندن سكا زوال يوقدر .

## ٢

لامعی چلبی ديركه : محله‌مزده بر معاند مقول وباردجاهل وار ايدی . بركون بكا يولده راست كلوب قومشولرندن بر صالح ذات حقنده زباندراز هذيان اولدقده « او بر اهل قرآن ، مثنويخوان ، اهل دل ، عزيز آدمدر » ديدم . بن بونی دير ديمز « صوص ! كناهه كيردك ! ( عزيز ) اللهك اسميدر . هيچ بر ادنی قوله عزيز دينيرمی ؟ » ديه بنی تكدير ايتدی .

# يكرمی يدنجی فصل

جهلايه ، غلط سويليوب غلط اوقويانلره ، ديلی دونميتلره ،
يا كلش وكولنج لوحه‌لره متعلق لطائف

## ١

( لطائف لامعی)ده اوقونديغنـه كوره ، وقتيله قارامانلی مؤذن نامنده وزرادن برينك بر مؤذنی وارمش‌كه سسی غايت كوزل اولديغنـدن رجال ، كبار قوناقلرنده پك زياده قدر واعتبار بولمش ايمش . اما قاره جاهل ايمش . همشهريلرندن بعض اهل علم صله‌يه كيدرلركن كتابلرينی بوكا امانت براقيرلر، بوده اوينـه كوتوروب اوطه‌سنك رافلرينه ، دولابلرينه قور ايمش . بر كون همشهريلرندن بر قاچ كويلو كلوب بونده مسـافر اولورلر . بونلر خواجه‌يی جبه ودستار وقول وخدمتكار ايله بر معتبر آدم اولمش و خانه‌سنی درلو اسـباب وكتاب ايله طولمش كوره‌رك وبو قدر دولت ورفعته سبب البته كنديسنك فضل وكمالی اولديغنه حكم‌ايده‌رك بر كون « جانم افندم ، بزه شو كتابلردن سويليويرسـه‌ك ،

— اوکوز !
دیرلر ایمش .

## ٥٣

موسیونك بری اولنیر . برقاچ کون صوکره خدمتجی قادینی تنهایه چکوب اوك ایچنده کندیسی یوق ایکن نه اولوب بیتدیکنی ، کیملرك کلوب کیتدیکنی کیزلیجه خبر ویریر ایسه مکافاتنی اجرا ایده‌جکنی سویلر . خدمتجی‌ده بووظیفه‌یی مع‌الممنونیه قبول ایدر . آره‌دن بر ایکی کون کچر . موسیو بر کون اوینه کلیرکن قاپوسندن بر ارکك چیقدیغنی کورور . خدمتجی‌یی چاغیروب دیرکه :

— بوکون اوه کیم کلدی ؟

— کیمسه کلمدی .

— صاقلامه ، طوغرو سویله . بن کوزمله کوردم . شمدی قاپودن بر ارکك چیقیوردی .

— ها !... او ، بوکون کلمدی ؛ آقشامدن کلمشدی .

مسافرلرك حال وشانلرینه کوره معامله ایدرلر ایمش ، مثلا طالیرانه طعام ویریلیر ایکن :

— پرنس حضرتلری ، غایت لذیذ و نفیس پیشیرلمش اولان اوکوز اتندن تقدیم ایتمکلکمه مساعده بیورمق شرفیله بنده‌لرینی مشرف بیوروررلرمی ؟

صوکره صورت مخصوصه‌ده دعوت اولنمش بر دوقه یاناشه‌رق :

— دوق حضرتلری ، طبقلرینه بر مقدار اوکوز اتی قویمق شرفیله بنده‌لرینی شرفیاب ایدرلرمی ؟

پرنس ایله تکلیفسزجه کوروشن بر قونته :

— قونت جنابلری ، بر مقدار اوکوز اتندن آلمغه‌رغبت بیوروررلرمی ؟

بردرجه‌یه قدر خانکی عد اولنه‌بیله‌جك بر بارونه :

— اوکوز اتی آرزو بیوررمیسکز ، بارون افندی !

ضروری دعوت اولنمش بر موسیویه :

— افندم ، اوکوز اتی ایسترمیسکز ؟

پرنسی زیارته کلوب‌ده تصادفاً سفره‌ده بولنمش اولان بر ذاته :

— افندی ! اوکوز اتی .

طفیلی اوله‌رق کلن بر آدمه دخی سادەجه :

یاپمه‌دیشلرینی آلوب کوتورمش اولدیغمدن عرض معذرتله فلان پوسته مرکزی واسطه‌سیله دیشلری اعاده ایتدیکمی مادامه اخبار ایدرم » .

## ٥١

بر عید ملی کونی بر افندی ایله اوشاغی آره‌سنده :

— ژان ! پنجره‌یه آصدیغم بایراق نره‌یه کیتمش ؟

— افندم ، هـانیا بر حریف وار ایدی . هـانیا سزکله دوونه یده‌جك آدم . دمین او کلدی‌ده آلدی کوتوردی .

— چوق شی ! بنم آصدیغم بایراغی آلمقده نه معنی وار؟

— افندم ، طمعکار بویا. بلکه حکومتدن بر نشان آله‌جق.

— نه دیمك ؟ بوندن برشی آکلایه‌مدم .

— افندم ، دشـمنك بایراغنی آلانلره مکافاة اوله‌رق نشان ویرمزلرمی ؟

## ٥٢

مشهور طالیرانك مراسمه پك زیاده رعایتی اولوب حتی طعامده حاضر بولنان مسافرلره طعام توزیع اولنورکن اوشاقلر

طبغك ایچنده برلقمه برافقسزین سیلمش سوپورمش. صوکرهده اوشاغنه « هله ، طاوق کوزل پیشمه‌مشمی ؟ » دیمش. اوشاق
— اوت ، افندم ، طوغروسی پك کوزل پیشمش .
— یا ، سن نه‌دن آکلادك .
— اشتهالی یمه‌کزدن !

٤٩

افندی ایله اوشاق

افندی — نه‌در او کورلتی ؟
اوشاق — ( برازقولاق‌ویردکدن‌صوکره ) ایی آکلایه‌مدم؛ اما ، یا کوچوك خانم شرقی سویلیور، یاخود طاوق کومسنه صانصار کیرمش .

٥٠

لوندره‌ده مادامك بری ، خدمتجیسنه حدتلنه‌رك رخصت ویریر . خدمتجی انتقام ایچون کیدرکن مادامك یاپمه‌دیشلرینی چالار . صوکره غزته‌لره شو اعلانی یازدیریر :
« شهر حالك اون سکزنجی کونی مادام جونستونك خدمتندن آیرلدیغم صیره‌ده هرنصلسه اشیام ایله برابر مادامك

## ٤٦

دفتردار شاعر نزهت افندی بر سنجاقده محاسبه‌جی ایکن اونده قاپانوب سودیکی بر جاریه‌سیله ذوق وصفا ایله مشغول اولور : بو سببله محل مأموریتنه کیتمز : بالطبع ایشلر یوز اوستنه قالیر . بو حالی خبر آلان دفتردار ولایت نظارته بیان معلومات ایله عرض شکایت ایدر . نظارتدن کندیسنه توبیخی متضمن بر تلغرافنامه کوندریلیر . نزهت افندی بونی آلیر آلمازجواباً بر تلغرافنامه یازه‌رق دیرکه : « اودن طیشاری چیقه‌مدیغم اسیر فراش اولدیغمدندر. مع هذا(مصالح جاریه) یی فراشده (تسویه) ایدیورم » .

## ٤٧

بر کیمسه‌یه صاتیلق براویونجی جاریه کوسترمشلر. حریف جاریه‌یی بکنوب « قیز ! سنك الکده برمعرفتك وارمی ؟ » دیه صورنجه‌جاریه — معرفتم الده دکل، آیاغمده‌در — دیمش.

## ٤٨

اکابردن برآدم ، سفره‌یه قونولان برطاوق قیزارتمه‌سنی

## ٤٤

شام طرفلرنده برینك بر کوله‌سی وارمش . سسی غایت کوزل اولدیغنــدن صوقاغه چیقدقجه اوته‌کی بریکی بر طرفه چکوب نغمه‌پردازلق ایتـدیریورلرمش . بر کون ، افندیسی بونی دستی آلمق ایچون چارشی‌یه کوندریر . یولده بعض آشناسی راست کلیر ؛ مصره کیتمك اوزره بولندقلرینی بیان ایله‌رفاقتنی رجا ایدرلر . کوله ایسه — اکثر خواننده‌لرکبی —اویصال، قیدسز اولدیغنــدن رد ایتمیوب بونلرله برابر مصره کیدر ، تمام بر سنه اوراده قالیر . بر کون عودت ایدر : افندیسنك سپارشی خاطرینه کلمکله همان دستی‌یی آلوب اوه طوغرو قوشمغه باشلار . دیرکن آیاغی قایوب یره قاپانمقله برابرالنده‌کی دستی بیك پارچه اولمازمی ؟ هم قالقار ، هم‌ده — آه، ایشته، دائما عجله ایشه شیطان قاریشیر ! — دیمش .

## ٤٥

وقتیله حریفك برینك جاریه‌سی قاچوب اسیر پازارینه کیتمش . افندیسی آرقه‌سی صیره کیدوب جاریه‌یی بولور ، دیرکه — آ قیز ! بزم اوده سیلینه‌جك تخته ، ییقانه‌جق چاماشیر، پیشیریله‌جك یمکمی یوقدی؟ نه‌دن صیقلدك ده‌قاچدك؟

دائره‌سنه یکی قاپولانان کوزی آچیق براوشاق، افندیسنك بومراقنه مطلع اولنجه کندیسی‌ده بررؤیا ترتیب ایدر. فقط کهیاسنه طانشمقسزین هیچ کیمسه کندیلکندن افندی‌یه بر شی سویلیه‌مدیکندن برصباح اوشاق کهیایی کوروب اوکیجه افندی‌یه متعلق بر رؤیا کوردیکنی وبونی بالذات افندی‌یه نقل ایده‌جکنی سویلر. کهیا «بکا سویله باقه‌یم» دیر. اوشاق دیرکه: «کنیش بر صحرا. افندی حضرتلری بردره کنارنده اوتورمش ایدی. دیرکن قارشیدن مکمل دوناتمش ایکیسی‌قیر، بری آل. اوچ دانه اعلی آت ظاهر اولدی. آل آتی افندیمزه چکدیلر. بیندی».

اوشاق بورایه کلنجه کهیا «بیندرمه. اوراده اویان» دیر. صوکره کهیا دخی حاضر اولدیغی حالده اوشاق، افندی‌یه‌ده یوقاریده‌کی کبی تقریره باشلار. نهایت، «تمام، افندیمز اوزنکی‌یه آیاغنی آتارکن اویاندم» دیر. افندی چیقاروب بر آلتون ویریر. «اکر بیندرمش اولایدك بش آلتون ویریردم» دیمجه اوشاق برآه ایده‌رك — افندم، بن بیندیره‌جکدم یا، فقط (کهیایی کوستره‌رك) شو کراطه براقمادی! — دیمش.

~~~~~~~~
~~~~~~~~

بر مدت صوکره – افندم! هله شمدیلك آلتکزده‌کی کوزلکله ایشکزی کورکزده صوکره اوته‌کنی‌ده بولورز — دیر .

٤٢

غایت جبار بر دره بکنه تقدیم اولنمق اوزره درویشك، بری کهیا افندی‌یه برکفن کتیریر. کهیا، بویله بر شیئی تقدیمه وساطت ایتمك ایسته‌مدیکندن درویشی باشندن صاومق ایسترسه‌ده. درویش اصرار ایدر. نهایت، کهیا «افندیمز حرمدن شمدی چیقار . سن صفه‌ده بولن . سنی کورور ، بن‌ده سویلرم » دیر . درویش صفه‌ده منتظر اولور . بك چیقار . درویشی والنده‌کی بوغچه‌یی کوروب نه اولدیغنی صورار . کهیا افندی، بر درویشه ، برده بکه باقه‌رق — افندیمزه کفن کتیرمش... اولورمیسك ، اولدورورمیسك ؟ — دیر .

٤٣

کباردن بر آدم ، رؤیایه پك مراقلی اولدیغندن هر کیم، کندینه متعلق وایلکه دلالت ایدر بررؤیا نقل ایده‌جك اولسه، پك چوق احسان ایدرمش .

کورکه دیرلر . ( مورك ) ایسه قولکزك صیرتمده‌کی تلکی پوستنه دینیر — دیمش .

٤٠

کباردن بر ذات، یالیده‌کی صاندالك زفتلدمه‌سنی اوشاغنه امر ایدر . اوشاق صاندالی زفلتیر ؛ صوکره بر مصرف پوصله‌سی یاپوب افندی‌یه ویریر . افندی ، مصرفی فاحش کوره‌رك — اوغلان ! هیچ بر صاندالك زفتلنمه‌سنه بو قدر پاره کیدرمی ؟ — دیجه اوشاق — افندم ! ساده صاندال زفتلنمدی ؛ بن زفتلندم ، کهیا افندی زفتلندی ، ایش‌بورالره واردی — دیمش .

٤١

وزرادن بری، کوزلکنی آلتنه چیقاردیغی اونوته‌رق متصل آرار . اوشاقلرینه‌ده آراتیر طورور ایمش . اوشاقلر کوزلکك نره‌ده اولدیغنی کورورلرسه‌ده سویله‌مش اولسه‌لر پاشانی تحمیق دیمك اوله‌جغندن سویلیه‌مزلر . نهایت، کهیا افندی‌یه مراجعتله ایشی آکلاتیرلر. کهیا طرفادن‌برذات اولمغله

صباحلین آغالر بینمش ایدی : قورقارم. اونلر ضایع ایتدیلر!»
دیر. پاشا « جانم ، بزده آغا نه کزر؟ » دیجه کهیا — اویله‌دررده
هرصباح بنی‌اشکلرکبی نه‌یه باغیرتوب طوریورسك ؟ — دیمش.

## ٣٨

وقتیله وزرادن بر ذات . کهیاسنه مصارفك چوقلغندن
شکایت ایتدیکنده کهیا بعض زوائدك ترکی لزومنی اخطار
ایتمش . پاشا « زوائد دیدیکك نه کبی شیلردر؟ » دیه‌صورنجه :
ازجمله— « نماز قیلمدیغکز ایچون امامه. باشکز کل اولدیغی
ایچون‌بربر باشی‌یه لزوم یوقدر — دیمش.

## ٣٩

اسکی وزرادن برینك میرالامرا پایه‌سنی ، یعنی « پاشا »
عنوانی حائز بر کهیاسی وارمش . برکون مهملاتدن بحث
اولندقده پاشا بوکا دیمش که : « پاشا ، ماشا — کورك ،
مورك دیرلر . بو ( ماشا ) ، ( مورك ) نه دیمك اوله‌جق ؟ »
کهیا دیمش‌که : — افندم ، بونلر معناسز دکلدر . ( پاشا )
ذات عالیکز کبی وزرای عالیشاندر . ( ماشا ) قولکز کبی
اولان پاشالردر . ( کورك ) افندیمزك آرقه‌سنده‌کی سمور

بن طوغمشم . بابام بنی قوجاغنه آلوب اذان اوقودقدن صوکره
اوچ کره قولاغمه « مصطفی ! مصطفی ! مصطفی ! » دیه ندا
ایتمش ، آکلادکمی ؟ » دیمش . اوشاق « یا . اویله‌می محمداغا!»
دیمش . بیچاره شکرجی‌یی خفقانلر بوغه‌جق ! ینه سوزنده
دوام ایله « یدی سکز یاشمه کلدم . بنی مکتبه ویردیلر . فقط
بلك حاشاری اولدیغمدن مکتبده اوته کی «مصطفی!» دیه شامار
آتار ، بریکی « مصطفی ! » دیه یومروق ایندیریر ، او بری
« مصطفی ! » دیر تپه اورور ایدی » دیمش . اوشاق دیکله‌مش ،
دیکله‌مش ده « واه زواللی محمد اغا واه ! » دیمش .

## ۳۷

اسکی زمانده وزرا . صباحلری حرمدن سلاملغه چیقدقلری
زمان کهیا افندی صفه‌ده طوروب « قهوه‌جی باشی! بربرباشی!
خزینه‌دار اغا . چاماشیر اغاسی ، پیشکیر اغاسی! » دیه‌رك کدیکلی
اغالره ندا ایدر ایمش . وزرادن بری ، معزول اوله‌رق دائره‌سی
خلقنی طاغیتمش ایسه‌ده عادت یرینی بولسون دیه ینه صباحلری
حرمدن چیقدقجه کهیاسنه ، اسمی وار جسمی یوق آغالره ندا
ایتدیریرمش . بر کون حیوانی حاضرلاتوب بینه‌جکی صیره‌ده
زحمه‌سیله اوزنکینك بری اکسیك اولدیغنی کورنجه کهیایه
« اوزنکینك بری نره‌ده ؟ » دیه صورار . کهیا « بیلمم ، افندم!

حکیمك یاننده بریابانجی کورنجه « بو کیمدر؟ » دیه صورار.
— افندم، سن بکا «ایللرك کوله‌لری ایکی ایشی بردن کوریورلر» دیمدکمی ایدی؟ ایشته بن ده اویله یاپدم. بو آدم اولو ییقاییجیدر. شاید حکیمك علاجی فائده ایتمزده اوله‌جك اولورسه‌ك سنی ییقاسون دیه کتیردم — دیر.

# ٣٦

بر افندینك یاننده چوجوق لالالغی ایدر ساده دل بر آدم وارمش. چوجوقلر شکر ایستدکجه خانه‌لری جوارنده بولنان بر شکرجیدن آلیرمش. شکرجینك آدی ( مصطفی ) ایمش. اما اوشاق کمال حمقندن بوکا دائما « محمداغا » دیرایمش. حریفك بویله اسمنی یاکلش سویله‌مه‌سندن و حتی هر کلدکجه مخصوصاً « جانم، بنم آدم محمددکل مصطفادر » دیه اخطار ایتمشکن ینه بیلدیکندن شاشمامه‌سندن جانی صیقیلوب بر کون چیراقلرینه حریف ینه شکر آلمغه کلدیکی زمان هپسی بردن « مصطفی اغا! مصطفی اغا! » دیه کندینی چاغیرمه‌لرینی تنبیه ایتمش. اوشاق کلمش. چیراقلر بری برینی متعاقب اوسته‌لرینه « مصطفی اغا! مصطفی اغا » دیه سسلنمکه باشلامشلر. اوشاق ایسه شکرجی‌یه « محمد اغا! سنی چاغریورلر» دیمش! بوتدبیرده بوشه چیقنجه شکرجی حریفی برطرفه اوتورده‌رق « بکاباقسه‌ك آ،

اوچوروم جهتنه زیاده میل ایتمش اولدیغنی کورنجه جان باشنه
صیچرایوب فقط کوله‌یه ثقلتی بری طرفه ویرمه‌سنی امر
ایده‌جك اولسه بالعکس اوچوروم طرفنه ویره‌جکنی بیلدیکندن
کوله‌یه سسلنه‌رك یوکلرك اوچوروم طرفنه آلنمه‌سنی امر ایدر.
بو امری متعاقب حیوانلرك تکرر مکر اوچورومدن آشاغی
یووارلاندقلرینی کورمزمی؟

کوله‌یه «اوغلان! نه یاپدك!» دیه هایقیرنجه کوله:
— بو آنه قدر بکا هرنه امر ایتدیسه‌کز عکسنی یاپدم.
لکن بوکون شویله تهلکه‌لی برزمانده امرکزه مخالف حرکتده
بولنمغه صداقتم حسبیله کوکلم راضی اولمدی — دیمش.

## ٣٥

بر آدمك غایت تنبل بو کوله‌سی وارمش. بر کون بعض
شی آلمق ایچون افندیسی بونی چارشی‌یه کوندریر. ساعتلرجه
کجیکیر. نهایت، هیچ برشی آلمه‌دن کلیر. افندینك صبری
توکنیر، «اوغلان! سن آدم اولمیه‌جقسك! ایللرك کوله‌لرینه
باقیورمده ایمره‌نیورم. افندیلری بر ایش امر ایتسه‌لر ایکی
ایش بردن کورویورلر!» دیه تکدیر ایدر. بر ایکی کون
صوکره افندی خسته‌لانیر. کوله‌یی هکیم چاغیرمغه کوندریر.
کوله، هکیم ایله برابر باشقه برآدم دها آلیر کتیریر. افندی.

آدیم ایدر . اما صویی سز کندیکز آلیرسه‌کز اوتوز آدیمده مطلوب حاصل اولور — دیمش.

## ٣٣

بر افندی ، احبابندن بری طرفندن کوندریلن مکتوبی اوقودقدن صوکره — لزومسزلغنه بناءً — یرته‌جغی صیره‌ده اوشاق — امان افندم ، ییرتمیکز ، بکا ویرکزده مملکته کوندره‌یم — دیمش .

## ٣٤

تجاردن برینك بر کوله‌سی وارمش . افندیسی هرنه امر ایدرسه عکسنی یاپارمش . مثلا ، افندی صو ایسته‌یه‌جك اولسه « بکا صو ویرمه » دیرسه ویریرمش. افندیسی کوله‌یی بو اصول اوزره سنه‌لرجه استخدام ایتمش. بر کون تاجر، برای تجارت بر بلده‌یه کیده‌جك اولوب اشیایی قاطیرلره تحمیل ، کوله‌یی‌ده استصحاب ایده‌رك یوله چیقمش. کیدرکن اویله بر یره راست کلمشلرکه چیله‌جك یول طار اولمقله برابر برطرفی دهشتلی اوچوروم اولدیغندن قاطیرلری اورادن کمال دقتله چیرمك لازم کلیور . برده تاجر قاطیرلره باقوب‌ده اوزرلرنده‌کی یوکك

کاسه‌یی النه آلدی، کوشه باشنی طولاشدی، ایچری‌یه کیردی، قوندوره‌لرینی چیقاریور» دیدکدن صوکره « حسین ! » دینجه اوشاق — ایشته کیدیورم ، قوندوره‌لرمی کییورم — دیمش.

## ٣٢

افندینك بری ، بر طاقم جاهل ، احمق ، تربیه‌سز خدمتکارلر الندن بیزار اوله‌رق اوشاق دلاللرندن برینه مراجعتله درایتلی ، کامل بر اوشاق آرامقده اولدیغنی سویلر. دلال « افندم ، تمام سزك ایستدیککز کبی بر خدمتکار وار . فضله اوله‌رق مهندسلك‌ده بیلیر . ایسترسه‌کز یارین کونده‌ره‌یم» دیر . افندی راضی اولور . ایرته‌سی کونی اوشاق کلیر . افندی ، یکی اوشاغك حرکات و سکناتنی معاینه و تجربه ایچون بوندن بر صو ایستر . اوشاق ، شویله بر کره اطرافه باقدقدن صوکره « افندم ! صویی قالقوب کندیکز آلسه‌کز مناسب اولور » دیر . افندی ، استغراب ایله « نه‌دن ؟ » دیه صورنجه :

— طوردیغم محل ایله دستینك بولندیغی محل تخمیناً اوتوز آدیملقدر . سزك اوتوردیغکز محلدن ایسه اون بش آدیمدر . کیدوب کلمك ایچون بر مثلی دها ضم ایدیلنجه تمام طقسان

قیزەرق « اوغلان ! سنك افندیك بکا کوندرەجك بر آدمی یوقمیدی‌که سنك کبی اشکی کوندرمش ! » دیجە محمد -- بزم افندی، آدمی آدمه کوندردی؛ بنی‌ده سکا کوندردی — دیمش.

# ٣١

افندینك بری بر آقشام ، احباسندن بعضلرینی یمکەدعوت ایدر. سفرەیه تل قطایفی کتیریلیر. مکر ترشی آلمغی اونوتمشلر. صاحب خانه ، اوشاغنه « هایدی کیت ، ترشی آل ! » دیر. اوشاق کیتدکدن صوکره صاحب خانه — مسافرلرینی آووتمق ایچون — اوشاغك حرکتنی حسابه باشلایوب « ها آشـاغی ایندی ، کاسەیی آلدی، قاپودن چیقدی، کوشەیی طولاشدی، ترشیجی‌یه کیتدی، دوندی ، اودن ایچری کیردی. » دیدیکنی متعاقب « محمد ! » دیه باغیرنجه اوشاق الندە ترشی کاسـەسی اولدیغی حالده اوطەنك قاپوسندن ظهور ایدر .

مدعویندن بری، اوشاغك درایت‌وانتظام حرکتەحیران اولور . بر قاچ کون صوکره بوده بر ضیافت ویریر. بالالتزام ترشی‌یی اولجه آلدیرمیوب قطائفك کلمەسنه تعلیق ایدر . تمام، قطائف کلنجه اوشاغنی چاغیروب ترشی ایصمارلار . دیرکن بوده باشلار اوشاغك کیدوب کلیشنی‌حسابه : « شمدی‌قاپودن چیقدی ، ترشـیجی دکانه واردی ، ترشی‌یی طوغراتیور ،

یمش . قالان بر دانه‌یی کوتوروب ویرمش . او ذات انجیرك ایکی دانه اوله‌جغنی بیلدیکیچون « او برینی نه یاپدك ؟ » دیه صورمش . اوشاق « یدم » دیمش . آدمجغیز حدت ایده‌رك «نه دیمك ! نصل یدك ؟ » دینجه خدمتکار، او تك انجیری‌ده آغزینه آتوب — ایشته بویله یدم — دیمش .

۲۹

بر یاپوده خانه صاحبی ایله معتمد

صاحب خانه — جانم ، بو نه‌در اللهی سورسه‌ك ! دون آلنان قارفیچه‌لر فلانلر اوته‌ده بریده طارمه طاغنیق برحالده! بز بونلره اتك طولولری پاره صرف ایتدك. یا ضایع اولورسه؟

معتمد — قورقمیکز، افندم ، هیچ بر شی اولماز. هپسی دفترمده مقیددر.

۳۰

افندینك بری، بر کیجه احبابندن برقاچنی خانه‌سنه دعوت ایچون هر برینه بر آدم کوندردیکی صیره‌ده محمد نامنده‌کی اوشاغنی‌ده برینه کوندریر . محمد کیدوب « قالق ! سنی افندی ایستیور ! » دیر . او ذات، اوشاغك بوتربیه‌سزجه معامله‌سنه

پك زیاده سوشدکلرندن دائما یکدیکره کیدوب کلیرلر ایمش .
بر آره‌لق طوپال عثمان پاشاده وزیرك قوناغنه ملازمته باشلادیغندن افندی آیاغنی چکمکه مجبور اولور . بر کون، مهم ومستعجل بر ایش ضمننده افندینك پاشایی کورمه‌سی لازم کلیر. آغاسنی چاغیروب « چابوق ، فلان پاشانك قوناغنه کیت ، پاشا قوناقده‌میدر ، برده طوپال عثمان پاشا اوراده‌میدر، دکلمیدر آکلاده کل بکا خبر ویر » دیه قوناغـه کوندریر. آغا کیدوب طوغرو کهیا افندینك اوطه‌سنه کیرر . پاشانك قوناقده‌اولوب اولمدیغنی صوردقدن صوکره « برده ، افندم طوپال عث....» دیرکن عثمان پاشا بغتةً قاپودن ایچری کیرمزمی؟ آغا، درحال کندینی طوپلایه‌رق سوزینی شو صورتله اکمال ایدر: — افندم، ( طوپالوس ) می ایدی نه ایدی اونوتدم . سزده بر علاج وارمش ، افندی حضرتلری بر مقدار آندن ایستیور .

## ۲۸

باغچه مراقلیسی ایکی ذات، باغچه‌لرینـه و محصولاتنه دائر لاقیردی ایدرلرمش. بری دیکرینه کندی الیله یتشدردیکی ایکی جنس انجیردن نمونه‌اولمق اوزره ایکی دانه انجیر کوندره‌جکنی وعد ایتمش . ایرته‌سی کونی اوشاغنه انجیرلری ویروب یوللامش . اوشاق یولده کیدرکن طایانه‌میوب انجیرك برینی

## ٢٦

کباردن بر افندی ، بر صباح ایرکن حرمده قوناغك قاپوسنه ناظر اولان اوطه‌سنده اوتورورکن صوقاق قاپوسی اصولجه آچیلوب اوشاقله آیوازك چیقدیغنی ، طولوملە برشی کوتوردکلرینی کورور . مکر خائن حریفلر فرصت بولدقجه چالدقلری زیتون یاغنی بوطولومه قورلر ، طولوم طولدیغی کبی کوتوروب بقاله صاتارلرمش . بر قاچ کون صوکره وکیل خرج کلوب زیتون یاغنك توکندیکنی خبر ویریر . افندی درحال یاغ قاپانه بر آدم کوندروب بر طولوم یاغ ایصمارلر . ایرته‌سی صباح . ینه افندی پنجره‌نك اوکنده اوتوردیغی صیره‌ده درت صیریق حمالی قوجه بر طولومی صیریغه طاقوب های و هوی ایده‌رك کتیریرلر ، قوناغك قاپوسنه ایندیریرلر . افندی پنجره‌دن باشنی اوزاتوب — قحبه اوغللری ! بوکورلتی نه‌در ؟ دنیایمی قالدیریورسکز ! بونك بر آز دها کوچوکنی اولکی صباح بزم اوشاقله آیواز « ایخ » بیله دیمکسزین کوتوردیلر ! — دیمش .

## ٢٧

طوپال عثمان پاشا ایله رجالدن بر افندی آره‌سنده ضدیت و منافرت وارمش . افندینك وزرادن بر قومشوسی اولوب

## ٢٣

تریاکینك بری، یکی آلدیغی اوشاغنه « اوغلان ! برش حقه‌سنی آل‌ده کل ! » دیمش . « پکی افندم » دیوب کیتمش. بش اوقه صوغان آلمش ، کلمش . « اوغلان ! ( بش )ی « برش » دن، ( اوقه ) یی‌ده « حقـه » دن آلدك دیه‌لم . یا ، صوغانی نره‌دن آلدك ؟ » دیجه — بقالدن — دیمش .

## ٢٤

بر افندی ، موسمی اولمیان بر زمانده اوشاغنه باربونیا بالیغی‌ایصمارلار. اوشاق « افندم‌هیچ بووقت‌باربونیابولنورمی؟» دیجه افندی — ترفنده‌جیلره باق ! — دیمش .

## ٢٥

افندی ایله اوشاق

افندی — قازانجیلر ایچنـده بولدیغمز قوناق کوزل ، لکن کورلتیسی چوق . هیچ اولمازسه آلیشنجه‌یه قدر بر آی صیقینتی چکه‌جکز .

اوشاق — بزده بر آی صوکره طوتارز ، افندم .

## ۲۱

مسافر ایله خدمتکار

مسافر — مادام اوده‌می ؟

خدمتکار — اوت ، افندم ، اوده .

— وار ، خبر ویر ، کندیلرینی کورمك ایسترم .

— براز صوکره تشریف ایتسه‌کز اولمازمی ؟

— نه‌دن ؟ شمدی بر مانعمی وار ؟

— خیر ؛ براز صوکره کیینمش بولورسکزده .

— ای ، کیینمه‌مش اولورسه نه اولور ؟ برفرق وارمی؟

— چوق فرق‌وار، افندم ، پك چوق ! یاریدن‌زیاده...

## ۲۲

موسیونك بری ، بر کون اوشاغنی زیل زورنا سرخوش اولمش کورنجه — آ چاپقین ! [یا سنی بو حال ایله صوقاقده کوره‌جك اولسه‌لر ؟

اوشاق — مراق ایتمیکز افندم ، تعین هویت ایچون اوزرمده دائما افندیمزك قارتنی طاشیرم !

## ١٩

ینه بر افندی، اوشاغنه «فلان افندی‌یه کیت . بندن سلام سویله. — یارین جمعیتمز وار. بیورسونلر دیبور — دی. اما شویله یاریم آغیز دعوت ایت» دیه تنبیه ایدر . اوشاق کیدر ؛ افندینك یاننه چیقار ؛ الیله آغزینك یاریسنی قاپایوب « افندی مخصوص سلام سویله‌دی . یارین جمعیتمز وار ، بیورسونلر دیدی » دیر. مدعو «نیچون اویله آغزکی قاپایوب‌ده سویلیورسك ؟» دینجه : — افندی اویله تنبیه ایتدی : یاریم آغیز دعوت ایت دیدی — دیمش .

## ٢٠

بر ذات، احبابندن برینه اوشاغیله درت‌طاوق کوندریر. اهداسنی مشعر برده تذکره یازار . اوشاق ، نصلسه یولده طاوغك برینی قاچیریر . اوچ دانه‌سنی کوتوروب تذکره ایله برابر ویریر . افندی ، تذکره‌یی آچوب جهراً اوقومغه باشلار . برده اوشاق ، تذکره‌ده طاوقلرك درت عدد یازلمش اولدیغی فقره‌سنی ایشیدنجه سوینه‌رك :

— های الله راضی اولسون! قاچیردیغم طاوغی‌تذکره‌نك ایچنده بولدکز ! — دیمش .

یاقه‌سنه صاریلیر . بونلر بوغاز بوغازه کلیرلر . خلق بریکیر . نهایت، صوغانجی دکانمی ییقدی دیه حریفی ضابطه‌یه کوتورور. ضابطه‌دن « بو آدمك دکانی سنمی ییقدك ؟ » دیه صورارلر . اوشاق دیرکه :

— بن بو آدمدن صوغان ایستدم . « باص آل » دیدی. «باصه‌یم آله‌یم اما بلکه باصه‌جغم یر چوروکدر» دیدیکم حالده « باص آل ، باص آل » دیه تکرار ایتدی . بن‌ده باصدیغم کبی کره‌ویت چوروکمش ، ییقلدی .

## ۱۸

افندینك بری، اوشاغنه بر تذکره ویروب« آل شونی ، فلان افندی‌یه کوتور . جوابنی‌ده آل کتیر » دیر . اوشاق چیقار ، کیدر . کلدکدن صوکره افندی دیرکه :

— هانیا ، جواب کتیردکمی ؟

اوشاق — ویرمدی‌که کتیره‌یم .

— ای ، تذکره‌یی ویرمدکمی ؟

— یوق ، جیبمده طوریور ؛ یالکز جواب ایستدم .

— سن جواب ایسته‌نجه او سکا نه دیدی ؟

— یوزمه باقدی ، باقدی‌ده « های آبی، های!» دیدی ؛ اما سکامی دیدی ، بکامی ، بیلمم .

## ١٦

یکچشم بر افندینك یانده خدمتکارلرندن بری، تأمین صداقت یولنده « اکر بن افندیمه خائنلك ایده‌جك اولورسه‌م کوزم کور اولور » دیدکده آغالردن بری قولنی دورتجه — قولمی نیچون دورتیورسك؟ افندیمزك کوزی‌جرید اویوننده کور اولدی ، خائنلکده اولمدی یا ! — دیمش .

## ١٧

عربستانده بر محله مأموریتله کیدن بر ذاتك اوشاغی، چارشی‌یه چیقوب ارزاقه متعلق بعض شی آلدیغی صیره‌ده بر صوغانجی دکاننه کیدر ، دکانجی‌یه « حاجی بابا ! صوغانی قاچه ویریورسك ؟ » دیر . حاجی بابا ترکجه بیلمدیکندن — صوغانمی ایسترسك مقامنده — «بصل؟» دیر . اوشاق‌ده عربجه بیلمدیکندن « بصل » لفظنی « باص ، آل » آکلار ، دیرکه « باصه‌یم ، آله‌یم ، اما بلکه باصه‌جغم یر چوروکدر . صوکره چوکر ، بر شی اولورسه قارشمم » . حاجی بابا ایسه متصل «بصل ، بصل » دیر. بونك اوزرینه اوشاق صوغانی رافدن آلمق ایچون کره‌ویتك اوستنه باصدیغی کبی کره‌ویت چوکر . صوغانلر ییغینیله اینر. صوغانجی پر حدت ، اوشاغك

— شمدی تقلید کبریتلر چوغالدی . چاقیورسك ، چاقیورسك آتش آلیور . دقت ایده‌یدك ، تقلید اولمیه‌یدی .

— خیر ، دکل افندم .

— نه‌دن آکلادك ؟

— برر برر یاقوب معاینه ایتدم افندم ...

## ۱۵

— ژان ! ( دیوارده‌کی باروماترویی ) ویر باقه‌یم؛ بوکون نه درجه صوغوق وار .

— امان افندم ، شیشه‌نك ایچنده‌کی جیوه نه قدر آشاغی اینمش ! اکر بویله دوام ایده‌جك اولورسه اغستوسده کیم بیلیر هوا نه قدر صوغوق اوله‌جق !

— ینه صاچمه‌لیورسك !

— یا ، افندم ، کچن کون جیوه نه قدر آشاغی اینرسه او قدر صوغوق اولور دیمدکزمیدی ؟

— ای ؟

— ایشته جیوه ایکی کوندر اینمکه باشلادی .

( بر مدت صوکره اوشاق کلیر )

— هانیا ، کتیردکمی ؟
— اوت افندم ، کتیردم .
— وای ، بو نه !... ظیریل ظیریل صولر آقیور !... قورقارم؛ آچیقده کتیرمشسك . بن سکا آرابه ایله کیت کل دیه تنبیه ایتمه‌مشمیدم ؟
— بن‌ده آرابه ایله کیدوب کلدم ، افندم .
— اویله‌درده نیچون ایصلاندی یا ؟
— ایسپیرك یانده اوتوردم ؛ یاغموردە یاغیوردی، اونك ایچون .
— های الله مستحقکی ویرسون !.. اوغلان ! نیچون آرابه‌نك ایچنه کیرمدك ؟
— امان افندم ، بنده‌کز او قدر تربیه‌سزمی‌یم ؟ هیچ افندیلره مخصوص یرده اوتوره‌بیلیرمی‌یم ؟

١٤

افندی — هانیا ، کبریت ایصمارلادمدی ، آلدکمی؟
اوشاق — آلدم، افندم.

— اوده یوقدر — دی . آ کلیورمیسك ؟ بن اوده یوغم » دیه تنبیه ایدوب اوطه‌سنه چکلمش . بر ایکی ساعت صوکره اوشاغی چاغیرمق اوزره زیل چالمش . اوشاق کلمه‌مش . برقاچ کره . هم‌ده شدتلیجه چالوب‌ده ینه کلمدیکنی کورنجه قالقوب اوشاغك اوطه‌سنه کیتمش . باقمش‌که حریف اوتوریور ! دیمش‌که :

— اوغلان ، یاریم ساعتدر زیلی اوریورم ! ایشتمدکمی؟

— ایشتدم افندم .

— اویله‌درده نه‌یه کلمدکیا ؟

— یا سز بکا « بن‌اوده یوغم » دیمدکزمی؟ سزیوقسکزکه کله‌یم — دیمش .

~~~~~~~~

## ۱۳

افندی — یاغموردن اوستم باشم صیر صیقلام کسلدی . برازدن‌ده بالویه کیده‌جکم . هایدی ، اوه کیت‌ده بکا برقات تمیز اوربا ایله شمسیه‌می ویرسونلر ، آل کل !

اوشاق — پکی ، افندم !

— هم ، آرابه‌یه بین‌ده اویله کیت کل‌که ایصلانمسون .

— پکی ، افندم !
~~~~~~~~

افندی — ( کوزینی آچوب ) نه‌در او ؟ نه وار ؟
— امان افندم ، کورلتی‌یی طویمیورمیسکز ؟ قیامت قوپیور ! او باشیمزه ییقیله‌جق !
— ( یورغانی باشنه چکه‌رك ) سن اونی کیت‌ده او صاحبنه سویله ، بنم نه‌مه لازم ؟ بن بوراده کراجی بر آدمم .

## ١١

باشقه بر کیجه‌ده

— افندی ، افندی !... یاهو !... قالقسه‌کز آ..
— ( کوزینی آچوب ) نه‌در ، آیول ، ینه نه اولدی ؟
— امان ، افندم ، کورمیورمیسکز ؟ اورته‌لق آلو ایچنده ! باقسه‌کز آ یانیورز . آتش صاچاغه صاردی !
— ( یورغانی باشنه چکه‌رك ) جانم ، آکلاته‌مدقمی ؟ بویله شیلری بکا سویله‌مه، او صاحبنه سویله دییورم سکا!

## ١٢

افندینك بری ، بر کون اوشاغنه «بوکون برازراحتسزم. بر طرفه چیقمیه‌جغم . هر کیم کلوب بنی صوره‌جق اولورسه

— بر ديوانه ايمش . متصل سلام ويردى طوردى ، بن‌ده قوغدم — ديمش .

~~~~~~

## ٩

بر زائر ايله اوشاق

زائر — افندى حضرتلرى بوراده‌مى ؟

اوشاق — اوت ، افندم ، بوراده .

— اويله ايسه ، فلان كلدى ديه خبر وير .

— فقط ، افندم .

— نه‌در ؟

— افندى بوراده ايكن كيمسه‌يى قبول ايتمزده ...

— اويله ايسه، كنديسنك بوراده بولنمديغى برزمانده‌كليرم.

~~~~~~

## ١٠

غايت شديد بورالى بر كيجه‌ده ويران بر خانه دروننده اويومقده اولان افندى ايله اوشاغى آره‌سنده :

اوشاق — افندى، افندى!... ياهو!... طويميورميسكز؟ قالقسه‌كز آ ...

— های ، الله مستحقکی ویرسون ! بلکه اوته‌کندن پاره ایستیه‌جکدم !

— بوندن ایستدکزده ویرمدیمی ؟

— بلکه پاره ویره‌جکدم .

— بوکا ویردکزده آلمدیمی ؟

## ٨

عبدالسلام افندی نامنده بر ذات وارمش . معلوم‌اولدیغی اوزره اکثریا بویله ( عبد ) لی اسملردن ( عبد ) لری حذف ایدرلر . بو ذاته‌ده یالکز سلام افندی دیرلرمش . بر کون زیارت ایچون احبابندن برینك اوینه اوغرایوب قاپویی چالار . هنوز قاپولانمش ، عجمی بر اوشاق قاپویی آچار . زائر « افندی اوده‌می ؟ » دیه صورار . اوشاق‌ده بالمقابله « سز کیمسکز ؟ » دیر . زائر « سلام » دیر . اوشاق بونك سلام » ویردیکنه ذاهب اوله‌رق « و علیکم سلام ! » دیدکدن صوکره تکرار « اسمکز ؟ » دیه صورار . زائر ، ینه « سلام دیر . بر ایکی دفعه دها صوروب‌ده هپ سلام جوابنی آلنجه حدتله قاپویی اورتوب یوقاری چیقار . افندی « کیمدر او کلن ؟ » دیه صورمه‌سی اوزرینه :

## ٦

— قایقده —

افندی – نه‌یه آیاقده طوریورسك ؟ اوتورسه‌ك آ !
اوشاق— امان افندم! حضورکزده اوتورمق بنم نه‌حدم؟

## ٧

افندینك بری ، سلاملق اوطه‌سنده اوتوروب صوقاغه باقارکن احبابندن برینك کچدیکنی پنجره‌دن کورمکله اوشاغنی چاغیروب « محمد ! شو کیدن صاریقلی افندی‌یی کوردك یا ، هایدی قوش ، کیت‌ده سویله : لطفاً تشریف بیورسونلر » دیر . محمد کیدر ، باشقه بر صاریقلی‌یی یاقه‌لایوب کتیریر . افندی، بللی ایتمیه‌رك نازکانه وملتفتانه قبول واکرام ایتدکدن صوکره سهو واقعدن طولایی اعتذار ایدر . حریف کیتدکدن صوکره اوشاغه دیرکه : — به هی اشك ! بن سکا بونیمی چاغیر دیدمدی ؟

— نه ضرری وار ، بوده خواجه دکلمی ؟

— هله باق شو احمقه ! بلکه اوکا سویلیه‌جك بر سوزم واردی !

— بوکا سویلدکزده دیکله‌مدیمی ؟

## ۳

افندی — اوغلان ! صوبانك ایچنه آتدیغك کاغدلر نصل کاغدلردی ! قورقارم ، ماصه‌نك اوزرنده طوران حساب پوصله‌لرینی آتشه آتدك ؟

— مراق ایتمیکز، هیچ بن تمیز کاغدلره طوقونورمی‌یم؟ هپسی یازیلی ایدی .

## ٤

افندی — ( بر کیجه یازی یازمقله مشغول اولدیغی صیره‌ده ) همت ! صفه‌یه چیق‌ده باق، هوا نصل ؟

— پکی افندم (شمعدانی آلیر)

— اوغلان ! شمعدانی نره‌یه کوتوریورسك ؟

— هوایه باق دیمدکزمی ؟ قارا کلقده نصل کوره‌یم ؟

## ٥

— کیجه یولده کیدرکن —

افندی — اوغلان ! بویله آرقه‌ده کیده‌جکسه‌ك فنره نه لزوم وار ؟ اوکه کچ که یولمی کوره‌یم .

اوشاق — استغفرالله! افندیمك اوکنده کیتمك بنم‌حدممی؟

# یکرمی آلتنجی فصل

خدمتکارلره کوله وجاریه‌لره ، لالالره ، کهیالره متعلق لطائف

## ۱

افندی ایله اوشاق

— همت! موصولوغه صیجاق صوقوی دیمشدم. حاضرمی؟

— صیجاق صویی دها دون آقشام قویمشدم . البته حاضردر .

## ۲

— همت !

— افندم !

— یارین صباح ایرکندن بر یره کیده‌جکم . ساعت اون بره کلنجه بنی اویاندرملیسك .

— پکی ، افندم ، اما بن ساعتك اون بره کلدیکنی نه‌دن بیله‌یم ؟ سز او زمان بنی چاغیرملیسکزکه کلوب اویاندیره‌یم .

بینر ، طوغرو چرکه‌یه کیدر . قاپونك اوکنه کلنجه ، یری
کوکی تتره‌تیرجه‌سنه ، بر نعره آتار . چنکانه، نه‌یه‌اوغرادیغنی
بیله‌میه‌رك طیشـاری اوغرار . دلی باشی بونی کورنجه همان
بلندن طبانجه‌سنی چیقاروب : « بره ملعون ! بره چنکانه !
قوجه بر والی ، قیزیکی اوغلنه ایسـته‌سون‌ده ویرمیه‌سك ،
ها!... ویره‌جکمیسك، یوقسه سنی‌شوراجقده کوپك‌اولدورور
کبی‌اولدوروب لشکی [ نعشکی ] یره سره‌یممی؟ » دیه طبانجه‌یی
طوغرولتنجه‌چنکانه قورقوسندن زانغیر زانغیر تتره‌دیکی‌حالده
« امان آغا ! قیزم‌ده ، جانم‌ده بکه قربان اولسون . شمدیدن
تیزی یوق ، آل ، کوتور ! » دیر .

دلی باشی« اولان! نه خلط ایتمکه بونی اول دیمدك‌ده بنی
بورایه قدر یوردك ؟ » دینجه چنکانه :

— یا ، افندم ، سزك کبی ایشی بویله یولیله ، ارکانیله
آکلاتان اولمدی‌که !... — دیمش .

برچلبي ايمش . چری باشی‌یی چرکه‌سنده بولوب تعظیم ایله سلام ویردکدن صوکره شو زمینده افادۀ مرام ایدر :

— افندم ! والی پاشا افندیمز عرض احترامات ایلدیلر . مخدوم عالیلری بك افندی‌یه کریمۀ عصمت وسیمه‌کز خانم افندی‌یی عقد و تزویج آرزو بیوریورلر . بو خصوصده موافقتکزی رجا ایچون بنده‌کزی صورت مخصوصه‌ده خاك پایکزه ارسال ایلدیلر . نه امر واراده بیورولور ؟

چنکانه ، عمرنده بویله سوز ایشتمدیکندن یالکز والینك کندیسندن برشی رجا ایتدیکنی آکلایوب آنجق بورجانك آیاغنه آدم یوللامق صورتیله وقوعنه التجا معناسی ویردیکی کبی چلبینك وضع ادیبانه و احترامکارانه‌سنی‌ده ظنی تأیید ایده‌جك اماراتدن عد ایلدیکندن، چری باشیلق غروری جبلیت ردیئه‌سنه منضم اوله‌رق، کمال نخوت وعظمتله «بن اویله والی مالی طانیمم ! هایدی ییقیل ، شورادن ! » دیه قوغار . بی‌چاره، کلوب وقوع حالی بیلدیریر. بو خبر والی‌یی‌ده اوغلنی‌ده مأیوس ایدر . بونلر « عجبا ، نه یاپسه‌ق‌ده حریفی ارضا ایده‌بیلسه‌ك ! » دیه دوشونورلرکن دلی باشی . والینك حضورینه کلوب اتکنی اوپر . والی ، نه ایستدیکنی صورار . دلی باشی « افندم ! چری باشی‌یه برکره‌ده قولکز کیده‌یم! » دیه اذن ایستر . والی اذن ویریر .

حریف ، سلاحنی پوصادینی [ بساط ] قوشانوب حیوانه

دلاك النـده‌كی ایکنه‌یی فیرلاتوب آتدقدن ، حریفه‌ده بر تپه اوردقدن صوكره : — قالق شـورادن دفع اول ! هیچ قویروقسز ، قولاقسز ، قارینسز آرسـلانمی اولور ؟ مادام‌که ایکنه آجیسنه طایانه‌میورسك، آرسلاندن‌نه‌دم اوریورسك ! — دیمش .

## ۳۰

ایکی آرقه‌داش آره‌سنده :

— دون آقشام آلفونسدن بر طوقات یدك‌ها !

— هم‌ده پك شدتلی ! باقسه‌ك آیاناغم نه حالده ؟

— دیمك اولیورکه بو وقعه‌یی برقان تمزلیه‌جك !

— شبهه‌می وار ! شمدی کیدوب یاناغمه بش اون‌سولوك یاپشدیره‌جغم .

## ۳۱

وقتیله ادرنه‌ده والینك اوغلی ، نصلسه ، چری باشینك قیزینه علاقه ایدر . نهایت ، بریجك سوکیلی اوغلنك خاطری ایچون والی ، قیزی باباسندن ایسته‌مکه قرار ویریر . چری باشی‌یه برآدم کوندریر . کیدن آدم غایت نازك ، تربیه‌لی

# ۲۹

اسکی زمانده بعض آدملر قوللرینه ، اوموز باشلرینه ، کوره‌ك کمیکلرینك اورته‌سنه ایکنه ایله درلو درلو رسملر ، شکللر نقش ایتدیریرلر ، بونی‌ده بابا یکیتلك صایارلرمش . قزوینلی بر عجم [*] بر کون . آرقه‌سنه بر رسم نقش ایتدرمك ایچون حمامه کیدر. بو صنعتی بیلن دلاکك اوکنه پهلوانجه‌سنه دیز چوکر . دلاك « نه صورتی ایسترسك ؟ » دیر . قزوینی مغرورانه « آرسلان ! » جوابنی ویریر . دلاك ، الندەکی ایکنه‌یی حریفك یاغرینلری اورته‌سنه باتیرمغه باشلار. پهلوان، ایکنه‌نك آجیسندن مضطرب اولنجه قهرمانلغی اونوده‌رق « امان ، طور !.. نه صورتی نقش ایدیورسك ؟ » دیه فریاد ایدر . دلاك آرسلان رسمی‌یاپدیغنی سویلر. پهلوان، آرسلانك نره‌سندن باشلادیغنی صورار . دلاك قویروغندن باشلادیغنی خبر ویریر . حریف « براق ، قویروقسز اولسون » دیر . دلاك ، رسمك قولاغی اوله‌جق یری ایکنه‌له‌مکه باشلارسه‌ده پهلوان آجی‌یه طایانه‌میوب « واز کج، قولاغی‌ده اولمسون » دیر . دلاك تکرار نقشه باشلادیغی صیره‌ده قزوینی ینه رسم اولنان عضوی آکلامق ایستر. دلاك آرسلانك قارننی تصویره چالشدیغنی سویلر. حریف « آدم ! وارسون قارنی‌ده اولمیورسون!» دینجه

[*] فرانسزلرك «غاسقونیالی» سی نه ایسه عجملرك «قزوینلی» سی ده اودر.

## ۲۷

ابوحيه‌نك بر كيجه اوينه كوپك كيرمش . ابوحيه بونى خرسز ظنيله النه بر قليج آلوب اوطه قاپوسنك آرقه‌سندن بلند آواز ايله « سن كيمسك ؟ هر كيم اولورسه‌ك اول! بورايه نه جسارتله كله‌بيلدك ؟ ابوحيه‌نك نصل شجيع اولديغنى ايشتمدكمى ؟ لكن ، ينه بن سنى عفو ايتدم . هايدى، چيق ، كيت ! يوقسه المده‌كى قيليجله سنى ايكى بولرم ! » ديه اخافه‌يه باشلامش. كوپك، بونك بويله باغيروب چاغيرمه‌سندن اوركه‌رك قويروغنى صيرتنه اوروب مرديوندن آشاغى اينمكه باشلامش . ابوحيه ، براز كنيش نفس آله‌رق قاپويى آچوب آره‌لغندن باقار : كوروركه خرسز دكل ، كوپك . آرقه‌سندن: — شكر، اللهه‌كه سنى كوپك صورتنه قودى‌ده مردار قانكه كيرمكدن بنى محافظه بيوردى ! — ديمش .

## ۲۸

طفره‌فروش اسپانيولك برى ، « سلاحلرمى طاقينوب آينه‌يه باقديغم زمان هيبتمدن كنديم بيله قورقارم ! » ديجه مخاطبى — يا ، دشمنك هيبتنى كوره‌جك اولسه‌ك نه‌ياپارسك! — ديمش .

یردن یاره‌لاندیغنی حکایه ایتمشلر . حضاردن بر ظریف «سزك شجاعت دیدیککز شی حماقت اولمسون! » دیمش. « نه‌دن؟ » دیمشــلر ، - یا ، عالمده جاندن عزیز نه وارکه آنی محافظه ایچون جان تهلکه‌یه قونلسون ؟ بو ، حماقت دکل‌ده نه‌در ؟ — دیمش .

## ۲۵

یکیتلك دعواسنده بولنان برآدم، وقتیله برمخاطره‌لی حالدن نصل قاچوب قورتلدیغنی فخورانه حکایه ایدرکن بری :
— بو عادتا فرار! بونك جسارت نره‌سنده؟ دیجه‌حریف:
— باجاقلرده ! — دیمش .

## ۲٦

ابوحیه نامنده ، ساخته شجاعت وجسارتیله دون‌کیشوتی آکدیریر برآدم، برکون شکاردن بحث‌اولنورکن دیمش‌که :
— برآهویه راست کلدم ؛ اوقمی آرقه‌ســندن آتدم . آهو قاچدی ، لکن آتدیغم اوق پیشنی براقمدی ، نهایت بر محلده یتشدی ، اوروب هلاك ایتدی .

آلسه‌ك آ» دیمشلر. — تمام! قاپدرمدیغم بر او قالدیدی! — دیمش.

## ۲۳

بر بك افندی، پنجره‌دن باغچه‌یی سیر ایدرکن بر کوزل قوش کورور. اورمق آرزوسنه دوشر. تفنکنی طولدورور. اوشاقلرینی چاغیروب «صاقین قورقمیك، تفنك آته‌جغم» دیر؛ تفنکی آتار؛ آتاراما کندیسی‌ده قورقوسندن دوشوب بابیلیر. عقلی باشنه کلدکدن صوکره اوشاقلرینه صوراركه:

— تفکدن قورقان اولدیمی؟

— خیر، افندم، سزدن باشقه قورقان اولمدی.

— قوش اورلدیمی؟

— خیر.

— یا، نه اولدی؟

— اوچدی، کیتدی.

## ۲٤

بر مجلسده قوت وشجاعتدن بحث اولنورکن بر آدمك، اوچ خرسزله اوغراشوب باشـه چیقدیغنی. بو اثناده بر قاچ

— سنك كبی معجزلره مرام آكلاتمقدن خستەلانمش‌ده اولمش !

## ۲۱

بر چوجوق ، ییقانمق ایچون كوله كیرمش. صو،بویندن یوكسك اولدیغیدن وذاتاً یوزمك‌ده بیلمدیكندن غرق اولمق اوزره ایكن اورادن برینك چكمكده اولدیغنی كورمكله استمداد ایدر . حریف كلیر ، بونی او حالده كورنجه « آ چوجوق ! بویله درین صویه نیچون كیردك؟ كندیكی نیچون تهلكه‌یه آتدك؟ مادام‌كه یوزمك بیلمیوردك ، كوله كیرمه‌ملی ایدك ! » دیه توبیخه باشلار . چوجوق، فریاد ایدوب: — به آدم ! شمدی بویله لافلرك صیره‌سیمی؟ ابتدا بنی شو بلادن قورتار؛ صوكره نه سویلیه‌جكسه‌ك سویله! — دیمش .

## ۲۲

تجاردن بر آدم ، هرنه زمان برایش ویا پاره تحصیلی ایچون طیشاری كیده‌جك اولسه یولده خرسزلره صویولورمش . بر دفعه ینه كیده‌جك اولدقده احباسی « یانكه بر چفت طبانجه

بر طرفدن قالقمغه چالیشەرق — مراق ایتمیکز ؛ برشی دکل ! بن حجه کیدرکن بر دفعه دها بویله اولمشدم ! — دیمش.

---

## ٢٠

هرشیئی اوکرنمك مراقنده اولان و مناسبتلی مناسبتسز سؤاللرله هرکسی تعجیز ایدن زوزەکلردن بری برکون جمعیت عظیمه ایله بر جنازەنك کچدیکنی کوروب جماعتدن برینك یاننه یاقلاشەرق :

— بو کوتوردیککز جنازه کیمکدر ؟

— فلانك .

— بیوك برآدم اولملی ؟

— اوت .

— زنکینمی ایدی ؟

— اویله ظن ایدرم .

— کنجمی ایدی ، اختیارمی ؟

— یوزینی کورمدم‌که بیله‌یم .

— اولیمی ایدی ، بکارمی ؟

— صورمدم .

— عجبا ، نەدن اولمش ؟

## ١٨

### بوش بوغازله دوستی

— دوستم ! بوش بوغازلغی آرتق پك ایلری واردیریور-سك ! بر آزده اوتان ، حیا ایت .

— آدم سن‌ده! بویله شیلربکا ویز کلیر. حتی‌بوسویله‌دکلرك بیله بر قولاغمدن کیروب ...

— درحال آغزکدن چیقار !..

---

## ١٩

### « حاجیان اثنای حجن بر زمان سویلر یاتیر »

حریفك بری ، حجه کیتمش . کلدکدن صوکره هرنره‌ده، هانکی مجلسده بولنسه «بن حجه کیدرکن شویله اولدیدی ، یوق . حجدن کلیرکن بویله اولدیدی » دیر ، طورورمش . احباب . دیکلیه دیکلیه اوصانمشلر . بر کیجه ، حریفه آغز آچدرمامق ایچون اتفاق ایتمشلر . تام حاجی لاقیردی‌یه باشلارکن اوته‌دن بری آتیلیر، او بیتیریر بیتیرمز بریکی‌سویلر، الحاصل حاجی‌یه نوبت کلام ویرمزلر . دیرکن طاغلمق زمانی کلیر . هرکس آیاغه قالقدیغی صیره‌ده بزم حاجی دوشوب بابیلمازمی ؟ .. « امان ، نه اولدی ! » دیه باشنه اوشدکلرنده ،

## ١٦

چال چکه حریفك بری اعمی اولمش. تسلی ایدنلره — کورلك بنم ایچون پك‌ده فنا اولمدی؛ چونکه یولده کیدرکن اکثریا یالکز بولنوردم‌ده لاقیردی ایده‌جك آدم بوله‌ماز، صیقیلیردم؛ اما بوندن صوکره هر وقت یانمده بنی یده‌جك بری بولنور — دیمش.

## ١٧

بر آدم، بر مجلسده معرفت انسابده، یعنی معروف عائله‌لرك، خاندانلرك سلسلهٔ نسبارینی بیلمکده صاحب اختصاص اولدیغنی ادعا ایتمش. حضاردن بری، لطیفه اولمق اوزره، «حضرت آدمك پدر و والده‌سی کیم ایدی؟» دیه صورمش. بلاتردد «پدری (مضاد بن حملج)، والده‌سی (صاعده بنت قزارم) در» دیمش. بو جواب، بالطبع خواصك خنده‌سنی، عوامك حیرتنی ایجاب ایلر. مجلس طاغلدقدن صوکره بعض احباسی «به آدم! ابوالبشر حقنده ایتدیکك نسبت نصل بر نسبت ایدی؟» دیدکلرنده — سکوت ایتسه‌م مجلسده بولنان عوام بکا جاهل دیه‌جکلر. آنك ایچون بویله بر آتمه آتیویردم! — دیمش.

ایدرلرمش . اوچنجی بر شخصه « سز نه دیرسکز ؟ » دیمشلر. — بنجه ایکیسی‌ده اعتمادشایان آدملردر — دیمش .

## ١٥

وانده بولندیغمز تاریخده ، کرقور افندی نامنده‌مرعشلی بر آووقات کلمشدی . صنعتی مقتضاسیمی دیه‌لم ، یوقسه فطرتی ایجابیمی ؟ درجهٔ نهایه‌ده قوال ایدی . بر کره لاقیردی‌یه باشلادیمی، ساعتلرجه اوزاتیر، دیکلینلری‌جانلرندن بزدیره‌جك برحاله کتیریردی . بر کیجه یرلیدن ، مأموریندن بعض‌ذوات فقیرخانه‌یه کلمشلردی . کرقور افندی‌ده کلدی . مناسبتله ، ایچیله‌جك صولره دائر سوز آچلدی . دیرکن کرقور افندی سوزه باشلادی. بر چوق صودن لافلر سویلدکدن صوکره : « افندم ! صویك ایسی منبع صوییدر . اما آنك‌ده شرطی واردر : صویك چیقدیغی یرك باشی طاز ، اطرافی ساز ، آقیشی آز ، رنکی بیاض اوللی » دیر دیمز تحفلردن بری — به هی شاشقین قاز ! لافه طویماز ! آز سویله براز ! — دیدی .

روم ایلی قاضیلرندنم . اناطولی قاضی عسکریله مناسبتم یوق »
دیجه، افندی شاشیروب — جانم، روم ایلی قاضیعسکرینه‌ده
سویلرز : عجله ایتمه ! — دیمش .

## ١٣

خیری افندیدن بر قاچ دفعه مأموریت ایستدیکی ومؤکد وعدلردخی آلدیغی حالده نائل امل اوله‌میان برمأمور، برکون کلوب دیرکه :

— وعد عالیلرینك هیچ بری انجازبیورلمدی. دارالسعاده آغالغی منحل ، باری آنی قوالکزه عنایت بیورك .

— ( فرقنده اولمیه‌رق ) پکی ، باش اوستنه !

— امان افندم ! هیچ آنی بزه ویریرلرمی ؟

— یا ! سن نه ایستیورسك ؟

— قیزلر آغالغی .

آرتق بوکا خیری افندی‌ده کولر !

## ١٤

بربرینی سومین ایکی شخص یکدیکرینه یالانجیلق اسناد

آیاغندن هم قولاغندن اورولور ؟ » دیمشلر . صاغ أولسون اویدوروجی ! جواب ویرمش :

— آرد آیاغیله قولاغنی قاشیورمش !

ینه صورمشلر :

— سکیرتدی دیبوردی . قوشارکن نصل اورولور ؟

اویدوروجی :

— جانم ، او قدرینك قصورینه باقمیك . آرقه‌داشم براز عجله‌جیدر .

## ۱۲

رئیس‌الکتاب خیری افندی‌یه ، روم ایلی قاضیلرندن بر معزول ، یکیدن بر مأموریتـه تعیینی ایچون روم ایلی قاضی عسکر ینه توصیه ایتمه‌سنی رجا ایدر .

افندی ، معتادی اوزره « باش اوستنه ! » دیر : قولاق آصماز . بر کون اناطولی قاضی عسکری ، خیری افندی ایله کورشمکه کلیر . قاضی‌ده قوناقده ایمش . قاضی عسکر افندی کیتدکدن صوکره قاضی ، خیری افندینك یانـنه کیروب رجا ایتدیکی توصیه‌نك وقوع بولوب بولمدیغنی صوردقده خیری افندی « اوت ، کوردکیا ، قاضی عسکر افندی بوراده‌ایدی . سنك مأموریتك ایچون سویلدم » دیر . قاضی « افندم ، بن

## ٩

ینه بونك کبی بر آدم ، بالونك سرعت سیرینی تعریفده « قارنی یره دکەجك صورتدی کیدردی » دیمش .

## ١٠

بلغای عربدن اصمعی ، بر کون کذب ایله شهرت آلان بر آدمه « سن هیچ عمرکده طوغرو سویلەدکمی؟» دیەصورمش.
— طوغرو سویلمك عادتم اولسەیدی بوسؤالکه «خیر» جوابنی ویریردم — دیمش .

## ١١

بری یالانجی ، بری اویدوروجی ایکی کیشی آرقەداش اولوب یوله کیدرلرمش. یولده برکویه اوغرارلر. قهوەخانەده اوتوروب قونوشولورکن یالانجی دیرکه :
— بنده آوه چیقمشدم. اوکمدن برطاوشان سکیرتدی. همان تفنکی طوغرولتدم. برآتشده یره دوشدی. برده باقدم: زواللی حیوان ، هم آرد آیاغندن هم قولاغندن اورلمش .
اوتورانلر تعجب ایتمشلر، « نصل اولورده بر آنده هم

اچمازمی ؟ بن ینه اصلا وضعمی بوزمدم ، حتی قلمی المدن برافقیه‌رق یازمقده دوام ایتدم .

٧

مبالغه‌جی بر آدم ، دیمش‌که « بن بر بادیه‌ده صو چکمك ایچون بر قویونك یانه کیتمشدم . نصلسه آیاغم قایوب قویویه دوشدم . قویونك دیبنده بوش و کنیش بر یر کوردم . کیتدم ، اوراده اوتوردم . دیرکن یانمده بر حرکت پیدا اولدی . برده باقدم‌که قوجه بر ییلان ! قویروغنی اوموزمه طولادی ، چکدی ، بنی قویودن طیشاری چیقاردی . صوکره چوزولوب کیتدی . »

٨

مبالغه‌جی بر آدم ، بر کمی‌یی مدح ایدرکن « اولومی کوزینه آلمشدی ؛ طالغه‌دن ، روزکاردن هیچ قورقمازدی ! » دیمش .

عسكری آتيله ، سلاحيله سايه‌سنه آله‌جق قدر جسيم لاحانه يتشمكده بولنديغنی آكلادم.

بو فقره‌يی يازدقدن صوكره لطائفه متعلق بر كتابده بونی‌عينيله ، فقط شويله تحف بر ذيل ايله مذيل كوردم :

« حضاردن بر سياح بو فقره‌يی ديكله‌دكدن صوكره اثنای سياحتنده بر مملكتده بر فابريقه‌يی كزركن اوچ يوز عمله‌نك باقيردن غايت بيوك بر قازان ياپمقده ويوز اللی عمله‌نك‌ده قازانك ايچنه كيروب قالايلامقده اولدقلرينی كورديكنی سويله‌مش .

لاحانه فقره‌سنی نقل ايدن « بو قدر بيوك قازان نه‌يه يارار؟ » ديه صورمش ، سياح — سزك كورديككز لاحانه‌يی پيشيرمكه! — ديمش .

## ٦

موسی پاشا ، دياربكرده ايكن بر زلزله اولمش . برچوق ابنيه ، باخصوص اسكی حكومت قوناغنك بر طرفی ييقيلير . حكومت قوناغی دجله نهری كنارنده ، مرتفعجه بر موقعده‌در. موسی پاشا ديركه :

— زلزله اثناسنده بن اوطه‌مده ، صندليه‌ده اوتوروب يازی يازيوردم . هركس قورقوسندن قاچدی . بن هيچ قيملدامدم. ديركن « كورررر! » ديه بزم اوطه هيئتيله دجله‌يه

۵

بر تاریخده اسکان‌مهاجرین مأموریتیله اناطولی‌ولایتلرندن بعضلرنده واك صوکره دیار بکرده بولنمش اولان موسی‌پاشا، که مبالغه‌جیلقده امثالسز ایدی ، بر یرده قائممقام ایکن‌وقوع بولمش اولمق اوزره نقل ایدردی‌که :

اشقیا تعقیبنه مأمور اولمشدم . معیتمه بر بولوك سواری ضبطیه آله‌رق یوله چیقدم . بر اووه‌دن کیدرکن بردن بره هوا قارارردی . شیمشکلر چاقغه ، یاغمور بوشانمغه باشلادی . یاغمور کیتدکجه خزلاندیغندن صیغینه‌جق بر یر آرادیغمز صیره‌ده کوزمه اوزاقدن چادر شکلنده برشی ایلشدی . ضبطیه‌لرله برابر اوطرفه ایلغار ایتدك. یاقلاشدیغمزده کورونن شیئك چادر اولمیوب فقط چادر بیچیمنده ، یشیل رنکلی ، طامارلی ، نه قاتی نه یوموشاق ، الحاصل آکلایه‌مدیغمز عجیب برجسم اولدیغنی کوردك ، جمله‌مز حیوانلرمزله برابر ایچنه کیردك . یاغمور کچنجه‌یه قدر اوتوردق . قالقوب کیدرکن بر کویلو کوردك . چاغیروب بونك نه اولدیغنی صوردم . « لاحانه یاپراغی » دیدی . ابتدا ، اینانمدم ؛ کویلو بزمله اکلنیور صاندم . صوکره ، عودتمزده بالذات اجرا ایتدیکم تحقیقات نتیجه‌سنده بونك فی‌الحقیقه برلاحانه یاپراغی اولدیغنی ، آرقه طرفده بر بوستان اولوب اوراده ، ایشته بویله بربولوك

٤

انکلیزلرله آمریقالیلر عن اصل بر ملتدن اولدقلری حالده آره‌لرنده پك بیوك بر فرق و او نسبتده رقابت واردر . هله ماکینه فننك ترقیاتی خصوصنده‌کی رقابتلری فوق‌العاده‌در . انکلتره‌ده یکی بر ماکینه ایجاد اولندیغی متعاقب او ماکینه‌نك دها مکملی مطلقا درحال آمریقاده دخی یاپیلیر. کذلك آمریقاده ایجاد اولنان ماکینه‌نك دها مکملی مطلقا انکلتره‌ده دخی وجوده کتیریلیر .

بر کون بر آمریقالی ایله بر انکلیز (شیقاغو) ده پاصدرمه اعمالیچون یکی ایجاد اولنان برماکینه‌دن بحث ایدرلر. آمریقالی دیرکه :

— بزده مهندسك بری بر ماکینه ایجاد ایتدی‌که بر طرفندن جانلی بر قویون ویا صیغیر ویرسه‌ك او برطرفندن مکمل بر پاصدرمه چیقیور .

شمدی بو ترقی‌یه قارشی انکلیز نصل اعتراف مغلوبیت ایتسون ؟ او دخی اولانجه ذکا وجرأتی طوپلایه‌رق دیرکه :

— بزده‌ده بر مهندس اویله بر ماکینه ایجاد ایتدی‌که بر طرفندن قوپ قورو بر پاصدرمه ویرسه‌ك اوته طرفندن جانلی بر قویون ویا بر صیغیر چیقیور .

اوزره ایناغه‌سی محال برحکایه نقل ایتدکدن صوکره، مستمعین اوزرنده نصل بر تأثیر حاصل ایتدیکنی آکلامق ایچون «سز بوکا نه دیرسکز؟» دیدکده ظرفادن بری — نه دیه‌لم؟ نهایت، خروس اوتدی، سزده اویاندکز دیرز — دیمش.

---

## ٣

عجملرك مبالغه‌جیلقلری مشهوردر. بر کیخانلی ایله بر استانبوللو آرقه‌داش اولمشلر. اثنای مصاحبتده مفاخره‌یه باشلایوب استانبوللو «بزم استانبولده‌کی ایاصوفیه. سلیمانیه جامعلری کبی سزده جامع وارمیدر؟» دیمش. کیخانلی «سن نه سویلرسك! بزده اونلر کبی مین دانه جامع وار!» دیمش. «یا. محمود پاشا، یکی حمام کبی حماملرمزه نه دیرسك؟» دیمش. عجم «حمام، فی‌الاصل بزدن آلنمش برشیدر. کیخانده تمام بویله ایکی بیك حمام واردر» دیمش. ینه استانبوللو «پکی، استانبولك ذوق و صفا محللرینی کورمشسکدر، بویوزدن یالکز ایکی یوز پزه‌ونك کچینیر» دینجه عجم — بزم کیخانلیلرك هاموسی پزه‌ونکدر — دیمش.

---

ایری بر مورینه بالیغی قاره‌یه دوشمش. طارتلسون دیه اراده اولنمش. طارتمشلر، تمام بیك آلتی یوز اوقه کلمش. پاشا، حضور همایوندن چیقدقدن صوکره دیمش‌که:

— شوراده بر بیوك بالیق چیقمش. جثه‌سی پادشاهمزی عجبه کتیرمش. بن قاپودان دریا ایکن آق دکیزده بر بالیق چیقمشدی، بونی بورادن ایوبه واریردی — دیمش. (که یالی کوشکندن اورایه قدر تمام طقوز میلدر!)

بونی متعاقب دیمش‌که:

— شو چکدیریلرله کلن خدمتکارلرمك چوقلغی شوکتلی افندیمزك منظور همایونلری اولوب «سنك نه چوق آدمك وارمش» بیوردیلر.

— «بو برشیمی، پادشاهم! بر زمان، عالم بنم اتباعم ایدی» دیه جواب ویردم.

ینه قالایلی قوز «بنم، ولایتمده عمجه‌لرم وار ایدی. هر بری بیك کیسه [بش بیك لیرا] زکات ویریردی. دیکلینلردن سلحدار سلیمان آغا، آرتق طایانه‌میوب — دیمك‌که قرقر بیك کیسه‌یه مالك ایمشلر! — دیمش.

۲

مبالغه‌جی بر آدم، بر مجلسده کندی سرکذشتی اولمق

بونك اوزرینه کوپك، صاحبنه « امان افندم! رجا ایدرم، بنی صاتمه ! » دیر .

کیتدکجه حیرت و مفتونیتی آرتان انکلیز :

— یوز لیرا ویره‌یم ، بکا بوکوپکی صاتکز . دیر .

حریف راضی اولور. انکلیز، قوینندن جزدانی چیقاروب بانقنوط اوله‌رق پاره‌لری صایار . کوپکی آلوب کوتورور . تمام قاپودن چیقارکن کوپك اسکی صاحبنه « نهایت ، بنی صاتدك ها ! پك ایی ، بن‌ده سندن انتقامی آله‌جغم : بوندن صوکره آغزمی آچوب‌ده بر سوز سویله‌میه‌جکم ! » دیر .

## یکرمی بشنجی فصل

مبالغه‌جیلره ، یالانجیلره ، لافزنلره ، طفره فروشلره
متعلق لطائف

### ١

بر وقت سلطان احمد ثالثه وزیر اعظم اولان قالایلی قوز احمد پاشا ، صدر اعظم اولدیغی کون اولاد و عیال واتباعیله اشیاسنی حامل (چکدیری)لرله یالی کوشکی اوکنه‌یاناشدیغی صیره‌ده

بر چاقی چیقاروب چوجوغك کوکسنه صاپلار . زواللی چوجوق ، بر کره آجی آجی باغیردقدن صوکره تسلیم روح ایدر !

سیرجیلر حریفك اوزرینه هجوم ایله تپه‌له‌مکه قالقشدقلری صیره‌ده اصلا ایستیفنی بوزمقسزین بر الیله چوجوغی یردن قالدیره‌رق او بر الیله‌ده شاپقه‌سنی چیقاره‌رق :

— تلاش ایتمیکز ، افندیلر ! چوجوق تخته‌دن یاپلمشدر. بن‌ده بر ( وانترلوغ ) م ! ایلك دفعه اجرای صنعت ایدیورم ؛ لطف‌ایدکز ، بخششلرکزی زیاده ویرکز ! — دیر .

* * *

ینه بویله بر وانترلوغ ، بر لوقانطه‌یه کیرر . غارسون کلیر، نه ایستدیکنی صورار . « اوملت » دیر . موسیونك یانندہ‌کی صندلیه‌ده اوتوران کوپکی‌ده « بکاده اویله » دیه سسلنیر . غارسون ، حیرتله کوپکه باقدقدن صوکره کیدر ، اوملتی کتیریر . حریف اوملتی ، یدکدن صوکره « پاتاتسلی فیله » ایستر . کوپك ینه « بکاده اویله » دیر . غارسونده حیرت ودهشت آرتار . موسیونك یمك یدیکی سفره‌نك یاقیننده ، جریان حاله بهت و حیرتله باقان زنکین بر انکلیز دیرکه :

— موسیو ! طوغروسی ، شو کوپکك عادتا انسان کبی لاقیردی سویله‌مه‌سی شایان حیرتدر ! بونی بکا صاتارمیسکز ؟

— اولماز . بریسندن ایکره‌تی اولسون آلده تسلیم ایت . بکا بویله امر ایتدیلر .

---

## ١٨

آمریقاده، اوستی باشی تمیز بر آدم، برابرنده بزپارچه‌لرینه صاریلی ، کورونشده خسته کبی بر چوجوق بولندیغی حالده غلبه‌لك بر اوتله کیدر. مردیوندن یوقاری چیقارکن چوجوغه: « آرتق سنی ، طاشیه‌مم: سن کندك چیق ! » دیر . چوجوق

— امان ، باباجغم ! بو قیریق آیاقلرمله نصل چیقه‌یم ؟.

— هایدی چیق دییورم ؛ یوقسه فنا ایدرم !

چوجوق آغلامغه باشلاینجه مرحمتسز حریف بر توقات اورور . بو حالی کورنلردن بری « بو چوجوق سزکمیدر؟ » دیر. حریف تند بر چهره ایله :

— اوراسنی سزدن صورمازلر ! وارکز ، ایشکزه کیدکز ! دیر . بریکیده حدتله :

— اوت، بزدن صورارلر! شمدی پولیسه خبرویریرسه‌م کوروسك !

چوجوق — امان ، پولیسه خبر ویرمیکز ؛ زیرا بابام، آننه‌می اولدردیکی کبی بنی‌ده اولدورور !

چوجوغك بویله‌دیمه‌سی اوزرینه‌حریف جیبندن بیوجك

## ١٦

مضحكه نويس مشهور موليه‌ر، يكى تأليف ايلديكى براويونى ايلك دفعه اوله‌رق بر تياترووده تشخيص ايتديره‌جكى زمان بر اعلاننامه نشر ايدوب بونده تياترويه كيرنلردن پاره آلنميه‌جغنى يازار . او كيجه تياترو خنجا خنج طولار . اويون اوينانوب بيتدكدن صوكره موليه‌ر تياترونك قاپوسى اوكنده اوتوروب هر چيقاندن پاره ايستر ، ويرمينلرى طيشارى چيقارتماز . « جانم ، كيرنلردن پاره آلنميه‌جغنى اعلان ايتمدكزميدى ؟ » ديرلر . موليه‌ر — اوت ، كيرنلردن آلنميه‌جقدر ديدك ، اما چيقانلردن آلنميه‌جق ديمدك ! — دير .

## ١٧

رسمى بر بالويه كيرمك ايستينلره شمسيه‌لرينى ، باستونلرينى تسليم ايتدرمك ايچون قاپويه قونولان بر اوشاق ، بالويه كيرمك اوزره بولنان بر افندينك قولندن چكه‌رك ديركه :

— افندى ! شمسيه‌كزى براقكز .

افندى آلدرماز . حريف ، ينه قولندن چكه‌رك :

— افندى ! شمسيه‌كزى تسليم ايدكز دييورم !

— ( حدتله ) جانم، بنم شمسيه‌م يوق، كورميورميسك؟

## ١٥

پارسك همان هرقازینوسنده ، هرقهوه‌خانه‌سنده محاربه‌لرده بولنمش بر اختیار عسکر بولنور . ایشته، بونلردن بری ، مداومی بولندیغی قازینوده ایکی قدح آتدیغی کبی اطرافنده‌کیلرك سوزلرینه قاریشیر وفرضا ( دوران ) نامی ذکراولنسه کمال هیجان ایله آیاغه قالقوب « دورانمی ؟ کوستاو دوران دکلمی ؟ اوت . زواللی قهرمان ! فورباخ محاربه‌سنده برکولله‌یه هدف وبنم درت خطوه یانمده تلف اولدی » دیر و(دوپون) اسمی یادایدلسه « دیدیککز هانکی‌دوپون اولمسون ؟ آرسلان یورکلی چوجوق! غارالوت محاربه‌سنده برابر ایدك. براوبوس پاتلایوب بندن ایکی آدیم اوزاقده کندیسنی پارچه‌لادی » دیه آرقه‌داشلغی اولدیغنی سویلرایمش . کوءزه حریفك بو حالی‌بر کون یاننده بولنانلردن برآدمی اوصاندرمغله ینه بویله آتوب طوتدیغی صیره‌ده آیاغه قالقه‌رق :

— افندی ! بن کیدیورم ، اللهه ایصمارلادق ! زیرا یانکزده بولنانلرك مطلقا باشنه بر فلاکت کلدیکنه باقیلیرسه قورقارم‌که قازینونك طاوانی چوکرده‌بنم ده باشمه برفلاکت کلیر ! دیمش .

— سبب ، ایشته بوراده اوتوران افندیدر — دیمش .

## ١٣

ایللك دفعه اوله‌رق اویونه چیقان بر آقتور ، کندیسنی کیمسه‌نك بکنمدیکنی کوره‌رك جانی صیقلدیغندن رولنی بیتیردکدن صوکره ارباب تماشایه : « افندیلر ! یارین کیجه‌ده اوینایه‌جغم. اکر ، ینه تقدیرکزه مظهراوله‌مازسه‌م کوزلرکزك اوکنده روبالرمی آتشه یاقوب اویونجیلغی ترك ایده‌جکم » دیمش . ایرته‌سی کیجه، آقتور صحنه‌یه چیقار چیقمازسیرجیلر حریفك اوزرینه کبریت قوطولری آتمغه باشلامشلر .

## ١٤

پارسده کبار مجلسلرینه کیرر چیقار بر آدم ، مملکتندن یکی کلمش اولان عمجه‌سی اوغلنی بر آقشام بر مسامره‌یه کوتوروب حضاره « عمجه زاده‌می تقدیم ایدرم . کندیسی ، اویله کوروندیکی قدر احمق دکلدر » دیه ( پره‌زانته ) ایدنجه حریف — افندم ؛ عمجه زاده‌مله فرقمز بودر . اونك ظاهری‌ده بنمکینك عکسنه‌در — دیمش .

ایجابندن اوله‌رق — دیکر بر آقتوره کیزلی برسوز سویله‌مك ایچون قولاغنه طوغرو اکیلنجه — جانم ! نه سویلیه‌جکسه‌ك آشکاره سویله ؛ زیرا تیاترووده لاقیردیلرمزی ایشیده‌جك کیمسه یوق ! — دیمش .

## ١١

قومدیاجینك بری، کباردن بر قادینله مناسبت پیدا ایده‌رك کیجه‌لری قوناغه کیدوب کلیر ایمش. بردفعه مترەسنی کوندوزین زیارت ایتمکی قوروب قالقمش ، کیدیویرمش . مکر قادینك یاننده مسافرلر وارمش . حریفك ناکهانی اوطه‌دن ایچری کیردیکنی کورنجه بیلمه‌مزلکه اوره‌رق «وای سن کیمسك !؟ نه‌یه کلدك ؟» دینجه — عفو ایدرسکز ، کیجه‌لك طاقیه‌می بوراده اونوتمشمده اونی آلمغه کلدم — دیمش.

## ١٢

تیاترونك برنده پك فنا تحریر وترتیب ایدلمش بر اویون اوینانیرکن خلق کورلتی ایتمکه ، ایصلیق چالمغه باشلامشلر . پولیس کلوب کورلتی‌یه سبب نه اولدیغنی صورنجه سیرجیلردن برظریف، مؤلفك بولندیغی لوجه‌یی کوستره‌رك:

حضرت موسی ایله امتنك بحر احمردن عبورینی و فرعونك غرقنی کوستریر رسملر سیر ایتدیریلیر. دخولیه ۲۰ پاره» یازیلی بر لوحه آصمش. بعض ساده دلان دخولیه‌یی ویره‌رك ایچری کیرمشلر. اورته‌ده بر بوش پرده‌دن باشقه بر شی کوره‌مدکلرندن «آی اوغل! بوراده رسمه بکزر بر شی یوق» دیمشلر. «پرده‌نك آرقه‌سنده‌در. شمدی آچارم کوررسکز» دیه ایستدیکی قدر پاره طوپلادقدن صوکره پرده‌یی آچمش. برده نه کورسونلر. هیچ برشی یوق!... بونك اوزرینه صورمشلرکه:

— هانیا حضرت موسی، هانیا امتی؟

— آنلر چوقدن کچدیلر.

— ای، فرعون ایله عسکری نره‌ده؟

— آنلرده دها کلمدیلرکه کچسونلر.

— یا، بحر احمرده کورنمیور؟

— آنك‌ده صولری چکلدی.

دیدکدن صوکره دکانك آرقه قاپوسندن سیوشمش!

## ۱۰

برکیجه بر تیاتروده همان کیمسه یوق دینیله‌جك قدر آز مشتری بولنیورمش. اویون اثناسنده آقتورلردن بری — اویونك

اختيار اولانلرك تياتروده شاپقه كيمه‌لرينه مساعده اولنه‌جغى اعلان اولنور . »

بو اعلانك ياپشديرلديغى كوندن اعتباراً تياترويه كلن قادينلردن هيچ برينك باشنده شاپقه كورلمز !

٨

غايت چركين بر آدم، بر كيجه‌ماسكه‌لى بالولردن برينه كيتمك ايستيوب مسخره‌لره مخصوص البسه و يوزلك صاتين آلمق ايچون بر دكانه مراجعت ايتمش . احبابندن برى بو چركين بونى اوراده كورمكله ديمش‌كه :

— نه او ، مسخره البسه‌سيمى آله‌جقسك ؟

— اوت .

— يوزلك‌ده آله‌جقميسك ؟

— اويله يا . يوزلكسز اولورمى ؟

— بكا قالسه بيهوده مصرفدر ديرم . زيرا بويله برچهره ايچون يوزلكه هيچ‌ده احتياج يوقدر .

٩

مارقاچ اوغللرندن برى، بردكانك قاپوسى اوزرينه «بوراده

## ٦

حقه‌بازك بری، اجرای هنر ایتمك ایچون اجنبی بر مملکته کیتمش . بر قازینوده اویون ایچون مخصوص محل ، کندیسی ایچونده بر اوطه طوتمش. اویونلری پك زیاده رغبت بولمش. بر درجه‌ده‌که یالکز کندی دکل ، قازینوجی دخی احیا اولمش. نهایت ، حقه‌باز کیده‌جك اولور . قازینوجی‌یی چاغیروب حسابنی صورار . قازینوجی النده بر دفتر اوله‌رق کلوب حسابلرینی قلم قلم کوستردکدن صوکره « طوغروسی ، سنك یوزکدن چوق پاره قازاندم . آنك ایچون بورجکك یاریسنی آشاغی‌واریورم » دیه‌رك مطلوبنك نصفنی‌تنزیل ایدر . صوکره حقه‌بازده قلمی آلوب «نعمت شناسلقده سندن کری قالمامق ایچون ایشته ، بن‌ده قالان نصفنی آشاغی واریورم » دیه قالان بورجنی چیزر .

## ۷

بروکسلده بر تیاترویه کلن قادینلرك، یکی مودا موجبنجه کیمکده اولدقلری یوکسك ، اکلی شاپقه‌لر خلقی ازعاج ایتدیکندن تیاترو مدیری نهایت تیاترونك قاپوسنه شو اعلانی یاپشدرمغه مجبور اولور :

«تیاترومزی تشریفه رغبت بیوران‌خانملردن، بعدما یالکز

— ها ! مارقه‌یمی صوریورسك ؟ بن اونی غائب اولمسون دیه پالطومك جیبنه قویمشدم .

## ٤

عمومی بر بالوده دانس ایدلمکده ایکن ظرفادن بری قولتوغنده‌کی مادامی کردنندن اوپمك ایچون دوداغنی اوزاتیرکن مادامك حدتلنوب قاشلرینی چاتدیغنی کورنجه :

— عفو ایدرسکز، مادام ! کردنکزه بر بوجك قونمش ایدی‌ده ... اوفله‌مك ایچون دوداغمی اوزاتمشدم ! دیمش .

## ٥

بر کیجه تیاترویه کیدن بر احمق ، ایرته‌سی کونی تیاترویه کیتدیکنی راست کلنه مفتخرانه سویلیه‌رك « اویون شویله کوزل ایدی . بویله اویناندی » دیر ایمش . دیکلینلردن بری « نه اویونی ایدی ؟ » دیه صوردیغنده — اعلاننی کورمدیکم ایچون نه اویونی ایدی بیله‌مم — دیمش .

یوقمی؟ » دیدکدن صوکره « قورقسونلر، ذوقلرنده اولسونلر» دیه خبر واحسان کوندریر .

۲

حریفك بری، برمسیره‌ده اولو بر آغاجك آلتنده طوروب آغاجی تماشا ایچون کلنلره « اونر پاره ویریرسه‌کز سزی آغاجك تپه‌سنه چیقاریرم» دیرمش . چیقمق ایستینلر اونر پاره ویرمشلر . حریف ایجه پاره طوپلامش . پاره‌لری جیبنه ایندردکدن صوکره « هایدی ، شمدی بکا بر اوزونجه مردیون کتیرکزده سزی چیقاره‌یم » دیمش . « بواولدیمی‌یا؟ مردیونله چیقمق قولمزده وارمیدی؟ » دیمشلر. — مردیونسز چیقمق‌ده قولمزده یوقدی — دیه‌رك اورادن صاووشیویرمش.

۳

تیاترووده بر سیرجی ایله قاپوجی

سیرجی — پالطومی ویرسه‌ك آ .

قاپوجی — هانیا ، مارقه ؟

# یکرمی دردنجی فصل

مسیره‌لره، اکلنجه محللرینه ، بالولره ، تیاترولره ، اویونجیلره متعلق لطائف.

## ١

بر قاچ احباب بر کون کاغدخانه‌ده ، کوپرویه قریب بر کنارده اوتوروب عشرت ایدرلرمش . کرما کرم صحبت اولدقلری بر صیره‌ده ناکهان، سلطان سلیم ثالث حضرتلرینك سلطنت قایغی یاقیندن ظهور ایدیویرنجه عقللری ، نشئه‌لری زائل اولور : شاشیریرلر، نه یاپه‌جقلرینی بیله‌مزلر . ایچلرندن برینك رأی واخطاری اوزرینه عجله قالقوب هپ بردن نمازه طورورلر . اما عشرت طاقیمنی قالدرمغه ، صاقلامغه وقت بوله‌مدقلرندن بیکلکلر ، صراحیلر ، قدحلر ، مزه طبقلری فلانلر بتون میدانده قالیر .

سلطان سلیم حضرتلری بونلرك حذاسنه کلنجه قایغی آهسته چکدرمکه ، اوزاقدن حاللرینی تماشا ایتمکه باشلار . بونلر ایسه هیچ قیامی بوزمازلر . پادشاه ، بر مدت تماشادن و کوله‌رك « عجایب ! بو نصل نماز ! هیچ رکوع و سجودی

اولمغله چالمغه باشلار . نهایت اوتلجی‌اویانوب پنجره‌دن « کیمدر او ؟ » دیر . اصیلزاده :

— دون، ژان، پدرو،هرماندز، دودریکز، ده‌ویلانوواه قونت ده‌مالافرا ، قاوالروده سانتیاغو ، ای دالتقنطره — دینجه اوتلجی — او! او قدر آدم ایچون یرم‌یوقدر — دیه‌رك پنجره‌یی قاپامش .

## ٤٨

بر قادین، رومانیاده کائن تورنوسوه‌ریندن بکرشه کیتمك اوزره یانده برده چوجوغی اولدیغی حالده شمن‌دوفره بینر . قطار او درجه بطائتله کیدرکه یولجیلر بیزار اولور . نهایت بکرشه کلینیر . قادین کندیسی ایله چوجوغی ایچون بری بوتون ، بری یاریم اوله‌رق ایکی بیلت چیقاروب مأمورینه ویریر . مأمور چوجوغك یاریم بیلت آله‌جق قدر کوچوك اولمدیغنی کورنجه قادینه « بو چوجوق یاریم ناول ویره‌جك چوجوقلردن دکل ، آنك ایچون یاریم ناول دها ویرمکز لازم کلیور» دیمه‌سی اوزرینه قادین : — عفو ایدرسکز . تورنوسوه‌ریندن بیندیکمز زمان چوجوغم بو قدر دکلدی . قطار او درجه آغیر کلدی که اورادن بورایه کلنجه‌یه قدر بویودی — دیمش .

ایتمش . « آرابه‌ده ایکن هیچ برکیمسه النی جیبکزه صوقوب قارشدردیمیدی ؟ » دیه صورمشلر . — واقعا بر آدم جیبمه دکل ، قویمه النی صوقوب قارشدیریوردی ؛ اما بن آنی زندوست صاندم‌ده سس چیقارمدمدی — دیمش .

٤٦

فرانسه‌ده بر اصیلزاده، ورسایلدن پارسه کیتمك اوزره آرابه‌سنه بیندیکی صیره‌ده بر حریف آرابه‌نك یانته کلوب قولنده‌کی پالطوبی کوستره‌رك « رجا ایدرم ، افندم، شو پالطوبی آرابه‌نك بر کوشه‌سنه صیقشدرمقلغمه مساعده بیورکز » دیر. اصیلزاده « پکی ، اما پارسه واردیغم زمان بونی کیمه تسلیم ایده‌یم ؟ » دیجه حریف — بنده‌کز پالطونك ایچنده بولنه‌جغم افندم . پارسه چیقدیغکز کبی بکا تسلیم ایدرسکز — دیمش .

٤٧

اسپانیا زادکانتك بر طاقم اسم ومخلص ولقب وعنوانلری اوله‌رق بونلری صایمقله افتخار ایتدکلری معلومدر . بو اصیلزاده‌لردن بری کیجه وقتی بر اوتله کیدر . اوتلك قاپوسی قاپالی

صوده یوزمه‌یی بولدکزسه بزده هواده یوزمه‌یی بولدق »
دیجه انکلیز — اوت، بز آغیرز ، سز خفیفسکز ! — دیمش.

## ٤٤

استانبوله یکی کلن بر مستشرق انکلیز ، بر کون بوغاز ایچنه کیتمك اوزره واپوره بینر . هوا سرین اولمغله قماره‌یه اینر . اطرافی کوزدن کچیریرکن « قماره‌لرده یاتمق ممنوعدر » لوحه‌سنی کورور .

برده باقارکه قماره‌ده نه قدر آدم وارسه هپ اوزانوب یاتمشلر . لوحه‌نك معلق اولدیغی دیره‌كك آلتنده‌ده بر کیشی، ستره‌سنی باشنه چکمش ، خورلدایه‌رق اویویور ! مستشرق کندی کندینه : — عجایب ! بن « یاتمق » کلمه‌سنك معناسنی یا کلش بلله‌مشم . مکر « اوتورمق » معناسنه کلیورمش — دیدکدکدن صوکره حکم ممنوعیته اتباع ایتمش اولمق ایچون درحال اوزانوب یاتار !

## ٤٥

پارسده برایشجی قادین، ترامواید‌ه کیدرکن پاره کیسه‌سنی چالدرمش . آرابه‌دن ایندکدن صوکره پولیسه مراجعت

## ٤١

لوندره‌یه ایلك دفعه اوله‌رق کیدن بر اجنبی، ترسانه‌لرك، فابریقه‌لرك ، دارالصناعه‌لرك کثرتنی وبونلرده‌کی آلات وادوات جسیمه‌یی کوره‌رك — انسان بو مملکتده جراحلقدن باشقه صنعتله کچینه‌میه‌جك ! — دیمش .

## ٤٢

روسیه‌لی بر زنکین ، اقامت ایتدیکی اوتلده نصلسه غارسونه حدت ایده‌رك ره‌وولورینی چکدیکی کبی اوروب اولدورور . اوتلجی ایله سائر مسافرلر حریفك باشنه اوشوب حکومته تسلیم ایتمك ایسترلر . روس اوتلجی‌یه دونوب دیرکه:
— به حریف ! نه تلاش ایدوب طوریورسك ! بر غارسون قاچ پاره ایسه حسابمه یاز، ویره‌یم .

## ٤٣

بالونك فرانسه‌ده ، واپورك‌ده انکلتره‌ده ایجاد اولندیغی معلومدر . فرانسزك بری بر انکلیزه مقام تفاخرده « سز

دیگه حریف : — بوندن باشقه واپور یوق دکل آ، ایستیم‌ده بوندن صوکره‌کی واپورله کلسون — دیمش .

## ٣٩

بردمیر یول قطاری یولدن چیقار . یولجیلردن برینك قولی قیریلیر ؛ دمیر یول اداره‌سنه مراجعتله « مأمورلرکز هیچ دقت ایتمیور ؛ بو قضا دقتسزلك اثریدر . باقکز، بنم‌ده بر قولم قیرلدی » دیه شکایت ایتدکده مدیر دیرکه :

— بر قولکز قیرلدی ها ! بو قدرجق بر شی شکایته دکرمی ؛ بو آی ظرفنده اوتوز بو قدر کیشی تلف اولدی‌ده هیچ بری آغزینی آچوب بر شی سویله‌مدی !

## ٤٠

بر بکتاشی، یلکن کمیسنه بینوب کیدرکن بردن‌بره فورطنه ظهور ایتمکله کمی طالوب چیقمغه، بکتاشی‌ده فنا حالده‌قورقمغه باشلار . یولجیلردن بری یاننه صوقولوب « ددەم ! قورقمه، الله کریمدر! » دیجه بکتاشی — بن‌ده آنك ایچون قورقویورم‌یا، کمال کرمندن بالیقلره ضیافت ویره‌بیلیر ! — دیمش .

## ٣٦

بر آدم ، بر قهوه‌خانه‌نك اوكنـده اوتوروب چوبوق ایچركن آشـنالرندن بر شـاقه‌جی آدمك كچدیكنی كورنجه چوبوغنی اوكنه طوغرواوزاتوب « كچمه ! » دیر دیمز حریف چوبوغی آلوب ایکی پارچـه ایتدکدن صوكره — « كچمه » یکپاره اولماز ، ایکی پارچه اولور ! — دیمش .

## ٣٧

شمن دوفرده ایکی آرقه‌داش

— اولندیکم کوندن بری یوره‌کمك اوسـتنده تمام بیك اوقه‌لق بر طاش وار ظن ایدیورم .

— امان، برادر ، یاواش سویله ! قوندوکتورایشیدیرسه بیك اوقه یوك اجرتی ویرمکه مجبور اولورسك .

## ٣٨

بر احمق ، ایلك دفعه اوله‌رق واپوره بینمش . واپورك حركتی پك اوزامغله حریفك جانی صیقیلوب قاپودانه واپورك نیچون قالقمدیغنی صورمش . قاپودان « دها ایسـتیم کلمدی »

— نظام ! تعرفه ! بوده يكی چيقدی . جونبايه ساقسی قويمه ، ياساق . صوقاغه چركف آتمه ، ياساق . پنجره‌يه چاماشير آصمه ، ياساق . پازارلق ياساق . ای ، نه اوله‌جق ؟ طونيمی قيز قله‌سنه‌می آصه‌يم ؟ كيرلی صوبی دستی‌يه‌می بوشالته‌يم؟ مشتری بر متاليك ويريرسه « الله عمرلر ويرسون» می ديه‌يم؟ بر كل ايچون قوجه بر بوستانمی طوته‌يم ؟

## ٣٥

بر اوتله مسافر اولان بش اون سياحدن بری ، ايرته‌سی كونی ايچون بر تنزه اجراسنی ترتيب ايدرك آرقه‌داشلريله اتفاق و اوتل اوشاغنی چاغيره‌رق ايرته‌سی صباح ايركندن سياح افنديلرك اوياندير لمه‌سنی امر ايدر .

فقط كيجه هوا بوزلديغی جهتله تنزهی ترتيب ايدن سياح آرقه‌داشلرينك موافقتيله تنزهدن واز كچه‌رك ينه اوشاغی چاغيروب ايرته‌سی كون ايچون ويريلن قرارك اجرا اولنميه‌جغنی و كيمسه‌يی راحتسز ايتمه‌مه‌سنی تنبيه ايدر .

اوشاق ، بو تنبيهه رعايت ايتديكندن ايرته‌سی كونی صباح اولور اولماز سياحلرك اوطه قاپولرينی اوره‌رق؛ — اويانيكز ، تنزه اجرا اولنميه‌جقدر !

ديه هپسنی اوياندير ير .

آرابه‌جی — یوق ؛ اوله‌ماز ! چونکه بن « حمایهٔ حیوانات جمعیتی » اعضاسندنم !

مشتری [ آرابه‌دن اینرکن بش غروش اوزاته‌رق ] آل، پاره‌کی !

آرابه‌جی — افندی ! هانیا بخشش ؟

— یوق ، اوله‌ماز ، قوزوم ! چونکه بن‌ده « اقتصاد جمعیتی » اعضاسندنم !

## ٣٣

کذا

— آرابه‌جی ! بنی تیمارخانه‌یه کوتورمك ایچون قاچ غروش ایسترسك ؟

— اوراده قاله‌جقمیسکز ؟

— قاله‌جغم .

— مشتریم وار ، قوزوم !

## ٣٤

« آرابه‌جینك دردلری » عنوانیله ( جم ) غزته‌سنده کورولن بر فقره‌دن مفرزدر :

پنجره‌سی آچیق ، کندیسی‌ده ترلی اولدیغندن صوغوق آلمش.
دوستلرندن برینه شکایت یوللو حکایهٔ حال ایلدکده دوستی
« باشقه بریله یریکزی دکشدرملی ایدکز » دینجه احمق : —
عقلمه کلمدی دکل، اما واغونده بندن باشقه کیمسه یوقدی! —
دیمش .

## ۳۱

ظرفادن بری ، بر کون صوقاقده کیدرکن شدتلی بر
یاغموره طوتولور . بر صاچاق آلتنه صوقولوب کرا آرابه‌سی
بکلر . یاریم ساعتدن زیاده بکله‌دیکی حالده نصلسه هیچ بر
آرابه‌نك کچمدیکنی کورنجه کندی کندینه :
— آه ، شو فانی دنیاده هرشی کچر ، هرشی کچرده بنی
یاغموردن قورتاره‌جق بر کرا آرابه‌سی کچمز ! — دیمش .

## ۳۲

آرابه‌جی ایله مشتری

مشتری — آرابه‌جی ! پك آغیر کیدیورز ! بر آز
حیوانلره « داح ! » دی باقه‌لم .

( فورطنه اثناسنده )

يولجى — ( آغليه‌رق ) امان قاپودان ! هيچ اميدسلامت يوقمى دييورسك ؟

قاپودان — يوزمك بيليرميسك ؟

— خير ، نصلسه اوكره‌نه‌مدك .

— اويله ايسه نه زحمتلى اولوم !

## ۲۹

وقتيله بر قاضى ، طربزونه كيتمك اوزره بر كمى‌يه بينر . يولده كمينك رئيسى ايله قونوشورلركن قاضى، رئيسه « اسلامك شرطى نه‌در ؟ » ديه صورار . لاز « بيلمم » جوابنى وريرر . قاضى « اويله ايسه كيتدك غيانك دينه ! » دير . ديركن بر فورطنه ظهور ايدر. صولر قابارمغه ، قاضى افندى‌ده قورقمغه باشلار . لاز « افندى ! يوزمك بيليرميسك ؟ » دير . قاضى « خير! » ديجه — اويله ايسه كيتدك دريانك دينه ! — دير.

## ۳۰

احمقك برى، شمن دوفره بينوب واغونده اوتورديغى يرك

طولانی خوف و تلاشه دوشرلر . چنکانه . ناولوندن قورتلق ایچون بونی فرصت اتخاذ وکمی اداره‌سنده‌کی معلومات تجربه‌سندن بحث ایله قاپودانلغی درعهده ایلر . دیرکی ، العیاذبالله، بردن‌بره بر فورتنه‌در قوپار . دکیز طاغلره چیقار . کمیده‌کیلر دها زیاده خوف وتلاشه‌دوشه‌رك « امان قاپودان ! تهلکه‌ده‌یز. بزی‌قورتار ! » دیه‌اطرافنی آلیرلر . چنکانه مغرورانه «قورقمیکز شمدی تهلکه‌نك اوکنی آلیرم» دیدکدن صوکره طائفه‌یه «دمیری آتکز» معناسنه اوله‌رق :

— دمیری فونده ! — دیجه هپ بر آغیزدن :

— بو... یدك بونده ! — دیرلر.

## ۲۸

بر یلکن کمیسنده

(راکدهوادە)

یولجی — (الندە بر کتاب اولدیغی حالده قاپودانك یاننه کله‌رك ) قاپودان! اوقومق بیلیرمیسك؟

قاپودان — خیر ، نصلسه اوکره‌نه‌مدك

— نه زحمتلی یاشایش !

## ۲٦

وقتیله چنکانه‌نك بری کمی ایله یولجیلق ایدر . دومنجی ایله احباب اولور . دومنجی بر قاچ کیجه اویقوسز قالمش ایمش. چنکانه بونك راحتسزلغندن متأثر اولوب دومنی کندیسنه تسلیم ایله بر آز راحت ایتمه‌سنی تکلیف ایدر . دومنجی «نصل اولور ؟ سن دومن قوللانمه‌سنی بیلیرمیسك ؟» دیر. چنکانه دومن قوللانمغی «یکه» دینیلن آلتی قولتوق آره‌سنده صیقی ویرمکدن عبارت ظن ایتمکله «پك اعلی بیلیرم! سن هیچ مراق ایتمه . یات» دیر . دومنجی دومنی چنکانه‌یه تسلیم ایدر، اویقویه واریر . چنکانه یکه‌یی قولتوغنه قیصدیریر . نصلسه کمینك باشی قاره طرفنه دونر . چنکانه کمی‌یی دکیزه آچیق ایچون یکه‌یی صیقمغه باشلار . کمی ده قارایه اوتورور ! حاصل اولان کورلتی اوزرینه دومنجی اویانوب ده کمینك قاره‌یه اوتوردیغنی کوروب «امان آرقه‌داش! نه یابدك؟» دیجه چنکانه — بن برشی یاپمدم ، دکیز توکندی ! — دیمش .

## ۲۷

ینه بر چنکانه ، بر یلکن کمیسنه بینمش کیدرمش. یولده قاپودان وفات ایدر . کمی خلقی ، کمینك قوماندانسز قالدیغندن

## ٢٣

بر کولده بر قاچ یولجی قارشی یاقه‌یه کچمك ایچون قایغه بینمشلر. قایقده، النده قالین بر صوپا، یاننده بر مرکب بر پاپاس وارمش. یولجینك بری مرکبك متصل تتره‌مکده اولدیغنی کورنجه پاپاسه مرکبك نیچون تتره‌دیکنی صورمش. پاپاس:— هی قوزوم هی! سنك‌ده بوینکده یولار، آیاغکده نعللر، یانی باشنده الی صوپالی، قوجه بر پاپاس اولسه سن‌ده تتردك! — دیمش.

## ٢٤

بر کمیجی‌یه «اك چوق تهلکه‌دن سالم کمیلر هانکیلریدر؟» دیه صورمشلر. — قاره‌یه چکیلنلر — دیمش.

## ٢٥

بحراً سیاحت ایدن بر آدم، کمینك قماره‌سنده آصیلی یمك لیسته‌سنه کوز کزدردکدن صوکره قماروته «آی اوغل! یمکلرکز نه‌قدر طوزلو!» دینجه قماروت: — افندم! بوراسی دکیز؛ صولر بیله طوزلودر. — دیمش.

دیرلرکه : — قایقجی ! ایشتدکیا، هپمز یمین ایتدك . شمدی سکا پاره ویره‌میز، باشقه دفعه ویریرز — . قایقجی بونلری برر برر یوقاریدن آشاغی سوزدکدن صوکره باشنی صاللایه‌رق :— هایدی دفع اولکز! ذاتاً بن سزك نه مقوله آدملر اولدیغکزی اسملرکزدن آکلامشدم ! — دیر .

## ٢١

احمقك بری، بارکیرینی استانبولدن اسکداره کچیرمك ایچون بر ماونه‌یه قویوب کندیسی‌ده بارکیرك اوستنه بینر. ماونه‌جیلر «جانم ، قایغك ایچنده یرمی یوق‌که بارکیره بینیورسك ! دینجه — بر آیاق اول وارەلم دیه بینیورم — دیمش .

## ٢٢

ایکی آرقه‌داش، ازمیره کیتمك اوزره واپوره بینرلر . واپورك قالقه‌جغنه یاقین ، بری دیکرینه « دکیز چوق کوزل ! هایدی ، شورادن ایکی اسکمله بول ، کتیرده اوتوروب سیر ایدەلم » دینجه آرقه‌داشی — پیر اول ! ظاهر بن اسکمله آراشدردیغم زمان واپور قالقسون‌ده‌قاله‌یم، اویله‌می! — دیمش.

ذوقنه كيده‌رك آرقه‌داشنه : — امان بو نه ايي شيمش بو يله !
انسان هم كيديور ، هم اوتوريور ! — ديمش .

# ٢٠

وقتيله كتبه‌دن بر افندی ، اسكداره كچمك ايچـون امين
اوكی اسكله‌سندن بر « نوبت » قايغنه بينر ، متعاقباً ايكی افندی
دها بينرلر . قايق آچيـلير . بونلر بری برلرينی طانيمدقلری
حالده — اخوت اسلاميه وعادت مستحسنهٔ عثمانيه مقتضاسنجه —
مرحبالاشـدقدن صوكره قونشمغه باشلارلر . يكديكرندن
خوشلاندقلری جهتله اسملرينی، هويتلريتی اوكرنمك ايسترلر.
بری ، ديوان قلمی كتبه‌سندن لبيبا زاده حنيفا افندی ، ديكری
دفتر خانه مميزلرندن نكاهی چلبی، اوچنجيسی‌ده ليمان كتبه‌سندن
غياثی زاده عذاری افندی اولديغنی سويلر . اسكله‌يه ياناشيرلر .
ديركن حنيفا افندی كيسه‌يه طاورانوب بريكيلرينه « افنديلر !
مساعده ايدك ، قايق اجرتنی بن ويره‌يم » دير . عذاری
افنـدی « والله، ويردرم ! بن ويره‌جكم » دير . اوته‌دن
نكاهی چلبی «خير ! والله، ايكيكزه‌ده ويردرم. بن ويره‌جكم»
ديه اجرتی كندی ويرمك ايسترسه‌ده ديكرلری « والله اولماز،
سكاده ويردرميز! » ديه يمين ايدرلر. الحاصل، قايغك اجرتنی
ويرمه‌مكه افنديلرك اوچی‌ده يمين ايدر ! چاره يوق. قايقجی‌يه

— بكا كلنجه ، بختم اوقدر مساعد اولمدی . محاكمه‌نك ابتداسندن بری يالكز آلتيسنی آصه‌بيلدم .

چفتجی — نصل ، نصل ؟ « يالكز التيسنی آصه‌بيلدم »می ديديكز ؟ آدم آصدكز ها ! . . صنعتكز ؟

— صنعتمك نه اولديغنی آكلامكزی ايسته‌مم . فقط، اكر سزده او صنعته سلوك ايده‌جكسه‌كز اوكا ديه‌جكم يوق . هر نه‌قدر اجراسی بر آز كوج ايسه‌ده قازانجليدر .

— لاقيرديلركزدن برشی آكلايه‌مدم. افندی! سز كيمسكز سويليكز رجا ايدرم .

— بنمی؟ جلادم. آلتی حيدودی آصمق ايچون (تيلبون)ه كيديورم .

دير ديمز چفتجی ياتاقدن فيرلايوب صولوغی آخورده آلير . سوبفت ايسه ياتاغی يالكز بوله‌رق اوكيجه‌يی راحتجه كچيرير .

## ١٩

ترياكينك بری ، دكيزدن پك زياده قورقديغی ايچون عمرنده قايغه بينمه‌مش . بر كون نصلسه احبابندن برينك زوريله ايلك دفعه اوله‌رق بينمش. هواده لطيف اولمغله ترياكينك

## ۱٦

تاتارك بری، بر کویده خانه اینر. خانجی قاریسیله اوتوروب صوغان اکمك یرمش. تاتار « خانجی ! ات ، اکمك ایسترم ، بالدن‌ده خبرك اولسون ! » دیر . خانجی — ایشته صوغان ، ایشته اکمك . حالدن‌ده خبرك اولسون ! — دیر .

## ۱۷

ظرفادن بری، بر مسافر خانه‌جی‌یی « غایت خاندان ، منعم ، مکرم ، قاپوسی دائما هرکسه کشاده ، سفره‌سی حاضردر . مسافرلرینی ممنونیتله ، بشاشتله قبول ایدر » دیه وصف ایتمش .

## ۱۸

مشهور « کولیویر» سیاحتنامه‌سی مؤلفی ( سویفت ) کزمکی پك سور ایمش. برکون کزه کزه برکویه کلیر. آقشام اولدیغندن اوراده قالمغه مجبور اولور . بر اوتله کیدر. فقط اوطه‌لرك هپسی طوتلمش بولنور . ناچار قاله‌رق اوجه بر چفتجی طرفندن کرالانمش اولان براوطه‌ده چفتجیله بر یاتاقده یاتمغه راضی‌اولور. بونلر یاتمه‌دن اول اوته‌دن بریدن قونشمغه باشلارلر . بر آره‌لق‌سوز، کندیسنك کیم اولدیغنه‌انتقال ایدر. سویفت‌دیرکه :

## ۱٤

### کذا

— بوش اوطه‌ك وارمی ؟

— اوتلمده سکز اوطه واردر یدیسی طوتلدی . برینی‌ده احتیاط صاقلیورزم .

— ای یا ایشته ، احتیاط صاقلادیغك اوطه‌یی بکا ویر .

— اولماز . مطلقا احتیاط بر اوطه بولنملی !

## ۱۵

بر یولجی کیجه بر خانده‌یاتار. کیده‌جکی وقت خانجی ایکی غروش کندیسی ، ایکی غروش‌ده مرکبی ایچون اجرت ایستر. یولجی اوچ غروش چیقاروب « بو ، بنم ایچون » دیر . صوکره برغروش دها ویروب «بوده مرکب ایچون » دیر، درت غروش ویریر . خانجی تعجبله « نیچون بویله یاپدك ؟ » دینجه یولجی — بن هیچ بر وقت کندیمی مرکبله مساوی طوته‌مم ! — دیمش.

يوللر ، او زمرد كبي طـاغلر ، اووه‌لر ، اورمانلر ! او درلو درلو يمش اغاجلريله ، سبزه‌لرله طولو باغلر ، بوستانلر ! ايكي آديمده بر ، بوز كبي صوغوق، شربت كبي طاتلي صولر آقار؛ هر طرفدن مسك كبي چيچك قوقولري كتيرن روزكار ايسه عادتا انسـانه حيات ويرير ! » . عرب ديكله‌دي . ديكله‌دي‌ده يوزمه غريب بر نظر ايده‌رك : — هي افندي ! غالبا رؤيا كوريورسك. او سنك ديدكلرك بودنياده دكل، جنتده اوله‌جق شي ! — ديدي ، سوزمه ايناغمدي .

## ١٣

بر اوتلجي ايله مشتري

مشتري — بر اوطه ايسترم .

اوتلجي — بكي؛ لكن بزم اوطه‌لرايكي طاقيمدر. برطاقيمنك كراسي آيده ايكي، بر طاقيمنك اوچ ليرادر .

— آره‌لرنده نه فرق وار ؟

— بر ليرا ، افندم .

قبیله‌سنی ، اسمنی ، کنیه‌سنی ، عائله‌سنی صورار . « فلان قبیله‌دنم . اسمم ( مطر ) ، کنیه‌م ( ابوالفیض ) ، پدرمك اسمی ( فرات ) ، کنیه‌سی ( ابوالغیث ) ، والده‌مك آدی ( ام‌البحر )در » دیردیمز سائل « اویله ایسه طورده وارەیم بریردن قایق تدارك ایده‌یم » دیر . رفیقی «قایغی نەیاپەجقسك؟» دینجه — یا، سنك کبی کندیسی یاغمور ، باباسی کول ، آناسی دکیز بر آدمله قایقسز یوله چیقارسه‌م صوکره غرق اولورم ! — دیر .

## ١٢

راغب افندی نامنده قدمای مأمورین مالیه‌دن طربزونلو بر ذات نقل ایتمشدی : بر تاریخده فزان محاسبه‌جیلکندن منفصلاً طرابلس غربه کلیوردم . یولده صیتمه‌یه طوتلدم . بر کون چولك اورته‌سنده، قیزغین قوملر ایچنده چادر قوردوروب بی‌تاب بر حالده یاتیوردم . بر آره‌لق دوه‌جی یانمه کلوب یاتاغمك باش اوجنه اوتوردی . خاطرمی صوردی. دیدم که « برطرفدن خسته‌لغك آتشی، بر طرفدن کونشك ، قوملرك حرارتی وجودمی جایر جایر یاقیور . چولك بر کوك یوزی، بر قومدن عبارت منظره‌سی‌ده جانمی بك فنا صیقیور ! آه ـ سن بر کره بزم مملکتی کورسەك ! او ایکی طرفی آغاجلی

## ١٠

بر قاچ اعمی یولجیلق ایدرلرمش . کیدرلرکن اوکلرینه بر ایرماق چیقار . ایرماغك کچید یرینی بوله‌مازلر . آه ، بر آدم اولسه‌ده بزی کچیرسه ! دیرلر. بر کویلو بونلری کوروب وسوزلرینی ایشیدوب « اونر پاره ویریرسه‌کز بن سزی کچیریرم » دیر . راضی اولورلر . کویلو ، اعمالری بری برینك اللرندن صیقیجه طوتدورور . کندی‌ده اك اوکده‌کینك النه یاپیشه‌رق ایرماغه کیرر . تمام صویك اورته‌سنه کلنجه ایچلرندن بری موازنه‌سنی غائب ایدوب صویه دوشر . آنی طوتان‌ده النی براقیویرنجه اعمایی صو آلوب کوتورور . آرقه‌داشلری فریاد وفغانه و کویلویی اتهامه باشلاینجه کویلو دیرکه : — شمدی خیرلاشمه‌نك صیره‌سیمی ؟ نه‌یاپه‌لم اون پاره اکسیك ویرکز !

## ١١

ایکی یولجی اعرابی ، یولده بری برینه ملاقی اولورلر . نره‌یه کیده‌جکلرینی صوروبده ایکیسنك‌ده بر محله کیده‌جکی آکلاشلمه‌سی اوزرینه رفاقت ایدرلر . بر آز کیتدکدن صوکره — عربلرده عادت اولدیغی اوزره — بری ، دیکرینك

مسافر اولور . کورورکه هرکس صباح اولنجه اوندن چیقوب
آقشام کچ وقت ، بعضاً یاتسی زمانی کلیور . خانه صاحبنه
« برادر! کوریورمکه هپکز، هرکون اولرکزی، چولوغکزی،
چوجوغکزی براقوب کیدیورسکز ؛ بیلمم نه‌یاپیورسکز ؟ »
دیر. صاحب خانه « بزم کیممز رنجبر، کیممز صنعت وتجارت
اهلیدر . هرکون ایشمزه کوجمزه کیدر ، چالیشیر ، کسب
وکار ایدرز » جوابنی ویریر . سپاهی « اویله اما ، سز
قاریلرکزی اولرده یالکز براقیورسکز . عجبا آزمازلرمی ؟
جانلرینك ایستدیکی یرلرده کزوب توزمازلرمی؟» دینجه صاحب
خانه — هی قوزوم هی ! سن بزم قاریلرمزی براق‌ده
آیلرجه ، ییللرجه دیار بدیار کزوب سورتندرك قاریلرینه
باق ! — دیمش .

٩

یولجینك بری ، بر کویدن کچرکن آقشام کیده‌جکی محله
اورادن قاچ ساعتده واریله‌جغنی بر کویلویه صورمش. « درت
ساعتده » دیمش . یولجی قویننده ساعتنی چیقاروب باقنجه
کویلو — یوق ، بو ساعتله دکل ، شهرده‌کی قوجه‌مان ساعتله
دیمش .

ضروری تخطر ایدوب آله‌مدم » دیر . آنجق حریفلر بو جوابه قانع اولمیوب « اویله ایسه نصل اولدی‌ده فلان ذاتك سپارشنی درخاطر ایده‌بیلدیکز ؟» دینجه «او ذات ایصمارلادیغی شیئك آقچه‌سنی پوصله‌نك ایچنه صارمش ، آقچه‌نك آغیرلغندن پوصله‌یی روزکار آله‌مدی ، اونك ایچون سپارشنی اجرا ایده‌بیلدم » جوابنی ویریر .

---

## ٧

ایکی یولداش طاغده کیدرکن اوکلرینه بر قورت چیقار . بری ، قورقوسندن قوردك اینه کیرر . قوردده آردی صیره کیرمك ایسترسه‌ده آرقه‌داشی سکیردوب قویروغندن یاقه‌لار ، صالیویرمز . حیوان دبه‌لنمکه ، اورته‌لغی توزتمغه باشلار . بریکی ایچریدن « امان ، آرقه‌داش ! نه‌یاپیورسك ! توزدن ، دوماندن بوغلدم ! » دینجه حریف — الده‌کی قویروق قوپه‌جق اولورسه سن توزی دومانی اوزمان کوروسك !— دیمش .

---

## ٨

سپاهینك بری، اوزونجه‌برسیاحته چیقوب یولده برشهرده

مه‌نك صیره‌سیمی ؟ دیه سرزنشه باشلادقلرنده ممو : — والله بو اویونی بن چیقارمدم ، قاضی چیقاردی ! — دیمش .

## ٦

سیاحته‌چیقان بر آدمك احباسی دائما برچوق شیلر سپارش ایدرلر ، اما هیچ بری چیقاروب‌ده آقچه‌سنی ویرمز . بو قبیلدن اوله‌رق بر محله کیتمك مجبوریتنده بولنان بر ذاته اشی دوستی برر شی ایصمارلامغه قالقیشنجه او ذات « باش اوستنه سپارشلرکنزی اجرا ایدرم . آنجق‌بك چوق‌شی ایصمارلاندیغی ایچون اونوتمق احتمالی واردر . کرم ایدکزده ایستدیککز شیلرك برر پوصله‌سنی ویرکزکه اونوتمه‌یم » دیر . احباسی ایستدیکی برر پوصله یاپوب کندیسنه ویریرلر . فقط‌ایچلرندن بردانه‌سی یازدیغی پوصله ایله برابر ایصمارلادیغی شیئك اقچه‌سنی ویریر . حریف بالطبع آقچه‌سی ویرلمه‌مش سپارشلری اجرا ایتمیوب پاره ویرن دوستنك ایصمارلادیغنی آلیر کتیریر . احباسی سرزنش ایتمکه قالقیشنجه « طورك سببنی سویله‌یم . ویردیککز پوصله‌لری صیره‌سیله جزدانمه یرلشدرمك اوزره واپورده کوکرته‌نك اوستنده جیبمدن چیقارمش ایدم . شدتلی بر روزکار چیقدی ، جمله‌سنی آلدی دکیزه کوتوردی . بن‌ده پوصله‌لرکزه مغروراً سپارشلرکزی ذهنمده طوتمامشدم ،

کولدورور ، اکلنـدیریر ایمش . بر کون کاروانك قوندیغی
بر قصـبەده ممو بعض شی آلمق ایچـون چارشی‌یه کیدوب
کزدیکی صیرەده حال و طورندن یابانجی اولدیغنی آکلایان بر
آدم ، اصـولجه یاننه کلوب محکمەده دردست رؤیت بولنـان
دعواسندن طولایی برشاهده احتیاجی بولندیغنی واکر محکمەیه
کیدوب لهنده ادای شهادت ایدرســه بر آلتون ویرەجکنی
ســویلر ، ممو آلتونی طوینجه موافقت ایدر . برلکده محکمەیه
کیدرلر . حریفك تعلیمی وجه ایله ایفـای شهادتله محکمەدن
چیقدقدن صوکره اجرت موعودەیی آلیرکن کوزورلر .
قاضی‌یه خبر ویریرلر . مکر او مملکتده یالانجی شاهدلکی
جنـایات عظیمەدن معدود اولوب هر کیم بوکا متجاسر
اولورسه یوزینی کوزینی بویامق ، باشـنه کلاه کیدرمك ،
اشـکه ترس بیندیروب تشـهیر ایتمك صورتیله أجرای
مجـازاة ایدرلرمش . بو جزا بالطبع ممو حقنـدەده ترتیب
اولنور . زواللی ممو بو حال ایله طولاشـه طورسون ،
بری طرفده کاروانك حرکت وقتی کلیر . کاروان باشی‌یی
آرارلر ، بولەمازلر . قصبەیی آراشدرمغه باشـلارلر . برده
نه کورســونلر : آغا ، یوزی بویالی ، باشی کلاهلی ، مرکبه
بینمش طولاشوب طوریور . کاروانجیلر بونی ینه بر اویون
چیقاردی ظنیله : « آغا ! نەیاپیورسك ، اللهی سورسەك !
کاروان قالقەجق. صباحدن بری سنی آرایورز. اویون چیقار-

— جانك صیقلمدیمی ؟

— خیر ، بالعکس پك کوزل اکلندم .

— نصل ؟

— پازار ایرتەسی کونی کیتمشـدم . کیتدیکم کونی بر یانغین اولدی . صالی کونی بر کوپك قودوروب ایکی کیشی‌یی ایصیردی . چهارشنبه کونی نهرده بر صـال دوریلوب اوچ کیشی بوغلدی. پنجشنبه کونی بر بوغا بوشانوب بش التی کیشی یارەلادی . جمعه کونی بر کویلو قاریسـنی اولدردی . جمعه ایرتەسی کونی بر طام ییقلدی، آلتنده بر چوق کیشی قالدی. پازار کونی بر آدم کندینی آصدی. الحاصل، بونلری کورمکله پك کوزل وقت کچیردم ؛

— دوستم ! الله کوی اهالیسنه آجیمش‌ده بر هفتەدن زیاده قالمامشسك . یوقسه بر ایکی کون دها قالەجق اولسـەك شئامت قدومك کویی محو ایدەجکمش !

## ۵

( ممو ؛ نامنـده بر کاروان باشی وارمش . غایت مقلد ، مسـخره بر شی اولوب یوللرده ، کاروانسرالرده درلو درلو مسـخرەلقلر یاپەرق ، یکی یکی اویونلر چیقارەرق هرکـی

دیمش . غوغایی آزشدرمشلر . کاروانجیلر ، بوکا « مرکبك ارککمیدی ، دیشیمیدی ؟ » دیه صورمشلر . « ارککدی » جوابنیویرمش. « اویله ایسه بوسنك دکلدر. چونکه دیشیدر» دیمەلریله : — بنم مرکبك ده پك اوقدر ارککلکی یوقدی — دیمش .

۳

استانبوله یکی کلمش ، طمعکار بر کویلو ، بر کون قاضی کویی واپورینه بینمك اوزره «کیشه»یه یاناشوب «بیلتیقاچ پارەیه ویریورسکز ؟ » دیه صورمش . « اللی پارەیه » دیمشلر. کویلو « قرق پارەیه اولمازمی ؟ » دیمش. «هی بابا! بیلت ایچون پازارلق اولماز ! » دیمشلر. کویلو چکیلوب بر آز طوردقدن صوکره تکرار کیشەیه یاناشوب، باشنی پنجرەدن ایچری صوقەرق : — ایتمیکز ، شوکسادلقده اون پارەیی قاچیرمایکز ! — دیمش.

٤

ایکی دوست آرەسنده

— سنی کویه کیتمش دیه ایشتدم .

— اوت . کیتدم ، برهفته قالدم .

# یکرمی اوچنجی فصل

سیاحته ، یولجیلغه متعلق لطائف

## ۱

برمجلسده برچوق مملکتلر کوردیکنی فخورانه نقل ایدن بر آدمه « اوحالده جغرافیانی طبیعی ایی بیلیرسکز » دیدکلرنده — جغرافیا مملکتنه کیتمدم ، اما یاقلاشمشمدر — دیمش .

## ۲

یولجینڭ بری، مرکب‌سوار اوله‌رق کاروان ایله کیدرمش . بر آره‌لق قضـاء حاجت لازم کلمکله اینوب مرکبی بر طرفـه باغلامش . کاروان خلقندن بری ، حریفڭ غیبوبتندن بالاستفاده‌بونی کندینڭ، قوزادا مرکبی ایله دکشدرمش . برده حریف کلوب مرکبنڭ دکشدیرلمش اولدیغنی کورنجـه آرامغه باشلامش . آرایه آرایه نهایت بولمش . آلمق ایسته‌مش، بریکی ویرمه‌مش . بو « بنمدر » دیمش ، اوته‌کی « خیر بنمدر »

درویشلر اویودقدن صوکره سوخته قالقار، حلوایی کاملاً یر، بیتیریر. وقتا که صباح اولور، درویشلر بری برینه «ظهورات» لرینی نقله باشلایوب بری، یدی قات کوکلره چیقه‌رق احوال فلکی تماشا، دیکری دخی زیر زمینه اینوب معادن ودفاین ارضی سیرایلدیکنی سویلدکدن صوکره سوخته‌یه «ای، خام ارواح! سن نه کوردك، سویله باقه‌لم‌ده صوکره شو رافده‌کی حلوایی ییه‌لم؟» دیدکلرنده سوخته: — بن‌ده کیجه قالقدم، کوردم‌که بریکز کوکده، بریکز یرك دبینده. عودتکزدن قطع امید ایده‌رك اوتوروب حلوایی یدم، یاتدم! — دیمش.

## ۲۰

قاضینك بری. بزکویلونك اوینه‌مسافر اولور. میزبان‌نادان پینیرصویی کتیروب مسافرك اوکنه قویدقدن صوکره‌دیرکه: — افندی! پینیر صویی خاصیتلیدر. بزم کوپکلر بونی ایچمه‌یجه طاولانه‌مازلر.

صورمشدی . خصاردن بر ظریف، سائله دیدی‌که : — اویله دیمه ؛ شیخ افندی ینه کلیبولی‌یه کیدیورمی ؟ دی .

## ۱۸

وقتیله یولجینک بری، اثنای راهده برقصبه‌ده مسافراولور. کیجه صاحب خانه‌نك احبابندن بر ایکی کیشی اوتورمغه کلیرلر. ایچلرنده غایت متعظم و متکبر بر آدم وارمش . صدر مجلسده اوتوردیغی کبی هرکس مسافره التفات ایتدیکی حالده او، دونوب‌ده یوزینه بیله باقمامش . بونلر قالقوب کیتدکدن صوکره مسافر، صاحب خانه‌دن بومتعظم آدمك کیم اولدیغنی صورمش . خاندان معناسنه اولق اوزره «اوجاق زاده‌در» دینجه مسافر — قورومندن بللی ! — دیمش .

## ۱۹

ایکی درویش ایله بر سوخته سیاحت ایدرلرکن بر آقشام بر خانده مسافر اولورلر . غریب نواز بر ذات بر تجره حلوا پیشیرتوب بونلره کوندریر. سیاحلر، ایرکن یاته‌جق اولدقلرندن ایرته‌سی صباح یمك ایچون تجره‌یی رافه قویوب صاقلارلر .

## ۱۶

بر صایغیسز آدمك، برچوق کونلر خانه‌لرنده مسافر اولمه‌سی اوزرینه پك صیقیلان برزوج وزوجه دفعنه برچاره آرادقلری صیره‌ده اکر عائله‌جه بش اون کون قدر اقربالرندن برینك خانه‌سنه مسافرةً کیده‌جکلرینی سویلرلرسه حریفك دفع اولوب کیده‌جکنی دوشونه‌رك وبوتدبیری معقول کوره‌رك او وجه ایله حرکته قرارویریرلر. بونك اوزرینه خانه صاحبی مسافرك یانثه کیدوب « بز بش اون کون قدر اقربامزدن برینه کیدیورز » دینجه حریف دیرکه :

— ابی اما ، اوی یالکز براقق اولورمی ؟ دنیانك بیك درلو حالی وار. سز، مسافرلکده قاچ کون قاله‌جقسه‌کز اوقدر کونلك ییه‌جکمی ایچه‌جکمی ویرکزده سز کلنجه‌یه قدر بن بوراده قاله‌یم .

~~~~~~~~

## ۱۷

وقتیله کلیبولی اهالیسندن و مشایخدن بر ذات ، صیقجه صیقجه استانبوله کلیر ، هرکلدکجه آیلرجه مدت بزده مسافر اولوردی . برکون برمجلسده شیخ مومی‌الیهله معارفه‌سی بولنان بر ذات فقیره « ینه شیخ افندی کلیبولیدن کلیورمی ؟ » دیه
~~~~~~~~

— کل ، یمك ییه‌لم !

دینجه تنبل او ساعت یرندن قیرلایوب : — هر تکلیفکی رد ایتدم . بونی‌ده رد ایدرسه‌م اولماز، کوجنیرسك ! — دیه سفره‌یه اوتورور .

## ۱۵

غایت معجز . کرانجان بر آدم کورشمك ایچون بر ذاتك اوینه کیدر . صاحب خانه بونی پنجره‌دن کوروب اوشاغنه کندیسنك خسته، یاتمقده اولدیغنی سویلیه‌رك دفع ایتمه‌سنی تنبیه ایدر. حریف قاپویی چالوب افندی‌یی صورنجه اوشاق «افندی خسته ؛ یاتاقده یاتیور ، کوره‌مزسکز » دیر. حریف « او حالده مطلقا کورملی‌یم ؛ چونکه بن هکیملکدن آکلارم . کیت خبر ویر » دیر. اوشاق کیدوب خبرویرر . افندینك عقلی باشندن کیده‌رك « وار ، افندی وفات ایتدی دی » دیر. اوشاق کلوب « افندی ، سزلره عمر، اولمش » دینجه :

— واه واه ! ایی آدم ایدی . هایدی ، سویله‌ده کله‌یم ، باش اوجنده بر ( یس ) اوقویه‌یم — دیمش .

احمد دیرلر وار بر کیشی
خیره یارار یوق هیچ ایشی
صباح آقشام قاباق آشی
ینیرمی یا رسول الله ؟

دیه اوقور.

## ۱٤

تنبل بر آدم، بر یره مسافرلکه کیتمش. صاحبخانه بکار اولدیغندن یمك وقتی کلدیکنده دولابندن بر آز ات، پرنج چیقاروب تنبله دیمش که:

— آل سن شو اتی طوغراده بن کیدوب مانغالی یاقه‌یم. سنکله بر اتلی پلاو پیشیره‌لم، اولمازمی!

— والله بن ات طوغرامه‌سنی بیلمم!

— اویله ایسه شو پرنجی آیقله.

— اوده المدن کلمز.

خانه صاحبی هپسنی کندی یاپمش. یمك پیشدکدن صوکره دیمش که:

— قالق، باری سفره‌یی قوریویر.

— والله برادر، سفره‌یی نصل قورارلر بیلمم!

خانه صاحبی سفره‌یی‌ده کندیسنی قوروب صحنلری قودقدن صوکره:

باشنه اویدوروب یاتار . وقتاکه صباح اولور ، صاحب خانه مسافرك یاننه کلیر. کیجه‌لك قاووغنك قوشاقله بوغلمش اولدیغنی کوروب‌ده تعجبله« وای قاووغی بوغمشسکز ! » دینجه مسافر:

— اکر بن قاووغی بوغمه‌یدم قاووق بنی بوغه‌جقدی — دیمش .

## ۱۲

سفره باشنده

صاحب خانه — افندم ، لقمه‌کزده بر قیل وار .

مسافر — بر قیلی کوره‌جك قدر لقمه‌لره دقت ها !...

## ۱۳

تحفلردن بری. «احمد اغا» نامنده اخسادن برنده بر قاچ کون مسافر اولور . صباح آقشام سفره‌یه هپ قاباق طعامی قورلر .

مسافره بوطعام آرتق قاباق طادی ویردیکندن بر صباح تمجید زمانی اوك قارشیسنده‌کی مسجدك مناره‌سنه چیقوب بلند آوازایله:

## ۱۰

بر ذات، برقیش کیجه‌سی احبابندن برینه‌مسافرلکه کیدر. یاتمق زمانی کلیر. مسافره براوطه کوستریرلر. مسافرصویونوب یاتاغه کیررسه‌ده یورغان اینجه اولدیغندن بر درلو ایصینوب‌ده اویویه‌ماز. دیرکن قولاغنه بر نای سسی کلیر. مکر صاحب خانه ایچریده نای‌مشق ایدرمش. همان یاتاقدن فیرلاینجه‌برقوشو حرم قاپوسنه کیدوب صاحب خانه‌یی اسمیله چاغیرمغه باشلار. صاحب‌خانه ایشتمکله «نه‌ایسترسك؟» دیر. مسافر «برادر! ایچریده نه یاپیورسك؟» دیه صورار. «پیشرو چیقاریورم» جوابنی ویرنجه:

— امان، ابتدا بکا بر یورغان چیقار، پیشروی صوکره! — دیر.

## ۱۱

ینه بر ذات، بر قیش کیجه‌سی مسافرلکه کیدر. یاته‌جغی وقت یاتاغك اوزرینه قونولان انتاری‌یی، خرقه‌یی کیدکدن صوکره کیجه‌لك قاووغنی باشنه کچیریر، اما قاووق غایت کنیش اولدیغندن حریفك تاکردننه قدر اینر. او تاریخلرده باش آچیق یاتلمغه آلیشلمامش اولدیغندن بلندن قوشاغنی چیقاروب قاووغك یاری یرندن صیم صیقی باغلار. بویله‌جه اولدقجه

دیه قورقومدن کیده‌میورم ! — دیمکله کولوشه‌رك — آرتق سنی فصل ایتمیز ، قورقمه ، کیت ! — دیرلر .

غیرت قومیور دیرده ایدر غیبته آغاز
افشای عیوب ایتمه‌میدر غیرت احباب

## ۸

وقتیله سرای آغالرندن «عنبر آغا» اسمنده بر آغا وارمش. برکون آغای زیارت ایچون بولندیغی دائره‌یه بری کلوب خدمه‌دن برینه «عنبر آغانك اوطه‌سی نره‌ده‌در ؟» دیه‌صورنجه : — آناختار دلیکلرینی قوقلارسه‌ك بولورسك — دیمش .

## ۹

برحرم آغاسیله ظرفادن بری بر کیجه بر محلده مسافر اولورلر. ایکیسی بر دوشکده یاتمق مجبوریتنده بولنورلر . آغا آرقه‌سنی ظریفدن یکا چویروب یاتنجه ظریف — امان آغا ! یوزیکی بو طرفه چویر ؛ زیرا بنم قاره یله یوزم یوقدر ! — دیمش .

## ٦

ظرفادن اسحق افندی و معاصرلرندن اسماعیل دده نامنده بر مولوی وارمش . دده افندی بر کیجه اسحق افندینك خانه‌سنده مسافر اولمش . افندی صباحلین سلاملغه چیقوب مسافرینه « نصل ، ددهم ، ان‌شاءالله راحتسز اولمدك ؟ » دیه صورمش . دده « والله ، افندم ، نه یالان سویله‌یم : اسحق قوشلرینك جیویلتیلرندن بر درلو اویویه‌مدم ! » دینجه اسحق افندی‌ده — بن‌ده‌اویله . چوش‌دده قوشلرینك ظیریلتیلرندن کوزمه اویقو کیرمدی — دیمش .

## ۷

« احباب » نامنه بش‌اون کیشی برکیجه بریرده طوپلانوب صحبت ایدرلرمش . طاغلمق زمانی کلیر . الك اول ایچلرندن بری قالقوب کیدر . کیدر کیتمز باشلارلر آدجغزی فصل و مذمته . بری دها کیدر . اونی‌ده فصل ایدرلر . صوکره بری دها کیدر ، بونك‌ده غیابنده سویلمدك سوز براقمازلر . الحاصل مجلسدن هرکیم قالقوب کیدرسه آرقه‌سندن چکشدیریرلر . شو حاله دقت ایدن اهل مجلسدن بری عمومه خطاباً — یاهو ! بن‌ده کیده‌جکم، اما بندن اول کیدنلر کبی بنی‌ده فصل ایدرسکز

— سیوری سینکلر ساز چالدی ، پیره‌لر رقص ایتدی ، بن‌ده اصول طوتدم ؛ مکمل بر آهنك ایتدك !

~~~~~~~~

٥

بر آدم، بر کیجه احباسندن برینك خانه‌سنده قالیر . خانه صاحبی اهل عشرت ایکن مسافری عشرت ایتمز ظنیله عشرت حاضرلاتمامش اولدیغی کبی مســافرده هر نه قدر ایچر طاقمدن ایســه‌ده او صاحبنی عشرت ایتمز بیلدیکندن اویله بر تکلیفده بولنمامش . هر نه ایسه ، اویقو زمانی کلیر . ایکیسی بر اوطه‌ده یاتار. صاحب خانه ، مسافر اویودقدن صوکره ایچمك ایچون یاتاغنك یاننه برقوپه راقی قور . بعده طیشاری چیقار . مسافر ایشی چاقار . همان قالقوب قوپه‌یی دیکدیکی کبی ینه یاتار . خانه صاحبی کلوب یاتاغنه کیرر . قوپه‌یه ال اورور ، باقارکه بوش . « عجبا دورلدیمی ؟ » دیه اطرافی یوقلادیغی صیره‌ده مسافر باشنی قالدیروب « نه آرایورسك ؟ » دیر . حریف شاشیرر « جانم ، شورایه کیجه‌لك قاووغمی قویمشدم . آرایورم ، بوله‌میورم » دینجه مســافر قیص قیص کوله‌رك : — نافله آرامه برادر ! دمین باشم اوشومشدی‌ده بن آلدم ، کیدم — دیر .

~~~~~~~~

صوقاغه باقارمش . زائرك كوزينه ايلشمش . اوشاقدن بو جوابى آلنجه : — يكى ؛ لكن افنديكه سويله ؛ بردها طيشارى چيقديغى زمان باشنى اوده اونوتمسون ؛ زيرا پنجره‌دن باشنى كورنلر كنديسنى اوده ظن ايديورلر ! — دير .

~~~~~~~~

٤

بر ظريف ، كبرادن برينك صيفيه‌سنده مسافر اولور . استراحت زمانى كلير . بوكا بر اوطه كوستريرلر . صويونوب ياتاغه كيرر . دبركن پيره‌لر ، سيورى سينكلر ، تاتارجقلر باشلاردرت طرفدن هجومه !.. زواللى آدم ، هاشونى طوته‌يم ، ها بونى قوغه‌يم ديه‌رك متصل اللرينى ، قوللرينى صاللامقدن كوزلرينه اويقو كيرمز ، صباحه قدر ياتاغك ايچنده ديم ديك اوتورور . هرنه حال ايسه صباح اولور . قالقار ، اوستنى باشنى كييه‌رك صفه‌يه چيقار . يوزى موزى شيشمش ، كوزلرى قان چاناغنه دونمش اولديغى حالده چوبوغنى ايچركن صاحب خانه كلير . بعدالترحيب صوراركه :

— بو كيجه‌يى نصل كچيردكز ، باقه‌لم ؟

— آرتق صورميكز ، افندم ! سايه‌كزده يك كوزل اكلنه‌رك كچيردم !

— نصل ؟
~~~~~~~~

## ٢

اعرابینك بری ، عرض حاجت ایچون حجاج ظالمك حضورینه چیقار . حجاج او صیره‌ده بعض مسافرلریله طعام ایدرمش . اعرابی‌یی‌ده سفره‌یه آلیر . دیرکن اورته‌یه حلوا قونولور . اعرابی بوندن برلقمه آلیر . زواللی ، مدت عمرنده بویله لذیذ یمك یمدیکی ایچون پك خوشنه کیدر . کمال حرص وآز ایله ایکنجی لقمه‌یه ال آته‌جغی اثناده حجاج — عربله اکلنمك ایچون — «هرکیم حلوادن بر لقمه دها آله‌جق اولورسه بوینی اوروزم ! » دیر . حجاجك حالی معلوم ، او ساعت هرکس النی چکر . اعرابی ، بر مدت کاه حجاجك یوزینه ، کاه حلوایه باقدقدن صوکره :

— یا امیر ! چولوغمی چوجوغمی سکا وصیت ایدرم !

دیه‌رك حلوایه صالدیریر .

## ٣

بر ذات ، بیلدکلرندن برینی زیارت ایچون اوینه کیدر . قاپویی چالار . قاپویی آچان اوشاغه ، افندینك اوده اولوب اولمدیغنی صورار . اوشاق افندینك تنبیهی اوزرینه «یوقدر» جوابنی ویریر . مکر صاحب خانه پنجره‌نك اوکنده اوتوروب

# یکرمی ایکنجی فصل

## مسافرلکه و میزبانلغه متعلق لطائف

## ۱

امام حسین [ ر . ع ] حضرتلرینه برکون قبیح الصوره . اختیار بر اعرابی مسافر اولور. وقتا که طعام احضار اولنور ، اعرابی قیتلقدن چیقمش کبی او قدر حرص و اشتها ایله یرکه حضرت امام سجیهٔ جوانمردیلری اقتضاسنجه پك زیاده محظوظ اولەرق « یا شیخ ! اولیمیسك ؟ چوجوقلرك وارمی ؟ » دیه سؤال بیورمه‌لری اوزرینه اعرابی دیرکه : — یاامام ! اولی‌یم . سکزنفرده اولادم واردرکه بن اونلرك جمله‌سندن یاقیشیقلی‌یم . اما اونلر بندن چوق اکولدر .

حضرت ، بو جوابدن برقات دها محظوظ اولەرق « بوده اولادیکك حصه‌لریدر » دیه اعرابی‌یه اون بیك درهم احسان ایدر .

— حق رحمت ایلیه ! سكاده سلامت ویره .

— لكن بن یالكز كیده‌مم ؛ سنی‌ده برابر كوتورملی‌یم !

— ( شاشیره‌رق ) نه !... بنی‌ده‌می كوتوره‌جكسك !... بنم شامده نه ایشم وار ؟

— ای ، انسانلق‌حالی بویا، بلكه یولده اولورم . صوكره بنی كیم غسل ایدر ؟

— سن عقلكیمی بوزدك اللهی سورسه‌ك ! هیچ اویله شیمی اولور ؟

— ماشاءالله ، بزم كچی بادهوایه‌می كیتسون ! ( یاقه‌سندن طوتوب ) مطلقا كوتورملی‌یم !

— ( حدتله ) به حریف ! براق بنم یاقه‌می !...

— ( قاشلرینی‌قالدیره‌رق ) كچینك پاره‌سنی ویرمدكجه ممكن دكل صالیویرمم !

— ( بوینی‌بوكوب‌اللرینی آچه‌رق ) امان ، اللهی‌سورسه‌ك ، بن بوپازارلقدن واز كچدم . قاچ غروش ایستیورسه‌ك سویله‌ده ویره‌یم .

حریف كچینك ایكی‌قات بهاسنی آلدقدن صوكره ینه كاریله مشغول اولور .

چكمجه‌سندن بر كيسه چيقاروب « يوق !.. بن بو قدر عجله‌يه كله‌مم ! آل قوزوم پاره‌كی‌ده كيت باشقه‌سنه ياپدير ! » ديمش.

# ٥٩

عربك بری، قويون و كچی بريان ايدوب چارشيده صاتار و اونكله تعيش ايدر ايمش . بركون بر كچی بريانتی آقشامه قدر كزديرديكی حالده صاته‌مامش. اولو ييقايجی بر آشناسی وارمش . بريانی اونك اوينه كوتوروب كنديسنی آشاغی‌يه چاغيردقدن صوكره « ياهو ! بن بر قاچ كوندر كندمده امارهٔ موت حس ايديورم . فقيرم ، كيمم كيمسه‌م‌ده يوق . قورقارم كه اوله‌جك اولورسه‌م بنی غسل ايدن بولنماز . اونك ايچون مخصوص اعلاسندن بر كچی بريان ايدوب سكا كتيردم . شمدی بونی عافيتله يه . اولديكم وقت بنی غسل ايت » ديه كچی‌يی ويرمش . اولو ييقايجی بو تكليفه ، مع‌الممنونيه ، راضی اولوب كچی‌يی آلمش . بر قاچ كون صوكره حريف اولو ييقايجی‌يه كلوب ديمش كه :

— برادر ! شام شريفده اقربامدن بری وار ايدی . دون خبر آلدم ، وفات ايتمش . بندن باشقه وارثی‌ده يوق . كيدوب اثبات وراثت ايده‌جكم .

بوندن معقول جواب اوله‌میه‌جغندن انكليز« پك اعلى ! »
دیه‌رك پاره‌لری بالتمام صایار .

## ٥٧

بر آدم عجمی بر بربره باشنی تراش ایتدیررایكن اوستوره‌یه
بر آزنقان بولاشمش اولدیغنی كورمش « به حریف باشـمی
كسدك ! » دیه تكدیر ایدنجه بربر « صوص ، یالان سویله‌مه !
هیچ باشی كسیلن آدم لاقیردی ایدرمی؟ » دیمش .

## ٥٨

حریفك بری، یكی‌طوغان‌چوجوغی ایچون‌اوزون چارشیلی
بربیلدیكنه بشیك ایصمارلامش . بر مقدارده پی ویرمش ایكن
صوكره هر نصلسه بشیكی آله‌مامش، قالمش. چوجوق بویویوب
او بارق صاحبی اولمش . اونكده دنیایه بر چوجوغی كلمش .
بشیكه لزوم كوروندیكندن بیوك باباسی وقتیله اوغلی ایچون بر
بشیك ایصمارلادیغی حالده آلنه‌میوب قالمش اولدیغنی درخاطر
ایده‌رك اوزون چارشی‌یه كیدوب بشیكی ایسـته‌مش . حریف

## ٥٦

بر دلی انکلیز ، پارس قویومجیلرینك برینه کیدوب بر سیغاره قوطوسی ایصمارلار . دیرکه : « قوطونك اوزرنده قوناغمك رسمی بولنه‌جق . ( قوینندن بر فوطوغراف چیقاره‌رق ) ایشته رسمی‌ده بودر . شو قولوبه‌یی کوریورمیسك ؟ کوپکمه مخصوصدر . قولوبه‌نك اوکنده کوپکك‌ده رسمی یاپیله‌جق . اما قوطو جیبمده بولندقجه قولوبه‌نك اوکنده طوروب بکلیه‌جك ، قوطو میدانه چیقنجه کوپك‌ده قولوبه‌یه کیروب صاقلانه‌جق . آکلادکمی ؟ » . قویومجی انکلیزك یوزینه بر مدت متحیرانه باقدقدن صوکره « پکی ، افندم ، اوده اولور ... اما اون بیك فرانقدن آشاغی یاپیله‌ماز » دیر . انکلیز زنکین . رسم ایستدیکی کبی اولسون‌ده دها زیاده ویرمکه راضی.

بر هفته صوکره قوطو حاضر اولور . فی‌الحقیقه ظریف برشی اولمش ، قوناغك ، قولوبه‌نك رسمی عینی عینه ایشلنمش . شو قدرکه کوپك میدانده یوق . انکلیز ؛ معاینه ایتدکدن صوکره « کوپك نره‌ده ؟ » دیمش . قویومجی — افندم ، شمدی قوطو الکزده . کوپك صاقلاندی . جیبکزه قویکز ، او زمان امر و تعریفکز وجه ایله کوپك قولوبه‌نك اوکنه چیقوب بکلیه‌جکدر — .

## ٥٤

اسکی زمانده رسامك بری، بر انسان رسمی یاپوب تشهیر ایدر . سیرایدنلردن بر چیزمه‌جی رسمك آیاغنده‌کی چیزمه‌نك بعض قصورلرینی کوروب اخطار ایلر . رسام ، خطاسنی آکلادقدن صوکره حریفه تشکر ایدر . بوندن یوز بولان چیزمه‌جی رسمك قاووغنه ، صاریغنه‌ده اعتراضه باشلایجه رسام ، الیله حریفك آغزینی قاپایه‌رق :

— یوق !.. . سنك رأیك چیزمه‌دن یوقاری چیقه‌ماز . دیمش .

## ٥٥

یکی تجارته باشلامش بر آدم ، قومشوسی بولنان بر چوخه‌جینك آرقه‌سنده‌کی سترینك پك اسکی اولدیغنی کوروب « مغازه‌کده بو قدر قماش وارایکن نیچون یکی برستری یاپدرمیورسك ؟ » دینجه — سنك کبی یکی تجاردن اولمدیغمی کوسترمك ایچون — جوابنی ویرمش .

کسر امیر « جانم ! شو فقره‌لردن دها سویله ! » دینجه : —
دها سویلیه‌جك اولورسه‌م صوكره اثوابکز پك طار اولور !
— دیمش .

## ٥٢

دیشجی ایله مشتری

مشتری — دیشلرمی نصل بولدك ؟

دیشجی — پك مکمل ، افندم ! لااقل اون دانه‌سـنی چکمك ، قصورینی طولدرمق لازم !

## ٥٣

صنعت ترسـیمده مهارت ادعاسـنده بولنان بر آدم یکی یاپدردیغی اوینی بعض احباسنه کزدردیکی صیره‌ده بر اوطه کوسـتروب « بوراسـنی کندیمه ایش اوطه‌سی اتخاذ ایتدم . صیواتدقدن صوکره کندی الله رسملر یاپه‌جغم » دیمه‌سی اوزرینه ایچلرندن بری — بکا قالیرسه ابتدا رسملری یاپسه‌کزده صوکره صیواتمش اولسه‌کز دها ایی اولور — دیمش .

پادشاه ترزی‌یی چاغیرتیر . « اوسته ! بنم قفتانك پارچه‌سنی نره‌ده بولدك ؟ » دیر . ترزی دیرکه : — افندیمزك قفتانندن آرتان پارچه‌در — . پادشاه : — یا ، بزم ترزی باشی بو قماشدن قفتان چیقماز دیمش ایدی ، سن ایسه هم قفتانی چیقاردك ، همده پارچه آرتیروب اوغلکه قفتان یاپدك . حکمتی نه‌در ؟ دینجه — ترزی دیرکه :

— افندم ! ترزی باشیکزك اوغلی بنمکندن بیوکدر . ایشته اونك « چیقماز » دیمشنك حکمتی بودر .

## ۵۱

امرادن بری ، برکون مجلسنده ترزیلرك بو عادتلرندن بحث اولنورکن « نه حدی وارکه بر ترزی بنم کوزمك اوکنده قماشدن پارچه چالسون ! » دیه ادعا ایتمش . « افندم ، بویله بیورمه‌یکز . بر ترزی واردرکه بو یولده بر چوق ادعالری بوشه چیقارمشدر » دیرلر . امیر ترزی‌یی حضورینه کتیرتیر ، بیچمك اوزره النه برقماش ویریر ، کندیسی‌ده باشی اوجنده طورور . ترزی غایت مسخره بر آدم ایمش . اوقدر تحف فقره‌لر سویلر ، او درجه شاقلابانلقلر ایدرکه امیر هپ آرقه‌سی اوستنه یاتوب بایپلبرجه‌سنه کولر . او بویله هر یاتدقجه ترزی قماشدن بر پارچه آشیریرمش . ترزی فقره‌لرك آرقه‌سنی

## ٤٩

چـوللرهنك بری ، مشتریلرك كتـیردكلری ایپلكلردن چالدقلرینی دسـتكاههك چوقورنده صاقلار ، اكر بر مشـتری « ایپلكمدن چالمشسك » دیه‌جك اولورسـه : — چالدمسـه چوقورمده بولهیم ! — دیه یمین ایدرمش .

## ٥٠

بر پادشاهه بر طرفدن غایت قیمتدار بر قماش اهدا اولنور . پادشـاه ترزی باشیسنی چاغیروب « بو قماشـدن بكا بر قفتان كسملیسك » دیه امر ایدر . ترزی باشی قماشی اولچوب بیچدكدن صوكره « پادشـاهم ! بو قماشدن سزه قفتان چیقماز » دیر . ایرته‌سی كونی خارجدن بر اوسـته ترزی كتیریرلر . قماشی و پادشاهك بدننی اولچدكدن صوكره ایستنیلن قفتانی یاپه‌جغنی تعهد ایله قماشی آلیر كوتورور . بر قاچ كون صـوكره قفتانی كتیریر . پادشـاه كییوب بكنیر ، ترزی‌یه بر چوق احسـان ایدر . بركون پادشاه ، شهری كزركن بر اوغلان چوجوق كورور كه عینیله كندی قفتاننك قماشـندن بر قفتان كیمش . پادشاه تعجب ایدوب كیمك چوجوغی اولدیغنی صورار . مكر پادشـاهه قفتانی یاپان ترزینك اوغلی ایمش ؛ خـبر ویریرلر .

ایصمارلامدك؛ بر آرشین چوخەدن التی دانه بارالطه یاپ دیدك، بن‌ده یاپدم ! . — دیمش .

## ٤٨

ترزینك بری خسته اولور . بو اثناده رؤیاسنده کورورکه حشر و نشر اولمش ، صراط و میزان قورولوب هرکسك نامهٔ اعمالی النه ویرلمش ، کیمی سوء اعمالندن خجالتده ، کیمی اعمال حسنه‌سندن طولایی شطارتده . بونك النه دخی دنیاده چالدیغی چوخه وقماش پارچه‌لرندن بربایراق ویرمشلر. دهشتله اویانیر و بو مرضدن افاقت بولورسه بر دها پارچه چالمیه‌جغنه توبه ایدر . شاکردینه‌ده تنبیه ایدرکه : — اکر بنی بوندن بویله قفتان بیچرکن پارچه چالمغه میل ایدر کورورسه‌ك « اوسته ، بایراق ! » دیه ایقاظ ایت .

بر کون ، غایت قیمتدار بر قماش کسرکن اختیاری الدن کیدوب بر پارچه‌سنی چالمغه قالقیشیر . شاکردی کوروب « اوسته ! بایراق ! » دیرسه‌ده ترزی آلدرماز . شاکرد ، ایشتمدی ظنیله یکجه بر دها « اوسته ! بایراق ! » دیجه حریف : — اولان ، آکلادم ، اما او بایراقده بو جنس قماش یوقدی . بر پارچه‌ده بوندن بولنسون ! — دیمش .

اسکی زمانده بوستانجی ضابطلرندن بری (باراطه) یاپدرمق ایچون بر آرشین چوخه آلوب ترزی‌یه کوتورور . « بکا شوندن برباراطه چیقارمی ؟ » دیه صورار. ترزی « چیقار » دیر . بوستانجی بر از طمعکار و ترزی قسمی ایسه خرسزلقله شهرتشعار اولدیغندن حریف چوخه‌یی اویروب چویردکدن صوکره « ترزی باشی ! بکا قالیرسه بوندن ایکی باراطه چیقه‌بیلیر . » دیر . ترزی « اوت ، چیقار » دیر . باراطه‌نك ایکی اولمه‌سی قرارلاشدیریلیر . بوستانجی دکاندن چیقوب بر از کیتدکدن صوکره تکرار کله‌رك « اوسته ! سن ایسته‌سه‌ك اوچ باراطه‌ده چیقاره بیلیردك » دیر . ترزی « های های ! » دیجه حریفك عروق طامعه‌سی قاباره‌رق و الیله ترزینك چکه‌سنی اوقشایه‌رق « قوزوم! اکر شوندن التی دانه چیقاره بیلیرسه‌ك سکا بخشش ده ویریرم » دیر . ترزی ، ینه «پکی» دیر . بوستانجی ممنوناً کیدر . یوم معینده کلیر . باراطه‌لرك حاضر اولوب اولمدیغنی صورار . ترزی « حاضردر » دیدکدن صوکره هر بری یومروق قدر التی دانه باراطه چیقاروب دستکاهك اوزرینه دیزر. بوستانجی کمال حیرتله « بو نه ؟ هیچ بونلر بنم باشمه اولورمی ؟ » دینجه ترزی :

— یا ، افندم ، سن بکا باشکه کیمك ایچون باراطه

چیقاریر ، خلقی اضرار ایدرمش . حقنده کی شکایتلر توالی ایتمکله اعدامنه حکم اولنور . حریف ، اعدام اولنمازدن اول بر کره کیدوب دکانی کورمك ایچون مساعده آلیر . کیدر . قالفه‌سنه دیرکه :

— بن اصلدقدن صوکره آرتق اکمکلر یولنه کیردی ظنیله حکومت آدملری بر مدت فرونك سمتنه اوغرامازلر . سن بو فرصتی قاچیرمه ؛ نه قدر کیك وارسه سورمکه غیرت ایت !

## ٤٦

یوزی بورشمش ، کوزلری چوقورلاشمش ، تویسز . ثقیل بر آدم رسمنی چیقارتمش . صوکره کندی رسمنی کندی دخی بکنه‌میه‌رك « بورسم ایستدیکم کبی اولمامش » دیه رسمی آلمامق ایسته‌ینجه رسام — پکی ، قالسون ؛ ایسترسه‌ك اجرتی‌ده ویرمه . بن بوکا بر قویروق علاوه ایتدیکم کبی مایمون دیه صاتارم — دیمش .

## ٤٧

اصنافدن بر قسمنك ، هله ترزیلرك ، کورکجیلرك . چولحه‌لرك خرسزلقلری مشهوردر .

— نصل بکا نه ؟ زنکین ایسه بورجمی ویریر . ایکی قات دها اودنج مال آلیرم ؛ زوکورد ایسه یاننه بیله اوغرامم .

---

## ٤٤

بر آدم اوینی دوشـتمك ایچـون بر یورغانجی کتیریر . یورغانجی، له باصمه‌سندن یاصتیق یوزی کسرمش . بر یاصتیق یوزی کسمش ، قیصه دوشمش، « قولتوق یاپارز »دیه برطرفه آتمش . بردانه دها کسمش ، اوده کوچوك دوشدیکندن ینه « قولتوق یاپارز » دیه او بر طرفه آتمش . برمینـدرده ایکی یان برر قولتوق بولنمق لازم اولدیغنـدن صاحب خانه سسنی چیقارماز . یورغانجی بر دها کسوب اوده بالتصادف کوچوك دوشمش . حریف بونی‌ده « قولتوق یاپارز » دیه‌کناره قویجه صاحب‌خانه. (قولتوق) لفظنك دیکر معناسنی مراداید‌ه‌رك : — به آدم ! بو نه قدر قولتـوق ؟ اویمی صاماتیه چارشیسنه‌می دوندوره‌جکسك ! — دیمش .

---

## ٤٥

وقتیله برفرونجی، دائما اکمـکلری اکسیك وکپکه‌قاریشیق

بی تاب دوشوب بر بقال دکانننك اوکنده بوش بر اسکمله بولوب اوتورمش . بقال بونی مشتری ظنیله « افندم ! نه الاجقسکز؟» دینجه — اوغلم ! نفس — دیمش .

~~~~~~

## ٤٢

بر چیراقله اوستەسنك قاریسی

چیراق — هرکس بکا سزك اوغلکز اولوب اولمدیغمی صوریور .

قادین — اوغلممی ؟... الله اسیرکەسون !

چیراق — بن‌ده اونلره اویله دیدم یا .

~~~~~~

## ٤٣

ایکی تاجر

— جانم ، برادر ! ع . . . افندی نصلدر ، زنکینمیدر؟

— نیچون صوریورسك ؟ آلاجغکمی وار ؟

— یوق ، بالعکس بورجم وار .

— ای ، بورجك وارسه زنکین ویا زوکورد اولەسندن سکا نه ؟

اوراسی بات بازاری دکانمی یا ؟ قصاب «یدی غروشه» دینجه :
حریف — آیول ! بن یدی غروش ویرنجه بونك یکیسنی آلیرم —
دیمش .

## ۳۹

بر ماناو ، حال احتضاره کلدیکندن تجدید ایمان ایچون بر
خواجه کتیرمشلر . خواجه ، یاتاغنك باشنه اوتوروب کلمهٔ
شهادت تکلیف ایدنجه — چوروت، دوکده ! کسیکه ویرمه ! —
دیمش .

## ٤٠

بر آدم، ماناوك برندن قرق پاره ویروب بر قارپوز سچدیریر،
آلیر . برده قارپوزی کسر . باقارکه ایچی کچمش ، فنا فنا
قوقیور . چیقاروب ماناوه بر غروش دها ویریر . ماناو « بو
نه‌در ؟ » دینجه — بوده هنریکك مکافاتیدر ؛ زیرا قارپوزی
کسمکسزین ایچنه یستهله‌مك طوغروسی بیوك هنردر ! — دیمش .

## ٤١

برملحم آدم ، بر صیجاق کونده اوزونجه بریره کیدرکن

## ۳۶

صرافك بری ، جزداننه شویله بر دستور حکمت قیداتیمش: «ایی ثروتلره مالك اولمغـه الك کوزل چاره ایی بر ثروته مالك اولمقدر».

## ۳۷

بر قوندوره دیکیجیسی ، کوسـه‌له ایصـلاتدیغی کردلك یاننه بر صو برداغی قویمش . اوته‌دن بر احمق کلوب «شربتجی ! بکا شوندن برشربت ویر» دیه بر اونلق آتمش. دیکیجی طمع کار بر آدم اولدیغندن اونلغه طایانه‌مامش ، برداغی کردله طالد یرنجه حریفك چکه‌سنـه طایامش . احمق ، یانه یانه برداغی دیکدکدن صوکره دیکیجینك قولاغنه اکیلوب :

— یاهو ! شربتك بوزلمغه باشلامش . بر آیاق اول الدن چیقارمغه باق ! ــ دیمش.

## ۳۸

آیاق قصابلرندن بری ، آرقه‌سنده ات صیریغی بات پازارندن کچرکن بر حریف طوردوروب اوقه‌سنی قاچه‌ویردیکنی صورمش

بجه‌سی شیطان ! . . — دیمش . زواللی قادین ، قورقوسندن عجله باشنی چکوب پنجره‌یی قاپامش !

---

## ٣٤

ظرفادن بر عطارك دكانی خرسزلر صویمش . قونو قومشو « برادر ! نه چاره ؟ صبر ایتملی ! » دیدکلرنده : — برقوطو صبرم واردی . اونی‌ده چالمشلر. نصل صبر ایده‌بیلیرم ! — دیمش .

---

## ٣٥

بر داین ایله مدیون

— ایشته ، سندن کچن کون آلدیغم لیرا ، دفتره اشارت ایت.

— والله بن اونی اونوتمشدم بیله !

— آه ، نه‌یه اول سویلمدك ! . . .

---

## ٣٢

بر بقالك ترازوسنی، درهملرینی چالمشلر . حریف‌جانك صیقنتیسندن‌دوشونوب طورورمش. او آره‌لق برمشتری کلوب بقالك حالنی کورمکله « نه‌دوشونیورسك؟ » دیه صورمش.بقال ترازوسیله درهملرینك چالندیغنی سویلینجه ـ واه واه ! سکا چاله‌جق بر شی براقامشلر ! — دیمش .

## ٣٣

بعض آدم واردرکه اونوتدیغی بر شیئی درخاطر ایدنجه نفسنه‌می ، یوقسه ینه نفس دیمك اولان شیطانه‌می؟ کفر ایتمکه باشلار.

برعجمی قصاب چیراغی آرناود، بررمضان اوموزنده جکر، بومبار صیریغی محله آره‌لرینی طولاشیرکن نصلسه بومبارك آدینی اونوتمش . بر صوقاق باشنده صیریغی «موله» طاشنه قویوب دوشونور طورورمش. بر قوجه‌قاری پنجره‌دن کورمش باشنی اوزاته‌رق: ــ هو! باقسه‌ك آبکا، بومبارجی ! ایی بومبارك وارمی ؟ ــ دیر دیمز حریف قوجه قاری‌یه طوغرو کوزلرینی آچوب باشنی صاللایه‌رق : هاااااح ، بره ، یرك دینه

صو طولدوروب مشتریلرینه ایی صو دیه صاتارمش . فرقنه واروبده «بوایی صودكل» دینلره ـ والله قوچیسنی آلتی غروشه آلدم ؟ ـ دیه یمین ایدرمش .

## ٣٠

بر یکمزجی ، صاتدیغی یکمزه موسی نامنده‌کی چیراغی معرفتیله صو قاتارمش . «آی اوغل ! سن بو یکمزه صو قویمشسك ! » دیین مشتریلره ـ حاشا ! کوزم کور اولسون ، صو قودو موسه ! ـ دیرمش .

## ٣١

صوصاملی سمیدك اورته قطعه‌ده‌کی قالینجه نوعی سعید نامنده بری ایجاد ایتدیکندن وخمیری تمیز ، طعمی لذیذ اولدیغندن بر وقت « سعیدك سمیدی » دیه زیاده رغبت بولمشدی. صوکره بوزلدی ، شمدیکی حاله کیردی . بو،بوزوق سمیتلری صاتان بر طبله‌کار خدعه شعار ، سمیدلری بکنمیوب‌ده «سعیدك سمیدی‌دکل» دینلره ـ والله( صایدم سمیدی )دیه یمین‌ایدردی.

کلدکلرنده حریف، حمالیه‌یی ویرمه‌مك ایچون حماله دیرکه :

— پاره‌می ایسترسك ، یوقسه اوچ نصیحتمی ؟

حمال — بن نصیحتی نه‌یاپه‌یم ؟

— اما ، بنم سویلیه‌جکم نصیحتلر اویله عادی شیلردکل پك قیمتداردر .

— پکی ؛ سویله باقه‌لم .

— برنجی نصیحتم بودرکه : زوکورتلك زنکینلکدن ایيدر دیرلرکه صاقین ایناڼمه .

— بونی کیم بیلمز !

— ایکنجیسی بودرکه : بکارلق اولیلکدن ایيدر دیرلرسه صاقین ایناڼمه .

— دیسه‌ك آ که‌امکمز بوشه کیتدی !

— اوچنجیسی بودرکه : یایالق آتلیلقدن ایيدر دیرلرسه صاقین ایناڼمه .

حمال ، کوفه‌یی شدتله یره آتوب دیرکه :

— شو کوفه‌نك ایچنده صاغلام برطبق قالدی دیرلرسه سن ده صاقین ایناڼمه !

---

## ٢٩

حیله‌کاربرقهوه‌جی، آلتی غروشه برفوچی آلوب وایچنه عادی

## ۲۶

حریفك بری بر دکانجی‌یه‌پاره ویریرکن قلب بر آقچه‌سورر. دکانجی صوکره‌دن ایشی آکلایه‌رق بر دها آلش‌ویرشده اوده اکا سورر . حریف « آی اوغل ! بوپاره قلب ، کچمز»دینجه دکانجی ــ ایکیمزك آره‌سنده پك اعلی کچر ! ــ دیمش .

## ۲۷

بر آدم برکون بیك غروشه بر شال آلیر . بدستان اصنافندن بیلدیکی یکچشم برینه کوستروب « قاچ غروش ایدر ؟ » دیه صورار. دکانجی « بش یوزغروش ایدر » دینجه . حریفك جانی‌صیقیله‌رق ــ حقك وار ؛ چونکه سن هر شیئه تك‌کوزله باقدیغك ایچون یاریسنی کورورسك ! ــ دیمش.

## ۲۸

کاسه ، طبق صاتان اصنافدن بر طمعکار آدم ، بر کون برمغازه‌دن مبایعه ایلدیکی ساقسونیا طبقلری برکوفه‌یه طولدرتوب دکاننه نقل ایتمك اوزره برحماله یوکلتیر . تمام دکانك اوکنه

دیه باغیرمغه باشلار باشلاماز مرکب‌ده آ کیرمغه باشلایجه الیله مرکبك آغزینی طوته‌رق ـ یو! . . اوسته بونی صاتمه‌یی‌سکا ایصمارلامدی . بکا ایصمارلادی ! ـ دیمش .

## ۲٤

حمقادن بر خواننده ، رسمنی آلدرمق اوزره بر رسامه مراجعت ایتمش. رسام کندیسندن رسمی‌نه وضعیبده ایستدیکنی صورنجه — حجازکادن برتقسیم ایله برده سماعی اوقور اولدیغم حالده ایسترم — دیمش.

## ۲۵

ایکی سوپورکه‌جی، تجارتلرینه‌دائرقونوشورلرکن بری: «بن سوپورکه‌لری سندن اوجوز ویرده چوق صاتارم» دیمش . اوته‌کی « بن سوپورکه‌لرك تللرینی، صاپلرینی چالدیغم ایچون البت اوجوز صاتارم . سن بونلری صاتین آله‌رق یاپیورسك. نصل بندن اوجوز ویریرسك ؟ » دینجه اولکی :

— هی شاشقین! بن یاپلمشلرینی چالیورم ! — دیمش .

بر لافزن بربر وارمش ، بونی قرالك برینی تراش ایتمکه کوتوروولر . بربر ، قرالك اصلا لاقیردی ایتمدیکنی کوروب جانی صیقیلیر ، سوز آچمغه بهانه اولمق اوزره « افندیمز ! بنده‌کز برقاچ درلو تراش ایتمك اصولنی بیلیرم . نصل تراش اولمق آرزو بیورورسکز ؟ » دینجه قرال : — هیچ لاف ایتمکسزین ! — دیمش .

## ٢٢

بر چوق یرندن بچاقله کندی کندینی جرح و قتل ایدن بر آدمك خلق اطرافنه طوپلانوب سیر ایتدکلری صیره‌ده دباغ اصنافندن بری : — واه ، واه! هم جاننه قیمش، هم دریسنه! شو دری نه کوزل سپیه کلیردی ! نه چاره ، دلیك دشیك ایتمش ، براقمش ! — دیه تأسف ایتمش .

## ٢٣

ترشیجی چیراقلغنه یکی کیرن بر کویلویه اوسته‌سی ، بر مرکبه بر فوچی ترشی یوکلتوب تسلیم ونصل صاتیله‌جغنی تعلیم ایله یوله چیقاریر . حریف کوشه‌یی طولاشوب‌ده «ترشی!»

— بوکون بازار دکلمی یا . زواللیلر باشقه اوله‌جك کون بوله بیلیرلرمی ؟

## ۱۹

ایشسزقالان برلوستره‌جی، آقشام اوزری فرط مأیوسیتندن دیمش‌که : — برسورو ناکس حریفلر ، لوستره‌جی‌یه براونلق ویرمیه‌لم دیه چامورلو وقتلرده آرابه‌یه بینیورلر !

## ۲۰

بانکرك برینك بر چوجوغی دنیـایه کلیر . اوروپاده اصولدن اولدیغی اوزره محکمه‌یه مراجعتله اخبار ایدر . براعلام تنظیم اولنه‌رق امضـا ایدلمك اوزره بانکره ویریلیر . حریف قلمی النه آلوب « پدری » لفظی محرر بولنان محله — قامبیال و محررات سـائره‌ده اولان اعتیادینه مغـلوباً — ( طوماس و شرکاسی ) دیه وضع امضا ایتمش .

## ۲۱

« بیك بر کیجه » حکایه‌سـنده‌کی معهود کوزه بر بر کبی

## ١٦

بر قایقجی ، صوقاقده کیدرکن اوتەدن قودورمش بر بوغانك اوزرینه طوغرو کلمکده اولدیغنی کورنجه «آچیق کل!» دیه باغیرمغه باشلامش . حیوان سوز آکلارمی ؟ قایقجی‌یی برچارپشده یره دوشورمش . اطرافدن کورنلر کلوب «آیول ! نیچون قاچمدکده طوردك ؟» دیدکلرنده قایقجی — خلط ایتدکده « آچیق کل » دیدك طوردق ! آزیجق قی صیره کیده‌یدك بویله اولمازدی ! — دیمش .

## ١٧

بر وقت ( فیلادلفیا ) ده نوادر اشیا تشهیرینه مخصوص بر سرکی آچیلیر . هر طرفدن برچوق اشیا کوندرلدیکی صیره‌ده عمله‌دن بری‌ده تمام ایکی‌یوز یرندن یامالی بر پانتالون کوندرمش .

## ١٨

ایکی آرقه‌داش

— دقت ایدیورمیسك ؟ یاریم ساعت ایچنده شورادن تمام التی جنازه کچدی . هم هپسی‌ده عمله جنازه‌سی !

## ١٤

حریفك بری برچوالك ایچنه شیشه‌کبی شیلر طولدرمش، یولده کیدر ایکن قارشیسنه بر کمرکجی چیقوب الندە‌کی دکنکله شدتلیجه چواله اوره‌رق «ایچنده نه وار؟» دیه سؤال ایدنجه بیچاره آدم — بر دها صوره‌جق اولورسه‌ك هیچ بر شی یوق! — دیمش.

## ١٥

حمالك بری، بر صباح ایرکندن صیرتنه یوك آلمش، کیدرمش. برصوقاقدن کچرکن بر اوك یالکز بر قانادی آچیق بولنان پنجره‌سندن یکچشم بر آدم باشنی چیقاروب حماله «به حریف! نه اولیورسك؟ بویله ایرکندن یوك طاشینیرمی!» دیه فضولق ایتدیکنده حمال، باشنی قالدیروب حریفك یکچشم اولدیغنی کورنجه:

— صحیح، ایرکن ایمش، حتی سن‌ده پنجره‌ڭك یالکز بر قانادینی آچمشسك — دیمش.

## ١٢

بچنده بروابورده چاقی ، مقص ، کوزلك کبی شیلر صاتان کنج بر یهودی‌یی ، حال وشانی متقاعدیندن اولدیغنی کوسترن قیر بیقلی بر آدم چاغیروب کوزلك ایستدی . یهودی بر قاچ کوزلك چیقاروب ویردی . حریف برر برر طاقیور وهر طاقیشنده یهودینك یوزینه باقوب « اولان ! بونصل کوزلك ؟ انسانی عادتا آیی کبی کوستریور ! » دیه اکلنیوردی. هیچ برینی بکنمیه‌رك اعاده ایدنجه یهودی بر دانه‌سنی کوزینه طاقوب دقتلی دقتلی حریفه باقدقدن صوکره : — صحیح اویله !... — دیدی .

## ١٣

بر قوندوره بویاجیسی یهودی ایله بر مشتری

مشتری — آیول ! بو آیاغمی تکمیل ایتده اوته‌کنه صوکره باشلا ! یالکز بویا سوردك ، براقدك .

بویاجی — (فیرچه ایله بوتینك اوجنه اوره‌رق شیوهٔ مخصوصیله ) قوروسون !... براق ، آیاغك قوروسون !..

آغا ، مجلدی کوردیکی کبی کمال تهورله « جلدی نیچون سیاه یاپدك ؟ » دیه اوزرینه یورومکه باشلار. مجلد ، طرفادن بر آدم اولمغله : — آغا حضرتلری ! کرم ایدکز، مساعده بیورکزده اسبابنی عرض ایده‌یم — دیدکدن صوکره دیرکه : — افندم . دنیاده ، رنکلر ایچنده مقبول بر رنك وارسه اوده سیاه رنکدر . حتی معلوم دولتکز ، « بالاتراز سیاهی رنك دکر نباشد » دیرلر. کعبهٔ شریفه اورتوسنك سیاه اولمه‌سی‌ده بونکته‌یه مبنیدر. اکر ، سیاه مقبول اولمه‌سه‌یدی ، قرمزی ، یشیل ، صاری ، حاصلی باشقه بر رنکدن یاپارلردی . ایشته ، افندم . بن‌ده آنك ایچون جلدك سیاه اوله‌سنی مناسب کوردم .

بونك اوزرینه آغا حدتنی تسکین ایله — بکا یا کاش آکلاتدیلر . آل ، سن ینه سیاه جلد یاپ — دیمش .

~~~~~~

## ١١

یهودیلرك سوز آره‌سنده نه قدر جناسلر ، توریه‌لر صرف ایدوب آکلامیانلره نه زوقه‌لر یوتدردقلری معلومدر . یهودینك بری ، النه بر چوق شیشه آلوب « مسلمانلر ! شیشه‌لر ! . . » دیه صوقاقلرده طولاشوب طورورمش .

~~~~~~

دفعه تراش اولدقلرینی اونوتوب اکسیك پاره ویریرلر، غوغا ایدرلر. بن‌ده بوکا محل قالمامق ایچون قفالرینی بویله چتله یرینه چیزرم — دیمش.

---

## ١٠

وقتیله بر قیزلر آغاسی، مشهور خطاطلردن برینه بر انعام شریف یازدیریر. بعـده بالطه‌جیلردن برینه ویروب خطك نفاستیله متناسب صورتده تذهیب وتجلید ایتدرمه‌سنی امر ایدر. بالطه‌جی، اك ماهر برمجلده کوتورور. مجلد، اولانجه مهارت استادانه‌سنی صرف ایله براعلی تذهیب وتجلید وفقط اوزرنده‌کی شمسه‌لرك دها پارلاق و کوزل کورنمه‌سی ایچون جلدی سیاه سختیاندن انتخاب ایدر. بیتدکدن صوکره کاغده صارار. کلن آدمه، اوده‌کوتوروب آغایه ویریر. برده آغا، کاغدی آچوب‌ده جلدك رنکنی‌قاره‌کورنجه حدتلنه‌رك بالطه‌جی‌یه «بره حریف! بو قاره جـلدی سـنمی ایصمارلادك، یوقسـه او پزه‌ونکمی یاپدی؟» دیر. بالطه‌جی قورقوسـندن «خـیر افنـدم، بن سویله‌مدم؛ حتی سیاه اولماز دیدم؛ سن بیلمزسك، سـیاه کوزل یاقیشیر دیدی» دینجه آغا جلدی پارچه‌لادقدن صوکره «کیت، چابوق، بکا اوکوپکی کتیر! بنمله اکلنمك نصل اولور اوکا کوستره‌یم» دیر. بالطه‌جی کیدر، مجلدی آلیر، کتیریر.

اما هر كون قوناغه كلن احبا و مسـافرينه كاه پنجره‌دن بر برى كوستره‌رك « آرقه‌سنده كى قاپامه‌يى كوردكزيا ، بن آليويردم . اكر آلماسه‌يدم زواللى صوغوقدن طوكاردى » دير ، كاه كنديسنى چاغيرتوب « اتكلركى قويوويرده افنديلر كورسون » ، سـير ايدنلره‌ده « نصل ، بكندكزمى ؟ — هله ابى ايتمه‌مشمى‌يم ؟ » كبى سوزلرله ايتديكى ايلكى باشنه قاقار طورورمش . بركون ينه قاپامه‌يى مسافرلره كوسترمك ايچون بربرى چاغيرير . بربر ايسه آرتق جاننه طاق ديمش اولديغندن البسه‌يى طاقيله صيرتندن چيقارديغى كبى بر صيريغك اوجنه طاقار ، كتيرير افنـدينك اوطه‌سـنده بر كوشه‌يه طايادقدن صوكره ديركه : — افندى حضرتلرى ! بنده‌كز هروقت دكانده‌بولنه‌مم ؛ بوراده طورسون‌ده سز ايستديككز وقت ، ايستديككز كبى سير ايتديركز ! .

~~~~~~~~

## ٩

اسـكى زمانده بر بربر وارمش . حمال ، رنجبر مقوله‌سى آدملرى تراش ايدر . هركيمى تراش ايتسه باشنى اوستوره‌يله چيزه‌رك آل قانلر ايچنده براقيرمش . بو حالى كورن بر آدم « ياهو ! اوستوره‌كمى بوزوق ، نه‌در ؟ زوالليلرك باشلرينى پارچه پارچه ايديورسك » ديجه بربر : — افندى ! سن بيلمزسك . بونلر عمله‌در ، دائما ويره‌سى‌يه تراش اولورلر . صـوكره‌ده قاچ
~~~~~~~~

زمان ، صیریقله جکر صاتانلرك « جه‌له‌ل ! » دیه باغیردقلرینی ایشتدکجه کندیسنی چاغیریورلر صانیر ودونر باقارمش .

۷

احمقك بری بر بویاجی‌یه بویاتمق ایچون بر اسکی ، صولوق جبه کتیروب « بونی بویا ؛ اما یشیل اولمسون ، قرمزی اولمسون ، صاری ، ماوی ، پنبه ، بیاض ، لاجورد ، مور ، ترشه ، الحاصل بیلینن رنکلردن هیچ بری اولمسون . آکلادکمی ؟ » دیدکدن صوکره « آلمه‌یه نه‌وقت کله‌یم ؟ » دیه صورار. بویاجی « بوکون جمعه ایرته‌سی ، پازار کلمه ، پازارایرته‌سی کلمه ، صالی کلمه ، چهارشنبه کلمه ، پنجشنبه کلمه ، جمعه ، جمعه ایرته‌سی کونلری‌ده کلمه‌ده باشقه نه‌وقت کلیرسه‌ك کل ! » دیمش. حریف « بن بوندن برشی آکلایه‌مدم! » دینجه بویاجی: — بن‌ده سنك ایستدیککك رنکی آکلایه‌مدم ! — دیمش .

۸

« صوکره‌دن کورمه » دیدکلری کباردن برینك قوناغی قارشیسنده بر فقیر بربر وارمش . افندی حضرتلری بر قیش بونك حالنه آجیه‌رق بر قاپامه ، یعنی برقات حاضر البسه آلیر ،

— افنـدم ، حضورعاليكزده بوقدر اوينـاتدم . برازده باشقه يرلرده اويناته‌يم ! — دير.

~~~~~~~~~

## ٥

استانبولك آياق اصنافندن [*] هرصنفك كنديته مخصوص صاتش ندالرى واردر . اسـتانبوله يكى كلمش برطشره‌لى بركون صوقاقده كيدركن آرقه‌سندن « فيس س س س ! » ديه برصدا ايشيدير . كنديني همشهريلرندن برى چاغيريور ظنيله دونوب باقار : اوموزنده برچوال ، النده برقاچ فس بر آدم . ديركه :

— بكامى سسله‌نيورسك ؟

— ( حيرتله ) يوق .

— يا ، نه‌يه اويله « فيس س س ! » دييورسك ؟

— كورميسك . فس صاتيورم !

~~~~~~~~~

## ٦

وقتيله چنبرلى‌طاشده تنبا كوجيلك وكتابجيلق ايدر (جليل آغا ) نامنده بر ايرانى وارايدى . بو آدم استانبوله يكى كلديكى

[*] ضابطه ايله غزته‌جيلر اصطلاحنجه « كشت وكذار » ويا «سيار» دينيلير.

صیره بوغورتجیلره کلمش . بونلر ایچری کیرنجه آیاغه قالقمش.
بوقیام بوغورتجیلره قیامتدن برعلامت کبی کورنمش . قورقمشلر،
تتره‌مکه باشلامشلر. فقط آغا برشی یاپامش، یالکز دیمش‌که —
بونلره حرمت لازمدر ؛ چونکه کرامت صاحبیدرلر . صوبی
طوکدورورلر .

~~~~~~

٤

بالیقجینك‌بری ، موسمنك غیری برزمانده درت اوقه‌کلیر
اعلی برقالقـان بالیغی طوتوب بونی هرکیمه اولســه اوچ درت
مجیدیه‌یه صاته‌بیلیرکن زیاده‌احسان مأمولیله‌کباردن بریه‌افندی‌یه
کوتورور . افندی حضرتلری قاپویه کیتمك اوزره آشاغی‌یه ،
قوناغك حولیسنده‌کی طاش مردیون باشنه اینمش‌ایمش. بالیقجی
سپده قویدیغی بالیغی چیقاروب افندی‌یه عرض و دکیزدن دها
یکی‌چیقدیغنی، جانلی اولدیغنی اثبات ایچون قولاغندن طوتوب
اویناتمق صورتیله ارائه ایدر . افنـدی ، بالیغی آلیقـویوب
بالیقجی‌یه برمجیدیه ویرمه‌سنی کهیا افندی‌یه امر ایدر . بالیقجی
مجیدیه‌یی آلوب جیبنه آتدقدن وبالیغی تکرار سپده یرلشدر-
دکدن صوکره « برکت ویرسون ! » دیه سپدی باشنه آلنجـه
قاپودن چیقمغه باشلار. افندی « بالیغی نره‌یه‌کوتوریورسك‌یا ؟ »
دینجه :
~~~~~~

دینلره — صلات مفروضه‌یی قصر ایتمکدن باشـقه هیچ بر کارم اولمدی — دیمش .

۲

بردکانجی ایله مشتری

— شو شمسیه‌یی دون سزدن آلمشدم .

— اوت ، افندم ، بزم دکانك مالیدر ؛ ایکلی شمسیه‌لرك اك کوزل جنسندندر .

— لکن ، باق ، نه اولدی ؟

— نه اولمش ؟

— آچده کور .

— آچدم ، افندم .

— ایشته شرحه شرحه آیرلمش .

— آکلادم ، افندم ، کونشه طوتمشسکز !

۳

احتساب آغاسی مشهور حسین بك ، اصنافی چاغیرمش . هر صنفی کمال وقار وعظمتله قبول وامری نه ایسه تفهیم ایتمش .

بو وقعه‌دن برمدت صوکره برکون معهود چنکانه ، کسب عافیت ایدن چوجوغنی یاننه آلیر ، آرشىدوقك . یعنی آوده کندیسنه یوز فیلورین ویرن ذاتك قوناغنه کیده‌رك کندیسیله ملاقات ایتمك آرزوسنده بولندیغنی سویلر . اوشاقلر حریفی قوغمق ایسترلرسه‌ده چنکانه آیاق دیرر . بو کورلتی اوزرینه طیشاری‌چیقان صاحب‌خانه چنکانه‌نك معهود چنکانه اولدیغنی و چوجوغنك ایلشمش بولندیغنی کورنجه حریفه :

— بنی نه یاپه‌جقسك ؟ نه‌یه کلدك ؟ دیمه‌سیله چنکانه :

— یاقینده ینه افندیمزك آو ایچون اورمانه تشریف بیوروب بیورمیه‌جقلرینی اوکرنمکه کلدم ، افندم . — دیمش .

# یکرمی برنجی فصل

اصنافه ، تجاره ، عمله‌یه متعلق لطائف

## ١

برفقیر آدم ، قصد تجارتله مملکتندن چیقوب برخیلی یرنر طولاشمش اولدیغی حالده هیچ برشی قازانه‌مدیغندن خائب وخاسر عودته مجبور اولمش . « سن بوسفردن نه کارایتدك؟»

یوز بیك فرانق ویرەجککزی ایشتدم . بن ایسه بو مقدارك تصفیله کریمه‌کزی تزوجه طالبم . او حالده سزه تمام اللی بیك فرانق منفعت تأمین ایتمش اولیورم .

## ٤٥

وقعهٔ آتیه آوستریاده وقوع بولمش :

چنکانه‌نك بری یانده یدی سکز یاشنده بر چوجوغی‌ده بولندیغی حالده بر اورماندن کچرکن بردن بره اورمانك ایچندن بورو سسلری ایشیدلمکه و بر جیلان ظهور ایدەرك فرار ایتمکه باشلار . دیرکن آوجیلرده بر طرفدن ظهور ایدوب جیلانك اوزرینه آتش ایدرلر . بو کورلتی آرەسنده جان خراش بر انسان سسی ایشیدیلیر . دومان صییرلدقدن صوکره برده باقارلرکه چنکانه‌نك چوجوغی آل قان ایچنده جیلانك نعشی یانده یاتیور . آوجیلر درحال آتلرندن اینوب چوجوغك اطرافنی قوشادیرلر . باباسی باربار باغیریر . آوجیلرك ایچنده حال و شانی کباردن اولدیغنه دلالت ایدن بر ذات بو مصیبتی کورنجه بی چاره چنکانه‌نك تأثر پدرانه‌سنی تعدیل ایچون چوجوغك مهلك صورتده مجروح اولمدیغنی بیان ایله برابر جیبندن یوز فیلورین چیقاروب ویریر . چنکانه بوخون بهانی قبول ایله چوجوغی صیرتنه یوکلنەرك کیدر .

## ٤٣

بر اوطه‌ده یاتان ایکی کیشی

— یاهو ! یاهو !

— ( کوزینی آچه‌رق ) نه وار ؟

— اویویورمیسك ؟

— نه‌دن صوردك ؟

— بر قاچ غروش اودونج ایستیه‌جکدم‌ده . . .

— ( یورغانی باشنه چکه‌رك ) اویویورم ، برادر !

## ٤٤

پارسده . بر بانکرك قومشوسی اولان بر غاسقونیالی ، بر کون بانکری زیارت ایده‌رك اللی بیك فرانق منفعت تأمین ایده‌جك برمعامله‌ٔ صرافیه‌دن بحث ایله بوایشی کندیسنه حواله ایتمك ایستدیکنی سویلر . بومهم زیارت ، بو اشتها بخش مسئله تمام یمك زماننه تصادف ایتمکله بانکرجنابلری محترم قومشوسنی طعامه دعوت ایدر بعدالطعام بانکر بونی تنها بر طرفه چکه‌رك بو اللی بیك فرانق منفعت تأمین ایده‌جك ایشك نه اولدیغنی صورار . غاسقونیالی دیرکه :

— افندم ! پك ساده برشی : کریمه‌کزخانمه جهازاوله‌رق

کلوب دیلنجیلکه یکی باشلیه‌جغندن بحث ایله بو « صنعت » ده نه کبی اصول و قواعد وارسه اوکرتمه‌سنی رجا ایتمش. عباس « یکی اوکره‌ته‌یم » دیدکدن صوکره « دیلنجیلکده باشلیجه اوچ قاعده واردرکه اونلر بیلنمه‌یجه دیلنجیلك اولماز : هر نره‌ده اولورسه اولسون ایسته‌ملی . هر کیمدن اولورسه اولسون ایسته‌ملی . هر نه اولورسه اولسون ایسته‌ملی » دیمش . بونك اوزرینه حریف عباسك النی اوپه‌رك دیمش که :

— اویله ایسه بن فقیرم . شیئاًلله !

عباس — ( شاشیره‌رق ) بوراسی حمام! حمامده دیلنجیلك اولورمی ؟

— « هر نره‌ده اولورسه اولسون ایسته‌ملی» دیمدکمی ؟

— اویله اما بن‌ده سنك کبی بر فقیرم .

یا ، « هر کیمدن اولورسه اولسون ایسته‌ملی » دیین سن دکلیسك ؟

— بن شمدی سکا نه ویره بیلیرم ؟ البسه‌م طیشاریده . بوراده ایسه طاسمدن طاراغمدن ، برده اوستوره‌مدن باشقه بر شی یوق .

— شمدی تعلیم ایتدیکك قاعده‌لرك اوچنجیسی « هر نه اولورسه اولسون ایسته‌ملی» دکلمی ایدی ؟ بن شوطاسه طاراغه، اوستوره‌یه‌ده راضی‌یم » دیه‌رك طاسی فلانی آله‌رق کیتمش ، عباسی حیرتده براقمش .

پاشایه شهور ثلثه ملالرندن بری کلمش . جزار ، ملایه برعشر شریف اوقوتمش . صوکره کندیسی ده برعشر اوقومش . ملایه برسطر یازی یازدردقدن صوکره کندیسی‌ده یازمش . دیمش‌که : بری بریمزده خقمز قالمدی . سن اوقودکسه بن‌ده اوقودم . سن یازدکسه بن‌ده یازدم . آرتق بندن‌نه ایسترسك ؟.. ملا جوابنده « افندم، اویله اما، بن بورایه تا فلان محلدن قالقوب کلدم . سزده بورادن اورایه کیدوب کللیسکزکه حقلاشه‌لم » دیمش . جزار ، ملانك بوجوابندن پك خوشلانیر ومأمولندن زیاده اکرام ایدر .

~~~~~~~~

٤١

جرارك بری ، بر زنکینك خانه‌سنه کیدوب « فرضا بن بوراده اوله‌جك اولسه‌م نه یاپاردکز ؟ » دیمش . صاحب خانه « کفنلیه‌رك دفن ایتدیریردم » دیمه‌سیله جرار « اویله ایسه ، بنی شمدیکی حالده اولمش عد ایده‌رك آله‌جغکز کفنك پاره‌سنی احسان ایدکز » دیمش .

~~~~~~~~

٤٢

وقتیله بغدادده «عباس‌اوش» نامنده دیلنجیلك وجرارلقله مشهور بر آدم وارمش . برکون حمامده ییقانیرکن یاننه برکیمسه

مزلف احمد افنديدن درت سنه امثله ، بنا ، مقصود ، عزی، مراح اوقویوب صوكره كرد عبدالرحمن افنديدن التی سنه عوامل ، اظهار ، كافيه ، منطق ، بعده روسجقلی علی افنديدن معانی ، جامی ، حلبي وقاسم افنديدن علم كلام ، حديث، تفسير وبرطرفدن دری وسلامی افنديلردن تحفه ، پند . كلستان ، بوستان ، حافظ اوقويه‌رق درسدن اذن آلوب برسنه صوكره امتحان ايله والده‌سلطان مدرسه‌سی واوچ سنه صوكره دخی بايزيد ، سليمانيه مدرسه‌سی مدرسلكنه وبرقطعه طشره رؤسنه نائل اولديغنی ، بعده عهده‌سنه سلطان احمد كرسی‌شيخلكی توجيه اولنديغنی اوزون اوزادی‌يه حكايه‌يه باشلار.

بوصيره‌ده باشقه برمسافر كلير. آشناالقدن صوكره مسافر، جزاره باقوب طانيركبی اولمغله «افندم، سزی بيله‌يم دييورم» ديرديمز جزار چمشكمز كدن استانبوله كليشندن بدء ايله تكرار تعريف نفسه آغازايدنجه صاحب خانه يرندن قالقوب مسافره:

— افندم، براز ايچريده ايشم وار. مساعده‌كزله كيده‌يم. افندی ، حكايه‌سندن سلطان احمد كرسی شيخلكنه كلنجه‌يه قدر بيتيروب كليرم — ديمش .

---

٤٠

سلطان سليم ثالث عصرنده عكا واليسی اولان جزار احمد

سنه تمام اوتوز کون ، بو ییلده یکرمی التی کون ، سزه نماز قیلدردیغم حالده بش پاره‌کزی کوره‌مدم ! اماملغی بابامك خیرینه‌می ایدیورم صاندکز ؟ ایکی ییللق زکاتلرکزی ، فطره‌لرکزله برابر یول خرجلغمی ، آزیغمی وسائر لوازمی بالتمام کتیروب بکا تسلیم ایتمدکجه باشمی قالدرمه‌نك احتمالی یوقدر ! آکلادکزمی ؟

« امان خواجه ! باشمزی قالدیرهلم ده صوکره » دیرلر . امام « یوق ! . . . ایستدکارم همان کلملی ! شونی بونی بیلمم، یوقسه قیامته قدر بوراده اولوکبی یاتارسکز ! » دیر . ناچار ، اوشاقلره فلانلره هایقیروب وامام نه‌ایستدی‌ایسه کتیرتوب تسلیم ایدرلر . اوندن صوکره امام « الله اکبر » دیر ، جمله‌سی باشلرینی سجده‌دن قالدیریرلر .

## ۳۹

جراریندن بری ، کبرادن برذاتك قوناغنه کیدر . افندینك یاننه چیقار . مرحبالاشلدقدن صوکره جرار « افندم ، داعیکزی بیلدیکزمی ؟ » دیر . صاحب خانه «خیر . بیله‌مدم» دیمکله جرار ، تعریف نفسه ابتدارایله کندیسنك جمشکزکلی اولوب یکرمی‌بش سنه اول استانبوله کله‌رك آیاصوفیه مدرسه - سنده عمیسی احمد ملانك اوطه‌سنده ساکن اوله‌رق درس عام

— دیوانه بن دکلم ، سز سکز که کویجه قالدیره مدیغکز بر طاغی تك باشمه بکا قالدرتمق ایستیورسکز ! دیه بونلری حیرتده براقه‌رق صاووشوب کیدر .

## ٣٨

ینه شهورك ثلثه ملالرندن بری، رمضانده برقصبه‌یه کیدوب اشرافدن برینك خانه‌سنده اوتوزکون امامت ایدر . اما نه پاره، نه هدیه هیچ برشی آلهماز . ملا ، ایرته‌سی رمضانده‌ده ینه بوذاته امامتلغه کلیر . وقتا که قدر کیجه‌سی اولور ، صاحب خانه‌یه « بوکیجه مبارك برکیجه‌در . سزه ایکی رکعت نماز قیلدیره‌یم ؛ فقط شو شرط ایله‌که جماعت ایچنده بکار آدم بولنمیه‌جقدر . برده بن سجده‌دن باشمی قالدرمینجه باشکزی قالدرمیه‌جغکزه طلاق ثلثه ایله یمین ایتملیسکز » دیر . کرك صاحب خانه کرك اوغللری ، دامادلری ، کهیاسی ایله جماعته داخل اوله‌جق خویشانی بوشرطی قبول ایدرلر. نمازه طورورلر. ایکنجی رکعتك صوك سجده‌سنه یاتارلر . اما ، بش دقیقه ، اون دقیقه ، یکرمی دقیقه ، یاریم ساعت بکلرلر ، امام باشنی سجده‌دن قالدرماز . « عجبابر حالمی اولدی ؟ » دیه سسله‌نیرلر . امام دیرکه :

— هی قوزم . هی ! بولدکز غالبا بادهوا امامی ! کچن

« پارەسی اولمیانە حج فرض دکلدر » دینجە فقیر « بن سندن پارە ایستیورم ، فتوا ایستەمیورم ! » دیمش .

~~~~~~

## ٣٧

شهور ثلثه ملالرندن بر یوباز شعبدەباز، رمضانده بر کویه کیدر . کویك آرقەسنده بر طاغ وار ایمش که کویك هواسنی کسدیکندن کویلولر ممنون دکللرمش . یوباز بونی بر وسیلهٔ جر منفعت عد ایدەرك کویلولره «بن بو طاغی قالدرمەنك یولنی بیلیرم» دیر . حریفك النه آیاغنه دوشوب «امان ، سن بیلیرسك شونی قالدیریویر ! » دیرلر . حریف «پکی اما ، اونك بر کونی واردی، کچدی . اکر بنی بر سنه کویکز ده آلیقور، بسلر ایسەکز کونی کلدیکنده قالدیریرم » دیر . کویلولر راضی اولورلر؛ تمام بر سنه حریفی بسلرلر . وقتا کەیوم موعود حلول ایدر، جرار کویده نه قدر ایپ وار ایسـه بر آرەیه کتیروب بری برینـه اکلەمەلرینی امر ایدر . طوپلارلر ، دیدیکی کبی یاپارلر. حریف ایپ ایله طاغك اطرافنی قوشادوب ایکی اوجنی النه آلیر، طاغه آرقەسنی ویریر . بونلره «هایدی ، شمدی طاغی آرقەمەیوکلتکز» دیر . کویلولر «آیول ، سن دیوانەمیسك ؟ قوجه طاغی نصل قالدیروب آرقەکە یوکلتەلم ! » دیرلر .

جرار :
~~~~~~

دیمك معناسنه اولمق اوزره النی بکا طوغرو اوزاتوب صالالامغه باشلادی. « پازارلغمز ایکی لیرا دکلمیدی ؟ » دیدم . « اوت. ایکی لیرا ایدی . اما سز ایکی ( قرامیچ ) ویردکز ؛ دها یوز درت غروش ایسترم » دیدی .

آکلاشـلدی یا ، کیرقور افندی ایکی عثمانلی‌یه بدن ایکی ( قیرامیچ ) ویرمش !

یانمده ایسه طوپی ایکی مجیدیه ایله کسور غروش وارایدی. هله، بیك تجاب وپیچ‌وتاب‌ایله حریفی، اوست‌طرفنی کتابخانه‌ده ویرمك اوزره یانمه بر آدم ترفیقنه ارضا ایده‌رك طاشی‌حماله یوکلتدك .

اولجه بر کره پاره‌یه باقمامش اولدیغم ایچون قباحتك بیوکی بنده اولمقله برابر کیرقور افندینك بنی شو صورتله آلداتیشنه، محجوب ایدیشـنه پك زیاده جانم صیقلدیغندن دکانه کلنجه کندیسنی بر ایجه طوناتدم . او ایسه متصل :

« سن بندن ایکی لیرا ایسته‌مدکمیدی ؟ ایشته ویردم»دییور، بن « جانم ! ویردك اما نه لیراسی ! » دیدکجه « قولمزده عثمانلی، یاخود فلان لیراسی یوقدی » دیه کولیوردی .

---

## ۳٦

بر فقیر، حجه کیده‌جکم دیه بردن پاره ایسـتر . او آدم

« ليرا قوويندیجی » دیه یازمش . عرض ایتدیکم یمك تمام اون بش ليرالقدر.

واقعا ، احباب ایتالیانجه بر ( لیرا ) دیمك بر ( فرانق ) دیمك اولدیغنی درمیان ایدرلرسه‌ده بزم ظریف مغلوب اویون اویناندیغی زمان بحث ایدیلن لیرانك عثمانلی ویا انكلیز، ایتالیان لیراسیمی اوله‌جغنی تعیین ایتمدكلرندن - كندینه بدل - احبابی حقسز چیقاریر .

~~~~~

## ٣٥

كچن زلزلهٔ مدهشه اثناسنده ایدی ، فقیرخانه‌نك سقطلانان یرلرینی بعض علاوات ایله برابر تعمیر ایتدیریوردم . ایكی لیرالق بر مرمر طاشی آلمق ایجاب ایتدی . (عصر) كتبخانه‌سی صاحبی كیرقور افندی،كه خاطری صاییلیر جوانمردلردندر ؛ طبع ایتدیكی بعض اثرلرمدن طولایی كندیسنده مطلوبم بولنان پاره‌یه محسوباً بو ایكی لیرایی ویره‌جكنی بر كون اول وعد ایتمشدی . ایرته‌سی صباح لیرالری آلمق ایچون دكانه كیتدم . نصلسه حاضرلیه‌بیلمش ! حتی كندی الیله یلكمك جیبنه قویدی ؛ تشكر ایده‌رك كیتدك . طاشی حماله تحمیل ایدلمك ایچون بر طرفه قویدردقدن صوكره یلكمك جیبندن ایكی لیرایی چیقاردم ، ویردم . طاشجی بونلری آوجنه آلدی ، اما « دها ایسترم«
~~~~~

— طوكدرمه‌یی یمکدن هیچ بحث اولنمدی . یالکز طوکدرمه‌جی‌یی چاغیرمق شرط ایدی . آنده‌ده ایشتدرمك قیدی یوقدی .

## ٣٤

عینیله بونك کبی ، برقاچ احباب قیرده برضیافت ویرمك شرطیله طاوله اوینارلر . فقط ضیافتك حاضر وغائب احبابه کفایت ایده‌بیلمه‌سی ایچون اون بش لیرالق اولمه‌سنی شرط قویارلر . بواویونده دخی مغلوب اولان طرف ذکی بولنور . برقاچ کون صوکره کوزل بر موقعده ضیافتك ویرلمه‌سی قرارلاشدیریلیر . احباب دعوت اولنور . برده ، اورته‌یه چیقاریله چیقاریله اوچ درت کیشی‌یه بلکه‌ده بول بول کفایت ایده‌میه‌جك قدر مأکولات ومشروبات چیقاریلنجه احبابك حیرتی آرتار . هرطرفدن پروتستولر و صاحب ضیافتك بو درجه خلاف شرط حرکتندن شکایتلر چوغالیر . ظریف مغلوب قوینندن برحساب پوصله‌سی چیقاروب احبابه عرض ایله اوقویه‌رق دیرکه :

— افندیلر ! ایشته ، کوپرو باشنده‌کی لوقانطه‌جی فیلیبك حساب پوصله‌سی . تمغاسی‌ده اوستنده . ایتالیانجه یازلمشدر . باقکز ، دقت ایدکز : یکوننده رقمدن ماعدا یازی ایله دخی

دفترینه‌کچیره‌لم ؛ زیرا سنك کبی بر بابانك اولادی یتیم حکمنده‌در — دیر ، اوغلنی‌ده دفتر ایتامه قیدایدر .

۳۳

بر یاز موسمی غلبه‌لق بر جمعیت احبابده ایکی کیشی — کیم ینیلرسه احبابه اکراماً طوکدرمه‌جی‌یی چاغیرمق شرطیله — اسقامبیل اوینارلر. نهایت بری ینیلیر . فقط مغلوب اولان ذات غایت طمعکار اولدیغندن مقداری قرقه واران جمعیت خلقنه اوچر غروشلق طوکدرمه یدیرسه یوز بو قدر غروشه بالغ اوله‌جغنی بالحساب بر حیله‌ٔ ظریفانه‌ایله ایشك ایچندن چیقویرمکدن باشقه بر طریق نجات بوله‌ماز . تمام طوکدرمه‌جی کچرکن ، آنجق یاننده‌کیلرك ایشیده‌بیله‌جکلری قدر یاواش برسسله « طوکدرمه‌جی ! طوکدرمه‌جی ! » دیر . احبابده بر پروتستو! ظریف دیرکه :

— بزم قوللمز ، یالکز طوکدرمه‌جی‌یی چاغیرمقدن عبارت ایدی . سزی طوکدرمه‌جی‌یه ایشتدرمك شرطمزده یوقدی !

احبابدن بری :

— جانم ، طوکدرمه یمیه‌جکمی‌یز ؟

— ظریف مغلوب جواب ویریرکه :

دردنجی حصه‌یی سائر عوامه تقسیم ایتدیلر» دیجه اوته طرفدن آرقه‌داشی :

— اونده‌ده علمانك نظری وار — دیمش.

## ٣٢

اسـاتذهٔ ادبدن (مبرد) ، بوقدر فضل و کمالیله برابر غایت طمعکار ، آج کوزلو ایمش . نقل اولنورکه : ابوجعفر منصور اعمی ویتیم اولانلرله عملماندہ قادینلرك — وظیفه تعیین‌اولنمق اوزره — تحقیقیله اسملرینك ثبت دفترایدلمه‌سنی امر وبوایش ایچون برینی مأمور ایدر . مبرد ، برکون اوغلنی‌ده برابر آلوب مأمورك یانه کیده‌رك کندیسنك عملمانده‌لردفترینه قیداولنمه‌سنی رجا ایدر . مأمور « افندم ، بو قادینلره مخصوصدر . سنی او دفتره نصل قیدایده‌لم ؟ » دیر. مبرد «بوکا مساعده بیورمادکز ، باری اعمالر دفترینه قید بیورك » دیر . مأمور ، برکره مبردك یوزینه باقدقدن صوکره : « باق ، بو ممکندر ؛ زیرا هر نه‌قدر ظاهر کوزك کور دکاسه‌ده باطن کوزیکك کوراولدیغی مقرر!» دیه‌رك اعمالر دفترینه قید ایدر .

مبرد تشـکر ایتدکدن صوکره اوغلنك‌ده یتیملر دفترینه کچیرلمه‌سنی رجا ایدر. مأمور : — باش اوستنه ! اونی‌ده یتیملر

— خیر ، انجیر دیکلمدی ؛ آلت طرفنی قاپادیلر ده بوغدای انباری یاپدیلر .

## ٣٠

وقتیله اسکیجی یهودیلردن ایکی کیشی برجنایت ماده‌سندن طولایی طوتولوب بری اعدامه محکوم ، دیکر برائت قازانمغله اطلاق ایدیلیر . محکومی سیاستگاهه کوتورورلرکن او ئه کی ده برابر بولنورمش . طانیدانلردن بری بوکا « بدلامیسك ، به حریف ! یا ، سن‌ده محکوم ظنیله طوتوب آصارلرسه ؟ کیت ، نه طوریورسك ! » دیدکده یهودی : — آرقه‌داشمك اسکی اوربالرینی آلمه‌دن شورادن شورایه کیده‌مم ! — دیمش .

## ٣١

وقتیله طلبهٔ علومدن ایکی کیشی جره چیقارلر . بریده بونلردن بری جامعده وعظ ایدرکن « ای جماعت ! جناب حق قسمت ازلیده خلقك رزقلرینی درت حصه‌یه آییرمشدر. علما ، بونك برینی الیله ، برینی دیکر الیله ، برینی‌ده آغزیله طوتدی ،

— برده کوپکمز واردی ، اونه یاپیور ؟

— نه یاپسون ، قویونلره باقیور . ایی بر محافظدر.

تاجر عائله‌سی واموال واملاکی حقنده بو معلوماتی آلنجه «الحمدلله ! » دیه کیفلنه‌رك یمکنی کمال اشتها ایله یر بیتیریر . یدکدن صوکره‌ده یمك طوربه‌سنك آغزینی باغلایوب یاننه آلیر. فقیربدوی کوروركه خوش آمدکولقدن برفائده اولمدی . حریف طوربه‌سنی آلوب کیده‌جکی صیره‌ده اوراده طوران بر کوپکی کوستره‌رك دیرکه :

— شوکوپکی کوردم‌ده سنککی خاطرمه کلدی . زواللی نه‌قدر ایی برکوپك ایدی !

— وای، کوپکمه نه اولدی؟

— دوه‌نك اتندن یدکدن صوکره امتلا اولدی‌ده اولدی .

— یا دوه‌یه نه اولدی ؟

— قاریکك وفاتنده تصدق ایچون بوغازلادیلر.

— ای واه ، قاریمده اولدی ، ها ؟

— اویله یا ، اوغلك حسنك مزارطاشنه باشنی اوره اوره اولدی.

— امان یارب ! اوغلمده‌می اولدی ؟

— کوشك زلزله‌ده ییقلدیغی زمان آلتنده قالدی‌ده . . .

— ای‌واه ، ای‌واه ! اوجاغمه انجیر دیکلدی دیسه‌ك آ !

# ۲۹

تجـاردن بری لاجل التجـاره کیتدیکی مملکتدن وطننه عوددت ایتمکده ایکن برکون یولده بر صو کنارینه اوتوروب یمک یر ایمش. اوته‌دن دیلنجی بربدوی ظهور ایدر. سلامه‌السلام تاجرك قارشیسنه کچر، اوتورور.

تاجر دیرکه:

— مرحبا! نره‌دن کلیورسك؟

— سزك قصبه‌دن.

— دیمك که بنی طانیرسك؟

— طانیرم.

— پکی. خانه‌مزدن نه خبر؟

— خانه‌کز معمور، آبادان!

— اوغلم حسنی کوردکمی؟ نه یاپیور؟

— کوردم. ماشاءالله ایشیله کوجیله مشغول.

— بردوه‌مز وار ایدی، طوریورمی؟

— اوت، طوریور. هم‌ده براقدیغك کبی دکل، طاولاندی. برقوت پیدا ایتدی‌که بش دوه‌نك طاشیه‌جغی یوکی طاشیور.

— بزم باغده‌کی کوشك نه حالده؟

— براقدیغکز کبی. طوغروسی پك کوزل بر کوشکدر. الله آفتدن صاقلاسون.

## ٢٧

زهد وتقوی وجود وعطا اصحابندن عبدالله بن المبارك بر كون چارشونده اوتوروركن بر دیلنجی کلوب صدقه ایستر. عبدالله چیقاریر، بر کوموش سکه ویریر. یاننده بولنانلردن بری «افندم دیلنجی قسمنه مرحمت اولماز. آلدقلری پاره‌یی کبابه، حلوایه ویریرلر» دیر. بونك اوزرینه جناب عبدالله — عجایب! بن ایسه بونلری یالکز قورو اکمك، بقلا یرلر ظن ایدردم. کباب، حلوا یدکلرینی بیلمزدم! — دیه‌رك فقیری چاغیروب اون دانه کوموش سکه دها ویریر.

## ٢٨

سلطان عبدالعزیز مرحوم زماننده بر بایرام. معایدهٔ همایون رسمی اجرا اولنورکن علمادن بری، صاچاق اوپدکدن صوکره اللرینی قالدیروب «طول الله عمرك!» دیر. پادشاهك خوشنه کیدر، ملایه قاضی عسکرلك پایه‌سی احسان ایلر. ایرته‌سی معایده‌ده علما صیره‌سنه قاتیلان جراریندن بری ده عینیله بو دعایی ایدر. پادشاهك جانی صیقیله‌رق — دفع ایدك شو تربیه‌سزی! — دیر. همان چال یاقه حریفی قاپو طیشاری آتارلر.

باشـنی صاللایوب : — ایشـته ، انسانلر هپ بویله‌در . دائما ظاهر حاله باقارلرده آلدانیرلر ! » — دیمش .

## ٢٥

فقیر بر آدمك قاریسی بر کون قومشولرندن برینك قوجه‌سی وفات ایتدیکندن تعزیه‌یه کیده‌جکنی سویلیه‌رك فقیردن اذن ایستر . فقیر « پکی اما ، یمکی پیشیردکمی ؟ » دیر. قادین « نه‌مز وارکه پیشیره‌یم ؟ » دینجه حریف « اویله ایسه ، سن تعزیه‌یه کیده‌جککه اوتورده قومشولر سکا تعزیه‌یه کلسون » — دیمش.

## ٢٦

دیلنجینك بری، براوك قاپوسی اوکنده طوران برکوله‌یه یاناشـوب « اوغلم ! یدیککدن فقیره‌ده بر آزشی‌ویر» دیر. کوله «پکی» دیه‌رك دیلنجی‌یه برطوقات اورور . دیلنجی شـاشیروب «بو طوقات نه‌در؟ » دینجه کوله: — یدیکمدن ایسته‌مدکمی؟ بنم بواوده بوندن باشقه یدیکم برشی یوقدر — دیمش.

## ٢٣

دیلنجیلردن بری، بر قوناغك قاپوسی اوکنده طوران ایکی آغانك یانلرینه صوقوله‌رق : — آغالر ! کوریورسکز یا : چیریل چیپلاغم . آیاغکزی اوپه‌یم ، اسکی ستره‌دن ، پالطودن نه وارسه احسان ایدکز .

آغالر — اثوابجی باشی ، پاشا افندیمزله برابر کیتدی .

— اویله ایسه ، بش اون پاره صدقه ویرکز .

— خزینه‌دار آغاده قوناقده دکل .

— قارنم آج ، باری بر پارچه ییه‌جك کرم ایدکز .

— وکیل خرج پازاره کیتدی .

— بر بارداق صو اولسون ویرمزمیسکز ؟

— کیلار قاپالی ، آشاغیکی کوپده‌ده صو قالمامش .

— آغالر ! بویله قاپوده نه طوریورسکز ؟ هایدك برابر دیلنه‌لم !

## ٢٤

آل یاناق فقیرك بری، بر اوك قاپوسنی چالوب « آجم . بر دیلیم اکمك احسان ایدکز » دیمش . صاحب خانه قاپویی آچمش، باقمش که آل یاناقلی بر آدم . « به آدم ! ، یاناقلرکدن قان طامليور ! هیچ آج اولان آدمك صورتی بویله‌می اولور ؟ » دینجه فقیر

والعبد عبدالله ! » دیەرك قنـدیللرك یاغنه باتیروب یر ایمش . قیم . یاغلرك آزالدیغنی کورورسەدە سببنی آکلایەماز. برکون قیم بغتةً میدانه چیقار. بردەکورورکه عرب ، عادت مألوفەسی اوزره « البیت بیت‌الله . . . » دیه یاغلری بیوب طوریور. همان یلپازەلردن برینك صیریغنی قاپجه عربك یاننه یاناشوب : — المطرق مطرق‌الله ! و انا مرسل من طرف‌الله ! — دیه باصار صوپایی .

# ٢٢

کباردن بر ذات ، پنجرەنك اوکنده اوتوروب صوقاغه باقارکن قارشیدن بر درویش « یاهو ! بابایه بر قاچ مانغیر همت ایت ! » دیر . افندی . باشنی چویروب بلند آواز ایله « کل ! محمد ! حسنه سویله ، حسن وکیل خرجه سویلسون ، وکیل خرج آیوازه سویلسون ، آیوازده کیتسون ، شو درویشه عنایت اوله دیسون » دیمش . درویش بونی ایشیدنجه اللرینی قالدیروب — یارب ! جبرائیله سویله ، جبرائیل میکائیله سویلسون ، میکائیل اسرافیله سویلسون ، اسرافیل عزرائیله سویلسون ، عزرائیلده کلسون شو حریفك جانی آلسون !— دیمش .

## ١٩

بر آدم، درت بش یاشنده برچوجوغك دیلندیکنی کوروب آرقه‌داشنه حیرتله ممزوج تأسفله « هله شوکا باق ! بو یاشده دیلنجیلکه باشلامش » دیدیکنی چوجوق ایشیدنجه — افندی ! نه‌یاپارسك . بابام بنی بو صنعتده « چکردکدن‌یتشمه » ایستیور ! — دیمش .

## ٢٠

بر فقیر آدمه بر قربان بایرامنده قاریسی « باق ، هرکسك اونده قربان قویونلری باغیریور . قویون آلمیه‌جقسه‌ك آرتق اوه کلمه ! » دیر . زواللی آدمده قویون دکل ، طاووق آله‌جق پاره اولمدیغندن قاریسنه « قاری ! سنك مرادك قومشولره قویون سسی ایشتدرمك دکلمی ؟ مراق ایتمه ، مرادك اولور » دیدکدن صوکره کومورلکه کیروب کیجه صباحه قدر قویون کبی باغیرمش طورمش .

## ٢١

بر فقیر عرب ، بر مسجده دادانمش . قارنی آجقدقجه النه بر پارچه اکمك آلوب « البیت بیت‌الله والزیت زیت‌الله

— حضرەتی . . . . مولا . .

دیگه بوسفرده قادینك جانی صیقیلەرق — آ ! . . عنایت اوله دیدك یا !.. نه عارسز دیلنجی ایمشسك ! — دیه قاپویی خیزله اورتر.

برکت ویرسون . صاحب خانه یوقاریدن بونك سسنی ایشیدیر ، آشاغی اینرده بوده دیلنجیلکدن قورتولور.

~~~~~~

## ١٨

« بلبل یووادن اوچدی کلستانی غم آلدی »

شرقیسی یکی چیقدیغی زمان . اسکدارده سائله کروهندن برابدال — الٓهی یرینه — بونی ورد زبان ایدینوب « بلبل یووادن اوچدی » دیه قاپو قاپو طولاشیرمش . بر آقشام . اسکدارلی بلبل احمد پاشا طوغانجیلرده‌کی خانه‌سنده پنجره‌نك اوکنده اوتوروب اکلنمکده اولدیغی صیره ده معهود سائل ظهور ایدر. پاشایی کورنجه طوروب آوازی چیقدیغی قدر:

« بلبل یووادن اوچدی ...»

دیردیمز پاشا پرتهور ، باشنی پنجره‌دن اوزادوب :

— باق‌شو پزه‌ونکك یدیکی خلطه !.. اولان ، کورمیسك؟ اوچمدم ، ایشته یووامده اوتوریورم ! — دیمش .

~~~~~~~~

ویاخود یالواریر کبی سویلردی . بررمضـان ، اخوانمزدن برذات حضرت مولانانك رباعیاتنی بونك مطبعه‌سنده باصدر - مشدی . پرووالر کوندوزین قلمده کندیسنه کوندریلیر . اوده کیجه‌لری خانه‌سنده تصحیح ایدوب یوللاردی . برکون بوذات قلمه کلدیکی کبی تصحیحلری‌ده کوندرمز . مطبعه‌جی‌ده اوکون نصلسه مطبعه‌یه پك کیچ کلیر . تصحیحلرك کلدیکنی خـبر ویردکلرندن وحال بوکه فورمه‌نك اوکیجه مطلقـا باصلمه‌سی ملتزم بولندیغنـدن پرووالری آلمق ایچون بالذات اوذاتك خانه‌سنه کیدر . اما یول خیلی اوزاق اولمغله انجق اذانه یاقین بروقتده واریر . دق‌باب ایدر . قاپویی برقادین آچوب آره‌لقدن « کیمدراو ؟ » دیر . مطبعه‌جی « افندی اوده‌میدر ؟ » دیه صوروب‌ده «اوت» جوابنی آلمه‌سی متعاقب «حضرت مولانانك رباعیاتنی» دیمك ایسته‌یه‌رك صوت وادای مخصوصیله :

— حضره‌تی . . . مولا . . . .

دیردیمز قادین بونی دیلنجی ظن ایدوب :

— عنایت اوله !

دیر. قاپویی اورتر ! بی‌چاره آدم ، قادینك بومعامله - سندن زیاده دردینی آکلاته مدیغنه جانی صیقیلیر. اما کاغدلری آلمه‌دن کیتمك‌ده اویه‌میه‌جغندن براز طوروب تکرار قاپویی چالار. قادین تکرار آچوب « کیمدر او ؟ » دیر . بو ، ینه اوسسه :

خانم ازیله بوزوله سبب ورودینی آکلاتیر . صاحبهٔ خانه
بونی یوقاریکی قاته چیقاریر . براوطه‌یه ادخال ایدرکه عادتا
بدستان کبی : میندرلرك . صندالیه‌لرك اوزرنده، ایپلره آصیلی
برچوق انتاریلر ، خرقه‌لر . هرجنسدن کورکلر ! کورکلرك
آره‌سنده کندی ویردیکی کورکی بولور. جیبلرینی آراشدر-
دقده فی‌الحقیقه برطاقم اوراق ظهور ایدر . جمله‌سنی برمندیله
قور ، عودت ایدر.

## ١٦

برفقیرك برکون جانی ات ایسته‌یوب قاریسنه متحسرانه
« آه ، براز ات اولسه‌ده بریخنی پیشیرسه‌ك ! » دیر. بوصیره‌ده
قومشولرندن برینك چوجوغی ، النده برطاس اولدیغی حالده
کلوب فقیره « بابام سلام ایتدی . برپارچه ات صویی ایستیور »
دیدکده — عجایب ! بزم قومشولر مالیخولیانك‌ده قوقوسنی
آلیورلر ! — دیمش .

## ١٧

برمطبعه‌جی واردی . لاقیردی‌یی ککیزدن ، همان هرکلمه‌نك
حرکه‌سی اوزرنده ثانیه‌لرجه طوره‌رق غایت آغیر، همده آغلار

حالنه آجیه‌رق چاماشیره متعلق بعض اسکیلر ویردیکی صیره‌ده قوجه‌سنك پوستکی حالنی آلان اسکی بر کورکنی‌ده ویریر . آقشام ، افندیسی کلدیکنده — چونکه افندی‌ده حرمی کبی مرحمتلی ، سخی ، فقرا پرور برذات اولدیغندن — سوینه سوینه ایشی آکلاتیر . زوجه‌سنك بو عمل خیرندن بالطبع ممنون اولمه‌سی لازم کلن افندی بونی ایشیدیر ایشتمز بر آتش غضب کسیلیر. « ای‌واه . کوردکمی اولانلری ! آقادین ! کورکك جیبینده غایت لازم ومهم اوراق وسندات وارایدی!..»دیه تترتیتیر . قادیجغز ایرته‌سی صباح یاشماغنی باشنه ، پاشماغنی آیاغنه کچیردیکی کبی کندینی صوقاغه آتار . دیلنجی‌یی آرامغه باشلار . نهایت اوچنجی کونی اله کچیریر. اعمی «مراق ایتمه خانم. کورك اوده طوریور . کله‌جك هفته کتیریرم » دیر . خانم « امان ، بزم افندی کیجه کوندوز باشمك اتنی ییور . اوك نره‌ده ایسه سویله‌ده بن کیده‌یم » دیر. اعمی ، سمتنی ، خانه‌سنی تعریف ایدر. خانم برقوشو کیدر. اوی بولور. قاپویی چالار. برقادین قاپویی آچوب « کیمی ایسترسکز ؟ » دیر. خانم کرك خانه‌نك کرك قادینك حالنی کورنجه صیقیله‌رق « اعمی حافظ افندی » نك خانه‌سنی آرادیغنی سویلر . قادین « بوراسیدر بیورك » دیه‌رك خانمی ایچری آلیر. آشاغی قاتده تمیزجه براوطه‌یه کوتورور. برعرب خلایقله کوزلجه بر قیز چوجوغی‌ده سیغاره قهوه کتیرمك کبی خدمت ایدرلر .

— اوتورکز ؛ شمدی افندی‌ده تشریف ایدرلر .

رفیقمك استغرابی آرتدقجه آرتار . دیرکن « دیلنجی » صالونه کیرر . حریف غایت کران‌بها کشمیرشالندن برکیجه‌لك خرقه‌سی کیمش اولدیغی حالده کلوب سلام ویره‌رك درکه :

— دون وقوع بولان کوچوك برسهودن طولایی کلدکز. دکلمی ؟

— اوت .

— افاده‌کز صحیح ایمش . بزم صندوقکار آلتونکزی بولمش . آلکز افندم !

— تشکر ایدرم . اللهه ایصمارلادق !

— سعادتله ، افندم ، اما دها ایشیمز بیتمدی . پاره‌کزی آلدکز. فقط اولکی کون کوکلکزدن قوپان بش سانتیملك بورجکز قالدی .

رفیقم ، درحال بش سانتیمی ویروب بو آدمده کوردیکی حالاته متعجباً چیقوب کیدر .

---

## ١٥

قومشولرمزدن برخانم نقل ایدردی : وقتیله براعمی دیلنجی وارمش . آنهی سویلیه‌رك سمت سمت طولاشیرمش . هفته‌ده برکون‌ده بزم سمته کلیرمش . برقیش ، خانم اعمانك

## ١٤

شـو فقره‌یی اوتوز سـنه اول ( أقودوپاری ) غزته‌سی یازمشدی :

احبادن بری ، برکون ( پون‌ده‌زار ) کوپروسندن کچرکن بر دیلنجینك سپدینه بش سانتیملك بر باقیر پاره آتار. آقشام خانه‌سنه کلدیکی زمان جیبنی یوقلار، آکلارکه اوکون ویردیکی صدقه بش سانتیملك دکل، یکرمی فرانقلق بر آلتون سـکه !

ایرته‌سی کونی دیلنجی‌یه کیدوب دیرکه :

— دونکی قازاندیغك پاره‌لر ایچنده یکرمی فرانقلق بر آلتون بولدکمی ؟

دیلنجی — ممکندر افندم . فقط بو صباح اومدن ایرکن چیقدیغم ایچون صندوقکارمك تنظیم ایتدیکی یومیه‌یی کورمدم. اکر بویله بر یا کلشلق اولمش ایسـه طوغرولتمه‌سی قولایدر . زحمت ایدرده بو آقشام اقامتکاهمه کلیرسه‌کز دفتری ده کوره‌بیلیرسکز .

آرقه‌داشم بویله صندوقکاری بولنان بر دیلنجینك خانه‌سنی کورمکی مراق ایتـدیکندن اسمنی ، محل اقامتنی صـورار ، اوکره‌نیر. همان او آقشام دیلنجینك خانه‌سنه کیدر . اوستی‌باشی تمیز بر اوشاق قارشی چیقه‌رق بونی مکلف بر صالونه صوقارده دیرکه :

دیلنجی — خانم افندی ! انسان کوده بردفعه آجیقسه ایی ؛ نه‌چاره‌که ایکی دفعه آجیقیور !..

---

## ١٢

### اسکندر ایله فقیر

فقیر — آز برشی اولسون احسان ایتمزمیسکز ؟
اسکندر — آزشی ویرمك بکا لایق دکلدر .
— ای ، چوق احسان ایدکز .
— اوده سکا لایق دکل .

---

## ١٣

پژمرده قیافت بر دیلنجی، برصوقاغك باشـنده طوروب دیلنیرمش . افندینك بری بونك حالنـه مرحمتله جیبـندن بر ایکیلك چیقاروب « برغروش ویرده سـکا برایکیلك ویره‌یم » دیه‌رك ایکیلکی اوزاتیر. دیلنجی برزمان جیبلرینی قارشدردقدن صوکره — های الله مستحقنی ویرسون! اوستمی دکشدیریرکن پاره کیسـه‌سنی یکی پانتالونمك جیبنده اونوتمشم ! — دیمش .

---

— بر آز يسه‌جك ويرده تجربه ايت باقه‌لم ، يالانمى سويليورم !

## ١٠

كذا

— الله رضاسى ايچون ، فقيره بش اون پاره ويرك .

— آيول ، صاپه صاغلام ، كوجلو قوتلى بر آدمسك ! نيچون برايش طوتميوب‌ده ديلنجيلك ايديورسك ؟ عيب دكلمى؟

— آه. افندم ! بنم برعلتم واردركه چالشمه‌مه مانع اوليور !

-- نه‌در علتك ؟

— تنبللك .

— [ چيقاروب بر بشلك ويره‌رك ] آل شونى ! بو پاره‌يى سكا آجيديغم ايچون دكل ، طوغرو سويلديككك ايچون ويريورم .

## ١١

ديلنجى ايله خانم

ديلنجى — ( قاپويى آچان خانه صاحبه‌سنه ) الله رضاسى ايچون ، مبارك جمعه كيجه‌سى حرمتنه ، برديليم اكمك .

خانم — آ، آيول ! سن بو صباح‌ده كلدك . اكمك ايستدك ويردم . ينه‌مى ؟

حالنه آجيمش . يكى جامعدن بش اون غروشه بريمنى آلوب كيـدرمش . فقط اورته‌لق زياد، چامور اولديغنـدن يمنيلر كيرلنمسون ديه اعمانك الندن طوتوب « شـورايه باص ! بورايه باصمه ! برى‌يه‌كل ! اوته طرفه كيت ! » ديه‌رك ديلنمه‌سنه مانع اولمغه باشلامش . نهايت ،عمى يمنيلرى آياغندن چيقاروب :

— قوزوم، سن شو يمنيلرى آل كيت‌ده بن ايستديكم يره باصه‌يم ! — ديمش .

---

## ٨

بر ديلنجى ايله صاحب خانه

ديلنجى — ( قاپويى چاله‌رق ) ياهو ! بكا باقسه‌ك آ !

صاحب خانه [ پنجره‌دن ] عنايت اوله !

— الله الله ! بلـكه سـنى بر دوكونه دعوت ايتمكه كلدم ! جواب يأس ويرمكده بوقدر عجله‌ك نه ؟

---

## ٩

كذا

— افندم ! آجم ، صدقه‌يه محتاجم .

— يالان سويليورسك ، به حريف !

— آزواللی . سنی بویله دیلنجیلکه محکوم ایدن اللهك عندنده نه حیثیتك اوله بیلیرکه دعاڭ مقبول اولسون !

۵

برفقیر بکتاشی، آج بی‌علاج کیدرکن یولده کباردن برینك آرقه‌سنده بش اون کوله ، اتباعی کمال دبدبه ایله کچدیکنی کورنجه :

— یارب ! شو آدمه باقده قول نصل بسله‌نیر ، اورنك آل ! — دیمش .

٦

برفقیر بکتاشی‌یه « کوملککی ییقا » دیمشلر . « کیرلنیر » دیمش . « ینه ییقا » دیمشلر . « ینه کیرلنیر » دیمش . « ینه ییقا ! » دینجه — بەهی ایمانم ! بز بو دنیایه کوملك ییقامغه‌می کلدك ؟ — دیمش .

۷

خسیس بر آدم ، بر قیش کونی اوستی باشی ییرتیق ، آیاقلری چیپلاق بر اعمی دیلنجیلك دکننی قاقه‌رق کیتدیکنی کوروب.

## ٢

بر قاچ قلندر ، بريرده اوتوروب كشكوللرندەكی قيرنتيلرله قارينلرينی طويوردقدن صوكره ايچلرندن بری ، ادای شكر نعمت مقامنده : — ياهو ! چوق شكر حالمزه . اكر پيرمز بوكشكولی ايجاد ايتمسەيدی ديلنيردك ! — ديمش .

## ٣

بر ديلنجی ايله بر ظريف

— افندی ! اون پاره وير ! سكا دعا ايدرم .

— هايدی ، دفع اول شورادن ! بن سنك دعاكی ايستەمم .

— نەيه ؟

— اكر دعاك مقبول اولسەيدی كنديكه ايدردك ده ديلنجيلكدن قورتولوردك !

## ٤

كذا

— اون پاره ويريرسەك سكا خيرلی دعا ايدرم .

— امان آغا ، بوکون سنك اوکوزه برحال اولدی !

— نه اولدی ؟

— سورویه برقورت کلمشدی . اوکوز بونی کورنجه قودوردی . اوقدر قیزدی . اوقدر حدت ایتدی که بردرلو ضبط ایتمك قابل اولمدی .

— ای . براقه‌یدك .

— ( بلندن قویروغی چوزوب کوسترەرك ) براقدم . ایشته بویله اولدی !

## یکرمنجی فصل

دیلنجیلره ، فقرا ومحتاجینه ، جرارلره ، طمعکارلره متعلق لطائف

### ۱

ظرفدن برینه « خلق نیچون دائما کور . طوپال ، سقط اولان دیلنجیلره صدقه ویریر ؟ » دیه سببنی صورمشلر — برکون اولورده بزده بونلر کبی اولورز دیه دوشونورلرده اونك ایچون — دیمش .

بو صیره‌ده خرسز کلوب قویونلرك یدیسنی چالار . صوکره بر قورت چیقوب ایکیسنی‌ده اوقاپار ، کوتورور . قالیر بردانه. چوبان‌ده اوبرتك قویونی کسر. برقاچ چوبانله برابر اوتوروب کوزلجه پیشیریر ، یرلر. یالکز پوستکیسی قالیر . آقشام اولنجه چوبان پوستکی‌یی صیرتنه اوروب کویه‌کلیر. قویونلرك صاحبی. میدانده قویونلری کوره‌مینجه « قویونلر نه اولدی ؟ » دیه صورار . چوبان پوستکی‌یی اوموزندن ایندیروب دیرکه :

— خرسزه کیتدی یدیسی . قوردك حقی ایکیسی. کریده قالدی بریسی . بوده اونك دریسی .

قویونلرك صاحبی ایشك فرقنه واروب بوکا برتمیز طایاق آتار . چوبان آغلامغه باشلار. کورنلر « نیچون آغلیورسك؟ » دیرلر . « آغام دوکدی ده اونك ایچون » دیر . « نیچون دوکدی؟ » دیه صورارلر. — حساب بیلمدیکی ایچون — دیر.

٤٧

صیغیرتماجك بری، حیوانلرینی اوتلاتیرکن برقورت کلوب اوکوزك برینی پاره‌لار ، یر . یالکز قویروغنی براقیر. چوبان قویروغنی بلنه صارار . آقشام اولوب کویه کلدیکنده اوکوزك صاحبی حیواننی سوروئك ایچنده کوره‌مینجه نه اولدیغنی صورار . حریف دیرکه :

— حاجی بابا ! بن سویله‌یم ، سن صای : قایادن اوچدی باشی طوقلو .

— بر .

— یانی صیره بش طوقلو.

— آلتی .

— اوچنی ویردم قصابه .

— طقوز .

— اوچی ده کلمز حسابه .

— ایتدی اون ایکی . هانی بری ؟

— برینك ده چوجوق قولاغنه چینغیراق طاقمش، نه سکا ویریر، نه بکا !

دیردیمز حاجی ، یوغورت کاسه‌لرینی قایدیغی کبی چوبانك باشنه اوروز. یوغورتلر چوبانك یوزینه بولاشنجه الیله یوزینی مسح ایده‌رك :

— الحمدلله ! حسابی طوغرو ویره‌نك ایشته یوزی بویله آق اولور! — دیمش

## ٤٦

برچوبان ، اون دانه‌دن عبارت برقویون سوروسنی اوتلا- تیرکن کندیسی برطرفه چکیلوب قاوالنی چالمقله مشغول اولور.

## ٤٤

بر آدم عقلنــه خفت کتیر دیکندن کیدوب کنــدینی نهره آتمش . اوتەدن برکویلو یتیشــوب بونی صودن چیقارمش . دلی بوسفر بوغازینه ایپ کچیروب کندینی بر آغاجــه آصمش . کویلوده قارشیسنه کچمش آلیق آلیق باقارمش . اورادن کچن بریولجی بوحالی کوروب کویلودن کیفیتی سؤال ایتمش . کویلو آکلاتمش. یولجی « واه واه ! آصلدیغنی کوردکده نیچون تیز طــاورانوب قورتارمدڭ ؟ » دیجــه کویلو : — بیلیرمی‌یم . آقارداش! بن اونی اوستنی قورتمق ایچون آصیلیور صاندمدی! — دیمش .

## ٤٥

بر آدم ، حجــه کیدرکن سوت محصــولی کندینك اولمق اوزره برچوبانه امانةً اون‌اوچ قویون براقیر. عودتنده چوبانه «قویونلرك حســابنه باقه‌لم » دیدکجه « شمدی ایشم وار . بر آره‌لق باقارز» دیر ، باشــندن صاوارمش . بر کون چوبانه ، ایکی چاناق یوغورتله بریره کیــدرکن راست کلوب « مطلقــا شمدی قویونلرك حسابنی کورملی‌یز » دیه صیقشــدردیغندن چــوبان ناچار قالیر ، « پکی » دیر . بر طرفــه اوتوررلر . چوبان دیرکه :

— یا اخالعرب . بونلر نه‌در؟

— ترفنده قاباق ، افندم .

— او ! ممنون اولدم . سویله باقالم ، هدیه‌که مقابل نه قدر احسان ایسترسك ؟

— اعزك‌الله، یامولانا الامیر ! یوز آلتون احسان بیورمازمیسکز ؟

— یوز آلتونمی ؟ پك چوق ایستدك !

— یاریسنی اولسون احسان بیورکز.

— ینه چوق !

— یا ، نه قدر احسان بیورورسکز؟

— اون آلتون .

بونك اوزرینه ، ذکی بدوی ، دمین یولده راست کلدیکی آدمك معنك کندیسی اولدیغنی تفرسله دیرکه :

— یا مولانا الامیر! قاره اشـك قاپونك اوکنده باغلی طوریور !

معن قهقهه‌لرله کوله‌رك عربی ، مأمولندن قات قات زیاده مستغرق احسان ایدر .

---

— یا اخاالعرب ! هکبه‌ده نه وار ؟

— ترفنده قاباق . معلوم آ ، بچن سنه یاغمور یاغمدیغندن قیتلق اولمشدی. بو ییل، حمداولسون، رحمتلر یاغدی ، برکت حاصل اولدی . هرشی وقتندن اول یتشدی . ایشتدم که والیمز معن قاباغی پك سورمش . بن‌ده بش اون دانه کسدم . اوکا هدیه کوتوریورم .

— یا !.. هدیه‌که مقابل نه قدر احسان مأمول ایدرسك ؟

— یوز آلتون مأمول ایدرم .

— یوز آلتونمی ؟ .. او، پك چوغه واردك !

— یاریسنی اولسون ویرمزمی ؟

— ینه چوق .

— یا ، نه‌قدر ویریر ؟

— اون آلتون انجق .

— او حالده بن‌ده آلمم .

— آلمیوب‌ده نه یاپارسك ؟

— نه یابه‌جغم ؛ اشکمك نعلارینی کوزینه صوقارم .

بدوینك بو سوزی معنك پك زیاده خوشنه کیدرسه‌ده جبر نفس ایله کندینی بیلدرمکسزین سرایه عودت ایدر .

آرقه‌سی صیره بدوی‌ده کلوب هکبه‌سنی اوموزینه آلمش اولدیغی حالده حضور والی‌یه داخل و هدیه‌سنی عرض ایدر . معن دیرکه :

ویرمکدن باشقه نه ایشـه یارار؟ » دیه تعریض ایتدکده اعرابی « بك چوق شیئه یارار» دیر . حجاج استیضاح ایتدکده اعرابی دیرکه : — اولا . اوقات صلاتی تعیـین ایدر ؛ نه زمان تعیین وقت ایتمك ایسترسـه‌م یره دیکرم ، کولکدسـنه باقار . وقتی آکلارم . سوار اولسـه‌م دابه‌می بونکله سـوق ایدرم ، یایا بولنسه‌م بکا مدار قوت اولور . اوکا اتکا ایده‌رك سرعتله قطع مسـافه ایلرم . کونشك حرارتندن بیزار اولسـه‌م ردامی اوزرینه آصار. کندیمی محافظه ایدرم. برکوپکك . بر حیوان وحشینك . یخود بردشـمنك هجومنه قرشی عادتا مزراقلق ، قرغیلق . قیلیجلق وظیفـه‌سنی ایفا ایدر . قویونری بونکله کوده‌رم . اومك قاپوسـنی بونکله چالارم . بوقدر فوائدندن باشقه برده برقیمتی واردرکه اوده بدرمك یادکاری اولمه‌سیدر . بکا ارثاً انتقال ایتدی . بن‌ده اولادلرمه ترك ایده‌جکم .

حجاج. عربك‌سوزلرینی تصدیق‌ایله برابرخیلی احسان‌ایدر.

## ٤٣

یمن والیسی معن بن‌زائده ، که جود وسخا ایله معروفدر، برکون دوردن سرایه عودت‌ایدرکن یولده قره یاغیز برمرکبك اوزرینه بر هکبه یوکلتمش اولدیغی حالده شهره طوغرو کیدر بربدوی‌یه راست کلش ، صورمش‌که :

## ٤٠

اوروپاده كويلونك برى، دمير يولى خطندن كچر. قولجيلر كوروب جزاى نقدى آلمق ايچون موقف مأمورينه كوتوررلر. مأمور، بش فرانق جزاى نقدى ويرمه‌سى لازم كله‌جكنى سويلر. او آره‌لق برباشقه كويلو دها كتيريرلركه اشكى خطدن كچمش ايمش. اوندن‌ده بر فرانق ايسترلر. اولكى حريف، نيچون كنديسندن بش فرانق، اشكدن بر فرانق ايستنلديكنك سببنى صورار. «تعرفه بويله‌در» ديرلر. بونك اوزرينه جيبندن بر فرانق چيقاروب — سزشونى آلكزده اوست طرفنى اشكلكمه باغشلايكز — ديمش.

## ٤١

برفرانسز كويلوسى، النده بر قاچ قورباغه اولديغى حالده پارسك قاپولرندن برندن كيرركن اوراده بولنان كمرك مأمورينه قورباغه‌لرى كوستروب بونلردن كمرك آلنوب آلنميه‌جغنى صورار. مأمور حريفك يوزينه باقدقدن صوكره:

— خير، قورباغه‌لرله اشكدن كمرك آلنماز! دير.

## ٤٢

حجاج ظالم، بركون يولده الى عصالى بر اعرابى يه راست كلوب «عصا طاشيمق نه اوله‌جق، صان كه! بيهوده آغيرلق

## ٣٧

برمملکتده یکی کلمش برکویلویه « بوکون آیك قاچی ؟ » دیه صورمشلر — والله. بیلمم، بن بومملکتك یابانجیسی‌یم — دیمش.

## ٣٨

یاپاسك بری برطاغ یولندن کیدرکن غایت طار و برطرفی اوچوروم برمحله کلدیکنده کندیسنه قلاوزلق ایدن کویلو: — امان، دقتلی یورویکز؛ زیرا بوراده چوق مرکبلر یوارلاندی ! — دیمش.

## ٣٩

برکویلو، برشهره کیررکن کوپکلر هجوم ایتمش. طاش آلوب کوپکلری دفع ایتمك ایچون قالدیریم طاشلرینه صارلمش. چیقاره‌مینجه — بوراسی نه عجایب مملکت ! طاشلری باغلایوب کوپکلری صالیویرمشلر ! — دیمش.

## ٣٥

بر كويلونك اشكى ايرماغه دوشمش . آقينتى بونى آلديغى كبى كوتورمكه ، كويلوده صويك آقديغى طرفك عكسنه طوغرو قوشمغه باشلامش . بو حالى كورن بر آدم « آى اوغل ، سن ترسنه كيديورسك ! » ديجه كويلو باشنى صاللايه‌رق ديمش كه :

— سن كوفته خورك خوينى بيلمزسك ! ديك باشليدر ، دائما ديكنه كيدر !

## ٣٦

كويلونك برى ، لمصلحة كيتديكى بر شهرده مركبنى چالدرمش . آراشديرير ، بوله‌ماز . حيوانى هركيم چالمش ايسه كتيروب تسليم ايتديكى تقديرده اكرام ايده‌جكنى ، كتيرمديكى صورتده وقتيله پدرينك ياپديغى بر معامله‌يى تكراره مجبور اوله‌جغنى دلال معرفتيله اعلان ايتمش . خرسز بونى ايشيدنجه قورقوب كتيرمش ، مركبى تسليم ايتمش . بعده پدرينك ياپديغى معامله‌نك نه اولديغنى صورمش . كويلو ديمش كه :

— بروقت بابامده اشكنى چالدرمش . اله چيره مينجه سمرينى اوموزينه اورديغى كبى كويه عودت ايتمش . سن مركبى كتيرمه‌مش اولسه‌يدك بنده اويله ياپه‌جقدم .

ملاحظه‌سیله راست کلدیکی بر کویلویه « عجبا ، قاپودن کیره‌بیلیرمی‌یم ؟ » دیه صورنجه کویلو :

— عجایب ! قوص قوجه صامان آرابه‌لری کیریورده سن نیچون کیره‌میه‌سك ؟ — دیمش .

## ٣٣

کویلونك بری، قومشوسیله اورتاقلاشه براوکوز صاتین الیر. برمدت صوکره حریف قومشوسنه کیدوب دیرکه :

— برادر ! بن اوکوزك بایمه دوشن یاریسنی کسه‌جکم. سن ایسترسك کندی پایکی کسمه .

## ٣٤

بر کویلونك مرکبی هلاك اولمش . بوندن طولایی محزون و مکدر اولدیغنی کورن دیکر برکویلو — نیچون بوقدر کدرلنیورسك ؟ هپمز اویولك یولجیسی‌یز — دیمش .

## ٣٠

فرانسه‌ده بر کویلو، مرکبنی اوکنه قاتمش، یوروتمك ایچون متصل صوپا ایله دوکرمش. قرالك عساکر خاصه‌سندن بر ضابط کوروب «یازیق دکلمی، نیچون اوقدر دوکیورسك؟» دیمجه کویلو اشکلك اوکنه کچوب شاپقه‌سنی چیقاره‌رق: — عفو ایدرسك! سنك سرای آدملرینك حمایه‌سنده بولندیغنی بیلمیوردم! — دیمش.

## ٣١

براختیار کویلو پازاره تارخانه، بولغور، یوفقه‌کبی ذخیره کتیروب صاتارمش. زوزك حریفك بری «بابا! بواختیارلغکله بورایه نه‌یه کلدك؟» دیمش — الده‌کیلرینی طاغتمغه، ایلده‌کیلرینی طوپلامغه! — دیمش.

## ٣٢

شیشمان برپاپاس، حیوانه بینمش اولدیغی حالده اوزاقجه بر محله کیدرکن آقشام اولمغله یول‌اوزرنده برقصبه‌یه اینمك‌مجبوریتنده بولنور. وقت کچ اولدیغندن بلکه شهرك قاپولری قاپانمشدر

برقاری ، برده چوجوق اوچ کیشی بینه‌جکز. بکا دیشی لازم دکل ، بوبی لازم — دیمش .

## ٢٨

کوبلونك بری ، کویك امامنه برطاوشان وعدایتمش اولدیغی حالده کوندرمه‌مش . بر قاچ کون صوکره امام کویلویه راست کلوب « هانیا بزم طاوشان ؟ » دیه صورمش . کویلو « عجایب! کلمدیمی ؟» دیمش . امام « کیمکله کوندردك ؟ » دینجه کویلو — کیمسه‌یله کوندرمه‌دم . کندیسنه تنبیه ایتدمدی . تارلانك باشنده کوروب « امام افندی‌یه کیت » دیدمدی — دیمش .

## ٢٩

بر انکلیز کویلوسی . کرایه ویرمك ایستدیکی چایرینك قاپوسی اوزرینه «قویروغی اوزون بارکیرلر ایچون کونده ایکی، قویروغی کسیك بارکیرلر ایچون برشیلین آلینیر» عباره‌سنی حاوی برلوحه آصمش . بو فرقك سببنی صورمشلر — قویروغی کسیك بارکیرلرسینکلردن راحتسزاولورلر، اوزون قویروقلولرك یدکلارینك یاریسنی یرلر — دیمش .

## ۲۵

کویلونك بری النده بالطه ، اورمانه کیدرکن بر آو کوپکی مسلط اولور . کویلو حدتلنه‌رك بالطه‌سنی اوردیغی کبی کوپکی اولدوررور. صاحبی بونی یاقه‌سندن طوتوب صوباشی‌یه‌کوتورور. صوباشی «نیچون بالطه‌نك صاپیله اورمدك ؟ » دینجه کویلو: — افندم ! کوپك بنی دیشیله ایصیردی . اکر قویروغیله ایصیرسه‌یدی بن‌ده بالطه‌نك صاپیله اوروردم — دیمش .

## ۲۶

توتون‌ایچمك عادتی هنوزتعمم ایتمه‌مش اولدیغی بر تاریخده بر کویده ایلك دفعـه اوله‌رق چوبوق ایچن بر آدمی کویلولر کورنجه « واه زواللی ! ایچریسندن طوتشمش! » دیه اوزرینه قوغه‌لرله صو دوکمشلر .

## ۲۷

برکویلو پازاره مرکب صاتین آلمغه‌کیدر . برمرکبی بکنوب قویروغنه طوغرو اولچمکه باشلار . « جانم ، مرکبك بوینـه باقمازلر، دیشنه باقارلر » دینجه کویلو — تارلایه کیدرکن بر بن

باشلامش . سسنی طویان بر پولیس کلوب « به حریف ! نه باغیریورسك ؟ یاساق اولدیغنی بیلمیورمیسك ؟ » دینجه کویلو :
— عفوایدرسك ، بوممکتده قوزقمق یاساق اولدیغنی بیلمیوردم — دیمش .

## ۲٤

وقتیله ترکمن عشائری خلقندن بری وفات ایدر . اقرباسی جنازه‌ی بر آدمه ویروب « سکا شوقدر غروش . بواولویی آل . برمزار قز ، کومووبر » دیرلر . حریف اولویی صیرتنه یوکلنوب مناسب بر محله دفن ایتمك اوزره کوتورور . اطرافدن کیمسه‌نك کورمیه‌جکی تنها بریره کلنجه قالدیرر . اورادن کچن برچایه آتیویریر . عودتنده ترکمنلر اولویی نره‌یه ونصل کومدیکنی صورارلر . « امان ، نه مبارك ذات ایمش او ! . . بن غسله باشلار باشلاماز کوکدن ملکلر اینوب المدن آلدقلری کبی کوتوردیلر ! » دیر . بونلر کیده کیده چایك ساحلنه کلیرلر . برده باقرلرکه کوکه چکیلن اولو . برچالی‌یه ایلشمش طوریور . حریفك یاقه‌سندن طوتوب « بره ! بو نه‌در ؟ » دینجه حریف — فسبحان‌الله ! ... ملکلرك کوکه آلوب کوتوردکلرینی کوزمله کوردم ! مطلقا یوقاریده برترس ... یدی‌که ینه آشاغی براقیویردیلر ! — دیمش .

## ٢٢

صاغیر بر کویلو ، صاغیرلغنی بللی ایتمه‌مکه چالیشیرمش . بر کون اوکوتمك ایچون آرقه‌سنه بر چوال بوغدای یوکله‌نوب کیدرکن قارشیدن برینك کندینه طوغرو کلدیکنی کوردیکنده «شو آدم یابانجی‌یه بکزیور . یانمه یاقلاشنجه طبیعی اولا سلام ویریر . اکر بر شی سویلرسه مطلقا شوراده‌کی ایرماغك درینلکنی صوریور دیمکدر » دیه‌رك اکا کوره جوابلرینی حاضرلار . یولجی یاقلاشیر . فقط سلام ویرمکسزین صویك درینلکنی صورار . صاغیر ایسه سلام ویریور ظنیله « وعلیکم السلام ! » دیر . حریف بونك صاغیر اولدیغنی آکلایوب بالمقابله « یرك دیبنه کچ ! » دیر . صاغیر ، ایکنجی سؤاله حاضرلادیغی جواب اولمق اوزره «اوچ قولاچ » دیر. حریف « انشاءالله سنی مزاره قورلرده آغزینه طوپراقلر طولار » دینجه صاغیر، اوچنجی سؤالك جوابی اوله‌رق : — قرق بش اوقه ! — دیمش .

## ٢٣

بر شهرده یکی کان کویلونك بری کیجه صوقاغه چیقوب کیدرکن دیوارده کولکه‌سنی کورنجه قورقمش ، هایقیرمغه

کیتدیکنی سویلر . حریف « آیول ، بوکون چهارشنبه ! بیلمیورمیسك ؟» دینجه — بیلیورم. فقط بن شمدیدن یوله چیقملی یم که بواشك بنی جمعه نمازینه یتشدیره بیلسون — دیمش.

## ٢١

بر نویلو قادین . هرنه ایش یاپه‌جق اولسه « قسمتده وارسه شویله یاپه‌جغم ، قسمتده وارسه بویله ایده‌جکم » دیمکی عادت ایدنمش . باغ بوزومی زمانی بر آقشام قوجه‌سی « قاری یارین کیدوب باغی بوزمغه باشلایه‌جغم » دیر. قاریسی عادتی اوزرد «قسمتده وارسه» دیر. حریف قیزوب« به قاری! میوه‌لر اولدی . فورطنه‌لر کچدی . بونك آرتق قسمتی مسمتی قالدیمی!» دیه‌رك ایرته‌سی کونی باغه کیدر. محصولاتی حیوانلره یوکلتوب کویه عودت ایدرکن یولده بر فورطنه، بر قیامتدر قوپار ! بر یاغمور، برسیل که مددالله !.. کویلو حیوانلری یولده براقدیغی کبی کندیسنی طاره طار برمغاره‌یه آتار . حیوانلری ، محصوللری سیل آلوب کوتورور. اورته‌لق طورنجه مغاره‌دن چیقوب خائب وخاسر اوه‌کلیر. قاپویی چالار. قاریسی ایچریدن « کیمدر او ؟» دیه سسله‌نجه حریف : — قسمتده وارسه بنم ! . . . دیر .

— اشك قفاسی .
— یا ! اویله ایسه پك چوق آلش‌ویرش ایدیورسکز ؟
— نه‌دن بیلدك ؟
— یا ، قوجه دکانده ( بر اوسته‌سنی ، برده کندیسنی کوستره‌رك ) طوپی ایکی اشك قفاسی قالمش.

## ١٩

یولجینك بری غایت لاغر ، یورومکه مجالی قالمامش بر بارکیره بینمش . یوروتمك ایچون اللریله آیاقلریله چیرپینیر طورور ایمش . یولده بر کویلویه راستکلوب «فلان کویه نه قدر وقتده واره‌بیلیرم » دیه صورار . کویلو بر حیوانك، برده یولجینك حالنه‌باقوب — سزك کیدیشکزله ایکی ساعتده واره‌بیلیرسکز، فقط بیندیککز حیوانك کیدیشیله سکز ساعت ایستر — جوابنی ویریر .

## ٢٠

بر شهره بش آلتی ساعت مسافه‌سی بولنان بر کوی اهالیسندن بری مرکبنه بینمش کیدرکن یولده بر بیلدیکی راست کله‌رك « نره‌یه کیدیورسك ؟ » دیه صورار . جمعه نمازی قیلمق ایچون شهره

والدەسنك تنبیهی وجه ایله اوجاق باشنه گیتمش. یوزی قیزارنجه
— آننه ! قیزدم ، کلەیمی ؟ — دیمش .

~~~~~~~~

## ۱۷

کویلونك بری ، بر فاقی‌یه گیدوب « نماز قیلارکن طونمك آرقه طرفنده برپاشلق سزدم . نمازی بیتیردکدن صوکره باقدم : صاریجه ، صولوجه بر شی . قوقلادم : فنا فنـا قوقیوردی . عجبا نمازم بوزلدیمی ؟ » دیه صورنجه — به احمق ! لاقیردی‌یی نه‌یه اکوب بوکیورسك؛ شوکا دوزجه صیـ ... دم دیسه‌ڭ آ !
— دیمش .

~~~~~~~~

## ۱۸

استانبوله یکی کلمش برکویلو، برکون چارشیده برقویومجی دکاننك اوکنـده طوروب الماسـلره حیران حیران باقارکن قویومجیـنك چیراغی ، بونك باقیشـندن ، حال و طورندن طشره‌لی اولدیغنی آکلامغـله اکلنمك ایچون دکانك اوکنـه چیقوب دیمش‌که :
— همشهری ! نه‌یه باقیورسك ؟
— بودکانده نه صاتیلیر دیه مراق ایتدم‌ده اوکا باقیورم .

دیرکن اوته‌دن براختیار ، اوزرینه ایکی طولوم پکمز یوکلتمش اولدیغی اشکنی اوکنه قاتمش کیدرکن بونلرك غوغالرینی کوروب یانلرینه یاقلاشیر . سبنی صورار . سویلرلر. حریف درحال طولوملرك آغزینی آچوب پکمزلری یره آقیدیرده دیرکه :

— اکر ، ایکیکزده احمق دکلسه‌کز ، الله بنم قانمی شو پکمزکبی یره دوکسون !

۱۵

کویلونك برینه « اوغلك قاچ یاشنده در » دیه صورمشلر .
— بیله‌میورم ؛ فقط آناسی اونی پیره زمانی طوغوردیدی — دیمش .

۱۶

برکویلو قادینك کلینلك برقیزی وارمش . قیزك براز رنکی صولوق اولدیغندن کوریجی کلدیکی زمان یاناقلرینی قرمزی کوره‌لری ایچون قیزینه « قیزم ! سنی کورمکه کلنلر اولورسه کیت ، اوجاغك قارشیسنده یوزك قیزارنجه‌یه قدر اوتورده صوکره کل » دیه تنبیه ایتمش . برکون کوریجیلر کلدیکنده قیز

## ١٣

پوسته خانه‌ده بر کویلو

کویلو — ازمیره بش یوز غروشلق چیقین قاچ غروشه کیدر ؟

مأمور — بش غروشه .

— ایشته بش غروش. بش یوزی کوندر.

— هانی چیقین !

— وای ، بو پازارلغك اوستنه برده بش یوز غروشمی ویرملی ! دیه بشلکی کری آلوب کیدر .

## ١٤

ایکی احمق کویلو یولداش اولوب کیدرلرمش . بری دیمش که : « آه ! برسوری قویونم اولسه ، اتندن ، سوتندن ، یاغندن هم کندیم فائده‌لنسه‌م هم ده صاتوب کار ایتسه‌م ؛ باشقه برشی ایسته‌مزدم ! » اوته‌کی‌ده « بنم ده برسوری قوردم اولسه‌ده سنك سوریکه صالدیروب هپسنی تلف ایتسه‌م ! » دیر . اولکی بونك بوسوزندنك زیاده غضبلانوب « وای ، نه‌دیمك اولسون؟ نه حق ایله قویونلرمی تلف ایدیورسك ؟ » دیه سوکوب صایمغه . بریکی‌ده مقابله‌یه باشلار . نهایت بوغازه کلیرلر .

## ۱۱

بر کویلونك خانه‌سنه خرسزلر کیرمش . اوی آرارلرکن حولیده باغلی برقوزی کورمشلر. یوقاری‌یه چیقارلر. باقارلرکه حریف قاریسیله یاتیور. خرسزلر « نه اعلی! قوزی‌یی‌پیشیریر، یرز؛ حریفی کسرز؛ قادینی‌ده آلوب کیدوز » دیه قرار ویریرلر. کویلو ایله قاریسی خرسزلرك سوزینی ایشیدیرلر. کویلو قاریسنه دیرکه : «ایشتدکمی قاری؟ حریفلر نه‌دییورلر؟». قادین «ایشتدم. پك کوزل بر قرار!» دیجه — حریف سنك‌ایچون پك کوزل بر ار؛ اما برده بنمله قوزی‌یه صور ! — دیمش

## ۱۲

کویلونك بری بیلمیه‌رك برکناه ایشله‌مش. برفقیهه کیدوب عفوی ایچون نه یاپمق لازم کله‌جکنی طانشمش. فقیـه « بر قول آزاد ایتملیسك » دیمش . حریف دیمش‌که : — خواجه افندی ! بنم قول آزاد ایتمکه قدرتم یوق ؛ فقیر بر آدمم؛ قول یرینه بزم قاین والده‌یی آزاد ایتسه‌م اولمازمی ؟

هركس برر برسفره‌دن قالقمغه باشلار. صاحب خانه «افندیلر! رجا ایدرم، اوتورکز. (قومپوستو) طاتلیسی وار. آندن‌ده ییورکز» دیر. تکرار اوتوروررلر. (قومپوستو) کلیر؛ یرلر. بزم کویلو بابانك (قومپوستو) یك زیاده خوشنه کیدر. بر وقت صوکره بونی بر ضیافته دها کوتوروررلر. طعامك ختامندن صوکره ینه هرکس قالقار. اما، کویلو قالقماز، اوتورور. «یاهو! قالقسه‌ك آ! دها نه بکلیورسك؟» دینجه — (صوك پوسته) یی بکلیورم — دیر.

---

## ١٠

کویلونك بری، بازارده اللی غروشه بر قاناریه‌قوشی صاتار. بونی کورن دیکرکویلو، برهندی یاقه‌لیه‌رق مشتری یه‌کوتوروب «بونی‌ده آلسه‌ك آ» دیر. مشتری اون بش غروشدن زیاده ویرمز. کویلو «جانم، شمدی پارماق قدر بر قوشی اللی غروشه آلدیغك حالده بوکا نصل اون بش غروش ویریور-سك؟ دیر. مشتری «ای اما او سویلر» دینجه کویلوهندینك بوینه الیله اوره‌رق — او سویلرسه بوده دوشونور — دیر.

---

خدمتکار بولنان همشهریلرندن برینه مسافراولور. یمك ییدیرکن سفره یه محلبی قونولور. کویلو محلبیدن پك خوشلانیر. یاننده کیلره «استانبولك الك ایی شیئی بواولملی» دیر. «سن بونك نه اولدیغنی بیلیرمیسك ؟» دیرلر. — نه‌دن بیلمیه‌جکم ؟ یابدستاندر، یا حمام — دیمش.

۸

برکویلو استانبوله کیدن همشهریلرندن برینه ایکی قارپوز ایله برمکتوب تودیع ایده‌رك بونلری استانبولده بولنان اقرباسندن برکیمسه‌یه کوتوروب ویرمه‌سنی سپارش ایدر. حریف قارپوزك برینی یر. استانبوله وصولنده تك قالان قارپوزی مکتوبیله برابر مرسل الیهه کوتورور، تسلیم ایدر. حریف مکتوبی اوقویوب‌ده قارپوزك ایکی اولدیغنی اوکره‌نجه برینی نه یاپدیغنی صورار. کویلو: — مکتوب یالان سویلیور. هم؛ او بنم جیبمده ایدی، قارپوزك ایکی اولدیغنی نصل کوره بیلمش! — دیمش.

۹

استانبوله یکی کلمش بر طشره‌لی‌یی برکون همشهریلرندن بری بر ضیافته آلوب کوتورور. طعامك ختامنی متعاقب

٥

بر دکیرمنجی مرکبنی اوکنه قاتمش کیدر ایمش. یولده کویلونك بری راست کلوب « بویله ایکیکز نره یه کیدیورسکز ؟ » دینه طاقیلنجه دکیرمنجی النی کویلودن طرفه اوزاته‌رق — اوچمز ایچون صامان آلمغه کیدیورز ! — دیمش .

~~~~~~~~

٦

قولاقلرنده صاغیرلق پیدا اولان بر کویلو آرتق مرکبنك آکیرمه‌سنی ده ایشیده‌مه‌مکه باشلادیغندن بر کون قاریسنه — یاهو بزم اشکه نه اولدی ؟ اوللری آکیریردی . شمدی یالکز آغزینی آچیور ! — دیمش .

~~~~~~~~

٧

برچوق سنه‌لر استانبولده بولنان برطشره‌لی صله‌سنه کیدر. همشهریلری باشنه طوپلانوب استانبولك احوالنه دائر برطاقم سؤاللر ایراد ایتدکلری صیره‌ده بری « استانبولك الك اي شیئی نه‌در ؟ » دیه صورار . « بدستانیله حماملری » دیر . بونی صوران کویلو بر زمان صوکره استانبوله کلیر . بر قوناقده

پاطلیجان آلوب « شوکا بکزرمیدی ؟ » دیه کوستریر . کویلو ایچندن « ظاهر بیومش » دیدکدن صوکره « اوت ، بودر » دیه‌رك ینه بش اون پاره ویروب بر ایکی دانه آلیر . دیرکن بر دانه‌سنی ، صوکره بر دانه‌سنی دها ایصیروب‌ده قاس قاتی ، زهر کبی بر شی اولدیغنی آکلاینجه :

— سن کوچوککن بل‌ایدك . بیومش ، بو... اولمشسك !

— دیه‌رك قالدیروب آتمش .

٤

وقتیله بر دره‌بکی بر کویدن کچرکن باشی بوش ، اختیار ، قورادا بر مرکب کوروب صاحبنی حضورینه جلب ایله « بره انصافسز ! بو حیوانی کنجلکی ، توانالغی وقتنده قوللانوب‌ده دوشکونلکی زماننده براقمق روای حقمیدر ؟ آل ، کوتور ؛ بسله ؛ قرق کونه قدر سمیزلت ؛ بکا کتیر . اکر امریمی اجرا ایتمزسه‌ك سنی آصارم ! » دیمش . کویلو قورقوسندن « باش اوستنه ! » دیوب مرکبی آلمش کوتورمش . قرق کون کمال اعتنا ایله بسله‌مش . قرق برنجی کونی آخوردن چیقاردیغی صیره‌ده مرکب آکیرمغه باشلاینجه حریف — قحبه اوغلی ! البته باغیرر چاغیریرسك یا ؛ دره بکی کبی آرقه‌ك وار ! — دیمش .

آغاجنه چیقارلر. مکر طاغلینڭ چیقدیغی آغاجه بر آصمه قاباغی صارلمش. حریف مدت عمرنده نه انجیر کورمش، نه آصمه قاباغی. قاباغی انجیر صانوب خارت‌خارت یمکه باشلامش. آشاغی ایندکلری زمان کویلو، آرقه‌داشنه:

— اوخ! نه‌اعلی انجیر ایمش! تمام قرق دانه یدم. سن نه‌قدر یدڭ؟ — دینجه طاغلی کمال حیرتله کویلونڭ یوزینه باقه‌رق:

— قرق دانه‌می یدڭ!.. امان، نه سویلیورسڭ! بن بر دانه‌سنی ییوب بیتیرنجه‌یه قدر آقله قاره‌یی سچدم! — دیمش

---

## ۳

قونیه کویلولرندن بری آق شهره کلیر. انجیر وقتی ایمش. چارشیده کزرکن بردکانده سیاه انجیر کورور. مکر کویلو او زمانه قدر انجیر نه‌در بیلمزمش. «باقه‌یم نصل شیدر» دیه بش اون پاره‌لق آلیر. یر، ذوقنه کیدر. مملکتنه کیدر. بر دفعه دها کلیشنده ینه انجیر آلمق ایچون طوغرو چارشی‌یه کیدر. اما موسمی کچمش ایمش. دکان‌دکان کزدیکی حالده انجیر بوله‌ماز. آفال آفال دکانلره باقینوب طورورکن دکانجینڭ بری «آیول نه آرایورسڭ» دیه صورار. کویلو «شکلی یومری، اوستی دری، ایچی داری» دیه تعریف ایدر. دکانجی النه بر

نه‌سیدر؟ » دیه صورار. دلی‌قانلی بلاتردد « دزیسیله کریسی » دیر . بوجواب پاشانك خوشنه کیدر . صوکره مسئولنی‌ده اسعاف ایدر .

دلی‌قانلی مملکتنه عودتنده پاشا ایله آره‌لرنده کچن بومحاوره‌یی مفتخرانه نقل ایدر. ایشیدنلر ایچنده عینیله کندیسی کبی پدری وفات ایتمش برزعیم زاده وارمش . حکایه‌یی دیکله‌دکدن‌صوکره « تمام ! بن‌ده کیدر . اویله یاپارم » دیه‌رك استانبوله کیتمکی قرارلاشدیرر. کلیر ، پاشایه کورونور. اتفاق . بونك دخی پاشانك یانه دخولی طعام وقتنه تصادف ایـ[illegible] شا ، بونی‌ده سفره‌یه دعوت ایدر. اورته‌یه طانه‌اتی قونولور . پاشا ، بوندن اولکی دلی‌دنلی‌یه ایتدیکی سؤالی درحاطر ایده‌رك « طانه اتنك نه‌سی لذتلیدر؟ » دیه صورنجه طشره‌لی ، هیچ دوشونمکسزین :

— افندم ! دریسیله کریسی !

دیردیمز پاشا قهقهه‌لرله کولمکله برابر بونك ده مأمولنه مساعده ایدر .

~~~~~~~~

## ٢

برطاغلی ایله برکویلو یولده آرقه‌داش اولورلر . بربوستانه کلیرلر . کویلونك تشویقیله کیزلیجه بوستانه کیروب برر انجیر
~~~~~~~~

٦٢

برمجلسده سودان مملكتلرندن بعضلری تحمل اولنماز درجه‌ده صیجاق اولدیغندن اهالیسنك چیریلچیپلاق كزدكلری حكایه ایدیلیركن حضاردن بری — عجبا اوراده اركككله قادین نصل بللی اولور ؟ — دیمش

## اون طقوزنجی فصل

طشره‌لیلره ، كویلولره ، بدویلره متعلق لطائف

١

مقبول ابراهیم پاشانك صدارتی زماننده ولایات اهالیسندن بر دلی‌قانلی، ارباب تیماردن بولنان پدرینك وقوع وفاتنه مبنی منحل قالان خدمت وزعامتك كندیسنه توجیهی استدعاسیله پاشایه مراجعت ایدر. دلی قانلینك، پاشانك حضورینه كیرمه‌سی طعام وقتنه تصادف ایتمش. پاشا بونی تلطیفاً سفره‌یه اوتورتور. اثنای طعامده اورته‌یه طاووق قیزارتمه‌سی كلیر . پاشا ، عقل وذكاوتنی امتحان قصدیله دلی‌قانلی‌یه « طاووغك اك لذتلی یری

## ٦٠

بر پاز کونی آشجی زاده و دهـا بعض احبـاب ، غلطه‌دن ترامواية بینوب اورته کویه کیدیوردق . ترامواید‌ه ایکی روم دلی‌قانلیسی واردی . بعضاً کورلدیکی اوزره ، بونلرك سرچه پا ماقلرینـك طیرناقلری حددن زیاده اوزادلمش ایدی . بز کورمدك ، محمد افندی کورمش . دیدی‌که : — جانم چلبیلر ! صورمق عیب اولمســون اما ، سز طیرناقلر کزی بویله ، فستق آییقلامق ایچونمی اوزاتیرسکز ؟

بومناسبتسز وغریب سؤال اوزرینه آرتق کولمکدن کیمده جان قالدی ؟

## ٦١

بر آدم رســمنی چیقارتمق ایچون حمقادن بر رفیقی ایله بر فوطوغرافجی دکانـنـه کیتمش . فوطوغرافجی ، النـده ایشی اولدیغندن یاریم ساعت قدر بکله‌مك لازم کله‌جکنی سویله‌مش . رفیقی : — بکله‌مکده معنی نه ؟ بوراده بوقدر رسم وار . بر دانه‌سنی بکن‌ده آله‌لم کیده‌لم — دیمش .

اولورلر ؟ نصل شعر سويلرلر ؟ ايشته، بورايه بنم بر درلو عقلم ايرميور ! سز نه ديرسكز؟

پدر، باغداش قوردقدن، برايكى دفعه‌ده باشنى صاللادقدن صوكره — نه‌ديه‌جكم ؟ «ديوانه را قلم نيست» ديرم — ديدى.

---

## ٥٩

عقلى كبى اوقويوب يازمه‌سى‌ده براز قيت ايدى . بر كون بوكا « سن نه‌دن بويله جاهل قالدك ؟ » ديه صوردق . « بزم چوجوقلغمزده دها واپورلر ايجاد اولنمامشدى » ديدى . غريب جواب دكلمى؟ بالطبع كولوشه‌رك «آيول! بزبوندن برشى آكلامدق ؛ اوقويوب يازمقله واپورك نه مناسبتى وار؟ »ديدك. نهايت، ويرديكى ايضاحاتدن آكلادق‌كه كنجلكنده بوغازايچنك اوزاقجه‌كويلرندن برنده‌اقامت ايدرمش. اوتاريخلرده ايسه واپور اولمديغى وهركون پازار قايغيله كيدوب كلمك مشكل بولنديغى ايچون استانبوله اينوب ده رشديه مكتبلرندن برينه دوام ايده‌مه‌مش . بناءً عليه كويده‌كى صبيان مكتبنده اوقوديغى ايله قالمش .

---

شايان حرمت، ظريف، مكين، مؤدب بر ذات ايدی. آشچی‌زاده‌یی طانیمدیغندن و قالبنه‌قیافتنه باقه‌رق — کندی کبی — عالم و فاضل بر کیمسه ظن ایتدیکندن دیز اوستی اوتوروب سوزی دائما اکا متوجهاً سویلیور و تعظیمکارانه معامله‌ده بولنیوردی.

بز ایسه آشچی زاده‌نك برایکی لاقیردیدن صوکره فویاسی میدانه چیقه‌جغنی دوشونه‌رك ایچمزدن کولیور ایدك. دیرکن آشچی‌زاده سوزه باشلادی! دیدی‌که:

— جانم افندم؛ بن اولکی کون بایزید جامعنده وعظ دیکلیوردم. واعظ «بقلوا حرامدر؛ کتابده کوردم» دیدی. صحیح بقلوا حرامیدر؟ کتابده یری وارمیدر؟

پدر فاضل، بر کره کمال حیرتله یوزینه باقدی. بزده طایانه‌میه‌رق مقره‌لری قویوویردك! پدر افندی درحال بونك ماهیتنه انتقال و تحویل طور وحال ایله برابر تبدیل لسان ایده‌رك: — اوت واردر! — دیدی. آشچی زاده «هانکی کتابده؟» دیجه — کتاب الحمقاده! — دیدی.

اشچی‌زاده بونی تماميله صحیح اولمق اوزره بالتلقی، معتادی اوزره «یا!..» دیدکدن صوکره شویله بر سؤال دها ایراد ایتدی:

— معلوم آ، عربی فارسی بیلنمزسه شعر سویلنیله‌مز. حالبوکه (بزلری کوستره‌رك) بکلرمز، ایکیده برده فرنك شعرلرندن، شاعرلرندن بحث ایدوب طوریورلر. فرنکلرك عربی، فارسی بیلمدکلری مسلم. اوحالده اونلر نصل شاعر

٥٦

حبشقه بر كون قويودن متصل صوچكر، نه قويويه بوشالتير ايمش . « نه ياپيورسك ؟ » ديمشلر . — قويونك صوينى اوچيورم — ديمش .

٥٧

حبشقه بركيجه يارىسى صوقاق قاپوسنك اوكنه چيقوب خروس كبى اوتمكه باشلامش . قومشولرى « نه ياپيورسك ؟ » ديه صورمشلر . — يارين ايركن كوروله‌جك بر ايشيم وارده چابوق چيقسون ديه كونشى آلداتيورم — ديمش

٥٨

آشچى‌زاده محمد افندى نامنده ساده دل وصافى ضمير بر آدم واردى؛ ظرفه‌كو، سبكروح اولديغندن احبابى كثير ومنادم مجالس مير و وزير ايدى .

بر رمضان كيجه‌سى ، محمد افندى‌ده برابر اولديغى حالده احبادن بر ذاته افطاره كيتمشدك . بعد الافطار اوتورولوب قونوشولوركن صاحب خانه‌نك پدرى يانڭزه كلدى كه نعمادن ،

## ٥٣

هنقه‌نك بردوه‌سی ضایع اولمش . « هر کیم دوه‌می بولور. کتیریرسه ایکی دوه ویریرم » دیه ندا ایدرمش . « هیچ بردوه‌یه ایکی دوه ویریلیرمی ؟ » دیمشلر . — سز بیلمزسکز ، غائب اولان برشیئی بولمقده باشقه ذوق واردر — دیمش .

## ٥٤

هنقه‌نك صاقالی قابا ایمش . بوینه‌ده بونجوق . کمیك . طاش قیرنتیلرندن کردنلك طاقارمش . «بونی نچون طاقیورسك؟» دیه صورمشلر . — غائب اولورسه‌م بولمقلغم ایچون — دیمش ،

## ٥٥

بر کیجه ، اویورکن قارداشی کردنلکی آلوب کندی بوینه طاقمش . هنقه صباحلین کردنلکی . ادرینك بوینده کورنجه:
— برادر ! سن بن اولمشسك ، اما بن کیمم ؟ — دیمش .

قوورومش فدانلری کاملاً چیقـاریر ، قازانك آلتنه آتار . هبنقه ، آقشام اوینه کلوب‌ده فدانلری کوره‌مینجه سوینه‌رك:
— امان قاری ! چابوق بکا بر بشیك حاضرلا ؛ دنیایه یکی کلدم — دیمش .

## ٥١

هبنقه‌نك قوندوره‌لرینی چالمشلر . « یاهو ! قوندوره‌کی چالدیلر » دیه‌خبر ویرمشلر . همان آیاغنه باقوب — حمداولسون آیاغم یرنده ! — دیمش .

## ٥٢

هبنقه، قاریسنك قویونلـری اوتلاتمغه کوتورمش . سمیز-لرینی اوتلاتوب ضعیفلرینی اوتلامه‌دن منع ایدرمش . کورنلر «نیچون بویله یاپیورسك؟« دیمشلر . — تحف ! اللهك ضعیف یاراتدیغی مخلوقی بن نصل سمیرته بیلیرم ؟ — دیمش .

سزه برردانه شفتالی ویریرم » دیمش. چوجوقلر « بیلدك : شفتالی‌وار » دینجه — عجایب ! بونی سزه هانکی ولدزنا خبر ویردی ؟ — دیمش .

## ٤٩

جحانك باباسی اونی تعمیر ایتدرمش. قاپونك اوکنده بر خیلی مولوز ییغیلوب قالدیغندن اوغلیله حسب حال ایدوب «بو مولوزده بوراده‌قالدی. قومشولرایسه‌قالدردیه‌بنی صیقشدیریورلر. نه‌یاپسه‌ق عجبا؟ » دیمش. جحا « اونك قولایی وار: برچوقور قازوب ایچنه طولدوروروز» دیمش . باباسی « ای‌اما، چوقوردن چیقه‌جق طوپراغی نه یاپارز ؟ » دینجه — آه ، بابا ! ایشته سن بویله‌سك ! هر ایشك صوکنی دوشونورسك ! — دیمش.

## ٥٠

حماقتله مشهور ( هبنقه ) کندیسنك قاچ یاشنده اولدیغنی بیلمزمش . بونك طوغدیغنی بیلنلر حساب ایده‌رك تمام قرق یاشنده اولدیغنی بولمشلر . هبنقه ، اونو تمامق ایچون قرق دانه فندان آلوب باغچه‌سنه دیکر. فدانلر، وقتسز دیکلمش اولدیغندن هیچ بری طوتماز . قاریسی برکون چاماشیر ییقایه‌جق اولور.

بو ایکی دنك فضـله‌یی نره‌دن بولدك ؟ » دیمشلر — درهملرك بعضیسی آغیرجه‌در . قرق درهمـده مطلقـا ایکی دنك زیاده اولور — دیمش .

## ٤٧

ابو مسلم خراسانی عراقه کلدیکنده مصـاحبلرندن یقطین ابن موسایه « جحایی کورمك ایسترم. یارین آل، کتیر » دیه امر ایدر . یقطین جحایی بولوب « یارین سـنی ابو مسلمه کوتوره‌جکم . حضورینـه چیقدیغکده آداب اوزره حرکت ایتملیسك»دیر. ایرته‌سی کونی آلوب کوتورور. بونی ابومسلمك بولندیغی اوطه‌نك خارجنده توقیف ایله کندیسی حضـوره کیروب جحایی کتیردیکنی سویلر. ایچری کیرمه‌سنی امر ایدر. جحـا اوطه‌دن ایچری کیروب ده ابومسلم ایله یقطینی بر آرده کورنجه « یا یقطین! ابومسلم هانکیکزدر ؟» دیمش.

## ٤٨

جحا بازاردن بر ازشفتالی صاتین آلمش . هم یر هم کیدرمش . یولده بر قاچ چوجوغك اویون اوینادقلرینی کوروب یانلرینه صوقوله‌رق « چوجوقلر ! اکر جیبمده نه وار بیـلیرسه‌کز

## ٤٤

جحا بر کون چارشیدن بعض شی آلوب حماله یوکلتیر . بر غلبه‌لق یره کلدکلرنده حمال غلبه‌لغه قاریشوب صاووشور . کیدر . بر قاچ کون صوکره جحا حماله راست کلیر . حریفی کورنجه «امان بنی کورمسون» دیه قاچار . بر طرفه کیزلنیر . نیچون کیزلندیکنی سؤال ایدنلره — حماللغی ایستردیه قورقومدن کیزلنیورم — دیمش .

--------

## ٤٥

جحا خسته‌لانمش . هکیم کتیرمشلر . هکیم معاینه ولازم کلن علاجی ترتیب ایتدکدن صوکره « یه‌جککده ، ایچه‌جککده ایی دقت ایت . اویله آبور جوبور شیلر یمه . کولباصدی کبی . ت صوی کبی قوت ویریجی یمکلر یه!» دیه تنبیه‌ایدنجه جحا — بکجه سویله‌که آنام بابام ایشتسون — دیمش .

------

## ٤٦

جحایه « ایکی کره یکرمی درهم نه قدر ایدر ؟ » دیه صورمشلر . «قرق درهم ، ایکی دنك ایدر» دیمش . « سبحان الله !

## ٤١

جحایه باباسی بر ایپ ایصمارلایوب « بونی شو قدر آرشین اولسون» دیمش . جحا « پکی ، اگّی نه قدر اولسون ؟ » دیه صورمش.

## ٤٢

جحا برکون اولوم حالنده بولنان برخسته‌یی استفساره کیدر. راسمهٔ عیادتی اجرادن صوکره خانه خلقنی تعزیه‌یه باشلار. « آی اوغل، خسته هنوز صاغ. اولمدی که تعزیه ایدیورسك » دیرلر . جحا — اویله اما ، بن هرزمان بورایه‌کله‌مم . حاضر کلمشکن ایکی وظیفه‌یی بردن ایفا ایدیورم — دیمش.

## ٤٣

جحانی پدری برکون بقاله یاغ پرنج آلمغه کوندریرو«صاقین. اونوتمه هـا ! » دیه تنبیه ایدر . جحـا اونوتمـامق ایچون « یاغ، پرنج، یاغ، پرنج» دیه‌رك کیدرکن یولده بیلدکلرندن بری راستکلوب « جحا! نره‌یه کیدیورسك؟» دیه صورار. جحا — امان. صوص! بنی یاگلدرسك!» دیدکدن صوکره «بال،سرکه ، بال، سرکه» دیه بچوب کیدر.

## ۳۸

جحا برطبیبه کیدوب -- بن تجارت ایچون فلان یره کیتمك ایستیورم . کارمی ایدرم یوقسه ضررمی ؟ نبضمه باقده خبر ویر — دیمش .

## ۳۹

جحایه « سن حساب بیلیرمیسك ؟ » دیمشلر . « بیلیرم » دیمش . « اویله ایسه درت درهمی اوچ کیشی یه تقسیم ایت » دیمشلر . بر آز دوشوندکدن صوکره « اوچ کیشیدن ایکیسنه ایکیشر درهم دوشر. اوچنجی محروم قالیر » دیمش .

## ٤٠

جحا بصره صوقاقلرنده کزرکن بر اوکوروب طورمش ، حیران حیران باقارمش. نه یه باقدیغنی صورمشلر — جانم. بن بو اوی بغدادده کورمشدم. شمدی بورایه نصل اولمش ده کلمش . اکا باقیورم — دیمش .

## ٣٧

بر کون پدری جحایی بر پیشمش قویون کله‌سی آلمق ایچون چارشی‌یه کوندرمش. جحا کله‌یی آلوب کلیرکن طایانه‌میوب کوزلرینی، دیلنی، بینی یمش. بو حال ایله کله‌یی کتیروب باباسنه ویرر.

باباسی دیرکه : — اوغلان ! بو نه‌در ؟

جحا — پیشمش قویون کله‌سی ایسته‌مدکمی ؟ ایشته او.

— بونك کوزلرینه نه اولدی ؟

— صاغلغنده اعمی ایمش.

— دیلنه نه اولدی ؟

دیلسز ایمش.

— یا نیچون بینی یوق ؟

— مکتب خواجه‌سی ایمش ده آنك ایچون.

— بویله کله‌نك بکا لزومی یوق. هایدی کوتور، پاره‌یی کری آل، کتیر.

— بن بونی، آشچیدن هر درلو عیب وقصوردن عاری اولمق اوزره پازارلق ایدوب اویله آلدم. شمدی کری ویرسه‌م آلماز.

~~~~~~~~
~~~~~~~~

اتمه چوق اكلنمم ، كليرم . قربان بايرامنی هرسنه‌كی كبی ينه بوراده ايدرز — ديمش .

## ٣٥

جحانك والده‌سی دوكونه كيده‌جك اولور . اوغلنه « بن كلنجه‌يه قدر اوك قاپوسنی كوزت » دير ، يعنی ايچری‌يه كيمسه نك كيرمه‌مه‌سنه دقت ايتمه‌سنی تنبيه ايدر . جحا قاپونك اوكنده اوتورور . اوتوره اوتوره جانی صيقيلير . قاپويی آرقه‌سنه يوكلنديكی كبی چيقار كيدر . خرسزلر آچيق قاپو كورنجه ايچری كيروب نه‌وارسه آليركوتورورلر . برده والده‌سی كلوب‌ده بو حالی كورنجه جحايی‌دوكمكه باشلاديغنده جحا — سن بكاقاپويی كوزت ديدك . اوك ايچنی كوزت ديمدك كه ! . . ايشته قاپو طوزيور ! — ديمش .

## ٣٦

جحا بركون پاره‌سزقالمش . صاتمق ايچون چالاق بردستی ياقه‌لايوب چارشی‌يه‌كوتورمش . « آی اوغل ؛ بودستی چتلاق صو طوتماز » ديمشلر . — بوكا اوده ياموق طولدوروب صاقلارلرايدی . ياموغی‌طوتديغی‌حالده‌صويی نيچون طوتمسون — ديمش .

کندینی احمق کوسترمك ایسته‌میوب حتی الك احمق اولانلربیله ادعای ذکاوت ایتدکلرندن ویرکی استیفاسنده بویله بر قاعده قونولورسه هرکسك زیاده ویرکی ویرمك ایسته‌یه‌جکنی قراله عرض ایدر. قرال — بو اخطارکزدن ممنون اولدم. مکافاة اوله‌رق سزی هر ویرکیدن عفو ایتدم ! — دیر.

---

## ٣٣

بزم خواجه نصرالدین کبی عربده « جحا » نامنده بر آدم واردرکه برچوق لطائفی کتب محاضراتده یازیلیدر. لطائفندن انتخاب ایله‌دکلرمزی بورایه آلدق :

***

جحایه« مهتاب نه‌کوزل شیدر» دیمشلر. — اوت، خصوصا کیجه وقتی اولورسه ! — دیمش.

---

## ٣٤

جحا حجه کیدرکن والده‌سی « امان اوغل، چوق قالوبده کوزمزی یوللرده قومه ، چابوق کل » دیدیکنده — مراق

— کچنده قویویه بر آدم دوشمشدی‌ده بویله ایپله چکدیلر، بر شی اولمدیدی ! — دیمش.

〰〰〰

٣٠

بر مجلسده بر شمن دوفر قضاسندن سوز ایدیلیرکن «اون ایکی یولجی آخرته گیتمش» دیدکلرنده حضاردن بر احمق — عاقبت آخرته‌ده‌می شمن دوفر ایشلتدیلر ! — دیمش.

〰〰〰

٣١

احمغك بری صوقاقده یره اکیلوب برشی آراشدیریرمش. بیلدکلرندن بری کوروب نه آرادیغنی صورمش. «اوده ایکنه‌می غائب ایتدم‌ده اونی آرایورم» دیمش. «به هی احمق! هیچ اوده غائب اولان شی صوقاقده آرانیرمی؟» دینجه — نه یاپه‌یم، اوك ایچی پك قارانلق، کوره‌میورم — دیمش.

〰〰〰

٣٢

پروسیا قرالی بیوك فره‌دریقك قرناسندن بری، هرکسدن درجهٔ عقل واذعانه کوره ویرکی آلنمه‌سنی و عالمده کیمسه

## ٢٧

احمغك بری صوقاغده کیدرکن بر کسیك مجیدیه بولمش. اوچ غروش اکسیکنه صرف ایتمش. بر قاچ کون صوکره ینه بوله بر کسیك آلتون بولدیغنده «سنیده الهمده اوچ غروش دها ضررمی ایده‌یم!» دیه فیرلاتوب آتمش.

## ٢٨

«منبهلی» تعبیر اولنان ساعت یکی ایجاد اولندیغی صیره‌لرده بر مجلسده بونك محسناتندن بحث اولنورکن حضاردن بری — نه حاجت، یاتاغمك باشی اوجنه بر چینغراق آصدیغم کبی ایستدیکم زمان ایپی چکر، ایستدیکم وقت اویانیرم — دیمش.

--------

## ٢٩

بر آدم تصلسه طامده قلوب آشاغی‌یه اینه‌مدیکندن فریاد ایدر طورورمش. قومشوسی کوروب بر ایپ کتیریر؛ ایپك بر اوجنی طامه آتار؛ بر اوجنیده حریفك بلنه باغلاتیر. چکدیکی کبی زواللی تکر مکر آشاغی دوشر؛ تهلکه‌لی صورتده مجروح اولور. کلوب چکنلر باشنه طوپلانوبده ایشی آکلادقدن صوکره «آیول. هیچ طامدن آدم چکیلیرمی؟» دیدکلرنده

کبی نقش الفتله سرصحیفهٔ مجموعهٔ دانش وعرفان ایکن بی اندرینی صحیفهٔ عالمدن محو وجود وقطع علاقهٔ مجلس شهود ایلدکلرنده جانشینلری اولمامغین

کیجه پروانه‌لرله بزمی کرما کرم ایدی شمعك
سحر باقدق نه شمع مجلس آرا وار ، نه پروانه

مضمونی زبانزد روزکار اولدی دیه تأسف اولنورکن علی چلبی خدمتلری (حضرتلری) ینه حکمتدن دم اوزوب «مجباء عنت لازمهٔ نسبلری وخاصهٔ سلسلهٔ والاحسبلری اولوب پدرلری دخی بویله‌سی ایدی؟» دیدکده حضار مجلسدن بری: — معلوم اولدی که مدة العمر پیلاو یه‌مش و پرنج دانه‌سنی دوشده کوره‌مشسکز ! — دیه لطیفه پرداز تحمیق اولور .

## ٢٦

برقوجه قاری‌یه طیشاریده بولنان اوغلندن مکتوب کلمش. کوتوروب برینه اوقوتمش. حریف جاهل اولمغله ککله‌یه‌رك اوقومش . مکر قوجه قارینك اوغلی ککدمه ایمش . حریف اوقورکن قادین « آه ، بزم اوغلانك مکتوبی اولدیغی نصل بللی ! » دیرمش .

## ٢٥

قاره قیز زاده علی چلبی نامنده طریق علمی‌یه منسوب بری وارمش که غایت ســاده دل اولمقله برابر کندینی علامهٔ جهان و حکیم پرادعان قیاس ایدر و بوزعم ایله هر بحثه ، هر سوزه قاریشوب عالمه مسخره اولورمش . ذیل شقایق صاحبی عطائی دیرکه: برکون نشرطورمار حماقت ایلیوب کلمات حکمت اثناسنده « بوحقیر، برهفته پیلاو یه‌سه‌م مزاجمه اعتلال ودماغمه اختلال کلیر . دستیاریٔ تجربه ومیزان صحیح مذاق ایله استنباط ایتدیکم بودرکه پیلاوك طبیعتی حار رطب اولمغله ترطیب دماغ وتقویت حرارت وتفریح جهتندن جوهر عقله معاونت ایلیه» دیه‌چهره کشای هذیان اولور .

قطعه

سیر ایدك دانه پرنجیله مقشر نخودی
آلتون، اینجی کبی سرمایهٔ اقبال اولمش
سوخته‌لر یاغلی پیلاوه نجه میل ایلسون
اسفناخ ایله بیبر آکا خط و خال اولمش

اواثناده علمای عصردن تاج‌الدین زاده‌لر دیمکله مشهور ایکی برادر ذکر اولنوب هر برینك خانه‌سی مجمع یاران ومجلس مانی

## ٢٣

قینالی زاده عبدالرحمن افندی، (خطط مقریزی) نسخه‌سنك کنارینه عربی العباره اوله‌رق «اسکوب قضاسندن منفصل ویسی افندی استانبوله کلوب اسنان انسانیه‌دن بر دیش کتیردی‌که جرمی یومروق قدر ایدی وشو قدر درهم کلیردی» دیه بر فقره یازمش. ساده دلان علمادن خلیل افندی نامنده بری بونی اوقوینجه کتابدن کناره چیقمش بر عباره ظن ایدوب: — فسبحان الله! مکر او زمانده‌ده اسکوب نامنه بر منصب، ویسی نامنده بر قاضی اولوب دیش کتیرمکده ویسی افندی‌یه همحال اولمق غرائب اتفاقیه‌دندر ـ دیه‌رك مجموعه‌سنه یازمش.

## ٢٤

بر قوجه قاری‌یه طیشاریده بولنان اوغلندن مکتوب کلمش. کوتوروب برینه اوقوتمش. حریف جاهل اولمغله ککه‌له‌یه‌رك اوقورمش. مکر قوجه قارینك اوغلی ککه‌مه ایمش. حریف اوقورکن قادین — آه، بزم اوغلانك مکتوبی اولدیغی نصل بللی! — دیرمش.

ایمش . فقط نشانجی اولمدیغندن شکاردن هر دفعه خائباً و محجوباً عودت ایدرمش . همان دوربینی بالاشترا خانه‌سنه کلوب زوجه‌سنه دیرکه :

— هله یارین آوه کیده‌یم‌ده کورسونلر . شو دوربین بنده اولدقجه باشقه آوجیلر ایچون یوز خطوه‌لق مسافه‌ده‌کی بر طاوشان بنم ایچون اللی خطوه‌لق مسافه‌ده دیمکدر !

## ۲۱

حیاتنی سیغورطه‌یه قویمش برآدم ، خانه‌سی آلت قاتدن طوتشدیغی حالده اصلا فتور ایتمیه‌رك یوقاریکی قاتك پنجره‌سندن سیر ایدرمش. صوقاقده بولنان خلق حریفك بویله لاقیدانه طوروشنه تعجبله برابر کندیسنی قورتارمق ایچون تلاش ایتدکلرنده :

— جانم، نه‌تلاش ایدوب طوریورسکز؟ بن‌سیغورطه‌لی‌یم. یانارسه‌م قومپانیه دوشونسون ! — دیمش.

## ۲۲

بر اختیار آدم، بر قارغه صاتین آلیر . «قارغه‌یی نه یاپه‌جقسك؟ » دیه صورارلر . اختیار «قارغه اوچ یوز ییل یاشار دیورلر. باقه‌لم، اویله‌میدر؟ تجربه ایده‌جکم » دیمش .

صوكره — جانم ، رجب آغا ! شو شخصده ، شو قيافتده بر آدم كوردكمى؟ — دينجه رجب اغا باشنى قالديروب يوزينه باقدقدن صوكره عسكرجه بر تمنا ايده‌رك :

— خير، كورمدم، بوستانجى باشى! — ديمش .

## ١٩

بر مشترى ايله رسام

مشترى — ( كندى رسمنى آلدردقدن صوكره ) پدرلكده رسمنى آلدرمق ايستيورم .

رسام — پكى افندم . نه‌زمان تشريف ايدرلرسه حاضرم .

— پدر حياتده دكل . لكن الك صوك سياحتنده آلديغى مرور تذكره‌سى وار . ظن ايدرم كه تذكره‌ده كوستريلن اشكالى رسمنى آلمق ايچون كافيدر .

## ٢٠

حمقادن بر آدم بر كوزلكجى دكانه كيدر . كوزلكجى بر دوربيننى مدح ايده‌رك « شو دوربين اشيايى يارى يارى‌يه ياقلاشديرير ، مثلا يوز مترولق بر يرده بولنان برجسمى اللى مترو ياقينه كتيرير » دير. مكر مشترئ ساده‌دل آو مراقليلرندن

چابوق اسكير . بونكده چكه‌سی چوق قوللانلدیغی ایچون اسكیوب آغارمش . بیننی ایسه هیچ قوللانمدیغی ایچون صاچلرینه برشی اولمامش .

## ١٨

وقتیله هر صنف خلقك ومأمورين ومنسوبين حكومتك، عسكرك مسلكلرینه مخصوص آیری آیری قیافتلری، سرپوشلری وارمش. صنوف خلقك كثرتی وقیافتلرله سرپوشلرك تنوعی جهتیله بونلری بیلمك خیلی مشكل برایش ! رجب نامنده بوشناق بر باغچوان وارمش كه هركسی قیافتندن طانیر ایمش . بر كیجه خدمتنده بولندیغی قوناغه بوستانجی باشی كلوب مسافر اولور. آغانی كیجه قوناغك خانكی صاپیلیر منسوبلرندن بریله بر اوطه‌ده یاتیریرلر. بوستانجی باشی صباحلین ایركن كیتمك مجبوریتنده ایمش. یاتاقدن قالقار قالقماز كیینوب قوناقدن چیقار. مگر تلاش ایله فرقنده اولمقسزین بریكی آدمك اثوابنی كییمش، كیتمش. متعاقباً بوده قالقوب كیینه‌جك اولور . برده باقاركه كندی اثوابی یوق، بوستانجی باشینككی طوریور. ایشی آكلار، بالضروره بوستانجی باشینك البسه‌سنی. قووغنی كییر، آرقه‌سی صیره صوقاغه فیرلار. رجب آغا قپونك اوكنده ایمش ، بوكا بوستانجی باشینك شخصنی وكیدیكی البسه‌یی تعریف ایلدكدن

## ۱۵

بر مجلسده طول عمردن بحث ایدیلیرمش . بری باباسنك طقسان یاشنده اولدیغنی ، بری خالەسنك یوز اون یاشنده وفات ایتدیکنی سویلدیکنده حضاردن براحمق ـ سزککیلر برشی دکل. بنم شمدی‌یه قدر هیچ کیمسەم اولمدی ـ دیمش .

## ۱۶

برمجلسده آشی اصولندن وبوسایەده چوجوقلرك اولومدن قورتلدقلرندن بحث اولنورمش. احمغك بری « آدم سن‌ده ! بن برچوجوق بیلیرم‌که آشیلاندیغنك ایکنجی کونی اولدی ! » دیمش . « نصل ؟ » دیه صورمشلر ـ آشیلاندقدن بر کون صوکره برآغاجه چیقمشدی . دوشدیکی کبی اولدی ! دیمش.

## ۱۷

هم احمق هم لافزن بر آدم وارمش . صاقالی سوت کبی بیاض اولدیغی حالده صاچنه هیچ آق دوشمەمش . بر مجلسده بونك صاچیله صاقالی آرەسنده‌کی نسبتسزلکك نەدن نشأت ایتدیکی حقنده برسوز اولمش . ظرفادن بری دیمش‌که : — بونده بیلنمیەجك نه وار ؟ برشی‌که چوق قوللانیلیر ، البته

## ١٣

حمقادن بر آدم ، کورشمك ایچون احبابندن برینه کیتمش . عودتنده کوموش سیغاره قوطوسـنی بوله‌مینجه اوراده قالدیغنه حکم ایده‌رك برتذکره یازوب اوشـاغنه ویرمش . بوصـیره‌ده قوطونی بولمغـله تذکره‌یی اوشـاغك النـدن آلوب « بیهوده آرامیکز ، قوطونی بولدم » دیه تحشـیه ایتـدکدن صوکره تکرار کوندرمش .

## ١٤

احمق بر آدمه قاریسی بر قاچ آرشین آستار ایصمارلامش . حریف « بن آرشـیندن مارشـیندن آکلامم » دینجـه قاریسی « قولکی اوزات ! » دیمش . حریف قولـنی اوزاتمش . قاریسی « ایشته تمام بو بر آرشیندر . بوکا کوره اولچده آل » دیمش . حریف اولچونی غائب ایتمه‌یم دیه قولنی اینـدرمیه‌رك کیدرکن نصاسه یولده بر چوقوره دوشمش . اطرافدن کورنلر کلوب قولنـدن طوته‌رق چیقارمق ایسـتدکلرنده احمق — امان ، قولمـدن طوتمیك . آرشـینی شـاشیررم . صـاقلمدن طوتك — دیمش .

## ١٠

حمقادن بر آدم، کوله‌سنه « بز جمعه نمازینی نه کونی قیلمشدق ؟ » دیه صورمش . کوله برمدت دوشوندکدن صوکره ـ ظن ایدرم کچن صالی کونی قیلمشدق ـ دیمش .

[ تجره یووارلانمش ، قاپاغنی بولمش ! ]

## ١١

هیچ یل دکیرمنی کورمه‌مش ساده دل بر قادین بر محله کیدرکن اوزاقدن ، ایلك دفعه اوله‌رق ، بر ایکی یل دکیرمنی کورنجه حیوان ظن ایده‌رك یانده‌کیلره : — آه قدرتنه قربان اولدیغم اللهم ! نه‌لر یاراتیرسك ! هله برکره شو حیوانلره باقکز ! بیاض بیاض قانادلری‌ده وار ! ـ دیمش .

## ١٢

احمقك بری غایت صوغوق برهواده حمامده ییقانیرکن اوته طرفده ایکی کیشینك، صوغوقدن بر آدمك طوکدیغنی سویلشدکلرینی ایشیدوب ـ فسبحان الله ! هیچ بو صیجاقده انسان طوکارمی ؟ — دیمش .

توکلی بونی بویله صوقاغه آتمامشلر ! ـ دیمش .

٧

عمرنده آیینه کورمه‌مش برآدم یولده برآیینه بولمش . النه آلوب باقه‌رق عکسنی کورنجه ـ عفو ایدرسکز . سزك اولدیغنی بیله‌مدم ! ـ دیه‌رك براقمش .

٨

وقتیله وکلادن برینك آرابه‌سی قضاءً دورلمش . خلق اطرافنه طوپلانمش. اورادن کچن بری غلبه‌لغی کوروب «نه‌وار، نه‌اولدی ؟ » دیه صوروب‌ده وکلادن برینك آرابه‌سی دورلدیغی جوابنی آلنجه ـ دولته متعلق اموره قارشمق ایی دکلدر ـ دیه اورادن صاووشمش .

٩

برکیمسه‌یه طشره‌ده بولنان احبابندن برینك وفات ایتدیکنی سویله‌مشلر . ـ یالاندر ؛ بن کندیسندن هر پوسته مکتوب آلیورم . اکر اوله برشی اولایدی بکا یازاردی ـ دیمش .

٤

پارسده برموسیو ، خسوف واقع اولدیغی برکیجه قاریسیله برلکده رصد خانه‌یه کیدوب قمری سیر ایتمك ایسته‌مش . رصد خانه برآز اوزاقجـه اولدیغندن قاریسی « افنـدی ! بز اورایه کیدنجه‌یه قدر آی‌طوتولور » دینجه موسیوـ وارسون طوتلسون. رصدخانه مدیری احبابمدر . ینه‌طوتدورور سیرایدرز ـ دیمش.

٥

حمقادن برینك قیمتلی برآلتون ساعتی وارمش . نصلسه غائب ایتمش . بردوستنك توصیه‌سی اوزرینـه غزته‌لرله اعلان ایدر . ایرته‌سی کونی دوستی غزته‌لرده اعـلانی اوقویوب‌ده آلتون ساعت یرینه کوموش یازلدیغنی کورنجـه حریفی بولوب اعلانده سهو اولدیغنی سـویلدکده احمق : ـ سهو دکل ، بن مخصوص اویله اعلان ایتدم ؛ چونکه بولان آدم بونك آلتون اولدیغنی آکلارسه کتیروب ویرمز ـ دیمش

٦

همم چرکین همم احمـق برآدم یولده برقیریق آینه بولمش . باقوب‌ده ایچنده کندی صورتنی کورنجـه ـ نه‌قدرده چرکین .

تمام بر آزی یانوبده صیجاقلق پارماقلرینك اوجارینه طوقونجه النی چکدیکی کبی یوزی جاس جاولاق قالمش . بونك اوزرینه حقەیی، قلمی النه آلەرق کتابك کنارینه « بونك محض حقیقت اولدیغنی نفسمده اجرا ایتدیکم تجربه اوزرینه فقیر دخی تصدیق ایدرم » عبارەسنی یازمش.

§

ظرفای عصرمزدن عدلیه ناظری اسبق رضا پاشا مرحوم « بر آدمك احمق اولدیغنه حکم ایتمك ایچون بو علامتلردن هیسنك بردن بولنمەسی لازم دکلدر . یالکز برینك بولنمەسی کافیدر. اکر ایکیسی، اوچی مجتمع بولنورسه حمقیده او نسبتده تضاعف ایدر » دیدکدن صوکره بو علائم ثلثەیه، کیمسەیه بکزەمیەجك صورتده اسمار، کنیەلرله تکنی‌یی دخی علاوه ایدوب « قابا آغاجلی . . . اوغلی » دیه بر مهر رسمی اتخاذ ایدن وصاقالنی کوبکلرینەقدر اوزاتمش اولان وقتك صدراعظمنی مثال کتیریردی .

---

# ٣

حریفك بری، صاتین آلمق ایستدیکی بر اوی کزرکن احباسندن برینك کلدیکنی کورمکله پنجرەدن باشنی چیقاروب:

— یاهو! نصل، بو او بکا یاقیشیورمی ؟ — دیمش .

# اون سکزنجی فصل

حمقایه، سادەدلانه متعلق لطائف

## ١

حمقادن برینك اوی یانمش. تعزیت ایدنلره ـ اوم یاندی اما، هله چوق شکر، تخته قورولرندنده قورتلدم — دیمش.

## ٢

حمقادن بر آدمك النه «علم قیافت» ە دائر بر کتاب کچمش. اوقورکن شویله بر فقرە کورمش:

« بر آدمك باشی کوچوك، صاقالیله بویی اوزون اولسه عقلی آز اولور. »

مکر حریفكده ـ کتابك تعریفی وجه ایله ـ باشی کوچوك، صاقالیله بویی اوزون ایمش. کندیسنی بو تعریفدن خارج بولندرمق ایستەمش. نه یاپسون؟ باشنی بیولتمك قابل اولمدیغی کبی قامتنی تعدیل ایتمكده محال. « صاقاللی اولسون کوچولتورم آ!» دیەرك شمعدانی النه آلوب برالیلەده صاقالنك یاریسنی طوتدقدن صوکره نصف متباقیسنی مومك آلوینه یاقلاشدرمش.

## ۵۹

— غارسون ! بکا برخلال کتیر ، دیشلرمی قارشدیره‌جغم.

— باشقه برنده‌در افندم . او قارشدرسون ، بیتیرسون‌ده کتیره‌یم .

## ٦۰

— غارسون ! بو کونکی میدیه طولمه‌سی کچن هفته یدیکم کبی دکل ، پك قورو ، پك یاوان !

— امان افندم ، بوده کچن هفته یدیککز طولمه‌لردندر .

## ٦۱

اوکله یمکی ایچون بر لوقانطه‌یه کیرن خسیس بر آدم غارسونه صورارکه :

— بوراده اوکله یمکی قاچ غروشدر ؟

— شرابسز ایکی فرانق .

— یا ، آقشام یمکی ؟

— بر فرانق .

— اویله ایسه ، سن بکا بر آقشام یمکی کتیر .

سنك نظر تفتیشندن کچیورمی ؟
غارسون — نیچون ، افندم ؟
مشتری — اك ایی یمکلر چیزلمش‌ده آنك ایچون .

## ٥٧

مشتری — غارسون ! بو بالیق قوقمشه بکزیور ؟
غارسون — قوقلادم افندم ، بر شی یوق .
— به حیوان ! پیس قوقودن بورنمك دیره‌کی قیرلدی‌ده منديلمی بورنمه طیقامغه مجبور اولدم .
— اویله ایسه ، قوقو بالیقده دکل سزك مردار مندیلده !

## ٥٨

غارسون ! هانیا بزم پیرزولا ؟ تمام یاریم ساعت اولدی .
— دها پیشمدی افندم .
— ( بش اون دقیقه صوکره ) غارسون ! پیرزولا نره‌ده قالدی ؟
— پیشمدی افندم .
— مطلقا بزم پیرزولا اشك اتندن اولملی که عناد ایتدی پیشمیور !

کیروب صیغیر اتی یمك ایستەمش ایسەدە لوقانطەجی اورادە اولمدیغندن وانکلیز فرانسزجە بیلمدیکی کبی غارسون دخی انکلیزجە بیلمدیکندن حریف اللرینی شاقاقلرینە طوغرو کوتورەرك وپارماقلریلە بوینوز اشارتی یاپەرق کویا مرامنی آکلاتمغە چالیشیر. لوقانطەجینك چکمجە باشندە بولنان زوجەسی غارسونی چاغیروب انکلیزك نە ایستدیکنی صورنجە غارسون
— لسانتی آکلامیورم اما اشارتلرینە باقیلیرسە بزم موسیو جنابلرینی صوریور ظن ایدرم — دیمش .

٥٥

بر ذات لوقانطەیە کیروب تربیەلی پاچە ایستەمش. غارسون پاچەیی کتیروب قور ایکن آقسیرەجغی کلیر، فقط طبغك ایچنە آقسیرمامق ایچون یوزینی چویرنجە آدمجغزك یوزینی کوزینی توکروك ایچندە براقیر . بونك اوزرینە حریف لوقانطەجی یە :
— یاهو! قویون آیاقلرندن اول شو غارسونی تربیە ایتسەکز دها ایی اولور ! — دیمش .

٥٦

سانسور زماندە بر لوقانطەدە

مشتری — غارسون ! یمك لیستەلری دە مطبوعات ادارە -

دیر . حریف « بن اونوتمدم ، سن اونوتمشسك ! آی اوغل . دمین ویرمدمی ؟ ( آرقه‌داشلرینی کوستره‌رك ) ایسترسه‌ك شو آدملردن صور ! » دیر . آشجی ، بونلردن صورار . بری « اوت ، ویردی . حتی بندن اول او ویردی » دیر . آشجی شاشیروب بر حریفك بر کنجك یوزینه باقار . کورور که دلی‌قانلی آغلیور « سن نه آغلیورسك ؟ » دینجه : ــ شو ایکی بابا یکیدك حقنی انکار ایدنجه عجبا بنم کبی عاجز بر چوجوغه نه‌لر یاپمازسك ! دیه دوشونیورم‌ده اونك ایچون آغلیورم ! ــ دیر .

## ٥٣

پارسه یکی کیدن بر انکلیز ، لوقانطه‌لرك برنده یمك یدکدن صوکره غارسونله حسابنی کورورکن یدیکی یمکلری بر بر صایوب « دها باشقه برشی وارمی ؟ » دیه صورمش . غارسون « برده غارسون بنده‌کز ! » دیه ظریفانه بخشش ایستدیکنی آکلاتمش . انکلیز بر از دوشوندکدن صوکره ــ خیر . غارسون یدیکم هیچ خاطرمه کلمیور ! ــ دیمش .

## ٥٤

انکلیزك بری . پارسده صاحبی انکلیز اولان بر لوقانطه‌یه

## ٥٠

لوقانطه‌جیلردن برینك قاریسی وفات ایتمش. تأثرندن آغلار ایکن مشتریلرندن بری « بو قدر تأثرك معناسی یوق . هم‌قاریك سکا صادق دکلدی . سنی دائما آلداتیر ، خیانت ایدردی . » دیدیکنده لوقانطه‌جی ـ یالکز بنی دکل ، هرکسی آلداتیردی . ایشته آغلادیغمك سببی بویا، چونکه حسابلرك یکوننده بالالتزام ایتدیکی یاکلشاقلردن سنه‌ده یوزلرجه لیرا قازانیردم! — دیمش.

## ٥١

ایکی آرقه‌داش لوقانطه‌یه کیتمشلر . غارسون کلوب « نه ایسترسکز؟ » دیه صورمش. بری « بفتك » دیمش . اوبری‌ده « بن‌ده بفتك ایسترم، اما ایی اولسون » دینجه غارسون آشجی‌یه باغیره‌رق — ایکی بفتك ! اما بری ایی اوله‌جق ! — دیمش .

## ٥٢

ایکی عیار، یانلرنده برده دلی‌قانلی اولدیغی حالده بر آشجی دکاننه کیررلر. قارینلرینی کوزلجه طویوردقدن صوکره بری قالقوب کیتمکه طاورانیر . آشجی « افندی ! یمك پاره‌سنی اونوتدك »

کتیرلمه‌سی تنبیهیله بر بفتك ایصمارلار. غارسون ـ عادت اوزره ـ «پکی افندم، باش اوستنه! دیر، کیدر. بزم آج افندی اوکنده‌کی طبغك یاننه اولجه کتیریلوب قونلمش اولان اکمكك اوست قابوغنی کمیریر، بیتیریر. اکمكك آلت قابوغنه‌ده باشلار؛ حالا بفتکدن اثر یوق. قارشیسنده ایسه دیکر بر افندی وارکه بر طاووق بودینی شاپیرداته شاپیرداته یمکده‌در. بزم آج، بو بختیار آدمه حدته بر نظر صالار. بفتك ایصمارلانه‌لی تمام بر چاریك اولمش! آرتق آدمغزك تحملی قالماز، اولانجه آوازیله «غارسون! هانیا بفتك؟» دیه لوقانطه‌نك ایچنی چین چین چینلاتیر.

غارسون بلا فتور جواب اوله‌رق:

— آلاسته! کلیور:

دییه‌رك ینه ایشنه باقار.

افندی، بفتکك کله‌جکندن آرتق قطع امید ایله النده‌کی چاتالی طبغه اوره‌رق غارسونی چاغیریر. غارسون، افندینك یمکی یمشده حسابنی ایستیور ظنیله النه برکاغد، برقورشونقلمی آله‌رق افندینك اوتوردیغی ماصه‌نك اوکنه کلیر. افندی دیرکه:

— حسابمز نه ایتدی؟

— نه یدیکز افندم؟

— بر پورسیون «پکی افندم» ایله بر پورسیون «باش اوستنه!»، یاریم طبقده «آلسته، کلیور»

دیه‌رك حدته لوقانطه‌دن چیقار، کیدر.

ایله‌می(غ) ایله‌می اولدیغنده اختلاف ایده‌رك اهل لغتدن بر ظریفه صورارلر. ظریف : — نه (ق) له‌در نه ( غ ) له‌در ، ( ات ) ایله در — دیر.

## ٤٨

ایلك دفعه اوله‌رق استانبوله کلمش ایکی کویلو، قارنلرینی طویورمق ایچون بر لوقانطه‌یه کیررلر. بعدالطعام لوقانطه‌نك خدمتکاری بونلرك اوکنه بر کوچوك طبق ایچنده خلال کتیروب قور.

کویلولردن بری، خلاللرك بر نوع طعام اولوب یالکز آغیزده املمك ایچون یاپلمش اولدیغنی اطرافنده‌کی مشتریلردن بعضلرینك اویله یاپدقلرینی کورمه‌سی اوزرینه حکم ایده‌رك شاپیر شاپیر خلاللری اموب طورور. آرقه‌داشنك ایسه برخلالی چاتال بیچاقله پارچه‌لیوب آغزینه آتمق ارزه بولندیغنی کورنجه :

— امان ، آرقه‌داش! نه یاپیورسك؟ اطرافده‌کیلر هپ سکا باقوب کولیورلر. بونلر چاتال بیچاقله ینیله‌جك یمکلردن دکل، یالکز آغیزه آلنوب امیله‌جك یمکلردندر! — دیه رفیقنی تکدیر ایدر.

## ٤٩

زیاده‌سیله قارنی آجیقمش بر آدم لوقانطه‌یه کیرر. چابوق

## ٤٥

حريفك بری، یکی جامع حوليسنده کباب وکوفته صاتانلردن برینه کیدوب بر اونلغه درت کوفته ایله بر پارچه‌ده اکمك آلوب یر. برقاچ کون صوکره تکرار کیدوب اون پاره‌یی ویرر، اما کبابجی بو سفر ایکی کوفته‌دن زیاده ویرمز. حریف «آی اوغل! کچنده اون پاره‌یه درت کوفته ویرمشدك. بوکون نیچون ایکی دانه ویریورسك؟» دینجه کبابجی — هرکون اولمش اشك نره‌ده بولملی! — دیمش.

## ٤٦

بر کون بر محلدن کچیوردم. ابنیهٔ امیریه‌دن جسیم بر بنا انشا ایدیلیوردی. پایدوس زمانی اولمغله عمله اوراده بر آشجی باراقه‌سنه کیرمش یمك ییورلردی. زنجیرك بری آشجی‌یه «بکا شوندن اون پاره‌لق پیلاو ویرسه‌ك آ» دینجه آشجی بر کره زنجیرك یوزینه باقدقدن صوکره: — او!.. آغا! مسافرکمی وار؟ — دیدی.

## ٤٧

ایکی جاهل، یمکدن بحث ایدرلرکن «قلیه» لفظنك (ق)

بر كون يانده خدمتكارى دخى اولديغى حالده ينه رسم سركيسنه كيدوب بر رسم صاتين آلمش. بو رسم ياغلى بويا ايله اوچ درت كيشينك بر محل دلكشاده اوتوروب طعام ايتدكلرينى مصور ايمش. خدمتكار مادامه صورمش كه:

— مادام! كچن هفته آلديغكز رسمده بويله بر يمك صحنه سنى تصوير ايتميورميدى؟

مادام — اوت، اويله ايدى.

— او حالده بو رسمه بش يوز فرانق ويرديككزه ايى ايتميورسكز. رسمجى بزى آلداتدى ظن ايدرم.

— نيچون آلداتسون؟ بز اولكى رسمه‌ده بش يوز فرانق ويرمشدك.

— اويله اما بو رسمده‌كى ماصه‌نك اوستنده قارن طويوره‌جق قدر يمك كوره‌ميورم. اولكى آلديغمزده دها چوق يمك واردى.

٤٤

كباردن برينك قوناغنه يكى قپولانان بر آشجى، هنرينى كوسترمك ايچون طاتلى، طوزلو بر چوق يمكلر پيشيرديكى صيره‌ده برده بولامچ پيشيروب اوزرينه دارچين ايله «عمال آشجى باشى» ديه يازمش!

— امان، سنك بو اشكلككدنده آرتق بیقدم ! وقتیله آللی دکلیدك؟ برازده ملاحظه لازم دکلی ؟

— پاره‌یی زیاده‌جه ویرکزده چارشی‌یه صوغان آلمغه کیتدیکم زمان برآزده ملاحظه آله‌یم، مادام !

## ٤٢

بیشیردیکی یمکلری بکنمدیکندن طولایی آشجیسنی صاومش اولان بر افندی، وکیل خرجك توصیه‌سی اوزرینه کتیرتمش اولدیغی یکی آشجی‌یی یاننه چاغیروب اطعمه‌یه دائر بعض شیلر صورارسه‌ده لایقلی جواب آله‌مدیغندن حریفك آشجیلق شویله طورسون آشجی یاماقلغی بیله ایده‌میه‌جکنی آکلامش، دیمش‌که:

— امام بایلدی فلان کبی یمکلری‌ده یاپه‌مازمیسك؟

عجمی آشجی براز آلنی قاشیدقدن صوکره :

— خیر، افندم ! بو قدر اینجه خمیر ایشلرینی پك بجره‌مم .

جوابنی ویرمش .

## ٤٣

مادامك بری، صنایع نفیسه مراقلیسی ایمش . آره صیره رسم سرکیسنه کیدر، بر قاچ یوز فرانق ویریر، کوزل کوزل لوحه‌لر صاتین آلیرمش.

## ٣٩

آشجی ایله سوتجی

آشجی — آی اوغل! بو کوکومك ایچنده‌کی سوت دکل، صو!

سوتجی — آغام! هیچ اویله شیمی اولور؟ دها یکی صاغدق. خالص سوت.

— ایشته، اینانمازسه‌ك آلده باق!

— (کوکومه باقدقدن صوکره) های الله مستحقنی ویرسون! اوسته‌م سوت قاتمغی اونوتمش، ساده صو کوندرمش!

## ٤٠

آشجی ایله خانم

— بابتیست! بو نه قدر فنا صیغیر اتی! صالت کمیك!

— حقکز وار، مادام! بن‌ده قصابه اویله سویلدم، حتی «کندم ایچون اولسه‌یدی آلمازدم» دیدم.

## ٤١

تمام سفره قورولورکن آشجی قادین کاوب مادامه دیرکه:

— مادام! صوغان قالمامش. یمکی نصل پیشیره‌یم؟

شوندن یکرمی پاره‌لق چوربا یاپ! اما یومورطه‌سی، لیمونی، توزی، بیبری، صارمساغی یرنده اولسون» دیر. اشکمبه‌جی چوربایی یاپوب کتیریر. حریف بر قاشیق آلیر. باقارکه نه یومورطه قونلمش، نه برشی: ساده صو. ایکنجی قاشیقده ایسه قوجه بر پاچاوره چیقار. حریف بونی کورور کورمز بوسبتون حدتلنه‌رك اشکمبه‌جی‌یه — باقسه‌ك آ، مردار حریف! کاسه‌دن نه چیقدی! بو نه‌در؟» دیه سوکوب صایمغه باشلایجه قارشیسنده اوتوران بر آدم — به جانم! نه حدت ایدیورسڭ؟ یکرمی پاره‌لق چوربادن هند قماشی چیقه‌جق دکل آ! — دیر.

# ۳۸

آشجینك بری، صالیانغوز پیشیریرمش. معلوم یا، صالیانغوزلری دیری دیری قاپوقلریله برابر تنجره‌یه آتوب خاشلارلر. بر آدم بکرکن کوروب آشجی‌یه «زواللی حیوانجقلری دیری دیری قاینار صویه نصل آتیورسڭ؟ کناه دکلمی؟» دینجه آشجی — به شاشقین! بن بونجه ییللق آشجی‌یم. اونلری قاینار صویه آلشدرمدمی صانیورسڭ!

امر بیورمشسکز. یالکز صحنلریمی صوقه‌یم، یوقسه قاپاقلرینی‌ده برابرمی؟..

## ٣٥

افندی ایله وکیل‌خرج

افندی — (مصرف دفترینه باقه‌رق) بوننه قدر شکر! بال بوکه بنم هیچ بر کیجه سفره‌ده طاتلی یدیکم یوق!

— افندم، طاتلی یمکه وقتکز قالمیورکه! دها ایکنجی صحنده صیزوب قالیورسکز!

## ٣٦

کذا

افندی — بزم، اضافه نه قدر بورجمز وار؟

وکیل‌خرج — آی بز بیلمیز!

— یا، نه‌یی بیلیرز؟

— یالکز بورج ایتمکی، مقدارینی آلاجقلیلر دوشونسون.

## ٣٧

فقیرك بری، بر اشکمبه‌جی دکاننه کیروب «چورباجی! بکا

ضمی لازم کان» دیه یازمش. صوکره افندی، وکیل خرجك بو جرأتنه حیران اولەرق پوصلەیی علی حاله قبول ایتمش .

## ۳۳

وکیل خرجك بری، دائما اتك کلباصدیسنی کندی سفره‌سنه وکمیك قاوورمەسنی افندینك سفره‌سنه قویدردیغی کبی اطعمهٔ سائره ایله میوه‌نك وشرابك دخی هپ ایاریی کندینه آییرتیر ایمش. افندی، ایشدن آگاه اولنجه بر آقشام بغتةً وکیل‌خرجك اوطه‌سنه کیروب اوراده حاضر بولنان سفره‌یه اوتورور. وکیل‌خرج ، افندینك بو تنزلنه استغراب ایدنجه افندی دیرکه: ـ هر کون نفیس طعاملر یمکدن اوصاندم. سفره‌می سکا ترك ایدیورم . بر زمان‌ده عادی یمکلر ییەجکم!

## ۳٤

اغنیادن بر شکمپرور، بر آقشام سفره‌یه قونولان یمکلری بکنمیەرك کمال حدتله اوشاقلره «کوتورکز، شو صحنلری وکیل خرجەده آشجینك کوزینه صوقسون!» دیەرك سفره‌دن فیرلامش قالقمش. براز صوکره وکیل‌خرج کلوب افندی‌یه صورارکه: ـ افندم! صحنلری آشجینك کوزینه صوقسون‌دیه

ویرمك ایستیوب آی باشنده وکیل خرجی چاغیریر، دیرکه :

— سن بندن قاچ غروش آیلق آلیورسك ؟

— بش یوز غروش، افندم .

— بو کوندن اعتباراً معاشکه ایکی یوز غروش دها ضم ایدیورم .

— ( اتکلیه‌رك ) الله عمرلر ویرسون، افندم !

— فقط، بوندن صوکره اویله بر طاقم یولسز، لزومسز مصرفلر وقوع بولمیه‌جقدر. بوکا اصلا رضام یوقدر. ایشته ، بو ایکی یوز غروشی بو شرط ایله ویریورم ،

— ضرری یوق ، افندم ! افندیمز ایچون آزه چوغه باقمم . بو فداکارلغی‌ده قبول ایدرم .

## ٣٢

بر زنکین افندینك حیله‌کار ومرتکب بر وکیل خرجی وارمش. بر کون افندیسی بوکا اللی آلتون ویرمش. آقشام افندی اللی لیرانك نره‌یه‌صرف اولندیغنی صورمش. وکیل‌خرج بر پوصله چیقاروب ویرمش. افندی، حساب ایتدکدن صوکره بش لیرا نقصان بولمش، بو بش لیرانك نره‌یه صرف اولندیغنی کوسترمك ایچون اعاده ایتمش. وکیل خرج اوایکی یکونك آلتنه بش‌لیرا ضم ایده‌رك‌حذاسنه « اللی لیرایه ابلاغی ایچون

طانیمدنغی حالده « بن‌ده کیدرم » دیه‌رك بونلره قاتیلیر. دیرکن، اوته‌دن بری دها ظهور ایدوب ایچلرندن بعضلریله معارفه‌سی اولمغله « نره‌یه‌کیدیورسکز ؟ » دیر. سویلرلر. «بنی‌ده کوتورکز» دیر. خلوصکارلر دیرلرکه: «اویله اما، ذاتاً یانمزده بر طفیلی، برده طفلینك طفیلیسی وار. اوذاته سنی نه صفتله تقدیم ایده‌لم؟» حریف «سزك تقدیمکزه حاجت یوق او بنی پك ایی طانیر» جوابیله پیشارینه طاقیلیر. کیدرلر. خانه صاحبی خسیس بر آدم ایمش. بویله اوچ درت کیشینك، با خصوص بیلمدیکی آدملرك کالدیکنی کورنجه پك زیاده جانی صیقیلیر. خلوصکاره ایلك رفیقی ایچون صورارکه :

— بو افندی کیمدر ؟

— افندم، احبادن فلان افندی. ذات عالیکزه غیاباً خلوصی واردر.

— (ایکنجی‌یی کوستره‌رك) یا، بو آدم کیمدر ؟

— افندم، اوده بو ذاتك بیلدیکی ایمش.

— (حدتله، اوچنجی ایچون) یا، بو پزه‌ونك کیمدر ؟

صوکره‌دن طاقیلان حریف آرقه‌داشلرینه دیرکه :

— کوردیکزمی؟ بنی نصل بیلدی !

---

## ٣١

افندینك بری، قوناغنده وقوع بولان اسرافاته نهایت

## ۲۹

طفیلینك بری، کورورکه بش اون کیشی طوپلانمش بر یره کیدیورلر. مطلقا بر ضیافته، بر دوکونه کیدیورلر دیه آرقه‌لرینه طاقیلوب کیدر. مکر بونلر شاعر اولوب قصیده تقدیمی ایچون سرایه کیدیورلرمش. حضوره داخل اولورلر. بوده برابر. برر برر قصیده‌لرینی اوقویوب جائزه آلیر، چیقارلر. طفیلی قالیر. «سن‌ده اوقو!» دیرلر. «بن شاعر دکلم» دیر. «شاعر دکلسك‌ده شاعر ایله نیچون کلدك؟ سن کیمسك؟» دیرلر. «حق تعالی قرآنده (الشعراء یتبعهم الغاوون) بیورمامشمی؟ ایشته بن او، غاووندنم» دیر. پادشاه کولوب شاعرلره ویردیکی جائزه قدر بوکاده جائزه احسان ایدر.

## ۳۰

رمضانلرده دعوتلی دعوتسز، طانیدق طانیمدق یرلره افطاره کیتمك، بونی‌ده وجائب خلوص وخصوصیتدن عد ایتمك مناسبتسزلکنك کمال کرمی ایله جاری اولدیغی زمانلرده خلوصکارك بری، رفاقتنده صاحب خانه‌نك طانیمدیغی بر آدم دخی بولندیغی حالده بر ذاته افطاره کیدرکن یولده بری بونلره راست کله‌رك رفیقنی بیلمکه یانلرینه صوقولوب نره‌یه کیتدکلرینی صورار. «فلان ذاته افطاره کیدیورز» دیرلر. او ذاتی هیچ

هایدی. بسم الله ! ایشته بن باشلیورم ، سزده باشلیکز.
کمیسنی قورتاران قاپوداندر! — دیرمش.

## ٢٧

(بنانی)، طفیلیلك مسلکنه یکی داخل اولانلره شویله نصیحت ایدرمش: صحنده یمك تمام اولمینجه الکی چکمه. اما دها اعلاسی کلیرسه آرتق اوزمان الکی چك. سفره‌ده طارلق اولورسه یانی باشکده‌کی آدمه «الله بیلیر، اما ذاتکزی صیقشدیریورم، راحتسز ایدیورم» دیکه سنك بو سوزکدن اوتانوب کندینی چکر، سکا میدان ویریر. طعام ایدرکن باشکی یوقاری قالدرکه لقمه‌لر بوغازکدن راحتجه کچسون. سکا سفره باشنده برشی صورارلرسه «اوت»دن باشقه جواب ویرمه. اکمکی آز یه. صویی آز ایچ. یمك یرکن صاغکه صولکه باقمه. عمرکده هیچ طعام ایتمه‌مش کبی طاوران. بوندن باشقه، اقتضای حالی وموقعه کوره، نه یاپمق لازم کلیرسه اجراسی درایتکه محولدر.

## ٢٨

(بنانی)، «بر آدم سفره باشنده کوزلجه یرلشمك درت صحن طعامدن افضلدر» دیرمش.

## ٢٥

« بنانی » نامنده مشهور بر طیفیلیده بر دوکون اوینه کیره‌جکی زمان النه بر خلال آلوب، کویا مدعو ایمش . طعام ایتمش‌ده چیقمش کبی، دیشلرینی قارشدیره‌رق قاپونك اوكنده كزینیر، «آیاق قابلریمی دکشدرمشلر . نه یاپسه‌م عجبا ! » دیر، قاپوجی «بیورکز، ایچری کیریکزده آرایکز» دیر دیمز طالوب صولوغی سفره باشنده آلیرمش .

## ٢٦

(بنانی) بصره‌لی ایمش. زماننده طفیلیلرك استادی اولوب بر ضیافته کیده‌جکاری زمان بونك اونده طوپلانیرلر ، هپسی حاضر اولنجه بنانی اللرینی قالدیروب « یارزاق ! کیده‌جکمز دارالضیافه‌نك قاپوجیسنك قلبنه مرحمت وشفقت القا ایله ! کوکسمزدن ایتیجی، آرقه‌مزدن قاقیجی، باشمزدن قاووقلرمزی دوشوریجی ایله!» دیه دعا ایدرمش. صوکره کیده‌جکلری یره کیدوب سفره‌یه اوتوردقلرنده جمله‌سنه خطاباً — یا اخوان! آغیزلرکزی زیاده‌جه آچکز . بویونلرکزی قالدیرکز. لقمه‌لری بیوجك آلکز. صیقجه واروب کلکز . علتلی انسانلر کبی چیکنه‌مه‌دن و طاووقلر کبی یوتمه‌دن غایت حذر ایدکز !

بکا بر شی کوندره‌جك اولورلرسه غنیجه اولسون دیمك ایسترم — دیمش .

## ٢٣

بر آدم ، اشعبی طعامه دعوت ایدر. اشعب « رجا ایدرم ، بندن باشقه کیمسه اولمسون» دیر. کندیسندن باشقه‌سنك بولنمیه‌جغی تأمین ایدیلیر . تمام ، سفره‌یه اوتوروله‌جغی اثناده قاپو چالینیر. اشعب « قولمز بویله‌می ایدی یا ؟» دیه صاحب‌خانه‌یه سرزنشه باشلار . « اما ، بو کلن باشقه‌لرینه بکزه‌من . مبارك آدمدر. بر چوق مزیتلری واردر. اولا هیچ کیمسه‌نك یمکنی یه‌من » دینجه اشعب : — بو مزیتی کفایت ایدر . دیکرلرینی سویله‌مکه لزوم یوق. اویله ایسه آچ قاپویی! — دیمش .

## ٢٤

طفیلینك بری، بر دوکون اوی کورنجه همان اوستنی باشنی دوزلته‌رك بر مدعو کبی وقار وتمکین ایله قاپودن ایچری طالار. قاپوجی «سز کیمسکز؟» دیه صورار. دیرکه: — کلین خانمك ترلکنی دیکن خفافك قالبارینی یاپان مارانغوزك قومشوسی‌یم ، یابانجی دکلم .

بزم اوه گتیریورلر» خولیاسیله اونی سیلوب سوپورور ، تنظیم ایدرمش.

## ۲۱

اشعب ، آج گوزلولکده ، طمعکارلقده اولدیغی کبی مسخره‌لقده‌ده برنجیلردن اولمغله شهرك چوجوقلری دائما اطرافنی آلوب اگلنیرلرمش. بر گون ینه چوجوقلر بوکا مسلط اولدقلرندن اللرندن قورتلق ایچون یالاندن «فلان یرده دوگون وار، نه‌طوریورسکز» دیمش ، چوجوقلر اشعبی براقوب دوگون اوینه کیتدکدن صوکره «چوجوقلره یالان سویلدم اما ، بلکه‌ده گرچکدر» دیه آرقه‌لری صیره تعریف ایتدیکی یره کیده‌رك طمع بالاسیله یاقه‌یی تکرار اللرینه ویرمش.

## ۲۲

اشعب ، بر گون بر چوملکجی دکاننك اوگنده طوروب بر زمان چاناق چوملکاره باقدقدن صوکره دکانجی‌یه «شونلری براز دها بیوجك یاپسه‌ك اولمازمی ؟» دیمش . دکانجی ، بونی مشتری ظنیله «هانکیلرندن، نه‌قدر، نه بیوکلکده ایستیورسك؟» دیه صورنجه — یوق، بن آله‌جق دکلم ، آلانلر شاید بو قابلرله

طویه‌بیله‌جکی یمکی ـ علاج ایچون بر لقمه براقامق قولیله ـ معده‌یه کوچورمش ! . .

غریبی شوکه بو قدر اوبور اولان بو آدم، اون پاره‌لق بر پیده ایله‌ده طویار ایدی!

## ١٩

رقتیله پدرك معیتنده «حسین» نامنده اسکی زغره‌لی بر اونباشی واردی. بر اوتورشده اوچ تعیین صومونیله یدی سکز پاطلیجان طولمه‌سی، بر تپسی قطائف یر، بربری اوززینه یکرمی بارداق صو ایچردی ! بر رمضان، ادعا اوززینه بر بچق اوقه بقلوا ، متعاقباً یکرمیلك اون کاسه سوتلو آش یمشدر .

## ٢٠

(اشعب) نامنده آچ کوزلو بر آدم وارمش. او درجه آچ کوزلو ایمش‌که قومشولرندن هر کیمك مطبخی باجه‌سندن دومان چیقارکن کورسه بلکه پیشیردیکی یمکدن بکاده کوندریر دیه اکمکنی حاضر ایدوب منتظر اولورمش . بر جنازه‌نك آردی صیره ایکی کیشی کیزلی قونوشه‌جق اولسه « مطلقا متوفی بکا مالندن برشی وصیت ایتمشدر » امیدینه دوشرمش . شهرده بر دوکون اولدیغنی ایشتسه « شاید یا کلینی اشیاسیله برابر کلینیرده

کیجه اویورکن، سحوره قالدرمق ایچون اویاندرمغه چالیشان قاریسنه ــ امان، اللهی سورسه‌ڭ بکا طوقنمه. زیرا هم طاتلی طاتلی اویویورم، همده رؤیامده طاتلی طاتلی یمکلر ییورم! ــ دیمش.

# ١٨

دیاربکرده نعمان افندی نامنده اوبورلقله معروف اختیار بر صحاف وار ایدی. نقل ایدرلرکه: کنجلکنده بر کون برقاچ احباب، حریفانه اوله‌رق حامی کوشکنه کیدرلر. دیاربکرده وحوالیسنده بویله حریفانه اکلنجه‌لرده هرکس، قدرتنه کوره، خانه‌سنده بر ایکی درلو یمك یاپدیروب محل اجتماعه کوتورور، یاخود کوندریر. بونلرده ایکی اوکوناك طعام یاپدیریرلر. کوندوز طعامنی یرلر، بعده کزرلر، یورورلر، اوینارلر، اکلنیرلر. وقتاکه آقشام اولور، وقت طعام حلول ایدر، سفره‌نك حاضرلانمه‌سنی اوشاقلره امر ایدرلر. برده اوشاقلر یمکلرڭ طوردیغی یره کیدوب صحنلره، سپدلره باقارلرکه طعام نامنه هیچ برشی یوق! «امان، نه اولدی؟ بو قدر یمك نره‌یه کیتدی؟» دیه بری برینه کیررلر. افندیلرده بر حیرت!.. نهایت، تحقیق وتدقیق، میدانه چیقارکه نعمان افندی بر آره‌لق بولوب یمکلرڭ بولندیغی محله کیرمش، نه وار نه یوق، بر اعلی یه‌مش! سکز اون کشینك

— امان، رجا ایدرم، اوغراتمه! زیرا معده‌ك دوزه‌لوب اشتهاك آچلمش كله‌جك اولورسه‌ك بو سفر بزم مناستری‌ده یه‌جکنه شبهه یوقدر !

## ١٤

بر آچ کوزلو خسیسه «یمکار ایچنده هانکیسنی سورسك؟» دیمشلر — بادهوا اولانی! — دیمش .

## ١٥

ینه بر آچ کوزلویه « صبرلی آدم کیمدر ؟ » دیمشلر ـ آچ ایکن قارشیسنده بر کیمسه‌نك یمك یدیکنی کوروبده باشنی قیرمیان آدمدر — دیمش .

## ١٦

برینه‌ده «سن هانکی اثری اك زیاده شایان مطالعه کورورسك؟» دیمشلر ـ یمك لیسته‌لرینی — دیمش.

## ١٧

بر آدم هم اوبور، هم‌ده اویقوجی ایمش ، رمضانده بر

## ١٣

بر یولجی اثنای راهده بر صومعه‌یه مسافر اولور. راهب «واره‌یم، سزه مرجمك چورباسی کتیره‌یم» دیر. ابتدا اوکنه درت چورك قور. کیدر، چوربانی کتیریر. برده باقارکه مسافر چورکلری یمش. تکرار چورك کتیرمکه کیدر. کلیر، مسافرك چوربانی‌ده ایچمش اولدیغنی کورور. ینه کیدر، چوربا کتیریر: بو سفرده چورکلری یمش بولور. الحاصل، قاچ کره بویله که چورك که چوربا کتیرمش ایسه اولکی کتیردیککك یندیکنی کورنجه نه قدر چورك وارسه چوربا قازانیله برابر کتیروب مسافرك اوکنه قور. مسافر بونلری‌ده سیلر! سوپورور. صوکره راهب بوکا دیرکه:

— صورمق عیب اولمسون اما، نره‌یه کیدیورسك؟

مسافر — فلان یره.

— اوراده نه یاپه‌جقسك؟

— آه، راهب افندی، آه! صورمه: بر وقتدن بری معده‌مده بر ضعف پیدا اولدی. اشتهام قاپاندی. هیچ یمك یه‌میورم! اوراده بر هکیم وارمش. غایت حاذق ایمش. کیدوب کندیمه باقدیره‌جغم.

— صاغلق اولورسه، عودتده ینه بورایه اوغرایه‌جقمیسك؟

— البته.

— نه‌دن اوله جق؟ بونی ادب دائره‌سنده ایکی، نهایت اوچ دانه آلیرلر. سن ایسه آووج طولوسی آلیورسك.

— بن ایکیشر اوچر دانه یمك ادبنی بیلمز دکلم ؛ آنجق او ادب المه، آرموده، فلان کبی میوه‌لر حقنده‌در . اوزوم حقنده دکل !

## ١١

بر اکولی عاشورا ضیافتنه دعوت ایدرلر. او قدر عاشورا یركه اوه کلنجه خسته‌لانیر، دوشکه یاتار. حکیم کتیریرلر. حکیم مقیٔ بر علاج ترتیب ایدر. علاج کلیر، حکیم علاجدن قاشیغه بر قاچ طامله قویوب خسته‌یه ویریر. خسته «معده‌م آلماز» دیر. حکیم «جانم، برقاشیق شیدن نه‌اولور؟» دینجه اکول ـ معده‌مده بر قاشیق شی آله‌جق یر قالسه‌یدی عاشورا یردم — دیمش .

## ١٢

آج کوزلو بر آدم یمکی بش پارماغیله یرمش. بر کون ضیافتده عادتی وجه‌ایله ینه بش پارماغیله یمکه باشلاینجه سفره‌ده یانی باشنده بولنانلردن بری «عیب دکلمی؟ نیچون بش پارماغکله ییورسك؟» دینجه — آلتی پارماغم اولمدیغی ایچون ـ دیمش .

اورته‌یه پیلاو قونلدقده صاحب خانه، مسافره دیرکه:

— پیلاو غایت لذیذ بر طعام ایکن سبب نه‌درکه الك صوکره کلیر؟

— بنده خانه‌ده الك اول کلیر، افندم.

— یا! اوندن صوکره؟

— اوندن صوکره لکن، ابریق!

## ٩

بر ضیافتده سفره‌یه قوقمش بالیق کتیرمشلر. ظرفادن بری طبغی قالدیروب دوداغنه، صوکره قولاغنه کوتورمش. «نه یاپیورسك؟» دیمشلر — بر هفته اول اقربادن بری دکیزه دوشمشدی. اونی صوردم «بز چیقدقدن صوکره اوللی، خبرمز یوق» دییورلر — دیمش.

## ١٠

بر سفره‌ده اوزوم ینیرکن دانه‌لری آووج آووج قوپاروب یمکه باشلایان بر آچ کوزلویه حضاردن بری دیرکه:

— عیب ایدیورسك، برادر!

— نه‌دن!

## ٦

هر کون، هر آقشام شونك بونك خانه‌سنده طعام ایتمکه معروف بر آدم وفات ایدر. خانه‌سندن جنازه‌سنك چیقدیغنی کورن قومشولرندن بری «ایشته بو کون ایلك دفعه اوله‌رق بر یره طعامه مدعو اولمقسزین خانه‌سندن چیقیور» دیمش.

## ٧

عادات مستکرهه‌دن اولدیغی اوزره، بر ضیافتده سفره‌یه بر بیوك کاسه بوزلو خوشاب قونولور. اما کاسه‌نك اطرافنه دیزیلن قاشیقلر خوشابه مخصوص معروف بوینوز، یاخود باغه قاشیقلردن اولمیوب عادی یمك قاشیغی اولدیغی حالده خانه صاحبنك اوکنده قونولان قاشیق عادتا «کفچه» کبی برشی اولدیغندن صاحب خانه قاشیغی طالدردقجه کاسه‌یی بوشالدرجه‌سنه آلیر، هر ایچدکجه‌ده «اوخ! اولدم!» دیر ایمش. مدعوینندن بر ظریف، طایانه‌میوب ـ شو الکزده‌کی قاشیغی احسان ایتسه‌کزده بر کره‌ده بنده‌کز اولسه‌م! — دیمش.

## ٨

بر فقیر آدم، کباردن برینك خانه‌سنده طعام ایدرمش.

٤

بر خسیس، بعض احبابنی یمکه دعوت ایتمش. لکن یمك او قدر مختصر ایمش‌که مدعوین سفره‌دن همان یاری آچ، یاری طوق قالقمشلر. کیدرلرکن صاحب خانه «یمك براز مختصرجه اولدی، اما هضمی قولای اولور» دینجه ایچلرندن بر ظریف
— واقعا بزجه هضمی قولای اولورسه‌ده سزجه کوچ اولور ظن ایدرم — دیمش.

٥

بر قاضی‌یی ضیافته دعوت ایدرلر. سفره‌یه کشکك قونور. قاضی افندی براز شکمپرور اولدیغندن کشککك اورته‌سنده‌کی تره یاغنی کندی اوکنه آلمق ایستیوب قاشیغی النه آلیر. حضاره «افندم! بز، هرهانکی مشکل دعوی اولورسه اولسون، عون حق ایله شویله... بچاق کبی کسوب آتارز» دیه قاشیغی صالدیرنجه تره یاغنك چوقوری حذاسندن کندینه طوغرو بر یول آچه‌رق یاغی کاملاً اوکنه آقیتیر. صاحب خانه، ظرفادن بر ذات اولمغله قاضینك شو ظریفانه حیله‌سنه مقابل اوده قاشیغی آله‌رق: — لکن، افندم، هر دعوی بر اولماز. بعض دعوالر اولور که [ قاشیغی صحنك ایچنده طولاشدیره‌رق ] بویله . . . عرب صاچی کبی قارمه قاریشیق اولور! — دیه یاغی هر طرفه طاغیتیر.

ایتمکله اوبور « تام یکرمی کوز» دیر . یمکه باشلارلر. هر صحن قالقدقجه افندی « بر ، ایکی ، اوچ ، درت » دیه صایار ایمش. نهایت، طاتلی، طوزلو ، اکشی، طاتلی یمکلرله اوبورك کوزلری طولار. مکر، افندی اك ایی بر طاتلی‌یی اك کری‌یه براقدرمش ایمش. یکرمنجی کوز طولدقدن صوکره سفره‌یه قونولور. مسافر، هرکسدن اول ال صونار. صاحب‌خانه «جانم، بونی نره‌یه قویه‌جقسك؟ کوزلرك هپسی طولدی!» دینجه — افندم! برده جان کوزی واردر ، بونی‌ده اورایه آته‌جغم. اویوشورلرسه نه اعلی، اویوشمازلرسه جان چیقوب کیتسون ! — دیمش .

# ٣

خسیس بر آدم، براوقه اوسقومرو بالیغی آلوب احبابندن برینی طعامه دعوت ایدر. کندیسی بالیغك ایسقاره‌سنی سودیکی حالده مسافرده قیزارتمه‌سنی سودیککندن آشجی‌یه بالیغك یاریسنی ایسغاره، یاریسنی‌ده قیزارتمه یاپمه‌سنی تنبیه ایتمش. دیرکن مسافر بردن بره شدتلی بر صانجی‌یه اوغرایوب وفات ایدر. صاحب خانه آشجی‌یی چاغیروب — آرتق قیزارتمه‌یه لزوم قالمدی. هپسنی ایسغاره یاپ! — دیمش .

# اون يدنجی فصل

اطعمه يه ، ضيافتلره ، اوبورلره ، طفيليلره ، لوقانطه‌لره ، آشجيلره دائر لطائف

١

کبار عربدن مزاحه مائل بر ذات ، تکليفسز بر مسافريله خرما يركن يكديكی خرمالرك چكيردكلرينی اصولجه مسافرك اوكنه قور . خرمالر ينيلوب بيترلدكدن صوكره مسافره «اما اوبور ايمشسك ها . هله شو اوككده‌كی چكيردكلره باق !» دينجه مسافر:

— افندم ، سز بندن دها اوبور ايمشسكزكه خرمالری چكيردكلريله برابر يمشسكز . باقكز ، اوككزده هيچ چكيردك يوق ! — ديه صاحب خانه‌نك لطيفه‌سنه مقابله ايتمش .

٢

بر افندی ، اوبورك برينی افطاره دعوت ايدر . افطار طاقمی قالدقدن صوكره صاحب خانه بوكا لطيفه اوله‌رق معده‌سنده قاچ كوز اولديغنی ، يعنی معده‌سنك قاچ حجره‌دن متشكل بولنديغنی صورار . بو سؤال يمكلرك كثرت وتنوعنه دلالت

اسکندر ، بوکا بر اعلی آت احسان ایله برابر خدمتنده ابقا ایدر .

## ٤١

عمرو بن لیث، عسکرینی معاینه ایدرکن بر عسکرك غایت ضعیف بر آته بینمش اولدیغنی کوروب «بو کیمدرکه علوفه‌سنی آلیر ده یالکز عورتنك صیرتنی سمیرتمکه صرف ایدر !» دیه اثر غضب کوستریر. عسکر، پادشاهك بوسوزینی ایشیدنجه ایلری کلوب — پادشاهم ! عورتمك صیرتنی کورسه‌ك آتمدن دها ضعیفدر ـ دینجه بو سوز پادشاهك خوشنه کیدوب ـ آل شونی‌ده هم عورتکك هم آتکك صیرتنی سمیرت — دیه بر چوق احسان ایدر.

## ٤٢

تحت محاصره‌ده بولنان بر قصبه اهالیسندن بری، بر طرفده یاتوب اویور ایکن کولله کلوب قفاسنی اوچورمش . اوزاقدن بو حالی کورن بر آدم ـ شمدی اویانوب‌ده باشنی یرنده بوله‌مینجه کیم بیلیر نه قدر شاشوب قاله‌جق! ـ دیمش .

سمت سمت آیاق، تفنك تعلیملری اجرا اولنوردی . عالی پاشا زاده رشید بك مرحومده بزم منسوب اولدیغمز طابورك بولوکلرندن برنده ملازم ایدی . بیلنلرك تصدیق ایده‌جکلری اوزره عالی پاشا ، عائله‌سی افرادی علی العموم غایت تربیه‌لی ، نازك ، «چلبی» ذاتلر ایدی. قاچ کره کوردك: رشیدبك طابور مجلسنده اوتورورکن یانه کلن معیتی افرادینه قیام ایدردی . بر صباح، آت میداننده بولوکنه آیاق تعلیمی ایتدیریوردی . ویردیکی « ایلری، مارش ! » قوماندادسی اوزرینه بولوك آدیم آتمغه باشلادیغی صیره‌ده افراددن بری آدیمنی یا کلش آتمشدی. رشید بك بونی کورنجه ــ اللرینی اوغشدوره‌رق ــ دیدیکه:

— نفر افندی حضرتلری ! لطفاً آیاغکزی تبدیل بیوررومیسکز ؟

٤٠

اسکندر ، برکون عسکرینی بالذات معاینه ایدرکن بر سواری کوروکه آتنك آیاغی طوپال . اسکندر ، درحال سوارینك طردینی امر ایدر. سواری بر قهقهه قوپارير . اسکندرك جانی صیقیلوب « به حریف! نه کولیورسك؟ » دینجه سواری دیرکه : ــ شونك ایچون کولیورم‌که بتون عسکرك آلتلرنده آلت فرار، بنم آلتمده ایسه آلت ثبات وقرار وارایکن کیمسه‌یه برشی دیمیوبده بنی طرد ایدیورسکز !

## ۳۷

عسکری امتحانده

ملازم — ایلری قاره‌قولده کیجه سیغاره ایچمك نه ایچون یاساقدر ؟

نفر — دشمن توتون قوقوسی آلمامق ایچون .

## ۳۸

کیخسرو ، عظیم بر اردو ایله اوروپا قطعه‌سنه کچه‌رك مشهور (ترومپیل) معبرینه طوغرو ایلریله‌دیکی صیره‌ده روما قوماندانی ( دیه‌کنس ) ه « امان افندم، ایشمز فنا ! دشمن فوق العاده عظیم بر قوتله ایلریلیور . مقاومت قابل اوله‌میه‌جقدر. کیخسروك عسکری اوقدر چوق‌که آتدقلری اوقلر کونشه حائل اولیور» دیرلر. دیوکنس اصلا متانتنی بوزمیه‌رق:

— نه اعلی ! کولکه‌ده محاربه ایدرز ! — دیمش.

## ۳۹

لچن روسیه محاربه‌سی اثناسنده استانبولده « موکب همایون» نامیله استانبول اهالیسندن براردو تشکیل ایدلمشدی. ملازملری، یوزباشیلری یا اصحاب رتبه‌دن، و یا معتبراندن یاپدیلر . صباحلری

— «برده جنراله» سوزینی علاوه ایدكز — دیمش .

## ٣٥

پادشاهك بری، برمحاربه اثناسنده دشمن اردوسندن برطاقم آدملر الده ایدوب وعد مكافاة ایله جاسوسلق ایتدرمش . بعد المصالحه پادشاه . طوربه‌لر ایچنه یالدیزلانمش باقیر سكه‌لر قویدوروب بونلره آلتون یرینه ویرمش. جاسوسلر صوكره آلتونلرك ساخته اولدیغنی آكلاملریله كلوب پادشاهه شكایت ایتمشلر. پادشاه دیمش‌كه :

— بكا كوستردیككز صداقت نصل ساخته ایسه آنك مكافاتی‌ده اویله ساخته اولمق لازم كلیر. كندی وطننه خیانت ایدن هیچ بر وقت دشمننه صادق اوله‌ماز .

## ٣٦

بر ضابط ، تعلیم اثناسنده بر نفره «نیچون كری قالوب‌ده صیره‌یی بوزیورسك؟ برابر آدیم آتسه‌كآ !» دینجه نفر — بن كری قالمیورم، آرقه‌داشلرم ایلری كیدیورلر — دیمش .

## ٣٢

بر جنرال، بر محاربه‌ده صیقیشوب معیتنده‌کی عسکری کافی کورمه‌مکله الده یاقین قطعات عسکریه‌دن بر ضبطیه بولوکنی عسکرینه الحاقه لزوم کوره‌رك بولوك ضابطنی جلب و بولوکیله محاربه‌یه داخل اولمه‌سنی امر ایدر. ضابط بولوکنه کیدوب ضبطیه‌لره ــ محاربه‌یه کیره‌جکسکز. هر نه قدر بو ایش وظیفه‌کزدن خارج ایسه‌ده نه چاره، قوماندانك امری بو مرکزده‌در. اهل وعیال صاحبی اولدیغکزی، آلتکزده‌کی حیوانلرکده کندی مالکز بولندیغنی خاطرکزدن چیقارمیکز ــ دیمش.

## ٣٣

بر آمیرال بارکیر ایله بر یردن کچرکن حیوانه:
ــ کوره‌یم سنی! بر آمیرالك طاتلی صوده بوغلمه‌سنه سبب اولمه! ــ دیمش.

## ٣٤

بر محاربه‌ده پك زیاده باشی صیقلمش اولان بر جنرال، باش قوماندانه «شو قدر عسکره لزوم واردر» دیه تلغرافنامه یازارکن یاننده بولنان بر ضابط:

— «برده جنراله» سوزینی علاوه ایدکز — دیمش .

## ٣٥

پادشاهك بری، برمحاربه اثناسنده دشمن اردوسندن برطاقم آدملر الده ایدوب وعد مکافات ایله جاسوسلق ایتدرمش . بعد المصالحه پادشاه . طوربه‌لر ایچنه یالدیزلانمش باقیر سکه‌لر قویدوروب بونلره آلتون یرینه ویرمش. جاسوسلر صوکره آلتونلرك ساخته اولدیغنی آکلاملریله کلوب پادشاهه شکایت ایتمشلر. پادشاه دیمش‌که :

— بکا کوستردیککز صداقت نصل ساخته ایسه آنك مکافاتی‌ده اویله ساخته اولمق لازم کلیر. کندی وطننه خیانت ایدن هیچ بر وقت دشمننه صادق اوله‌ماز .

## ٣٦

بر ضابط ، تعلیم اثناسنده بر نفره «نیچون کری قالوب‌ده صیره‌یی بوزیورسك؟ برابر آدیم آتسه‌کآ!» دینجه نفر — بن کری قالمیورم، آرقه‌داشلرم ایلری کیدیورلر — دیمش .

## ٣٢

بر جنرال، بر محاربه‌ده صیقیشوب معیتنده‌کی عسکری کافی کورمه‌مکله الك یاقین قطعات عسکریه‌دن بر ضبطیه بولوکنی عسکرینه الحاقه لزوم کوره‌رك بولوکك ضابطنی جلب و بولوکیله محاربه‌یه داخل اولمه‌سنی امر ایدر. ضابط بولوکنه کیدوب ضبطیه‌لره ـ محاربه‌یه کیره‌جکسکز. هر نه قدر بو ایش وظیفه‌کزدن خارج ایسه‌ده نه چاره، قوماندانك امری بو مرکزده‌در. اهل وعیال صاحبی اولدیغکزی، آلتکزده‌کی حیوانلرك‌ده کندی مالکز بولندیغنی خاطرکزدن چیقارمیکز ــ دیمش.

## ٣٣

بر آمیرال بارکیر ایله بر یردن کچرکن حیوانه:

— کوره‌یم سنی! بر آمیرالك طانلی صوده بوغلمه‌سنه سبب اولمه! — دیمش.

## ٣٤

بر محاربه‌ده پك زیاده باشی صیقلمش اولان بر جنرال، باش قوماندانه «شو قدر عسکره لزوم واردر» دیه تلغرافنامه یازارکن یاننده بولنان بر ضابط:

— ایکیسی‌ده .

## ۳۰

بر اردو مشیری، بر یره بر مفرزه سوقنه لزوم کورور. معیتنده بولنان ارکان حرب هیئتندن بر میرالای سببنی صورار. مشیر «سببنی مکتوم طوتمغه مأمورم. مع هذا کیمسه‌یه فاش ایتمیه‌جککزه سوز ویریرسه‌کز سویلیه‌بیلیرم» دیر. میرالای «ناموسلو بر ضابط آمرینك کندینه امنیت ایدوب تودیع ایتدیکی بر سری نصل سویلر؟» دینجه مشیر دیرکه: — ناموسلو بر ضابطك قبول ایتمدیکی بر شیئی ناموسلو بر مشیر قبول ایده‌بیلیرمی؟

## ۳۱

رجال حکومتدن بری، ناپولیون بوناپارتی بر محاربه‌ده تخطئه‌یه قالقیشه‌رق و خریطه اوزرنده پارماغنی کزدیره‌رك «ابتدا شوراسنی آلملیدکز. صوکره شورادن کچه‌رك بوراسنی فتح ایتملیدکز» دینجه بوناپارت — اوت. اورالری پارماقله آلینه‌بیلسه‌یدی اویله یاپاردم! — دیمش.

— (قيدسزلقله) طوغرو. فقط بز پروسياده بولنسه‌يدق نه سز يوزباشى اولوردكز، نه‌ده بن بويله بر كستاخلق ايده‌بيليردم.

## ۲۹

پروسيا قرالى برنجى فره‌دريق. خاصه عسكرى ايچنده يكى برنفر كورديكى زمان بو اوچ سؤالى ايراد ايتمكى عادت ايدنمش: قاچ ياشنده‌سك؟ قاچ سنه‌دن برى معيتمده‌سك؟ معاشك، تعيينك ويريليورمى؟ بر فرانسز دلى‌قانليسى — آرزوسيله — ذكر اولنان خاصه آلاينه كيرمش. آلمانجه بيلمزمش. ضابطى، قرالك سؤالريله ويرمه‌سى لازم كلن جوابلرى آلمانجه يازوب كنديسنه ازبرلتمش. قرال، نفره راست كلمش. سؤالرينى ايراده باشلامش. فقط نصلسه بو سفر سؤالرك صيره‌سنى دكشدرمكله بينلرنده شو تحف محاوره جريان ايتمش:

قرال — خدمتمه كيره‌لى قاچ سنه اولدى؟

نفر — يكرمى.

— عجايب! سن كندك انجق يكرمى ياشنده وارسك!.. سن طوغه‌لى قاچ سنه اولدى؟

— بر.

— ايكيمزدن برى چيلدرمش اولملى، اما هانكيسى!

## ٢٦

فرانسه‌ده بر نفر، ضابطنك یانـه کیدوب پدری وفات ایتدیکندن بحث ایله بر هفته اذن ایستر. ضابط، سرد بر طور ایله دیرکه — پکی، بو دفعه‌لق اذن ویریورم. فقط، دقت ایت، بو حال بر دها تکرر ایتمسون!

## ٢٧

عسکره یکی کیرن واوسنه محاربه‌یه سوق اولنان بر روس نفری، میدان محاربه‌ده قورقوسندن، یرده کوردیکی بر طاشـه سپرلنمك ایچون باشنی آشاغی اکدیکی صیره‌ده یاغمورلغنك باشلغی ایچندن بکلك اکمك قفاسنه دوشونجه کولله ظن ایدوب — ای واه، اورلدم! — دیه دوشوب بایلمش!

## ٢٨

اسویچره‌ده نفرات عسکریه‌دن بری، النده‌کی سیغاره‌یی یاقمق ایچون یوزباشی‌یه تقربله دیرکه:

— لطفاً آتشکزی ویریرمیسکز؟

— ضابط — (حدتله) اکر بز پروسیاده بولنمش اولسه ایدك، یوزباشیدن بویله بر طلبه جسارت ایده‌بیلیرمیدك؟

اولندقده ناپولیون ـ بز بورایه دشمن صایمغه کلمدك ! ـ دیمش .

## ۲٤

فرانسزلرده « غاسقونیالی » دینلدیمی، حماقت ، جبانت ، کذب و مبالغه آکلاشیلیر . بر غاسقونیالی ضابط محاربه‌یه کیرمکه حاضرلانیرکن نفری زرهنی کوکسنه طاقمغه صاوراندقده:

ـــ کوکسمه طاقمه، صیرتمه طاق؛ زیرا نیتم بو کون میدان محاربه‌دن قاچمقدر ! ـــ دیمش .

## ۲٥

فرانسه‌ده اجرا اولنان عسکری مانوره‌لر اثناسنده بر کون ایکی نفر یوروله‌رق بولوکلرندن صاووشورلر. تعلیمکاهك قربنده بر آغاج آلتنه اوزانوب یاتارلر. بولوکك ضابطی بونلری کوزنجه یانلرینه کلوب « بوراده نه یاپیورسکز ؟ » دیه تکدیر ایتدکده بری :

ـــ افندم ، آرقه‌داشلرمزك هپسی محاربه‌ده جنك ایدنلرك تقلیدینی یاپیورلر. بزده بوراده تلف اولانلرك تقلیدینی یاپیورز ! ـــ دیمش .

صیره‌ده مجروحینه «قهرمانلرم! کوستردیککز جانسپارانه خدمتلرکز هیچ بر وقت اونودلمیه‌جقدر؛ زیرا آنجق سزك فداکارلغکز سایه‌سنده درکه بوکون فرانسه‌نك بر آیاغی چینده بولنیور» دیمه‌سیله بر آیاغنی کولله‌یه قاپدرمش اولان بر نفر ـ امان، ناظر افندی! او آیاق بنمدر! — دیمش.

## ٢٢

انکلیز عسکرینك عشرته اولان انهماکی معلومدر. بر انکلیز نفری سرخوش اولدیغی حالده صوقاقده کیدرکن بر بیلدیکنه راست کلیر. دوستی بوکا دیرکه:

— او!.. جق! [ژاق] بویله، کوس کوتوك نره‌یه کیدیورسك؟

— قوغوشه.

— ضابطك سنی بو حالده کورورسه نه دیر؛

— ضابطمی؟ او، شمدی‌یه قدر چوقدن صیزمشدر بیله!

## ٢٣

بیوك ناپولیون، جنرال رتبه‌سی و اردو قوماندانلغی ایله ایتالیاده بولندیغی صیره‌ده برمجلس حربده دشمنك کثرتندن بحث

نصل بیلمم ؟ نم بو رتبه‌یه قرق سنه‌لك خدمتله، سزکده قرق بیك فرانقله نائل اولمقلغمز دکلمی؟ — دیمش .

## ۱۹

محاربه‌یی غائب ایدن بر قوماندانه محاربه‌یی نصل غائب ایتدیکنی صورمشلر. ـ قازانیرم امیدیله غائب ایتدم — دیمش .

## ۲۰

بر محاربه‌ده ضابطك بری، جنازه‌لرك نقل و دفننه مأمور اولور. مقتوله، مجروحه باقمیه‌رق میدانده کیمی کوررسه آرابه‌یه قویدورورمش. نفرك بری یاننه صوقوله‌رق «افندم! بن بونلرك بر چوغنده اثر حیات حس ایدیورم. بر کره یوقلانلسه» دیجه ضابط— سن اونلره قولاق آصمه! هیچ بری «اولدم» دیمز — دیمش .

## ۲۱

فرانسه حربیه ناظری (تونکن) دن فرانسه‌یه نقل ایدیلن مجروحین عسکریه‌نك بولندیغی خسته‌خانه‌یی زیارت ایتدیکی

خراسانی‌یی روحك خدمتنه میل ایتدیریر. بعده هر ایکیسی‌ده قالقوب عسکرك آردندن اردوکاهه کیررلر . وقتاکه ابودلامه روحك حضورینه کلیر، روح :

— یا ابادلامه ! میداندن قاچوب نره‌یه کیتدك ؟ - دیر.

— ابودلامه — افندم ! امر بیورمشدکزکه « یا اول، یا اولدر!» اونی اولدوره‌مدیکم کبی کندم اولمکه‌ده نفسم راضی اولمدی. خائباً دونمکدن ایسه حریفی سزه دوندرمکی قوردم . اعمال لطائف الحیل ایده‌رك نهایت بوله یاتیردم. طرف‌عالیکزدن شو وبو کبی نیجه وعدلرله قاندیروب بورایه کتیردم — دیر .

روح ، ابودلامه‌نك بوحرکتنی تقدیر و خراسانی‌یی کندیسنك وعد ایتدیکندن زیاده انعام ایله تسریر ایلر.

## ١٨

اوروپاده رشوت قاپوسی ، بر نفری یکدن منتهای مراتب عسکریه اولان مشیرلکه چیقاره‌جق قدر، آچیق اولدیغی زمانلرده بو طریق ایله مشیرلکه نائل اولان بر آدم، معیتنده‌کی اختیار بر فریق ایله بر خصوصدن طولایی بینلرنده مباینت افکار ظهور ایدر. مشیر، رتبه‌سنك دها بیوك اولدیغنی ایماءً « بیلمزمیسنك‌که بینمزده بر فرق واردر » دینجه فریق «بیلیرم؛

ایلدم . دشمنلکك دوستلغه مبدل اولدی . بونك ایچون سکا خیرلی بر ایش تکلیف ایتمکه کلدم .

— پکی، سویله باقهلم ، نه دیمك ایسترسك؟

— بن اویله آکلارم‌که صباحدن بری اوغراشه اوغراشه یورلمشك ، قرنك‌ده آجیقمشدر .

— صورارمیسك، آ برادر؟

— عراق وخراساندن سکا بکا نه فائده وارکه نفسمزك تلفنه سعی ایدیورز؟ ایشته، مطهره‌م شراب ایله طولو ، هکبه‌م طاووق کبابی، تازه چورهك کبی شیلرله مملو. اشتهاسی اولانلره کوره خزینه‌لر دکر! کل‌سنکه اتفاق ایدوب بومعرکهٔ مهلکه‌دن طرافته چیقه‌لم وبر صو کنارینه اوتوروب عالم ایده‌لم .

حریف راضی اولور. بونك اوزرینه ابودلامه فرارصورتی کوستروب حیوانی سورر. خراسانی‌ده بونك پیشنه دوشر ، تمام، کوزدن غائب اولنجه بر محله اینرلر . نواله‌یی اورته‌یه کتیروب بر کوزلجه یرلر، ایچرلر. ابودلامه دیرکه :

— برادر! روحی بیلیرمیسك؟ آل مهلبدن. سخی، کریم، قدرشناس بر ذاتدر. اکر سن بو شجاعتکله اونك یانته کیده‌جك اولسه‌ك درحال سکا برخاعت، آلتکه دونانمش اعلی برآت، مرصع بر قیلیج ویرر و دها خاطر وخیالکه کلمدك نیجه الطافنه مظهر ایتدکدن ماعدا بر نازنین جاریه‌ده احسان ایدر . بن بونلرك هپسنه متکفلم. الحاصل ، بو وبونك کبی سوزلرله

میدانه کیر، یا حریفی اسیر ایت، یاخود سن‌ده یولداشلرکه ملحق اول!» دیر. ابودلامه کورورکه قورتولش یوق ، دیرکه: «ای امیر! بو کون عمرمك صوك کونیدر. باری آخرته آچ کیتمه‌یم. امر ایدکزده بکا بر آز ییه‌جك ویرسونلر» . روحنك امری اوزرینه بوکا برقیزارمش طاووق ویریرلر. کیزلیجه مطهره‌سنی شراب ایله طولدردقدن صوکره حیوانینه بینوب میدانه آتیلیر. فن سلحشوریده اییجه ماهر اولمغله خیلی دلاورلك کوستریر. حیوانلرك آیاقلرندن قالقان توزدن اورته‌لق کورنمز بر حاله کلدکده ابودلامه قیلیجنی قیننه قویوب حریفه یاقلاشیر، دیرکه:

— برادر! سکا سویلیه‌جك مهم بر سوزم وار.

خراسانی — سویله، کوره‌لم.

— نی بیلیرمیسك ؟

— یوق، بیلمم.

— معلومك اولسونکه بکا ابودلامه دیرلر.

— اوت، ایشیدیرم. ظریف بر آدم ایمشسك. لکن نصل اولدی‌ده بنم قارشیمه چیقدك ؟ سندن اول چیقانلرك حاللرینی کورمدکمی ؟

— کوردم ؛ لکن بنم بورایه کلمکدن مقصدم سنکله اورشمق دکلدر.

— یا، نه‌در ؟

— شجاعت وشهامتکی کوردم‌ده بی اختیار سکا محبت پیدا

عسكر كزدن بری بزمله یوز یوزه کلمش، مقابله ایتمش دکلدر. اکر ایسترسه‌کز آرقه‌لرندن کوره‌یم، هانکیسی زیاده قاچمشدر سزه خبر ویره‌یم — دیمش.

## ۱۷

ابودلامه، بصره والیسی روح بن حاتم مهلبی معیتنده ایکن خراسانیلرله ظهور ایدن بر محاربه‌یه کیدر. ایکی عسکر مقابل اولوب جنکه باشلاندقده، اوزمانلرده‌کی اصول حرب اقتضاسنجه دشمن طرفندن بر مرد جنك آزما میدانه کیروب روح عسکرندن مبارز ایستر. هر کیم قارشیسنه چیقدیسه جمله‌سنی اولدورور. روح، ابودلامه‌یه «هایدی، نوبت سکا کلدی، چیق باقه‌لم!» دیه امر ایدر. ابودلامه‌نك عقلی باشندن کیدوب «امان افندم! لطف ایدك، بنی بویله بر اژدرك قارشیسنه چیقمه‌دن عفو بیورك!» دیر. روح حدتلنه‌رك «الله حقیچون سن بو حریفه قارشی چیقمدقجه الدن خلاص اوله‌مازسك. چونکه مرد میدان دکلسك، نیچون خزینهٔ دولتدن بوقدر علوفه آلیرسك!» دیر. ابودلامه «یا امیر! اکر میدانه کیررسه‌م مطلقا بنده اولکیلر کبی هلاك اوله‌م مقرردر. بن ایسه علوفه‌یی هلاك اولمق ایچون آلمیورم» دینجه روح بر آتشپارهٔ غضب کسیله‌رك «خلط ایتمه! مسخره‌لغك صیره‌سی دکل! چابوق،

بر طريق ايله المدن قورتوله مازسك !

— افنديمز! سوزمه اعتماد بيوركز. بن شمدي‌يه قدر اون طقوز محاربه‌ده بولندم. عسكر اون طقوزنده‌ده مغلوب ومنهزم اولدی. اكر بو عسكرده منهزم اولسونده يكرمنجی اولسون ديرسه‌كز امر سزك، كيده‌يم.

خليفه، كولوب حربه كوندرمكدن صرف نظر ايدر.

## ١٥

بر آدم، كوكللو اوله‌رق محاربه‌ده بولنمش. هركس اولدرديكی دشمنك باشنی غارغيسنه طاقوب كتيرديكی صيرده بوده بر اياق طاقمش، كتيرمش. «بو آياغك صاحبنی سنمی اولدردك؟» ديمشلر. «اوت، بن اولدردم» ديمش. «يا، نيچون باشنی كتيرمدك؟» ديمشلر. — بن يتيشنجه‌يه قدر باشنی كسوب كوتورمشلر — ديمش.

## ١٦

حجاج ظالم، خوارجدن برينی طوتوب منصور خليفه‌يه كوندرير. خليفه «عسكرمدن سزكله دليرانه جنك ايدنلر كيملردر، بكا كوستيرميسك؟» دينجه عرب — يا امير!

شمدی‌یه قدر هیچ برکیمسه ایله حربی ایجاب ایده‌جك درجه‌ده آره‌مزده عداوت وقوع بولمدی — دیمش.

## ١٤

منصور خلیفه زماننده، بر طرفه عسکر کوندرلمك لازم کلیر. منصور، ندیم خاصی ابودلامه‌نك‌ده عسکرله برلکده کیتمه‌سنی امر ایدر. ابودلامه کیفیتدن خبردار اولنجه حضور منصوره کیروب دیرکه:

— افندم! بنی‌ده عسکرله برابر کیتسون دیه اراده بیورمشسکز، اویله‌می؟

— اوت.

— امان، پادشاهم! بنی عسکرله برابر کوندرمیکز!

— نه‌دن؟

— یا بن بر اوغورسز آدمم. قورقارم‌که شئامتم عسکرك موجب انهزامی اولور.

— بزم میمنتمز سنك شئامتکه غالبدر. عذری، بهانه‌یی براقده حاضر اول!

— یا امیر المؤمنین! بنم شئامتمله سزك میمنتکزی بویله بیکلرجه عسکر اوزرنده تجربه بیورمه‌کز معقول و مناسب دکلدر صانیرم.

— یوق، بهمه‌حال سنك بو سفره کیتمه‌ك لازمدر. اصلا

آرتق كولمكدن كيمده حال قالدى !..

## ١١

يكيچرى اوسته‌لرندن برى. بر كيجه ايام رسميه‌يه مخصوص قالافاتى كييه‌رك ياتاغنه كيرمش. آرقه‌داشلرندن برى سببنى صورمش. — اوچ كيجه‌در رؤيامده يكيچرى آغاسنى كوريورم. كيجه‌لك قاووغيله حضورنده بولنمق عيب اوليور — ديمش.

## ١٢

عجمى بر نفر، ايلك دفعه اوله‌رق كيجـه نوبت بكله‌مكه چيقمش. آلديغى تعليمات اوزرينـه بولنديغى موقعدن كلوب كچنلره «كيمدر او؟» ديه صورمغه باشلامش. بر قاچ كيشى‌يه صوروب‌ده هپسندن «يابانجى دكل!» جوابنى آلنجه «مادام كه بوراده هيچ يابانجى يوقمش، نافله نه‌يه بكله‌يهيم!» ديه تفنكنى اوموزلاديغى كبى قوغوشنه كيتمش.

## ١٣

بر قورقاغه «هيچ محاربه‌ده بولندكمى؟» ديمشلر. — والله،

كلمشسك‌ده حالا محاربه‌دن قاچيورسك!» ديه تعييب ايتديكنده:
— محاربه‌دن قاچديغم ايچون بو ياشه كلدم يا! — ديمش.

٩

ينه بويله بر آدمه «نيچون محاربه‌يه كيتميورسك. دشمندن قاچمق عيب دكلمی؟» ديمشلر. «بزمله حرب ايدنلر آره‌سنده بن هيچ كيمسه‌يی طانيمم. اونلرده بنی طانيمازلر. او حالده نه‌دن بری بريمزه دشمن اوله‌لم» ديمش.

١٠

وانده بولنديغمز تاريخده، رديفلر طوپلانه‌جقمش ديه بر حوادث چيقمشدی. بركون اداره‌ده بوكا دائر قونوشوليوردی. اوطه‌جی‌ده يانمزده، بزی ديكله‌مكده ايدی.

— حسن آغا! حاضرلان باقه‌لم سفره! ديدم.

— افندم، بن لاتيف [رديف] دكلم. ديدی.

— يا نه‌سك؟ ديدم.

— زلف ثانی‌يم. ديدی.

بو «زلف ثانی»‌يی آ كلادكزمی بيلمم؟ افندم، «صنف ثانی» اوله‌جق!

دیمش. «دیزلرك نه‌دن تتریور؟» دیمشلر. «چیزمه‌دن» دیمش.

## ٧٠

بر اردوکاهده نوبت بکله‌ین ایکی یکیچریدن برینك یاتوب اویقویه واردیغنی رفیقی کورمکله دورته‌رك دیمش که:

— نه یاتیورسك؟

— یاتمیورم، اوزون اوتوریورم.

— یا، سسك چیقمیور؟

— اطرافی دیکلیورم.

— کوزلرکی نه‌یه قاپادك؟

— اسکیمسون دیه.

— یا، خورلیوردك؟

— اویقویی قورقوتیوردم!

## ٨

بر محاربه اثناسنده احتیاط صنفندن یاشلیجه بر آدم. موقع حربدن اوزاق بر یرده حیوانی بر آغاجه باغلامش. سلاحنی‌ده آغاجه آصمش. اوزانمش یاتارمش. اورادن کچنلردن بری بونی کورمش، حالندن قاچغین اولدیغنی آکلامغله «باق، بو یاشـه

## ٤

بر سپاهینك آتی چالمشلر. آرقەداشلرندن کیمی « صوچ سنك .محافظەسنه دقت ایتمەمشسك»، کیمی «قباحت سایسکدر. آخوری آچیق براقمشدر» دیەقصوری سپاهی ایلەسایسنه بولمشلر. سپاهی دیکلەمش ، دیکلەمش ده دیمش که :

— سبحان الله! هپ صوچ بزمده آتی چالان خرسزك هیچ صوچی یوقمی ؟

## ٥

سپاهینك بری ، حربه کیدرکن « ها ، دشمن شمدی کورونەجك. ها، محاربه باشلیەجق» دیه یورکی اوینار، تیریل تیریل تیترر ایمش . یولده حیوانی بر انسان نعشی کوروب اورکمەسیله سپاهی قیزوب — سن اولوسندن، بن دیریسندن قورقه قورقه باقەلم حالمز نیجولەجق ! — دیمش .

## ٦

یاشنی، باشنی آلمش اولدیغی حالده حالا بابا ییکیتلك طاسلایان بر سپاهی‌یه « صاچك نەدن آغارمش ؟ » دیمشلر. « نزلەدن » دیمش. « نیچون بلك ایکی قات اولمش؟» دیمشلر. « کزمەدن »

حضرتلری بعد الظهر مقتوللری سیر ایچون میدان حربی کزدیکی صیره‌ده دشمن عسکرینك هپ کنج اولدیغنی کورنجه امرادن عزب بکه «عزب! غریب دکلمی: بو قدر اولولر ایچنده هیچ بر آق صاقاللی کوره‌مدم! هپسی کنج، هپسی تازه!» دینجه عزب بك دیمش‌که: — پادشاهم! اکر ایچلرنده بر آق صاقاللی اولسه‌یدی باشلرینه بو فلاکت کلیرمیدی؟

٣

اسکی روسیه محاربه‌لرندن برنده، بر باشی بوزوق آتلیسی قازاقلرك هجومندن قاچوب کیدرکن آتنك قوسقونی قوپمغله آت سکیرتدکجه قوسقونك قوپان پارچه‌سی پات، پات آرقه‌سنه اورور ایمش. حریف بونی، بر قازاق آتلیسنك کندیسنی قووالیه‌رق قارغیسیله اورمقده اولدیغنه حمل ایتدیکندن دونوب باقمغه بیله جسارت ایده‌میه‌رك هم آتی سورر. همده «امان قازاق اغا!» دیه هایقیریرمش. یولجینك بری کوروب:
— آرقه‌داش! قورقمه! آرقه‌که اوران قازاق دکل قوسقوندر
— دیه سسله‌نجه حریف بو سفرده:
— امان قوسقون آغا! دیمکه باشلامش.

## اون آلتنجی فصل

### عسکرلکه حربه دائر لطائف

### ١

چلبی سلطان محمد حضرتلرینك ، برادری موسی چلبی‌یی استیصال ایچون ادرنه‌یه کیتمه‌سنی فرصت عد ایدن قارامان اوغلی کلوب بروسه‌یی محاصره ایتمشدی . بو صیره‌ده موسی چلبی شهید اولمغله جنازه‌سی ادرنه‌دن بروسه‌یه کتیریلیوردی . قارامان اوغلی کیفیتدن خبردار اولنجه بونی بر صنیعه‌یه حمل ایده‌رك همان عسکرینی چکوب قاچمغه باشلار . قارامان اوغلنك « خرمن طانه‌سی » دیرلر ایری ، شیشمان بر ندیمی وارمش . زواللی آدمك قوشمغـه دکل، یورومکه بیله وجودی متحمل اولمدیغندن بش اون آدیم کیتدکدن صوکره تاب وتوانی کسیله‌رك، جان آجیسیله، افندیسنه : — به هی خانه خراب ! عثمان اوغلنك اولوسندن بویله قاچیورسك، یا دیریسنی کورسه‌ك نه خلط ایده‌جکسك! — دیمش .

### ٢

٨٤٠ سنه‌سنده‌کی وارنه جنکنده ، سلطان مراد ثانی

کندیمی قانادم یوق ایکن اوچار وصوصز بر یرده یوزر کوردم»
دیمش . ابن سیرین :
— سن مالیخولیایه مبتلی اولمشسك ! دیمش .

## ٢٣

حریفك بری، بر رؤیا کورمش . معبره کیدوب « بر رؤیا
کوردم ، تعبیر ایت » دیمش. معبر « سویله باقهلم ، نه کوردك؟»
دیمش . حریف « افندم ، الله خیرلر ویره ، بو کیجه رؤیامده
قلعه قپوسندن طیشاری چیقمشم . برده باقدم که اوجی بوجاغی
یوق بر یشیللك : چاییرمی دیسهم ، چمنمی دیسهم ، باغمی دیسهم،
باغچهمی دیسهم ! اونی کچدم ، کوردم که بر صو : کولمی دیسهم،
چایمی دیسهم ، ایرماقمی دیسهم ، دکیزمی دیسهم ! اونیده
کچدم ؛ کوردم که بر آغاج : چنار آغاجیمی دیسهم ، سرومی
دیسهم، قاواقمی دیسهم ، جوزمی یوقسه کستانهمی دیسهم! ایشته
کوردیکم رؤیا بودر » دینجه معبر ظریف : — اللهسنك بلاکی
ویرهجك . اما بوکونمی دیسهم . یارینمی دیسهم ، اوبرکونمی
دیسهم ! — دیمش .

ایدیله‌جکی صیره‌ده منجم باشی «افندم! قمر، عقرب برجنده‌در؛ قوسه داخل اولمینجه‌سفر مناسب دکلدر.» دینجه پادشاهك جانی صیقیلوب ناچار تأخیرینی امر ایلر. او صیره‌ده ملکك خدمهٔ خاصه‌سندن - کمان قاشلی، اوق کیرپیکلی - بر تیر انداز، بوینه اوقنی یاینی آصوب حضوره کیرمش. منجم باشی‌ بونی کورنجه — پادشاهم! ایشته شمدی قمر، قوسه انتقال ایتدی. بو حالده سفر مبارکدر، بیورك! - دیمش.

# ٢١

بر آدم رؤیاسنده یومورطه یركن كورمش. ایرته‌سی كونی معبره كیدوب تعبیر ایتدرمش. معبر «یومورطه‌نك آقی كوموشه، صاریسی آلتونه دلالت ایدر. بوكونلرده الكه بر چوق پاره كچه‌جك» دیمش. فی‌الحقیقه او كونلرده النه بر خیلی پاره كچمش. معبره كوتوروب كوموش آقچه اوله‌رق بش اون غروش ویرمش. معبر دیمش كه:

— ویردیكك پاره یومورطه‌نك آقی ایچوندر. صاریسی ایچون یوقمی؟

# ٢٢

بر آدم معبر ابن سیرینه كیدوب «بن بو كیجه رؤیامده

## ١٨

بر منجم. اینریده ظهور ایده‌جك بر قویروقلوییلدیزك حساباتیله اوغراشیرکن اوشاغی کله‌رك یمکی نه زمان یه‌جکنی صورمش. منجم طالمش اولدیغی حساب عمیقدن باشنی قالدرمقسزین:

— اوت، نه زمان، نه زمان.. آزاجق طور! (بر قاچ رقم دها یازدقدن صوکره) کله‌جك ایلولك یکرمی یدنجی صالی کونی صباحلین ساعت ایکی‌یی التی دقیقه اوچ ثانیه کچه‌رك ...— دیمش.

## ١٩

فرانسه قراللرندن دردنجی هانرینك اطباسندن (لابروس) نجوم ایله اشتغال ایدردی. برکون، بر مصیبت وقوعه کله‌جکنی وقرالك احتراز اوزره بولنمه‌سنی پك کنج بولنان دوقدو (واندوم) ه سویله‌مش. اوده قراله عرض ایتمش. قرال دیمش که — لابروس. منجملکله اوغراشه‌جق قدر اختیار بر دلیدر. سن‌ده اکا اینانه‌جق قدر کنج بر دلیسك!

## ٢٠

پادشاهك بری، بر محله سفر ایتمك مراد ایدر. تمام حرکت

## ١٦

اسبق منجم باشی عثمان افندی مرحوم . فلان کیجه بر یانغینك ظهور ایدوب استانبولی باشدن باشه یاقه‌جغنی استخراج ایدر . او کیجه‌نك حلولنده آتشك نه طرفدن ظهور ایده‌جکنی کوره‌بیلمك ایچون آره‌صیره خانه‌سنك اوست قاتنه چیقار ، طولاشیر . بر دفعه‌سنده النده‌کی شمعدان پنجره پرده‌لردن برینه طوقنمغله پرده‌ بردن بره طوتوشور ، اطرافه سرایت ایدر . دیوارده بر استانبولك رسمنی حاوی بر لوحه آصیلی ایمش . عثمان افندی لوحه‌نك آتش آلدیغنی کورنجه استخراجنك نه اوزرینه اولدیغنی آکلایه‌رق ـ های الله ایلك ویرسون ! مکر ، یانه‌جق استانبول بزم دیوارده‌کی استانبول ایمش ! ـ دیمش .

## ١٧

منجمك برینی آصمغه کوتورولرمش . بیلدکلرندن بری راست کلوب « یاهو ! سن فن نجومده ابومعشر زمان کچینیردك . هیچ دفتر طالعکده بو نحوستی کورمدکمیدی ؟ » دینجه منجم ـ اوت ، نه‌زمان طالعمی یوقلاسه‌م کندیمی یوکسلمش ، کوکاره چیقمش کوروردم ، اما بو ارتفاعك نهایت دار آغاجی اوله‌جغنی نه بیلیردم ! ـــ دیمش .

## ١٤

پاپا سکزنجی ( اوربن ) رمل ونجومده ید طولی صاحبی اولمق ادعاسنده بولنور. هرسنه برده تقویم چیقاریرمش. بر کیجه، شدتلی بر فورطنه، متاقباً یاغمور ظهور ایتمش. اما، اوطه‌سی قاپالی اولدیغندن فورطنه‌نك کورلتیسنی ایشیده‌مه‌مش. بر آره‌لق، خدمتکارلرندن برینه «هوا نصلدر؟» دیه صورمش. خدمتکار، مخصوص «پك ایی!» جوابنی ویرنجه پاپا، مغرورانه ــ بن‌ده تقویمده اویله کوسترمشدم ــ دیمش.

## ١٥

قوجه راغب پاشا نچون یا کندیسی یاخود بر منجم طرفندن استخراج اولنورکه فلان وقتده آیاغنه ایپ طاقه‌رق خانه‌سنك اوکنده سوروکلیه‌جکلر. پاشا، بو فالده تمامیله اعتقادایدر. وقتاکه معین اولان زمن حلول ایدر، کمال خوف وخلجان ایله ظهوراتـه نکران ایکن ناکاه صوقاقده برطاقم سسلر ایشیدیر. اوتوردیغی اوطه‌نك پنجره‌سندن بقار، کورورکه بر سوروکلدن بکلری بر قارغه‌نك آیاغنه ایپ طاقمشلر. سوروپورلر. مکر قارغه‌نك عربجه‌سی اولان ( غراب ) لفظیله ( راغب ) اسمنك مشابهتی استخراجده بویله برخطایه سبب اولمش!

دیمش . فالجی کوکده اویله برچ اولدیغنی سویله‌ینجه احمق :

— بر قاچ ییـل اول برفالجی‌یه ییلدیزمه باقدرمشـدم‌ده « ییلدیزك اوغلاقدر » دیمشدی . اوزماندن بری بیومش، تکه اولمشدر . بن‌ده آنك ایچون بویله دیدم ــ دیمش ،

## ١٢

بر آدم فاله باقدرمق ایچـون بر رماله کیدر . رمال آدینی صوردقدن صـوکره « والده‌کك آدی نه‌در » دیر . حریف « زینب ، بابامککی حسن » دینجه رمال ــ باباکك کیم اولدیغنی نه سن بیله‌جکسك ، نه بن ــ دیمش .

## ١٣

معیشتجه اضطرابه اوغرامش بربیچاره ، برکون احباسندن بررماله مراجعتله طالعنی یوقلاتمش. رمال تمام یدی سنه صیقنتی چکوب صوکره راحت ایده‌جکنی خبرویرمکله حریف « عجبا، آندن صوکره زنکین اوله‌جقمی‌یم؟ » دیدکده رمال ــ نه‌کزرا زوکوردلکه آلیشه‌جقسك ــ دیمش .

— قیزك بدننه کیرن عفریتی ، بحول‌الله ، چیقارمق قولایدر . لکن هر نره‌سندن چیقارسه آرتق اورادن خیر قالماز . مثلا کوزلرندن چیقارسه‌م کوزلرینك نوری کیدر . بورنندن چیقارسه‌م قوهٔ شامه‌سنه ضرر کلیر . قولاقلرندن چیقاره‌جق اولسه‌م صاغیر اولور . آغزندن چیقاره‌جق اولسه‌م دیلسز اولور . آرتق سز برقرار ویرکرده نره‌دن مناسب ایسه اورادن چیقاره‌یم .

قیزك آناسی باباسی ، قوجه‌سی ، اقرباسی بر چوق مذاکره ومشاوره‌لردن صوکره قسم اسفلندن چیقارلمه‌سی مناسب اوله‌جغنه قرار ویریرلر . افسونجی « اویله اما ، قیزلغی کیدر » دیر . « یوزینه کوزینه وسائر اعضاسندن برینه ضرر کلوب‌ده مدةالعمر قصورلو قالمقدن ایسه قیزلغنك کیتمه‌سی کبی بر آنده واقع وزائل اوله‌جق ضرره راضی‌یز » دیرلر .

افسونجی . قیزك باشنه پشتمال اورتمك ، توتسو یاقمق ، طاسه باقمق ، کوکسندن سسلر چیقارمق کبی بر چوق کوز باغیجیلقلردن صوکره نهایت ( عفریت ) ی چیقارمغه . قیزی‌ده بر بیوك رذالتدن قورتارمغه موفق اولور .

١١

حمقادن بری برفالجی‌یه کیدوب طالعنی یوقلاتمق ایسته‌مش . فالجی بونك هانکی برجده طوغدیغنی صورمش . «تکه کجیسی»

« طمع ایتدم اتنه ، نسخه یازدم ایتنه
تازی ایچسون ایچمسون، قویروغی صاحبنك... تنه»

## ١٠

وقتیله برافسونجی ، یعنی جن وپری دعوت ایدن وبونلرك شرلرینه اوغرایانلره نفس ایدوب نسخه ویرن برآدم بر قیزی اغفال ایدر . صوكره قیزك قسمنی چیقار ، سوز كسیلیر ، نكاح اولور . قیز تلاش و اضطرابه دوشهرك افسونجی‌یه مراجعت وحكایهٔ حال ایله بوكا بر حیله تدارك ایتمه‌سنی رجا ایدر . « قورقمه ، یارین كندیكی خسته‌لغه اور . آبوق صابوق سویله ، كوزیكه جنلر ، پریلر كوزندیكنی ادعا ایت . آنانك بابانك البته برافسونجی‌یه باقدرمغه لزوم كورورلر . بالطبع بنی چاغیریرلر . اوزمان بن كلیر ، سنی قورتاره‌جق بر تدبیر بولورم » دیر . قیزكیدر . ایرته‌سی كونی افسونجینك تعلیمی اوزره خسته‌لانیر. افسونجی‌یی بولوب كتیریرلر . افسونجی قیزی معاینه وبرمدت مراقبه ایتدكدن صوكره « قیزكزه بر عفریت مسلط اولمش . دكمه‌حال ایله كیتمز ، حضرت سلیمانك دعوتندن باشقه شی كار ایتمز . قیزی كیمه ویریور ایسه‌كز آنكده بوراده حاضر اولمه‌سی اقتضا ایدر » دیر . فی‌الحال زوجنه وسائر اقرباسنه خبر ویریرلر . جمله‌سی كلوب حاضر اولنجه افسونجی عمومه خطاباً دیركه :

قاندیرر . برخیلی دنیالق پیدا ایتدکدن صوکره بونلری باشنه طوپلایه‌رق طاغك قرشیسنه کچر. برقچ کره « تعال. یا (جبل)! تعال یا ( جبل )! » دیر. هیچ طاغ یوروزمی ؟ یالکز سسنك عکسی ایشیدیلیر . کویلولر « هانیا ، یورومیوریا؟ » دینجه:

— ایشتمیورمیسکز ؟ « تعال یا ( جمل ) ! » دییور . طاغ یورومزسه ابدال یورور . هایدی بز واره‌لم ! ــ دیه آلیر یورو ییویریر !

۹

سلطان بیزید ثانی حضرتلری، شهزاده‌لکی و آماسیه‌ده والی بولندیغی اثناده آوه آشیری مراقی وارمش. معلم برتازیسی اولوب هرنه‌زمان آوه چیقسه تازیسی. معیتنده بولنان سپاهیلرك تازیلرینی کچرمش . برکون سپاهیلردن آو مراقلیسی بر آدم . تازیسنك شهزاده‌نك تازیسنی کچمه‌سی ایچون اوفوروکجینك برینه مراجعت وبرآز آواتی هدیه ایله بر نسخه یزمه‌سنی رجا ایدر. اوفوروکجی بر ورقپارده‌یه ایکی سطر یزی یازوب « آوه چیقدیغك وقت بونی تازینك بوینه آص » دیه ویریر . برقچ کون صوکره آوه چیقلدقده سپاهی تازینك بوینه‌نسخه‌یی طاقوب صالیویریر. تازی هپسنی کچوب آوی آلیر . شهزاده تعجب ایده‌رك صاحبنی سؤال وتازی‌یی جلب ایتدکده بوینده بر نسخه طاقیلی اولدیغنی وآچوب اوقودیغنده شو لطیفه‌نك یزلدیغنی کورور :

— هر دعوایه برهان لازم . پیغمبرلردن هر برینك بر معجزه‌سی واردر. حضرت ابراهیمك‌ده معجزه‌سی واردی : کندیسنی آتشه آتدیلر . بردوسلام اولدی. بزده بر آتش یاقوب سنی آته‌لم . اکر آتشدن خلاص اولورسه‌ك ایمان ایده‌لم .

حریف — بودیدیککز کوجدر . بر آز دها قولای بر معجزه ایسته‌یکز

— پکی ، حضرت موسانك معجزه سنی کوستر ، عصایی اژدرها ایت .

— بوده کوج . بر آز دها قولای اولسون .

— اویله ایسه حضرت عیسانك معجزه‌سنی اظهار ایت ؛ اولوبی دیرلت باقه‌لم.

— پکی ؛ (قاضی یحیایی اشارتله) ایشته بو آدمی اولدرکز ، احیا ایده‌یم. دیمجه قاضی.

— امان بارجل! الله اولسکا ایمان کتیرن‌یم. سن معجزه‌کی منکر اولانلرده کوستر .

---

## ٨

برکویه شیخ ( جمل ) اسمنده دعوای کرامت ایدر بر ابدال یعنی بردرویش‌کابیره کویك قارشیسنده بر طاغ وارمش . حریف قوهٔ قدسیه ایله طاغی یوروته‌جکنی سویلیه‌رك کویلولری

« بونده البته‌سنك بر حیله‌ك واردر؛ بز بر طاش ویره‌لم‌ده آنی
اربت » دیرلر . متنبی — یوق ! نه سز فرعوندن بیوکسکز ،
نه‌ده بنم معجزه‌م موسادن چوقدر . فرعون ، موسانك عصاسنه
راضی اولمیوب‌ده بن سکا بر عصا ویره‌یم ، اونی اژدرها یاپ »
دیدیمی ؟ — جوابنی ویرر .

٦

متوکل خلیفه زماننده بر قادین دعوای نبوت ایدر .
خلیفه‌نك حضورینه کتیریرلر . خلیفه دیرکه :

— سنك حضرت محمده [ صلعم ] ایمانك وارمیدر ؟

قادین — اوت ، واردر .

— یا ، « بندن صوکره پیغمبر کلمز » حدیث شریفنه نه
دیرسك ؟

— طوغرو ، فقط بو حدیث رجاله مخصوصدر . « قادیندن
پیغمبر اولماز » دیه بر حدیث وارمی ؟

٧

حضرت ابراهیم خلیل‌الله اولمق ادعاسنده بولنور بر آدمی
مأمونك حضورینه کتیریرلر. قاضی یحیی بن اکثم دخی خلیفه‌نك
یاننده ایمش . خلیفه دیرکه :

« مقدما اوچ کونده برکره کلیر ایدی . امامطبخ خاصه کیردیکم زماندن بری هرکون کلیور » دیمش . خلیفه « ای ، نه خبر کتیریور باقه‌لم؟» دینجه‌دیمش‌که : — تمام شمدی یریکی بولدك . صاقین خلط ایدوب‌ده آیریله‌یم . دیمه دییور

٤

مهدی خلیفه‌نك حضورینه ینه بویله بر متنبی کتیرمشلر . مهدی صورمش‌که :

— معجزه‌ك نه‌در ؟

— هرکسك کوکلنده‌کنی بیلمك .

— ای ، پکی . بنم کوکلمده‌کنی بیل باقه‌لم .

— بیلیرم : سن شمدی کوکلکدن « بو آدم‌یالانجیدر » دییورسك .

دیمش. مهدی کوله‌رك حریفه توبه ویردردکدن صوکره آزاد ایتمش .

٥

مأمون زماننده بر متنبی ظهور ایدر. خلیفه بوندن معجزه ایستر. درحال جیبندن برطاش چیقاروب صویه آته‌رق « ایشته باقکز ، نصل اریه‌جك ! » دیر . واقعا طاش اریر .

## ۲

یمنده پیغمبرلك دعواسنده بولنان (مسیلمة الکذاب) بر کیجه خانه‌سنده یاتارکن قتل ایدلمشدی . غیرتلاغی کسیلنجه شدتلی بر خیرلتی پیدا اولور . قپونك اوکنده‌کی بکجیلر ایشیدوب ایچری سکیردیرلر . بوصیره‌ده فرار ایدن قاتله راست کلیرلر . اوك آدملرندن صانوب « یاهو ! بوسس نه‌در ؟ » دیه صوردقلرنده — پیغمبرکزه شمدی وحی کلدی‌ده اودر ! — دیر .

## ۳

وقتیله بغدادده بر آدم ، اوچ کونده بر کندیسنه بر ملك ظاهر اولدیغنی بیان ایله پیغمبرلك ادعاسنه قالقشمش . حریفی خلیفهٔ وقتك حضورینه کوتورمشلر . خلیفه ، بو آدمك جوابلرندن بویله بر دعوای مجنونانه‌یه قالقشمه‌سی محضا ضرورتك تأثیر شدتیله دماغی مختل اولمه‌سندن ایلری کلدیکنی آکلامه‌سیله قرناسنه « بو مسکینی بر هفته قدر مطبخ خاصمده حبس ایدکز . هرکون آواتیله بوزلو شربتلر ویرکز » دیه امر ایتمش . حریفی خلیفه‌نك مطبخ خاصنده حبس ایتمشلر . بر هفته صوکره خلیفه حریفی تکرار حضورینه کتیردوب « یا رجل ! نصلسك ؟ ینه سکا اوچ کونده برملك کلیورمی ؟ » دیه صورمش . حریف

# اون بشنجی فصل

دعوان الوهیت ونبوت وکرامت ایدنلرله اوفوروکجیلره ،
افسونجیلره ، منجملره ، معبرلره متعلق لطائف

## ۱

فرعون ، الوهیت دعواسنه قالقشمازدن اول بویله برنیتده بولندیغنی وزیری هامانه آچوب رأینی استفسار ایتمش . هامان « شمدی وقتی دکل. هیچ اولمازسه یکرمی سنه صبر ایت. اندن صوکره قالقش » دیمش . فرعون ، وزیرك سوزینی طوتوب بکله‌مش . یکرمی سنه تمام اولنجه « ایشته یکرمی سنه تکمیل اولدی. قرارمی اعلان ایده‌جکم» دیمش. هامان . دیشنی صیقوب بر یکرمی سنه دها صبر ایتمه‌سی لزومنی توصیه ایتمش . فرعون ، یکرمی سنه دها بکله‌مش. بومدت دخی منقضی اولنجه « آرتق بردیه‌جکك قالمدی یا ! » دیمش . « قالمدی . نه یاپارسه‌ك یاپ ! » دیدکده فرعون ، قرق سنه مدت نیچون بکلتدیککنی صورمش . هامان دیمش که: ــ ایلك یکرمی سنه ظرفنده سنك ماهیت رذیله‌كی بیلنلر صاغ ایدی. ایکنجی یکرمی سنه‌ده بیلنلردن ایشیدنلر صاغ ایدی. اما شمدی نه‌اوبیلنلردن کیمسه قالدی نه‌ایشیدنلردن ! وار ، بیلدیککی اجرا ایله !

پاره‌یی آلمغه چالیشیرکن حریف اویانوب «بو. یاپدیغك نه‌در ؟» دینجه :

— سنك آقشام بکا یاپدیغکك سوت قارداشی ! — دیمش.

## ٧٤

قمارباززك بری، بر آدمله غوغا ایدر. خصمی بونی دوئلویه دعوت ایدنجه قمارباز دیرکه :

— بن دون آقشام قمارده یوز لیرا قزاندم. دوئللو ایتمکه جسارت ایده‌مم. اکر مطلقا اورشمق ایستیورسه‌ك سکا او یوز لیرایی غائب ایدنی کوندره‌یم.

## ٧٥

مرابحه‌جینك بری، بر سفیهه بر سنه وعده ایله یوز لیرا اقراض ایدر. بر او قدرده فائض یوروته‌رك ایکی یوز لیرایه سند آلیر. زواللی مدیون کیتدکدن صوکره مرابحه‌جینك قاریسی : « افندی ! اما انصافسزمشسك‌ها ! بر سنه ایچون یوز لیرا فائض !.. » دینجه حریف : — چاغیر کلسون، یوز لیرا دها ویرسون‌ده سندی ایکی سنه ایچون یازه‌لم — دیمش.

افندی حضرتلری ایسـه ، فی‌الحقیقه دون آ کلایه‌مامش کبی کورونه‌رك حریفـك افاداتنی دقتله دیکلدکدن صوکره « بر آز بکلیکز » دیه آیاغـه قالقنجه زواللی آدم ، دونکی قومـدیانك تکررندن قورقه‌رق :

— امان افندم ! ابتدا بکا اذن ویرکز ، کیده‌یم !

ولی افنـدی زاده قهقهه‌لرله کولدکدن صـوکره کهیاسنی ایستیوب قولاغنه برشیلر فیصلدار . بعده مسافره دونوب — کیدرکن کهیا افنـدی‌یی کورکز . هایدی ، صـفا کلدکز ! انشاءالله ینه تشریف بیورکز ! — دیر .

آدمجغز بر قوشو اوینه کلیر . برده نه‌کورسـون ؟ حرمی طوغورمش . کرك لحوصه کرك یکی طوغان چوجوق مکلف ، مزین دروشـکلره یاتیرلمش . باشـلرینه آللر ، نظر طاقملری ، آلتـونلر طاقلمش . ابه قادین برطرفـده ، ایکی دانه جاریه برطرفده خدمته مشغول ! . . .

## ٧٣

ایکی قمارباز ، قمار اوینادقدن صوکره بر اوطه‌ده یاتمشلر . غائب ایدن قمارباز کیجه یاریسی قالقار ، اصولجه آرقه‌داشـنك باش یاصتیغنك آلتنه النی صوقوب ، اورایه قویدیغنی کوردیکی

بکلیه آقشام اولور . بوکا مکمل بر یمك چیقاریرلر . حریفك یمك کوزنده‌می ؟ زهر یر کبی بر ایکی لقمه آلیر . دیرکن کیجه اولور ، آرتق هرچه باداباد کیتمکه قالقیشیرسه‌ده اوشاقلر ینه کری دوندورورلر . الحاصل ، آدمجغز اوکیجه اوراده قالمغه مجبور اولور .

ایرته‌سی کونی اولور، ینه افندی کورنمز . حریف کیتمك ایستر، صالیویرمزلر. زواللی ، بالکلیه مأیوس اوله‌رق چوجوق کبی آغلامغه باشلار. هله، اوکله‌یه یاقین بروقتده افندی حضرتلری تشریف قدوم ارزانی بیورورلر ! مسافری کورور کورمز سلامی متعاقب دیرکه :

— ماشاءالله ، صفا کلدکز!

— الله عمرلر ویرسون ، افندم ، اما دوندن بری دولتخانه‌دن برطرفه چیقمدم‌که !

— یا ؟ دیمك‌که بو آقشام بوراده ایدکز ؟

— اوت ، افندم .

— واه ، واه ، واه ! بکا نیچون بیلدرمدیلر ؟

— افندم ، آغابنده‌لرکزك افاده‌لرینه نظراً قولکزك بوراده قالیشمدن افندیمزك معلوماتی واردر ظن ایدرم .

— خیر، یوق ! نه‌ایسه ، دون بکا برشیلر سویلیوردکز، اما ذهنم زیاده مشغول اولدیغندن آکلایه‌مامشدم . نه‌دییوردکز؟

حریف ، استغراب ایله دونکی معروضاتنی تکرار ایدر .

# ٧٢

ولی افندی زاده‌نك محله‌سنده فقرادن بر کیمسه وارمش. حرمی گبه ایمش. وضع حملی کرکی کبی یاقلاشوب بعض امارات حمل دخی ظهور ایتدیکندن وابه کتیرمك ، شربت یاپمق ایچون پاره ، لخوصه‌یه باقمق ایچون بر خدمتچی لازم اولوب حالبوکه ایکی جیبنده بر پاره بولنمدیغندن زواللی آدم قهرندن طقوز طوغورورمش . نهایت ، ولی افندی زاده‌یه مراجعته قرار ویریر . قالقار ، طوغرو قوناغه کیدر. ایشی آکلاتیر. افندی حضرتلری « پکی ، براز بکلیکز » دیه‌رك قالقوب ایچری کیدر. حریف ، برساعت ، ایکی ساعت ، اوچ ساعت بکلر ، افندی عودت ایتمز. کلمیه‌جکنه ویاخود کندیسنی آلداتدیغنه حکم ایده‌رك بوش بوشنه بکلیوب وقت ضایع ایتمکدن ایسه باشنك چاره‌سنی باشقه یرلرده آرامق ایچون کیتمکی مناسب کورور . قالقار ، اوطه‌دن چیقار . دیرکن اوشاقلر قارشیسنه چیقوب « نره‌یه ؟ » دیه صورارلر . « آکلایشمه کوره افندی حرمدن چیقمیه‌جق بن‌ده کیدیورم » دیر . « خیر اولماز ؛ افندی حضرتلرینك بزه تنبیهی واردر . بنی کورمینجه کیتمسون دیدی » دیرلر ، بونی صالیویرمزلر . حریف ، امید ایله قاریشیق یأس ایله کری دونر. آقشامه قدر بکلدیکی حالده افندی ینه چیقمینجه تکرار کیتمکه طاورانیر . اما، ینه اوشاقلر ممانعت ایدرلر. بویله بکلیه

ایدر. اوده بونی محرر ظنیله لوبوطنه توکوروب مقابله ایلر. بونلر بری برینی هلاك ایده‌جك درجه‌ده مضاربه ایده طورسونلر، اولنان اخبار اوزرینه پولیس کله‌رك ایکیسنی‌ده توقیف ایدر. بزم باش محررده بو صورتله یاقه‌یی قورتاریر.

## ٧٠

غلطه بورسه‌سنك حالنی ایلك دفعه اوله‌رق کورن برآدمك تعجبله «بو کورلتی، بو باغیرشمه نه‌در؟ یوقسه ایچریده آدمی بوغیورلر!» دیه کندی کندینه سویلندیکنی اوراده بولنان بر یهودی ایشیدوب — اوت، ایچریده آدم بوغیورلر. فقط بوغولانلر باغیروب چاغیرانلر دکل، اونلری بوغان و بوغازلیانلردر! — دیمش.

## ٧١

وقتیله قماربازك بری، بر کیجه وقتسز قوله راست کله‌رك یاقه‌یی اله ویریر. اوستنی باشنی آرارلرکن قویننده‌کی ایسقامبیل کاغدلرندن بر پاپاس یره دوشر. ضابط بونی کورنجه — جانم، دمیندن بری بزی نه‌یه یورارسك؟ پاسپورطم وار دیسه‌ك آ! — دیمش.

# ٦٩

آمریقاده غزته‌لردن بری، بر قمارخانه حقنده شدتلی بر مقاله نشر ایدر. ایرته‌سی کونی غزته‌نك باش محرری امضاسز برمکتوب آلیرکه مآلی برمهم انتقامه هدف اولمق آرزوایدلمدیکی تقدیرده بعدما بو کبی نشریاتده بولنمامه‌سی اخطارندن عبارتدر. محرر، ایرته‌سی کونی ینه شدتلی بر مقاله یازار.

محرر، اوطه‌سنده اوتوروركن دیو کبی بر آدم النده بر لوبوط اولدیغی حالده اوطه‌دن ایچری کیروب حدتله:

— موسیو! باش محرر نره‌ده؟ دیر.

محرر، حریفك حالندن امضاسز مکتوبك صاحبی اولدیغنه حکم ایدر. دیرکه:

— شمدی بوراده ایدی، بر آز اوتورکزده کیدوب چاغیره‌یم.

لوبوطلو حریفك اوتورمه‌سندن بالاستفاده محرر طابانلری قالدیریر. فقط مردیون باشنده مهیب بر آدمه دها راست کلیر. بونك‌ده مطلقا معهود مقاله‌دن منفعل اولانلردن بولندیغنی حکم ایده‌رك فراری تعجیل ایده‌جکی صیره‌ده حریف تهدیدکارانه:

— باقسه‌کز آ، موسیو! باش محرر افندی نره‌ده؟ دیر.

محرر «افندم، اوطه‌سنده‌در. کیدوب کوروشه‌بیلیرسکز» دیه‌رك اول کان حریفك اوتوردیغی اوطه‌یی کوستریر. حریف اوطه‌دن ایچری کیرر، لوبوطلو حریفك اوزرینه شدتلی بر هجوم

مذکور ایسه‌ده اکثری — دالقاووغی حوضه آتمق، قیشین آق ساده‌لر کییوب اوطه‌سنك پنجره وقاپولرینی آچدرمق، یازین کورکلره صاریلوب تاندیره کیرمك کبی ـ طاتسز شاقالردندر. بونلرك ایچنده ظریفانه شیلرده واردر. از جمله: بر کون دالقاووقلرندن چاوش زاده شمسی ملا ایله اوتورورکن بدستانده کار قدیم بر دوربین کوروب آلدیغنی و شمدی‌یه قدر بویله اعلی وقوتلی بر دوربین کورمدیکنی سویلیه‌رك آغاسنه امر ایدوب دوربینی کتیرتیر. کمال اهتمام ایله غلافندن چیقاریر، کوزینه اوبدورور، آطه‌لر طرفنه چویره‌رك شمسی ملایه «امان یاربی! آطه‌لری عادتا پنجره‌نك اوکنه قدر یاقلاشدردی! هله، آطه‌نك تا تپه‌سنده یکی یاپلمش بر کوشك کورونیور. نه کوزلده کوشك! قوش قفسی کبی! بوجهته ناظر اوطه‌لرندن برنده کوزل یازیلی برده لوحه وار، اما روزکار متصل قیملداندیغندن بر درلو اوقویه‌مدم. باق سن اوقویه‌بیلیرمیسك» دیه‌رك دوربینی شمسی ملایه اوزاتیر. شمسی ملا، دوربینی النه آلیر، کوزینه طوتار، آطه‌لره طوغرو باقار. باقار، اما چیپلاق کوزله نصل کوریورسه ینه اویله کورور، دقت ایدر، آ کلار که دوربینك جاملری یوق! هیچ وضعنی بوزمقسزین دیرکه: «اوت، اوت، کوشکی کوردم. حقیقةً پك دلنشین برشی!.. لوحه‌یی‌ده اوقودم، افندم». ولی افندی زاده «نه یازیلی؟» دیه صورنجه — «ویل یومئذ للمکذبین» یازیلی ـ دیر.

اولورلرسه بوحال، ویریلن خبرك صحتنی اثبات ایده‌جکندن بر دیه‌جکك قالماز.

— امان افندم! بونی یاپه‌مکزی حدم اولمیه‌رم عرض ایدرم.

— نه‌دن؟

— یا، افندیمز، مرکبلر، حیوانلقلرینه اویوب اودن طرفه کیده‌جك اولورلرسه صوکره خلق نه دیر؟

— نه دیه‌جك؟

— «باقکز، والیمز انسانلرك اقوالنه اعتماد ایتمیورده اشکارك افعالنه اعتبار ایدیور» دیمزمی؟

## ٦٧

غوغایی نزاعی سور، قاپولرده باجالرده اوغراشمقدن، دعوی پیشنده قوشمقده ذوق آلیر بر آدمك مملکتنده یدری وفات ایتمش، یوز بیك غروش نقدی ظهور ایتمش. کندینه خبر ویردکارنده — کاشکی یوز غروش اولایدیده سند اولایدی! — دیمش»

## ٦٨

سلطان سلیم ثالث عصری رجال علمیه‌سندن ولی افندی زاده‌نك، که سفاهتله مشهوردر، السنهٔ ناسده بعض مضحکاتی

## ٦٥

واعظك بری، قمارك مضراتندن بحث ایتدیکی صیره‌ده بر طاقم کنجلرك هرکیجه فلان محلده طوپلانوب صباحلره قدر قمار اوینادقلرینی مقام تسفیهده سویله‌مش. وعظی بیتیروب کرسیدن اینرکن یاننه بر کنج صوقوله‌رق — جانم، خواجه افندی! دمین بحث ایتدیککز قمارخانه نره‌ده‌در؟ لطفاً سویلر میسکز؟ — دیمش.

## ٦٦

وقتیله بغدادده حریفك بری، بر قمارخانه آچار. حکومت خبر آله‌رق قمارخانه‌یی سد، حریفی‌ده، شهره پك‌ده اوزاق اولمیان بر یره تبعید ایدر. حریف اوراده‌ده تك طورماز. اوتوردیغی اوی قمارخانه حالنه قور، ال آلتندن اسکی مشتریلرینی برر برر جلب ایدر. بونلر تفرجه چیقیور ایمش کبی مرکبلره بینه‌رك کیزلیجه کیدوب کلمکه باشلارلر. بر مدت صوکره حکومت بونی‌ده خبر آلیر. حریفی طوتوب والینك حضورینه کتیریرلر. صورت انکارده بولنور. والی دیرکه:

— کیدوب کلنلرك مرکبلرینی طوتدوروب شهردن طیشاری صالیویره‌جکم؛ اکر مرکبلر سنك خانه‌کدن یکا کیده‌جك

ظرفادن بری ایشیدنجه ـطوپراغك انسانی ییوب محو ایتدیکنی بیلیردك، اما انسانك طوپراغی ییوب محو ایتدیکنی بیلمزدك !
— دیمش .

# ٦٣

بورجی بوغازندن آشمش سفیهك بری خسته‌لانمش. شاید اولورسه بورجلو کیده‌جکنی تخطر ایله « امان یارب ! بورجمی اوده‌مینجه جانمی آلمه! » دیه دعا ایدرمش. بر کون عیادتنه کلن ظریفك بری خسته‌نك بو دعایی تکرار ایتدیکنی ایشیدنجه :
— بورجلرکی اوده‌مك ایچون باشقه درلو دعا ایت، زیرا یوز ییل دها یاشاسه‌ك ینه اوده‌یه‌مزسك ! — دیمش .

# ٦٤

بر سفیه آدم، بر مایمون یاوروسی صاتین آلمش . اوه کتیروب اوغلنه « پك مسخره برشی ! طایانه‌مدم ، آلدم. بز بونی نه‌یاپسه‌ق عجبا ؟ نه دیرسك؟ » دینجه اوغلی « نه دیه‌یم ، صاتسه‌کده اوفاق تفك چنکانه بورجکی اوده‌سه‌ك دها ای اولور دیرم » — دیمش.

## ٦٠

بر مفلس ، مدیون آدم وفات ایدر. آلاجقلیلرندن بری اوغلنه تعزیه ایتدیکی صیره‌ده «پدرك نه‌سی چیقدی ؟ » دیمش .
— نه‌سی چیقه‌جق؟ اولا جانی، صوکره جنازه‌سی ، صوکره‌ده سنك كبی بر چوق آلاجقلیسی چیقدی — دیمش.

## ٦١

امثالده‌ندرکه «فلان آدم فلانه طاش چیقاردی » دیرلر ، فلان آدم فلانه غلبه ایتدی دیمکدر. غایت سفیه بر آدم وارمش. وفات ایتمش. بر اوغلی قالمش‌که باباسنه رحمت اوقوته‌جق قدر سفیه چیقمش. برکون بر مجلسده پدرینی طانیانلردن بری بوكا «نصل ، پدر مرحومه طاش دیكدكزمی ؟ » دیه صورمش. حضاردن بر ظریف مخدومدن اول‌جواب ویروب :
— خیر، افندم، دیکمدی، چیقاردی — دیمش .

## ٦٢

غایت سفیه بر آدمك صوك مالكی اوله‌رق النده قالان بر عرصه‌یی‌ده صاتوب آقچه‌سنی سفاهت اوغرنده یمکه باشلادیغنی

## ٥٧

سفهادن برینه صورمشلرکه دنیاده اك چوق آرزو ایتدیکك شی نه‌در ؟

— بابامك قتلیدرکه هم دیتنه، هم میراثنه قونه‌یم ـ دیمش!

## ٥٨

ایکی زوکورت

— اك طاتلی اویقو نصل اولور؟

— باش آلتنده بر کیسه آلتون بولنورسه.

## ٥٩

اوچ زوکورت بر یره کلوب مالیخولیالر ایدرلر ایمش. ایچلرندن بری «خولیا بویا: دنیاده نه‌قدر ذره وارسه او قدر لیرام اولسه» دیمش. بری‌ده «دنیاده نه قدر صو وارسه هپسی مرکب اولسه‌ده بیتوب توکننجه‌یه قدر بر رقمنك اوکنه صفر قویسه‌لر. بنم‌ده انك حاصل یکونی قدر لیرام اولسه» دیجه اوچنجیلری «بکا برشی براقمدیکز. باری ایکیکز بردن اولسه‌کزده بن‌ده میراثکزه قونسه‌م! — دیمش.

## ٥٥

برکون، دیوژن بر میراث یدیدن اون غروش نسبتنده برپاره ایستر. میراث یدی دیوژنه «هرکسدن ایسته‌دیکك پاره‌نك یوز قاتی بندن ایسته‌مکه سبب نه‌در ؟ » دیر. دیوژن — اوت، هرکسدن سندن ایسته‌دیکمك یوز قات دونده برشی ایسترم ؛ چونکه ایلریده‌ده اونلردن دها آلمق امیدنده‌یم ، اما سنك اسرافکه نظراً ایلریده سندن اون پاره بیله آله‌بیله‌جکمدن امین دکلم ! — دیمش .

## ٥٦

میراثنه قوندیغی عمجه‌سنی مزاره قویدقدن صوکره بر قاچ همپاسیله بیراخانه‌یه دوشمش اولان بر میراث یدی ایله بیراجی آره‌سنده :

— آی ارغل! ایی بیراك وارمی؟

— صورارمیسکز، افندم، اعلاسی وار! هله تازه‌لکی ، سرینلکی . . . اولوبی دیرلته‌جك درجه‌ده !

— امان، اویله ایسه ، برنده طورسون، کتیرمه!

## ٥٣

### ایکی آرقه‌داش

— بکا بوکون بر لیرا اودونج ویره‌بیلیرمیسك؟ اما بوکون پاره‌یه احتیاجم یوق.

— اویله ایسه نه‌دن شمدی ایستیورسك ؟

— سندن نه زمان پاره ایستیه‌جك اولسه‌م « بوکون یوق. دون ایسته‌سه‌یدك ویریردم » دیرسك‌ده آنك ایچون بو سفر بر کون اول ایستیورم.

## ٥٤

سفیهك بری باباسندن پاره ایستر، ویرمز. یأس و حدتله قالقار، «باری کندیمی اولدوره‌یم‌ده سزده قورتولکز بنده !» دیه‌رك چیقار، کیدر. صوکره احبابندن برینه دردینی آکلا- تدیغی صیره‌ده دیرکه :

— امان، برادر، او حاله کلدم که کندیمی بالقوندن آشاغی آته‌جقدم !

— ای، کیم مانع اولدی؟

— بالقونك یوکسکلکی.

کلنجه : حریف ، جنازه‌سنك او ایچنده دفن ایدلمه‌سنی وصیت ایتمش. وصیتی وجه‌ایله حرم حولیسنه دفن ایدوب اوزرینه بر صندوقه قویمشلر. قادین بکا واردقدن صوکره عهد ایتمش : هر کیجه یاتمازدن اول الهٔ بر صوپا آلیرم ، «یه‌ینك مالنی یرلر» دیه‌رك صندوقه‌یه اورورم. بن اوردقجه قریمده قهقهه‌لرله کولر.

بونك اوزرینه بصره‌لی آرتق تمدید اقامته لزوم کورمیه‌رك همان مملکتنه عودت ایدر. وصولی دقیقه‌سندن اعتباراً اسکی حالنی بالکلیه ترك ایدوب عادتا مسرفانه وسفیهانه یاشامغه باشلار. قاریسی قوجه‌سنك شو حالنه متعجب اوله‌رق «افندی! بغداددن کلدکدن صوکره سکا بر حال اولدی. بو سفاهتاری کیمدن اوکرندك؟» دینجه حریف دیرکه: — سنی سونه نی دوکندن!

# ٥٢

بورجی بوغازندن آشمش بر آدم هندی قیزارتمه‌سی یرکن آلاجقلیلرندن بری کوروب «بویله هندی قیزارتمه‌سی یه‌جککه قورو اکمکله قناعت ایتسه‌کده بورجکی ویرسه‌ك اولمازمی؟» دیه سرزنش ایدنجه — بن بو هندی‌یی سفاهتمدن دکل، بسله‌مکه قدرتم قالمدیغندن ییورم — جوابنی ویرر.

آرقه‌سندن باقدم : بر ایکی باصاماق چیقدقدن صوکره طوروب جزوه‌ده‌کی آرتیغی آغزینه بوشالتدیغی کبی فنجانك ایچنه دیلنی صوقوب شاپیرداته شاپیرداته تلوه‌یی یالادی .

# ٥١

وقتیله بری بغدادده ، بری بصره‌ده ایکی خسیس وارمش ، بصره‌ده‌کی خسیس بغدادده‌کینك فرط خستنی دائما ایشیدیر ، کورمکی مراق ایدر. نهایت بغداده کیدر، خسیسك اقامتکاهنی بولور. برده نه کورسون : بر دبدبه، بر دارات! ملوك کبی بر آدم ! بصره‌لی تعجب ایدر . کیجه اوراده مسافر قالیر ، بوکا فوق العاده عزت و اکرام ایدرلر . بصره‌لی او کیجه سبب زیارتندن بحث ایتمز. وقتاکه اویقو زمانی کلیر، بوکا حرم طرفنه یاقین بر اوطه‌ده یاتاق یاپمشلر. اورایه کوتورورلر . تمام یاته‌جغی صیره‌ده ایچریدن «پات ! کوت! » دیه بر طاقم شماته‌لرله قاریشیق اینجه اینجه قهقهه‌لر ایشیدیر. بصره‌لی بوکا دها زیاده مراق ایدر.

ایرته‌سی صباح برلشدکلرنده مسافر ، طایانه‌ماز ، بغداده نیچون کلدیکنی آکلاتدقدن صوکره کوردیکی و باخصوص آقشام ایشتدیکی حاللرك نه اولدیغنی صورار ، صاحب خانه دیرکه:

— سزه خبر ویردکلری خسیس بن دکلم . او وفات ایتدی. بن اونك قاریسنی آلدم . آقشام ایشتدیککز پاتیردیلرله قهقهه‌لره

ويا برر بارداق بوزه ، ياخود بر اوقه كباب كستانه اكرام ايدردی .

بر كون قلم رفيقلرندن بری، يكی قاپو اسكله‌سندن اودون كومور آلمق ايستر. چونكه رفعت بكك خانه‌سی اورايه ياقين اولديغی كبی كنديسی‌ده دادوستدده استاد بولنديغندن برلكده كيدلمه‌سنی رجا ايدر. ايرته‌سی صباح رفعت بكك خانه‌سنده برلشلمه‌سی قرارلشديريلير. وقتاكه صباح اولور، رفيقی ـ قلمه كج قالمامق ايچون ـ ايركندن رفعت بكك خانه‌سنه كيدر. قاپوی چالار، آچان قادينه «بك افندی‌يه خبر ويركز ؛ فلان كلدی دييكز » دير. متعاقباً رفعت بك كيجه‌لك انتاريسی آرقه‌سنده ، قوجه بر پاموقلو طاقيه باشنده پنجره‌دن اوزانوب كمال تلاش وهيجان ايله‌ امان افندم ، براز مساعده بيوركز؛ كيينيورم، شمدی اينيرم ! ـ دير. مسافر ، درحال آ كلاركه بكك بو قدر تلاش ايتمه‌سنه سبب شايد ايچری كيررده بر فنجان قهوه ايچر قورقوسيدر! بر معذبلك اولمق اوزره «عجله‌مز نه ؟ راحت راحت كيينكز، بن سلاملقده بكلرم» ديه‌رك ايچری طالار ! بو ذات بكا نقل ايتدی : بن سلاملق اوطه‌سنده اوتوردم . بش دقيقه صوكره رفعت بك، كيينمش ، النده برده قهوه تپسيسی اولديغی حالده ايچری كيردی. اللری تتره‌يه تتره‌يه قهوه‌يی ويردی. ايچدم. صوكره آلدی، كوتوردی. اوتورديغم بر اوطه قاپوسنه قارشی ايدی. اورادن‌ده مرديون كورونيوردی .

تحويل وبونلری بر دمیر قاصه‌یه وضع ایله خانه‌سی جوارنده‌کی مسجدك تاوان آره‌سنده حفظ ایتدیریر، بونی‌ده بکجیسی اولان مؤذن ایله کندیسندن باشقه کیمسه بیلمزمش. بر آره‌لق او سمتده وقوع بولان بر حریقده مسجدله برابر دمیر قاصه‌ده یانمسونمی!.. بی‌چاره بو یانغینلقله بوسبتون عقلنی زیوانه‌دن چیقارمش و بر قاچ کره انتحاره بیله قالقشمشدی. صوکره حالنه بر سکونت عارض اولوب صورلمینجه سوز سویله‌من، قلمده بر کوشه‌ده اوتوروب متصل دوشونور و بر طرفدن صاقالنی، بییغنی، یوزینك دریلرینی قوپاریر، طورولردی.

ذاتاً اوقویوب یازمه‌سی پك قیت اولدیغندن قلمده ـ کاغد ودفتر کوتوروب کتیرمکدن باشقه ـــ ایشه یاراماز، یالکز کیدر کلیردی. اوتوز سنه مدت دوام ایلدیکی حالده اوتوز غروش (معاشه نائل) اولمش، صوکره صنفلرك تشکیلنده خارجده قاله‌رق او معاشی‌ده غائب ایتمشدی!

اوچ، بش غروشدن زیاده یانده پاره طاشیماز، بونی‌ده ـ ینه پدرندن موروث ـ قرمزی بر اطلس کیسه‌یه قویوب قوینده صاقلار، کیسه‌نك غیطانی‌ده بوینه کچیریردی.

عائله‌سی خلقی بر حرمیله ایکی اولادندن، پدرمانده بر قاچ خلایقدن عبارتدی. مالیه‌دن اسهام تقسیطلرینی آلدیغی کونی فوق العاده اوله‌رق بونلره ـ موسمنه کوره ـ یا بر طبق محلبی

## ٤٩

بر آلاجقلینك. بورجلوسنه کوندردیکی تذکره :

«مطلوبمزك تسویه‌سی رجاسنه دائر شمدی‌یه قدر یازدیغم تذکره‌لر ایچون تمام بر دسته کاغدله بر دسته قلم صرف ایتدم. غالبا قامیش قلمله یازدقلرم اینجه کلیورکه کوزکز سچمدیکندن اوقویه‌میورسکز. بو تذکره‌م اوزرینه‌ده جواب آلهمازسه‌م آرتق قامیشه بدل میشه صوباسی استعمالنه مجبور اوله‌جغم.»

## ٥٠

مکتوبئ خارجیه قدمای خلفاسندن اولوب یکرمی بش، اوتوز سنه اول وفات ایدن ـ رئیس صالح پاشا زاده ـ رفعت بك زماننك رئیس الاخساسی ایدی. حالا، سلطان محمود ثانی وزراسندن بولنان پدرینك، قهوه رنکی چوخه‌دن معمول و سیاه شرید ایله مطرز، صیق دوکمه‌لی، طاریکلی. اوزون وبول اتکلی سترهسنی و آغزی طار، تپه‌سی کنیش، لاجورد پوسکللو فسنی کیر. عجیب‌الشکل، غریب الصوره، دیوانه نقش بر آدم ایدی. کندیسی «قارون» دینیله‌جك قدر زنکین ایکن معیشت ردئیه وهیئت رثیثه‌سنی کورنلر آج، اون پاره‌یه محتاج ظن ایدرلردی. میلیونلره بالغ اولان نقدینی اسهامه وقونسولیده

## ٤٧

شهيد علی پاشا ، صدراعظم ایکن او عصرك رجالندن مسئله‌جی حسن پاشا نامنده بر ذاتك اوغلی غايت سفيه اولديغندن بعض اصدقاسی كيفيتی علی پاشايه اخبار ايله وصی تعيينی رجا ايتمشلر. مشاراليه، يكچشم محمد اغا نامنده رجالدن بر ذاتی وصی تعيين ايدر. ايرته‌سی كونی حسن پاشا زاده صدراعظمه كيدوب «محمد اغايی بنده‌كزه وصی تعيين بيورمشسكز . حال‌بوكه او. بندن دها سفيهدر» دير. علی پاشا « نه‌دن؟» دیه صورنجه — يا، افندم، كوزينك بری كور ايكن چفته جاملی كوزلك قوللانيور. بو، سفاهت دكلميدر؟ — دير. [بو سوز، علی پاشانك خوشنه كيده‌رك وصی‌يی دكشدرمش . ]

## ٤٨

ايكی احباب آره‌سنده

— برادر! نه دوشونيورسك ؟

— آه، نصل دوشونمه‌يم ؟ بورجم چوق، الده برشی يوق!

— آدم سن ده ! اوراسنی سن دوشونمه ، آلاجقليلرك دوشونسون !

قاریسی «خیر، قومشو کوندرمش» دینجه «بزم اوه بویله شیلر کبرمز!» دیه‌رك طبعی یاقه‌لادیغی کبی کوتورور، حلواجی‌یه‌صاتار.

§

خان، حمام، مغازه، دکان کبی املاك و عقاراتنك عد وحسابی یوقدی. فندقلی حمامی‌ده بونلردی. مرویدرکه بو حمامی آلاجغی وقت بایعلری بونك حال و هیئتنه باقه‌رق مستهزیانه «نه جنس آلتون ویره‌جکسك؟» دیرلر. «نه جنس ایسترسه‌کز!» دیر. «شو قدر عثمانلی، بو قدر انکلیز، شو قدر ماجار» دیرلر. درحال کیدوب تعیین ایتدکلری پاره‌یی کتیریر، حمامی آلیر.

§

هر صباح اودن چیقارکن بر کره کیلاری، مطبخی طولاشوب یاغ چوملکلرینی، پرنج، اون طوربه‌لرینی بر بر معاینه وکیمسه ال سورمه‌مك ایچون هپسنه بر اشارت وضع ایدر. وآقشام کلنجه تکرار یوقلار ایمش!

٤٦

بر کیمسه، اوغلی مسرفلکندن طولایی تکدیر ایتدیکی صیره‌ده «شیطانه بیله بورج ایتمشسك!» دینجه اوغلی — افترا ایدیورسکز. عالمده کندیسنه بورج ایتدیکم بر کیمسه وارسه اوده شیطاندر — دیمش.

مسافر اولمش . وصولی آقشامه مصادف اولدیغندن ، سامی افندی ایسه سفارتخانه‌ده بولنمدیغندن سفارت مأمورلری طرفندن استقبال و «قبول اوطه‌سی» نه ادخال اولنور . اکراماً اوطه‌ده نه‌قدر شمعدان، آویزه وارسه یاقارلر. متعاقباً سامی افندی کلیر . شوکت پاشانك ورودینی خبر ویریرلر .

افندی، اوطه‌دن ایچری کیروب‌ده موملرك کاملاً یاندیغنی کورنجه یوره‌کنك یاغی اریر. «وای، افندم ! خوش کلدکز ، صفا کلدکز ! ویرکز اتککزی اوپه‌یم» دیه‌رك بر قوشه کیدوب شوکت پاشانك اتکنه صاریلیر . پاشا « امان افندم ، استغفرالله! ایتمیکزدی!» دیه اتکنی ویرمه‌مکه ، سامی افندی ایسه یاپیشوب چکمکه باشلار . بری برینه کیررلر. ایشته ، بو صیره‌ده سامی افندی قیصه‌جق بویله صیچرایه‌رق آرقه اتکلریله نه قدر یانار موم وارسه هپسنی سوندوروب یالکز بر دانه براقیر .

# ٤٥

« پیس کاتب» دیرلر طوپخانه قلمی کتبه‌سندن ثابت افندی نامنده بر خسیس وار ایدی‌که خسته‌ده ضرب مثل اولمشدی . مرویدرکه : بر رمضان قومشولرندن بری بونك اوینه بر طبق بقلوا کوندریر. آقشام پیس کاتب کلوب بقلوایی کورنجه کوزلری فال‌طاشی کبی آچیله‌رق قاریسنه «بونی سنمی آلدك؟» دیه‌صورار.

کیسه‌ڭ نره‌ده ؟ » دیه النی یاصتیغك آلتنه طوغرو اوزاتنجه خسته: — یوق!.. هر نه یاپارسه‌ڭ یاپ‌ده اونی یاپمه!— دیمش.

## ٤٣

آصمه آلتی تجارندن بری. ییل باشی کلنجه زکاتی نه‌ایدرسه هپسنی بر پرنج قزویسنك ایچنه قور. پرنجلرڭ آره‌سنه پرلشدیریر، مدرسه‌یه کوتوروب طلبه‌یه « بو بنم زکاتمدر. لکن سز بوقدر پرنجی نه یاپه‌جقسکز؟ بو پرنج شو قدر اوقه‌در. بهاسی‌ده شو قدردر. بونی بنه حسن رضا کزله بکا صاتکز» دیر، پرنجی آلیر. بو صورتله زکات اوله‌رق قزوی‌یه قویدیغی پاره‌لر ینه کندینك اولورمش.

## ٤٤

قانبور سامی افندی، که سلطان عبد المجید خان عصری رجالندن وظرفادن اولوب ١٢٧١ده وفات ایتمشدر، غایت خسیس ایمش. لطفی تاریخنده، خستنه مثال اوله‌رق بر فقره کورلدی‌که مآلی شودر :

سامی افندی برلین سفیری ایکن بکلکجی شوکت پاشا پارسدن عودت ایلدیکی اثناده برلینه اوغرامش. سفارتخانه‌ده

ویرمزمش. طانیانلردن بری «جانم! اویله دیمیکز، ـ آل المزی‌ـ دیـکزکه النی اوزاتسـون ، زیرا حریف عمرنده ویرمکه آلشمامشدر!» دیمش. دیدیکی کبی یاپمشلر، همان النی اوزاتیویرمش.

## ٤١

خسیسك بری، بر کیجه خسته‌لانیر، هکیم کتیریرلر. هکیم کلوب خسته‌یی معاینه ایتدکدن صوکره «آرتق بونده امید یوق!» دینجه خسته باشنی قالدیروب یانندهکیلره: — اویله ایسه، مومی سوندورکز. زیان اولمسون — دیمش.

## ٤٢

بر زنکین خسیس آغیرجه خسته‌لانیر. قونو قومشـو طوپلانیر. هکیم جلبنـه لزوم کورورلر. خسیس — تك پاره صرف ایتمه‌مك ایچون — «مراق ایتمیکز، بو خسـته‌لق بنده اسکیدن بری واردر. اوسته‌له‌دکجه ترلر، فلان ایدرم، کچر» دیر. ایچلرندن بری «جانم، سنك خسته‌لغك اویله ترله‌مکله فلانله کچه‌جك خسـته‌لقلردن دکل. مطلقا هکیم کتیرملی. بن کیدر کتیریرم. نه یاپمق لازم ایسه یاپارم» دیدکدن صـوکره «پاره

## ٣٨

بر خسیسه احبابندن بری دیرکه :
— بنمله برابر طعام ایتمکدن خوشلانیرمیسك ؟
— نه دیمك ! بویله بر شرفه نائل اولمق بنم ایچون بختیارلقدر .
— اویله ایسه ، بو آقشام سفره‌یه بر طبق زیاده قویدور . بن کله‌جکم .

## ٣٩

وقتیله فرانسه‌ده بر امر خیر ایچون بر جمعیتده اعانه طوپلانیورمش . طوپلانان پاره‌نك ایچندن بر آلتون اکسیك ظهور ایتمکله هیئت . اعضادن خسته مشهور بر ذاتك ویرمدیکنه ذاهب اوله‌رق شبهه ایتمشلر . پاره‌یی طوپلایان «ویردیکنی کورمدم ، اما ویردیکنه ایناندیرم» دیمه‌سیله حاضر اولان (شامفور) — بالعکس ! بن ویردیکنی کوردم ، اما ایناندمم ! — دیمش .

## ٤٠

بر خسیس دکیزه دوشمش . خلق طوپلانوب حریف صویك یوزینه چیقدقجه «ویر الکی ! » دیرلرمش . بر درلو النی

## ٣٥

احمق اولدیغی قدر خسیس اولان بر آدم ، بر خواجه‌دن درس اوقومق ایستر. خواجه‌یه ، قاچ غروش آیلق ویرلمك لازم کله‌جکنی صورار . خواجه «درسه باشلادیغمز آی ایچون اوچ یوز، آندن صوکره‌کی آیلر ایچون ایکیشر یوز غروش» دینجه. حریف — اویله ایسه ، بن ده درسه ایکنجی آیده باشلارم — دیر .

## ٣٦

خسیس بر آدم، بارکیرینی آچ صوسز یاشامغه آلشدیرمق ایچون بر قاچ کون اوت، صو ویرمدیکندن زواللی حیوان هلاك اولمش. حریف بر صباح آخوره کیروب حیوانك نالری دیکدیکنی کورنجه— ای واه! تام آجلغه آلیشه‌جقکن کبردی! — دیمش .

## ٣٧

خسیسك بری خسته‌لانیر. ترلتمك اقتضا ایدر . اما هر نه علاج ایدلدیسه اصلا تأثیری اولماز. خسته‌یی عیادته کلنلردن بری خسته‌نك آدملرینه دیرکه: — بر طبله مکمل یمك یاپدیروب قارشیسنده ییکز ، باقکز نصل ترلر!

اوجوزجه بر آیاق قابی آلمش ، کیدرمش . اورته‌لق زیاده چامورلو اولدیغندن یکی آیاق قابی کیرلنمسون دیه اعمانك النـدن طوتوب « اورایه باصمه! بورایه باص!» دیه‌رك یدمکه باشلامش. بو حال اعمانك دیلنمه‌سـنه مانع اولدیغندن همان قوندوره‌لری آیاغندن چیقاروب حریفه تسلیم ایله:

— آل قوندوره‌لرکی‌ده براق بنی . ایستدیکم یره باصه‌یم !

— دیمش .

## ۳۳

خسته‌له مشهور ابوالاسود، بر کیجه اویاندیغنده بر کورلتی ایشـیدوب « بو کورلتی نه‌در؟ » دیه خـدمتکارینه صـورار . خدمتکار «آخورده آت یه‌جك یورده کورلتی اودر» دینجه ابوالاسود « بویله کیجه یاریلری قالقوب‌ده مالمی تلف ایدن بر حیوانك بکا لزومی یوق ! » دیه علی الصـباح حیوانی پازاره کوتوروب صاتمش.

## ۳٤

ابوالاسود دیرمش‌که: « اکر بز دیلنجیلرك هرایستدکارینه مساعده ایدرسه‌ك صوکره اونلردن بتر اولورز» .

## ٣٠

فقیرك بری، خسیس بر زنکینه کیدوب « سزدن برشی طلب ایده‌جکم » دیمش. خسیس، آلت طرفنی سویلتمکسزین « بنم‌ده سندن بر مطلوبم وار ، ابتدا سن انی اسعاف ایت ، صوکره بن‌ده سنك مطلوبك نه ایسه حصولنه چالیشیرم » دیمش. فقیر « نه‌در؟ » دیه صورنجه خسیس :

— مطلوبم شودرکه صاقین بندن برشی ایسته‌میه‌سك !

— دیمش .

## ٣١

بر خسیس آدمك اوینه بر مسافر کلیر. حریف ، اوشاغنه کیزلیجه « بنی اوده یوقدر دیه سویله» دیر. تنبیه ایدر. اوشاق، مسافره بر قهوه پیشیروب ویردکدن صوکره دیرکه: — افندی باغده ، باغمز طاغده، سکا بر یومورطه پیشیریردم اما ایش طاوه ایله باغده !

## ٣٢

بر خسیس آدم، بر قیش کونی آیاقلری چیبلاق فقیر بر اعمانك دیلنه‌رك طولاشمقده اولدیغنی کورمکله مرحمت ایدوب

دامادی کورمك ایستر. قیز، کتیروب افندیسنه تقدیم ایدر. افندی باقارکه هم یاشلی، هم چرکین بر آدم. « آ قیز! کندیکه نه‌قدر فنا قوجه بولمشسك!» دینجه قیز: — احسان بیوردیغکز پاره ایله بوندن ایسنی بوله‌مدم! — دیر.

## ٢٨

بر خسیس آدم، بر مسیره‌ده چالغی چالدرمق ایستر. چالغیجیلر اوتوروب‌ده هپ بردن اجرای آهنکه باشلاینجه خسیس — یو!.. بن بوکا پاره ویره‌جکم. اویله هپ بردن چالوب‌ده بیتیریویرمك اولماز! برر برر چاللی! — دیمش.

## ٢٩

خسیسك بری، هواسی وخیم بر یرده بر خانه صاتین آلمش. احباسندن بری نیچون اوراده او آلدیغنی صوروب‌ده « اوجوزلغنه طایانه‌مدم‌ده آلدم » جوابنی آلنجه — اویله ایسه، کل سنی طویه کوره‌یم. زیرا بو، صوك ملاقاتمز اوله‌جق! — دیمش.

ایکن نه کوندریرسه‌ك او کوندردیکلك شی کلیر . صوکره آنی بوراده حاضر بولورسك. «الدنیا مزرعة الاخره» دکلمی ؟ — دیر، کوزدن غائب اولور.

## ٢٦

برخسیسی دوکونه دعوت ایدرلر. حریف، اوغلی‌ده برابر کوتورور . چوجوق نفیس طعاملری کورنجه لقمه‌نك برینی آغزینه، اوبرینی النه، اوچنجیسنی‌ده کوز حبسنه آله‌رق یمکه باشلار. باباسی « اوغلم ! کوره‌یم سنی ! یارینکی، او بر کونکی یه‌جککی‌ده یه!» دیر. چوجوق، دونوب دیرکه: — امان بابا ! طور، عجله ایتمه! دونکی، اولکی کونکی یمکمی تکمیل ایده‌یم‌ده صوکره آنلره‌ده نوبت کلسون! — دیر .

## ٢٧

بر چفتلکده ایشجیلك ایدن فقیر بر قیزجغزی چفتلك صاحبی قوجه‌یه ویره‌جك اولور . «تراخومه» اوله‌رق قیزه یوز غروش احسان ایده‌رك «کیت، بونکله کندیکه بر قوجه بول» دیر. بر ایکی کون صوکره افندیسی قیزه نه یاپدیغنی صورار. قیز بر قوجه انتخاب ایتدیککنی سویلر . افندی

اویناپورم . اگر بر آز دها اویناماش اولایدم کول اوله‌جقدم !
— دیمش .

## ٢٥

اخسادن بری، بر کون چارشیده اوتورورکن بر معجز
دیلنجی کلوب بر چاناق یوغورت پاره‌سی ایستر. خسیس «عنایت
اوله!» دیر، دیلنجی گیتمز، آصیلیر. چارناچار جیبندن اون پاره
جیقاروب عنف ایله قالدیریر ، یره آتار. او گیجه خسیس ،
رؤیاسنده کندینی جنته گیرمش کورور. شویله‌که: بر گنیش
صحرا. اولو اولو آغاجلر. کوزل آقار صولر . صحراده بر خیلی
طولاشیر. یورولور، نهایت قارنی آجیقیر . اما اورتەده یه‌جکه
متعلق برشی کوره‌مز . اوصیره‌ده قارشیسنده بر ملك پیـدا
اولور. صورار که: «جانم. بو نصل جنت! هانی قوش کبابلری؟
هانی او، درلو درلو نعمتلر؟ بن بوراده آجلقدن اوله‌جکم ! »
ملك «ها. اوت . بو آقشام بر چاناق یوغورت کوندرمشدك »
دییوب گیدر، بر چاناق یوغورت گتیریر . خسیس « هانیا
اکمك ؟ » دیر. ملك « اکمك کوندرمدك که » دیر . حریف
«وای، بوراده. دنیاده ایکن نه کوندریلیرسه اومی ینیله‌جك ؟
بز ایسه کندی کندینه اولور بیلیردك!» دیر. بونك اوزرینـه
ملك — خیر، کندی کندینه هیچ برشی اولماز . دنیـاده

— صوکره اوته‌کی‌ده وفات ایتدی.

— قارداشی اولدکدن صوکره یاشایوب نه یاپاجق؟

— زواللی والده‌لری‌ده وفات ایتدی!

— بوده پك طبیعی. زوالليده او قدر آجی‌یه تحمل ایده‌بیله‌جك حال وارمی؟

عرب باقمش‌که بو سوزلرنده تأثیری اولمیور، طوغرودن طوغرویه عرض مرام ایله دیمش‌که:

— افندم، نه کوزل طعامکز وار!

— ایشته انك ایچون بن‌ده یالکز ییورم یا!

— بر آزده بکا ویرمزمیسك؟

— به آدم! نافله کوجکی اوزوب طورمه! نه دیسه‌ك سکا بر لقمه ویرمکلکمك احتمالی یوقدر. آکلادکمی؟ هایدی دفع اول قارشیمدن!..

## ٢٤

خسیسك بری رؤیاسنده، احباسنه مکلف بر ضیافت ویرمکده اولدیغنی کورور، دهشتله اویانیر. کندینی یاتاقده بولنجه کنیش بر نفس آلدقدن صوکره قالقار، اوینامغه باشلار. قاریسی «افندی! نه اولیورسك، چیلدیریورمیسك؟» دینجه حریف — امان قاری صوص! چیلغینلغمدن دکل. سونجمدن

— او حالده، بنده سزدن رجا ایدرم که بنی بیك آلتونی ویرمکدن عفو ایدکزده خاطرکز ایچون بر سنه مهلت ویره‌یم»
— دیمش .

## ٢٣

بین العرب ممسککله مشهور ابوالاسود، برکون اثنای سفرده بر محله اینوب طعام ایدرمش. اوته‌دن بر فقیر اعرابی کلوب بعدالسلام قارشیسنه اوتورمش. فقیرك قارنی آچ وفقط طعامه اشتراك ایده‌بیلمك ایچون حریفك خوشنه کیده‌جك سوزلرله جلب توجهنه محتاج اولمغله دیرکه:

— بورایه کلیرکن دولتخانه‌نك اوکندن کچدم .
— واقعا ، اوم یول اوزرنده‌در .
— حرمکز خانم کبه ایدی. دکلمی ؟
— اویله ایدی .
— ماشاء الله طوغورمش!
— طبیعی، دکلمی یا ؟ کبه اولان طوغورور .
— همده ایکیز طوغورمش .
— کندیسی‌ده ایکیز طوغمش ایمش. آنلرصویجه اویله‌در. عربك جانی صیقیلیر. تحویل لسان ایله دیرکه :
— یازیق که چوجوغك بری وفات ایتدی!
— اصابت اولمش. زیرا ایکی چوجوغه بردن باقه‌مازدی .

بر بوغدای دانه‌سی ایچون آدم علیه السلام جنتدن قوغلدی !
— دیمش .

## ٢١

بر خسیس آدم ، دائما کوله‌سنه پیشمش قویون باشی آلدیریر، یر ایمش. سببنی صورمشلر : — قویون باشنده پك چوق منافع واردر؛ اولا اودون، کومور مصرفی یوقدر ؛ ثانیاً بر قاچ درلو طعامه بدرلدر: کوزی باشقه، دیلی باشقه، بینی باشقه ، اتی باشقه چاشنی ویریر . ثالثاً کوله بونك هیچ بر طرفندن ییه‌مز، نره‌سندن یسه بللی اولور — دیمش.

## ٢٢

زنکین ، فقط پك خسیس بر آدمه بر کون محله‌سی اهالیسندن اوچ بش کیشی کلوب ایچلرندن برینك بر فلاکته اوغرادیغندن وضرورتندن بحث ایله «سزه ایکی شی رجا ایتمکه کلدك: بری بو آدمه بیك آلتون اقراض، بری‌ده دینك اداسی ایچون کندیسنه بر سنه مهلت احسان بیورمه‌کز» دیمشلر . خسیس «التماسکز باشم اوزرینه . لکن بر آدمدن ایکی شی ایسته‌نلسه‌ده برینی یاپوب برندن اعتذار ایتسه برشی دینلمز ، عذری قبول اولنور، دکلمی؟» دیمش . «اوت، اویله‌در» دینجه

وقت امویه‌دن ملك هشامه یولده سوال اوقومشدم. بکا اوتوز بیك درهم بخش ایتدی» دینجه خلیفه غضبه کلوب «وای، سن بیت المال مسلمیندن اوتوز بیك درهمی آلدك؟» دیه حریفدن پاره‌نك تحصیلنی امر ایدر. هله قرنانك توسط ورجاسی اوزرینه منصور، فقط کیدوب کلنجه‌یه قدر بادهوا اوقومق شرطیله عفو ایدر.

## ۱۹

عمر بن یزید اسدی نامنده بر خسیس، قولنج علتنه مبتلی اولور. او زمانك طبابتی اقتضاسنجه بونی زیتون یاغی ایله احتقان ایدرلر. حریف، اوشاغنه — چیقان یاغی اوتوراقدن آل، قندیله قوی. صاقین دوکه‌یم دیمه ها! — دیمش.

اسعد افندی، مستظرفنده بو فقره‌یی نقل‌ایتدکدن صوکره — بو قدر خسته کوره ایی‌که «یمك پیشیر!» دیمه‌مش! — دیر.

## ۲۰

خسیسك بری، بر کون کوله‌سنك اودن بر اکمك چالوب بازارده صاتدیغنی کورور. کوله‌یی فنا حالده دوکر. «به، انصافسز! بر اکمك ایچون بر انسانی بو قدر دوکرلرمی! کالی نه؟» دیرلر. — وای، سز بر اکمکی بکنمیورمیسکز؟

پیتی حمید قادینی چاغیروب « دولت ! شو طاووغی آل .
قایناتوب صوینه بر چوربا پیشیر. اتی طورسون. یارین ، اوبر
کون ینه صوییله چوربا یاپارسك» دیر. طاووغی قادینه ویریر.
الحاصل، بویله‌جه اوچ بش کون تکرار تکرار طاووق قاینا-
تیلیر، صوبی آلینیر. بر درجه‌ده‌که آرتق پوصه حالنی بولور .
نهایت، دولت قادین طاووغی چومله‌کیله برابر خواجه‌نك اوکنه
کوتورور، « افندی! طاووغك قاینایه قاینایه ایشی بیتدی .
بر دها قاینارسه طاغیلیر کیدر. شونی بویله‌جه یه‌کیتسون» دیر.
خواجه دیرکه: « اکر بو طاووغی طاغتمقسزین برکره دها
قایناتیر، چورباسنی بکا ایچیریرسه‌ك وصیت ایده‌یم‌که بن اولدکدن
صوکره سنی مالمدن آزاد وخاطرکی خرم وشاد ایتسونلر ! » .
بونك اوزرینه دولت — تشکر ایدرم ، افندم ، اما بنم یریمه
شو طاووقجغزی آزاد ایتسه‌کز دها خیرلی اولور — دیمش.

## ١٨

خلفای عباسیه‌دن منصور، پك زیاده خسیس ایمش .
مشارالیه حجه کیدرکن تختروانی اوکندن کیدن آدم — عادت
اولدیغی اوزره — غایت کوزل صدا ایله موال اوقورمش .
خلیفه‌نك پك خوشنه کیتمکه خزینه‌دارلرینه یاریم درهم بخشش
ویرلمه‌سنی امر ایدر. حریف ، پاره‌نك آزلغنه تعریضاً « بن بر

پارچه‌سی باغلانمشدی. « بودکننك پارچه‌سی نه اوله‌جق ؟ » دیه صوردم . «فتیلی چیقارمق ایچون» دیدی. « اوطه‌ده بر یرده طورسه، اقتضا ایتدکجه آلسه‌ك اولمازمی؟» دیدم ، « یا ، ضایع اولورسه باشقه دکنکه محتاج اولورز، او ایسه یاغی ایچر . اما بو، برکره ایچمشدر، بر دها ایچمز» دیدی. دیرکن (مرو)لی بری کلوب لاقیردیمزی ایشتمکله صاحب خانه‌یه « بن سنی عقللی بر آدم صانیردم. بیلمزمیسك که کونش، روزکار اشیادن رطوبتی جذب ایتدیکی کبی بو دکنکدن‌ده یاغی جذب ایدر . اوده قندیلدن یکیدن باشقه یاغ چکر. بونك یرینه دمیردن ایکنه کبی برشی قوللانسه‌ك اعلی دکلمیدی؟» دینجه صاحب خانه ، حریفك النی اوپه‌رك: — های الله سندن راضی اولسون ! بنی ارشاد ایتدك. بن، کرچکدن مسرف ایمشم! — دیدی.

## ۱۷

زمان قدیمده استانبول خواجه‌لرندن یعنی مالدار وصاحب اقتدار تاجرلرندن ( پینتی حمید ) دیرلر بر آدم وار ایمش‌که الیوم نامی خست ودنائتده ضرب مثل حکمنده‌در . برکون خسته‌لانیر. احباسندن بری استفسار خاطره کلیر وبرده کسلمش طاووق کتیریر. بونك «دولت» اسمنده براختیار، «امکدار» جاریه‌سی وارمش. اوك خدمتنی هپ اوکورورمش.

بری بر پارچه ات آلوب وایپاره طاقوب بر تنجره‌یه قورلر؛ ات پیشـنجه‌یه قدر تنجره‌نك باشنده طوروب ایپك اوجنی طوتارلر، پیشدکدن صوکره چیقاروب هرکس یالکز باشـنه کندی اتی یر وتنجره‌ده‌کی صـوی‌ده اولچك ایله بینلرنده مساواةً تقسیم ایدرلرمش.

۱۵

(مرو) اهالیسندن بری شدتلی بر اوکسوروکه مبتلی اولور. بادام سوبیه‌سی توصیه ایدرلر. بهالی اولور دیه ایچمز. علتـك اضطرابنه قاتلانیر طورورمش. برکون احباسـندن بری کپك صویی صالق ویریر. آلیر، قایناتوب ایچر، فی‌الحقیقه اوکسورکنی کسدکدن باشقه غدا یرینی طوتار. حریف قاریسنی چاغیروب:

— قاری! امان، کپك نه‌اعلی شی ایمش! اوکسوروکمی یومو-شاتدی، قارنمی طوق طوتدی. آرتق، بوندن صوکره طعـام کلفتنی قالدیره‌لم. هپ کپك صویی ایچه‌لم — دیمش.

۱۶

بری نقل ایتمش که: خراسانده بر خسیسك اوینه مسـافر اولدم. فتیلی غایت انجه بر قندیل کتیردی. قندیله بر دکنك

کتیریرلر. ایچلرندن برینی بکنوب پازارلغه کیریشیر. بو اثناده برادر قاسم کلیر. ولی‌الدین زاده «برادر! هله، شوکا سن‌ده بر باق، صاتین آلمق ایسترم. نه دیرسك؟» دیمش. برادر باقوب «پك کوزل انتخاب بیورمشسکز» دیمش. ولی‌الدین زاده «اما بر عیبی وار: کولدیکی وقت دیشلری زیاده آچیلیور» دینجه برادر: — آسلطانم! بو سزك قاپوکزده کوله‌جك دکل آ! — دیمش.

## ١٣

بر آدم رؤیاسنده کوك یوزنده بویننده طاوول، النده چوماق بر ملك کورور. «سنك خدمتك نه‌در؟» دیه صورار. ملك جوابنده «یر یوزنده علمادن بری صدقه ویره‌جك اولورسه بن بو چوماغی طاووله برکره اورورم. خدمتم بودر» دیر. حریف «شمدی‌یه قدر قاچ کره اوردك؟» دینجه ملك — الم قیرلسون، اکر بر کره اوردمسه! — دیمش.

## ١٤

(مرو) [*] اهالیسی اوقدر خسیس اولور ایمش که مثلا بر قاچ کیشی یوله کیده‌جك اولسه واردقلری مرحله‌لرده هر

[*] خراسانده بر بلده‌در.

## ١٠

فاتح حضرتلری ، بر یاز کونی یمك یركن سینكلردن بی‌حضور اولوب « عجبا ، سینکمز یر وارمیدر ؟ » دیر . ندمادن بری «واردر. افندم» دیر. پادشاه « نره‌سی؟» دیه سؤال ایدنجه ندیم، خسته‌له مشهور اسحاق پاشا ایچون — اسحاق پاشا قولکزك مطبخی ! — جوابنی ویریر.

## ١١

ولی‌الدین زاده شاعر احمد پاشانك براز خست طبعی وارمش. برکون مشارالیهك مجلسنده دنیانك راحت وحضوری اولمدیغندن بحث اولنورمش. بروسه ظرفاسندن برادر قاسم‌ده حاضر ایمش. دیرکه: « افندم ، بن برکروه خلق بیلیرم‌که تمام حضور وراحتده درلر. اعلی بر قوناق اللرینه کچمش ، کیجه کوندوز اوتوروب اکله‌رك وقت کچیریرلر . بنده‌کز دائما بونلرك حالنه غبطه ایدرم ». ولی‌الدین زاده « کیمدر او طائفه؟» دینجه برادر:

— سزك آشجیلرکزله چاشنیکیرلرکزدر. دیر .

## ١٢

ولی‌الدین زاده بروسه‌ده سنجاق بکی ایکن بر قاچ کوله

## ٧

برخسیس ایچون ظرفادن برینه «سفره‌سنده کیملر بولنور؟» دیه صورمشلر، — ملکلرله سینکلر! — دیمش.

## ٨

شاعر مشهور ابونواس، بر خسیسه «نیچون یمکی یالکز یرسك؟» دیه صورمش، — بو سؤال بکا وارد اولماز. سن آنی دائما آرقه‌داشله طعام ایدنلردن صور! — دیمش.

## ٩

وقتیله برصنعتکار وارمش، قالایدن بارداق وچاناق کبی اوانی یاپار، اوزرینه نقشلر، یازیلر اپشلرمش. بر کون وضع ووقار وجبه ودستار ایله دکانه بری کلوب بر قاچ پارچه شی صاتین آلیر وکنارلرینه یازی یازدرمق ایستر. مکر حریف غایت خسیس بر آدم ایمش. صنعتکار، نه یازدرمق ایستدیکنی صورار. خسیس ــ بارداقلرك کنارینه «فمن شرب منه فلیس منی» [یعنی، کیم بوندن ایچرسه بندن دکلدر]، چاناقلرده «فمن لم یطعمه فانه منی» [یعنی، هرکیم بونده‌کی طعامدن یمزسه بندندر] یاز — دیمش.

هایدی سنی یاتاغکه یاتیره‌یم‌ده براز راحت ایت! » دیه صندوغه قور، کلیدلرمش.

٤

اذکیای عربدن بری دیمش که : بر آدم « بنم ماله رغبتم یوقدر» ادعاسنده بولنورسه مدعاسنی اثبات ایدنجه‌یه قدر انی یالانجی صایارم. اثبات مدعا ایتدیکی تقدیرده ایسه احمق اولدیغنه حکم ایدرم .

٥

بر خسیسه «پاره‌یه بو قدر دوشمه ، سنی دنیا ایله مشغول ایدر» دیمشلر. — دنیا ایله مشغول ایدر، اما دنیادن‌ده مستغنی ایلر — جوابنی ویرمش.

٦

اخسادن بر آدم، نه زمان سفره‌یه اوتورسه سورهٔ اخلاص اوقور، قاریسنه‌ده باشنی آچدیریرمش . سببنی صورمشلر — سورهٔ اخلاص اوقونورسه شیطانلر، بر قادین باشنی آچه‌جق اولورسه ملکلر قاچار . بن سفره‌ده غلبه‌لقدن خوشلانمم ! — دیمش .

# اون دردنجی فصل

اخسا وممسکینه، سفهایه، قماربازلره، زوکوردلره متعلق لطائف

## ۱

بر خسیسه « پاره‌یی نه‌دن بوقدر سویورسك ؟ » دیمشلر ،
- دنیاده نه قدر سودیکم وارسه هپ آنك ضمننده کوریورم‌ده
آنك ایچون — دیمش .

## ۲

بر آدم ، هم خسیس ، هم کوه‌زه ایمش . بویله دائما
کیسه‌سی قاپالی، آغزی آچیق اولدیغنه تعریضاً ظرفادن بری
بر کون بوکا — آلتونلریکی آغزیکه آل‌ده دیلکی کیسه‌که
قوی! — دیمش .

## ۳

عربده خستله مشهور خالد بن صفوان، النه پاره کچنجه
« ای دربدر! نه زمانه قدر ایللر النده دونوب طولاشه‌جقسك!

## ٥٤

ایکی سرسری

— آرقه‌داش! نره‌ده‌سك؟ کوزکمیورسك ؟
— بر بانقه‌یه کیردمده ...
— ایناتمم! اکر کیجه کیمسه کورمه‌دن کیردکسه اوباشقه. یوقسه بزی بو قیافتله بانقه‌نك قاپوسندن بیله باقدرمازلر!

## ٥٥

دور سابق رجالندن و «فن تدبیر سرقت»ده ید طولی اصحابندن بری، بر یرده والی ایکن معیتی مأمورلرندن برینه دیرکه :
— عاقل اولان الله دوشن فرصتدن استفاده ایدر. اعقل اولان هم فرصتی ایجاد، هم اوندن استفاده ایلر .

کاغد یاپشدرمش. چاپقینك بری کچرکن کاغدی ییرتوب باشنی ایچری صوقه‌رق «اوسته! ساعت قاچ؟» دیه صورمش. ساعتجی «باقه‌یم» دیه چکیلوب النه بر صوپا آلدقدن صوکره چاپقینك باشنه ایکی دفعه شدتله‌اوروب «شمدی ایکی‌یی اوردی» — دیمش.

---

## ۵۲

سرسری کروهندن بری، کیجه یاریسی صوقاق اورته‌سنده اوتورورکن دوربه قولی کوروب نیچون اوتوردیغنی صورمشلر. «صباحی بکلیورم» دیمش. «صباحی نه‌یه بکلیورسك؟» دیمشلر — کیجه‌یه منتظر اولمق ایچون — دیمش.

---

## ۵۳

چاپقینك بری، بر شکرجی دکاننك اوکندن کچرکن بر آووج شکر چارپوب صاووشمش. باقمش که شکرجی، آرقه‌سندن قوشوب کلیور. همان شکرلری آغزینه آتدیغی کبی:

— ایشته، نه سکا یارادی، نه بکا! دیمش.

---

«آی اوغل! بو ساعت پك زیاده اورسه‌لنمش ، سن بوكا قیمتنك ایکی متلی پاره ویرملیسك‌که تعمیر ایده‌یم » دیمش . حریف‌ده موافقت ایتمش. دکاندن چیقدیغی صیره‌ده بو پازارلقده حاضر بولنان بر آدم «یاهو! ساعتجی سنی آلداتدی . هیچ بر تعمیر ایچون قیمتنك ایکی قاتی اجرت ویریلیرمی ؟ » دینجه — بن بو ساعتی حریفك بربندن قفاسنه ایکی یومروق اوره‌رق آلمشدم . ساعتجی‌یه‌ده درت یومروق اوردیغم کبی ایکی قات اجرت ویرمش اولورم — دیمش.

# ٥٠

اویغونسز طاقمندن برینی بر کیجه، بلنده قوجه بر یاتاغان بیچاغی اولدیغی حالده طوتمشلر. «سن کیمسك؟» دیه‌صورمشلر. «طلبهٔ علومدنم» جوابنی ویرمش. دیمشلر: «بو قوجه بیچاغی نیچون طاشیورسك؟»، «یاکلش قازیمق ایچون» دیمش . «هیچ بونکله یاکلش قازیلیرمی؟» دیمشلر. ـ ای! بعض اوپله یاکلشلر اولیورکه بو بیله کوچوك کلیور ! — دیمش .

# ٥١

فقیر بر ساعتجی. دکاننك پنجره‌لرندن بعضلرینه جام یرینه

— آغا ! براز طورده كيده‌يم، شورادن بر كاغد حلواسى آله‌يم .

— نه ياپه‌جقسك؛

— سندى ينه يوته‌جق دكلى‌يم؟ بارى كاغد حلواسى اوزرينه يازه‌لم‌ده يوتاركن زحمت چكمه‌يم !

## ٤٨

وقتيله قبا دايلردن برى تراش اولمق ايچون برير دكاننه كيروب بربره بر طبانجه ايله يوز غروش كوستردكدن صوكره «اكر بر طرفمى كسمكسزين تراش ايدرسه‌ك شو يوز غروش سنك . يوق ، كسه‌جك اولورسه‌ك سنى شو طبانجه ايله اوروب اولدورورم » دير. برير پاره‌يه طمعاً بو پازارلغه موافقتله حريفى تراش ايدر. تراش تمام اولدقدن صوكره حريف «ياهو! طبانجه قورقوسندن الكك تتره‌مديكنه تعجب ايدرم » دينجه برير — اكر قورقوبده الم تتره‌مكه باشلامش اوله‌يدى الك اول باشكى كسردم — ديمش .

## ٤٩

زوربانك برى. ساعتنى تعمير ايتدرمك ايچون بر ساعتجى‌يه كوتورمش. ساعتجى بونك اوته‌سنه بريسنه باقدقدن صوكره

## ٤٦

وقتیله عجمك بری، ارضروم طریقیله استانبوله کلیرکن اوکنه خرسز چیقوب آتنی، اشیاسنی آلیر، اوب عریان براقیر. حریف شهره کلوب چارشیده کزینیرکن خرسزی کورور. یاقه‌سنه صاریلوب آتنی، اشیاسنی ایستر. غوغایه باشلارلر. بوغاز بوغازه کلیرلر. نهایت. عجم بونی محکمه‌یه کوتورور. قاضی عجمه «ایکی شاهدك وارمی؟» دیه صورنجه عجم — هی افندی! اکر یانمده ایکی آدم اولایدی هیچ بن بوکا صویولورمیدم! — دیر.

## ٤٧

بر یهودی صرافك یکیچری زوربالرندن برنده با سند آلاجغی وارمش. بر درلو آله‌مازمش. برکون حریفی پك زیاده صیقشدیریر. زوربا « چیقار سندمی ! » دیر. صراف سندی چیقاریر. زوربا قیلیجنی چکوب « اوغلان. یوت شونی! یوقسه قفاکی کسرم ! » دیه تهدیده قالقیشیر. زواللی. نه یاپسون ؟ چارناچار کاغدی یوتار. آره‌دن بر زمان کچر. حریفه ینه پاره لازم اولور. تکرار یهودی‌یه مراجعته. اوده — قورقوسندن — ایستدیکی پاره‌یی ویرمکه مجبور اولور. صیره سند تحریرینه کلنجه صراف دیرکه:

## ٤٤

معهود چاقیرجه‌لی کبی اله آووجه صیغمیان رؤسای اشقیادن بری آرقه‌داشلرینه ضیافت ویره‌جك اولور. آشجیسنه بر طاقم تمکلر سپارش ایتدیکی صیره‌ده بیلدیرجین کبابی ایستر. آشجی «شمدی بیلدیرجین موسمی دکل» دیر. حریف «نصل دکل؟ دها دون سورو ایله اوچشدقلرینی کوردم» دینجه آشجی — احتمال. لکن بیلیرسکز که نه هر حیدود اله کچر، نه‌ده هر اوچان قوش! — دیمش.

## ٤٥

بر قاچ طشره‌لی صله‌لرینه کیتمك اوزره کاروان ایله یوله چیقدقلری اثناده بر محلده بر اشقیا چیته‌سنه تصادف ایدرلر. اشقیا، بونلرك اوزرینه هجوم، بونلرده مقابله‌یه قیام ایلمکده ایکن ایچلرندن بر قلندر بر یوکسك یره چیقوب صله‌جیلره:

— صوینك! آغالره اذیت ویرمیك! بنده سزك کبی کمریمی آلتونله طولدره‌ق یولنی بیلمز دکلم. انجق بوکونی دوشوندم! — دیمش.

طشره‌یه کوتوروزکن اوکنه حیدودلر چیقار. رئیس اشقیا دنکلرك چوزولوب اوچلمه‌سنی امر ایدر. حیدودلر دنکلری چوزوب چوخه‌لری میزراقله اولچرلر ایکن بر طوپ قرمزی چوخه جیقار. رئیس « نیچون بونلرك هپسنی قرمزی کتیرمدك! » دینجه حریف — بویله طوپدن آلش ویرش اوله‌جغنی بیلیرمیدم ؟ — دیمش.

# ٤٣

یولجینك بری، بر اشقیا چیته‌سی طرفندن صویلمش، بر حالده‌که آیاغنده‌کی طونله قالمش. زواللی آدم بوحال ایله یولنه دوام ایتمك اوزره ایکن اوته‌دن آتلی، بساطلی بر آدم کوزینه ایلیشوب حال وشانندن چیته رئیسی اولدیغنی حکم ایله اتکنه واروب « امان افندم! آدملرکز بنی شوراجقده صویدیلر بو حاله قویدیلر! کرم ایدکز، هیچ اولمازسه اثوابمی کری ویرسونلر» دیه یالوارمغه باشلامش. حریف دیمش‌که: «مأمول ایتم‌که سنی صویانلر بنم آدملرم اولسون» . یولجی « نیچون مأمول ایتمیورسکز؛ مطلقا سزك آدملرکزدر » دینجه رئیس دیمش‌که:

— اکر بنم آدملرم اولسه‌یدی ، شمدی شو آیاغکده‌کی طونی‌ده بوله‌مازدك !

وارسه آنشار. صاقلامشلر. حریف بیقاندقدن صوکره چیقوب کیینه‌جکی صیره‌ده برده باقمش که بوغچه‌ده خنجرایله قوشاقدن ماعدا برشی یوق! ایشلك فرقنه واروب درحال پشتمالی چیقاره‌رق قوشاغنی بلنه باغلادقدن، خنجری‌ده آره‌سنه صوقدقدن صوکره حماجیلره — بن بر شیئم چالندی دیه دعوی ایتمیه‌جکمه یمین ایتمشدم، لکن، انصاف ایدکز. بن حمامه بو قیافتله‌می کیردم؟ — دیمش.

## ٤١

حریفك بری، بر بارکیر صاتین آله‌جق اولمش. جانباز یکرمی بش آلتون ایسته‌مش. حریف «پکی. اما، شمدی او قدر پاره‌م یوق. اون بش لیراسنی ویره‌یم‌ده قصورینه بورجلو اوله‌یم» دیمش. جانباز بو پازارلغه راضی اوله‌رق ویرمش. بر مدت صوکره جانباز قصور قالان اون لیرایی ایسته‌مکه کلمش. حریف: — یوق. بن مقاوله‌مزی بوزه‌م! مقاوله‌مز نه ایدی؟ سکا اون لیرا بورجلو قالمق دکلمی؟ شمدی. سکا پاره‌یی ویریرسه‌م بورجلو قالمامقلغم لازم کلیر — دیمش.

## ٤٢

بر تاجر. استانبولدن بر خیلی چوخه آلوب صاتمق ایچون

قارشی‌یه اوتوروب سوزولر ایچرکن تمام التی‌دانه قویون سرقت ایتمشدی !

## ٣٩

### ایکی مدیون

— برادر! دائما سنده پاره بولنیور، نه‌دن؟
— اسکی بورجلری ویرمه‌مده اونك ایچون.
— ای، یکیلرینی نه یاپارسك؟
— ویرمیه ویرمیه اونلری‌ده اسکیتیرم .

## ٤٠

حریفك بری، هر نه زمان هر هانکی حمامه کیتسه چیقارکن بوغچه‌سندن برشی چالندیغنی ادعا ایتمکی و بو وسیله ایله حمام پاره‌سنی ویرمه‌مکی عادت ایدنمش. بونك ایچون حمامجیلر حریفی حماملرینه قبول ایتمه‌مکه باشلامشلر. برکون کیتدیکی حمامك صاحبنه، اشیاسندن برشی چالندیغنی ادعا ایتمیه‌جکنه و اجرتی تماماً ویره‌جکنه یمین ایده‌رك کوچ حال ایله کندینی قبول ایتدرمش. حریف صویونوب‌ده ایچری کیرنجه حمامجینك ویردیکی امر اوزرینه خدمتکارلر بونك خنجریله قوشاغندن ماعدا نه‌سی

## ٣٧

وقتیله قوم قاپوده، اسکله‌یه قریب دکیز اوزرنده بر قازینو واردی‌که مؤخراً برکیجه ظهور ایدن عظیم برفورطنه اثناسنده صدمت امواج ایله ییقیلوب محو ونابود اولمشدی . بر تعطیل کونی صباحلین اورایه کیدر. یکی کورشدیکی آدملردن سعید بك نامنده بری. بعض احبا بیله اوتوروب عشرت ایدر، طاوله اوینار ایمش. سعید بك، بونی کورنجه مجالسلرینه دعوت وایکی قدحده راقی اکرام ایدر. بزمکی براز اوتوردقدن صوکره ایشی اولدیغندن بحث ایله رخصت ایستیوب قالقار. طوغرو دستکاه باشنه کیدر. بر بیکلکه ایکی اوقه راقی طولدرتور. بعده طاوله اوینامقله مشغول بولنان سعید بکه سسلنیر . سعید بك دونوب باقدقده ایکی پارماغنی مقص کبی اوینانه‌رق — بك افندی ! بو (ایکی) نك پاره‌سی سزده، دکلمی؟ — دینجه سعید بك ، دمین اکراماً ایچیردیکی ( ایکی ) قدح راقی‌یه ذاهب اوله‌رق ، دستکاهداره — اوت، اوت، بنده ! بن ویره‌جکم ! — دیر، ینه اویونه طالار. بوده، بیکلکی دربغل ایدنجه چیقار . کیدر !

## ٣٨

بر قربان بایرامی، قاین پدرینك بایزیدده‌کی خانه‌سنك قاپوسی اوکنه بر قویون . برازده ارت قویوب واوغلیله برابر قارشی

باصدردیغی کبی کچر. غارسون ایسه توتونی آلوب دونر ، برده باقارکه افندی کوپرویی کچمش ، کیدیور. معهود ایکیلکدن باشقه پاره‌سی‌ده یوقکه کوپرویی کچه‌بیلسون ! متصل آرقه‌سندن «افندی! افندی!» دیه آوازی چیقدیغی قدر باغیریر . هیچ افندی آلدیریرمی ؟

# ٣٦

برکون، باغچه قاپوسنه طوغرو کیدرکن حمیدیه تربه‌سی جاده‌سنده طانیدقلرندن بیوجك برذاتك برانفیه‌جی دکاننده اوتوردیغنی کوروب ایچری کیرر، یاننه اوتورور. افندی، بر قوانوز انفیه آلیر. پاره‌سنی ویردکدن صوکره دفتری ایستیوب بورجنه محسوباً ایکی لیرا تسلیم ایدر. دکاندن چیقارلر. افندی‌یی خواجه پاشایه قدر تشییع ایتدکدن صوکره دونر ، انفیه‌جی‌یه کلیر . دیرکه:— افندی حضرتلری دمین سزه بورجنه طوته ایکی لیرا ویرمشدی. شمدی، برلزوم اوزرینه او ایکی لیرایی ایستیور . کندیسی شوراده بکلیور . بنی کوندردی. «مراق ایتمسون . آقشام کچرکن ینه ویریرم» دیدی .

افندی، انفیه‌جینك بونجه سنه‌لك مشتریسی. کبار، سوزینه طوغرو بر ذات اولدیغی کبی کوندردیکی آدمده آنك دوستی، تربیه‌لی، بلکه کندی کبی «کبار» طاقمندن اولدیغندن حریف بلاتردد چیقاریر لیرالری بوکا تسلیم ایدر !

جاغیرتیرز » دیه حریفی تنفس اوطهسنده توقیف ایله کندیسی ناظرك اوطهسنه کیرر. زواللی اوراده بکلیه طورسون . بزمکی ناظرك اوطهسنه کیره‌مه‌سنی متعاقب اوطه‌نك دیکر قپوسندن سره قدم باصار ! . .

# ٣٥

بر کون. غلطه‌ده‌کی آیینه‌لی لوقنطه‌یه کیرر. مکمل صورتده قارنی طویورور . قهوه‌سنی، سیغاره‌سنی ایچدکدن صوکره پارده‌سوسنی قولنه، باستونی النه آلوب دستکاه باشنه یاناشیر. بورجنك نه قدر اولدیغنی صورار. بعده پاره چانطه‌سنی دوشورمش اولدیغنی بیان ایله کوپرو باشنده‌کی صرافندن آلوب ویرمك اوزره یاننه بر آدم ترفیق ایتمه‌سنی غایت کبارانه، جدی وطبیعی بر وضع ولسان ایله سویلر. لوقنطه‌جی ذره قدر شبهه لنمکسزین یاننه بر غارسون قاتار. کوپرو باشنه تقرب ایتدکلرنده بزمکی غارسونه دونوب یانده پاره اولوب اولمدیغنی صورار. غارسون، جیبلری قارشدردقدن صوکره بر ایکیلك چیقاروب کوستریر و آندن باشقه پاره‌سی اولمدیغنی سویلر. «پکی. جانم، سکا زحمت اما بکا شورادن بر ایکیلك سیغاره آلیویر» دیه‌رك غارسونی توتونجی‌یه کوندریر. غارسون آیریلیر آیرلماز بزمکی خیزلی یورویه‌رك کوپرویه کلیر. اونلغی

بر آقشام میخانه‌لرك برنده، حال وقیافتلرندن طشره‌لی، زنکین اولدقلری آکلاشیلان ایکی کیشینك عشرت ایتدیکنی کورور. قارشیلرینه کچر. اوتورور. لاقیردیلرینه قولاق مسافری اولور. مکر بونلردن بری مدیرلك، قائممقاملق کبی بر مأموریت استحصالی ایچون استانبوله کلمش ایمش. بزم عیار بونی ایشیدنجه درحال غارسونی چاغیروب بونلره بر قدح ایصمارلار. بونلرده اوکا ایصمارلارلر. بو وسیله ایله آره‌ده بر معارفه پیدا اولور. ایرته‌سی آقشام همسفره اولورلر. شویله بویله حریفلره کندینی سودیریر. باخصوص، داخلیه ناظرینك اینشته‌سی اوته‌سی مأموریت طالبی اولان آدمی کندینه بند ایدر. بر کیجه ویردکلری قرار اوزرینه ایرته‌سی کونی حریفی آلوب ناظرك قوناغنه کوتورور. اما بونی ناظرك یاننه صوقمازه کندیسی کیرر. بش اون دقیقه صوکره چیقار، کمال بشاشتله حریفه اوچنجی صنفدن بر قائممقاملغك آچیق بولندیغنی وکندیسنك اورایه تعیینی ایچون پاشادن سوز آلدیغنی سویلر. آقشام برلشدکلرنده دخی اللی لیراسی پیشین، اللی لیراسی مأموریت امری آلندیغی کون ویرلمك اوزره «اینشته پاشا» ایله یوز لیرایه سوز کسدیکنی آچار. آدجغز مع الممنونیه اللی لیرایی ویرر. بش اون کون صوکره امرنامه‌سنی آلمق اوزره آدجغزی قاپویه کوتورور. ناظرك اوطه‌سی اوکنه کلدکلرنده «سن برآز بوراده اوتور. ابتدا بن کیره‌یم. صوکره اوطه‌جی ایله سنی

دولتدن طرد ایدلدیکی کبی اخلاقسزلغندن طولایی‌ده عائله‌سی طرفندن رد اولنمشدی.

## ٣٤

غایت جربزه‌لی، صورتا مؤدب، ظریف، نازك، مونس، کوزل یوزلو. کبار طورلی بر آدم اولدیغندن ماهیتنی بیلمینلرجه دها ایلك کورشده مجلوب اولنامق قابل دکلدی. مأموریت وعائله‌سندن دور ومهجور اولدقدن وبر مدت بعض کبار قوناقلرنده کاسه‌لیسانه امرار وقت ایتدکدن صوکره لانغه طرفلرنده ایکی اوطه‌لی بر خانه استیجار وبونی باتاقخانه حالنه افراغ ایتمشدی.

هر صباح لانغه‌دن، یکی قپوده مشهور میخانه‌لرده برر کره باش اورور، صوکره استانبولده. غلطه‌ده، صیدکاه اتخاذ ایتدیکی قهوه‌خانه‌لرده، قازینولرده، قفه شانتانلرده اوتوروب صیده قابل شکار آرار، اله کچیردیمی نه یاپارسه یاپوب اوینه کوتورور، ایچیرر، سرخوش ایدر، صیزیرر، صوکره «الولد صنوابیه» سرینه مظهر اولان اوغلنلق یاردیمیله صویار ایدی.

بعضاً دام تزویره دوشوره‌جکی آدملره دوکدیکی «یتامه» لرك باشلیجه‌سی کندیسنی صدر اعظمك برادر زاده‌سی، سرعسکرك بجاناغی، داخلیه ناظرینك قینی، مالیه ناظرینك سوت قرداشی اولدرق صاتمه‌سی ایدی.

ایرتەسی کونی امام، ایلك واپورله استانبوله کچر. حریفك تعریف ایتدیکی قوناغی، صاحب خانەیی بولور. صاحب خانەنك یاننده بر ایکی کیشی دها وارمش. امام اوطەدن ایچری کیرنجه هپسی بردن قهقهەیی صالیویریرلر. امام، بو کولوشه معنی ویرەمز. صاحب خانه — کولمکده دوام ایتدیکی حالده — «غالبا، بر بوغچه امانتکز اولەجق ؟» دیر. امام، بو سؤاله صاقدرونانه «اوت، بغداددن بزم علی افندی کوندرمش. دون بر ذات کلوب خبر ویردی، حتی بر مجیدیەده آلدی» دینجه صاحب خانه کندینی طوپلایەرق — فسبحان الله ! بو آدم بزه مسلط اولدی؛ بتون استانبول امامرینی بو صورتله طولاندیروب بورایه کوندریورا — دیر.

مکر. بوغاز ایچنك ایکی ساحلی ائمەسی ایکی کوندر بوقوناغه کلوب کندیلرینه بغداددن، بصرەدن، قونیەدن . دیاربکردن . هنددن، یمندن کوندریلن هدایایی آرارلرمش !

§

بر کتابدن خلاصةً بالایه نقل اولنان فقره ذاتاً معلومز اولمغله طولاندیریجی‌یی، طانیرز. بوندن یکرمی بش سنه اول منزولاً وفات ایدن بوآدم، وقتیله ملکیه قائممقاملرندن ایکن مساویٔ احوالی، ارتکاب وارتشاسی حسبیله خدمت

بونك اوزرینه قیزی آلمقدن واز کچدم. صوکره ایشتدم‌که قیزی کندیسی آلمش. جانم صیقلدی، کیتدم کندیسنی کوردم. « سن بکا زوجهٔ انچون شویله بر سوز سویله‌مدکمی ایدی؟ » دیدم. — اوت. اما بن اونی اوپرکن کوردیکم آدم باباسی ایدی — دیدی.

## ٣٣

بوغاز ایچنده بر قریه امامنك اوینه بر کون بر آدم کلوب بغداددن کلدیکنی و امامك اقرباسندن اولوب بغدادده بولنان علی افندی طرفندن تودیع ایدلمش اولمق اوزره بر امانت بوغچه وارسه‌ده بوغچه بیوجك اولدیغندن کتیره‌مدیکنی و کندیسی بایزیدده فلان صوقاقده فلان ذاتك خانه‌سنده مسافر اولمغله یارین اورایه کلندیکی حالده امانتی تسلیم ایدیله‌جکنی سویلر. امام افندی «بوغچه». «امانت» سوزنی ایشیدنجه بونی ایچری آلوب اعزاز و اکرام ایدر. حریف، براز اوتوردقدن صوکره وداع ایدوب کیدر. بش اون آدیم آیرلدقدن صوکره تکرار کلوب النده طوتدیغی بر آلتونی ارائه ایله قرشی‌یه قیقله کچه‌جك ایسه‌ده نصلسه کلیرکن پاره بوزدرمه‌یی اونوتمش اولدیغندن بحث ایده‌رك یارین قوناغه کلندیکی زمان بوغچه ایله برابر ویرمك اوزره اون غروش اودونج ایستر. امام چیقاریر بر مجیدیه ویریر.

مجلس ادارهٔ ولایته کیرمکه وهر ایشه پارماق آتوب ایستدیکی کبی دولابلر چویرمکه یول بولور.

بر تاریخده بوکا ، جوار قصباتدن برینك اشرافندن بر زنکین آدم مسافر اولور. بر کیجه کورشمکه کلن احبابنه مسافری آیری آیری تقدیم و « املاك و اراضی صاحبی، معتبر بر ذاتدر » دیه تعریف ایدر. صافدل آدم — او حوالیده تواضعاً سویلندیکی اوزره ـ « افندم ! بنم نهم وارکه ؟ بنده مال وملکمده هپ سنکدر » دیر و هر کیمه تقدیم اولندیسه بو سوزی تکرار ایدر. اولهجق بویا، حریف مملکتنه عودتی متعاقب وفات ایدر. بزم عیار، بونك « بنم برشیئم یوقدر، هپ سنکدر » دیدیکنی او کیجه خانه‌سنه کلنلرك شهادتاریله اثبات ایتدکدن صوکره دعوایه قیام ایله بیچاره‌نك نه‌سی وارسه جمله‌سنی ید غصبنه کچیریر !

## ٣٢

مغیره نامنده غایت دساس وخدعه‌کار بر آدم وارمش . دیمش‌که: « بنی مدت عمرمده کیمسه آلداته‌مامشکن یالکز بر دلیقانلی‌یه آلداندم‌که هیچ اونوته‌مم : بر کون کندیسنه برقیزك اسمنی یاد ایله تزوج ایتمك مراد ایتدیکمی سویله‌دم . « امان افندم ، بن او قیزی بری اوپرکن کوردم» دیدی ویمین ایتدی.

## ٣٠

ایکی عیار. زنکینن بر آدمك دائما النده طاشیدیغی قیمتلی بر فیل دیشی باستونی آشیرمغی قورارلر. بری دیلنجی قیافتنه کیروب زنکینك کچدیکی بر صیره‌ده طوپاللایه یانه صوقولور. صدقه ایستر. دیکر ایسه اوته‌دن آرقه‌داشی کلوب زنکینه «افندم، سز بونی بیلمزسکز! طوپاللغنك اصلی یوقدر، یالاندر. هله بر ایکی باستون اوره‌یم ده باقکز نصل طوغرولور» دیه‌رك باستونی آلدیغی کبی دیلنجی قیافتنده‌کی آرقه‌داشی قاچمغه. بوده آرقه‌سندن قووالامغه باشلار. نهایت قاچه قووالایه ایکیسی‌ده کوزدن نهان اولور.

## ٣١

بر ولایتده غایت عیار، حیله‌کار، مرائی، ساخته و قار بری وار ایدی. اوتوز سنه اول استانبوله کلمشدی. کلیرکن همشهریلرندن و مشایخدن صافدل بر آدم، پدرندن منتقل اولوب حلوس مناسبتیله تجدیدی لازم کلن نقیب الاشرافلق براتی معاملاه‌سنی اجرا ایتدرمك اوزره بوکا تودیع ایدر. بو ایسه معهود ابوالهدایه چاته‌رق آنك تأثیر نفوذیله براتی کندی نامنه استحصال ایدر! شیخ فریاد ایده طورسون. او بو سایه‌ده

— آ کلاشلدی، سندن پاره آله‌میه‌جغم. باری اوی اوستکه چویرته‌یم‌ده سن‌ده قورتل، بن‌ده!..

— دوشونه‌یم‌ده صوکره جواب ویریرم.

— عجایب! حاضر بادهوا اوی قبول ایتمك ایچون‌ده دوشونولورمی ایمش!

— دوشونولوریا؛ چونکه بن شمدی بواوده بس بادهوا اوتوریورم. اوزرمه چوریله‌جك اولورسه ویرکیسی وار، تعمیری وار، شوسی وار، بوسی وار، صوکره بن‌نه یاپارم!

# ۲۹

بر کرا اویمز واردر. بر تاریخده بر آووقاته ایجار ایتمشدك. حریف، تمام بر سنه کرا ویرمدی. چیقاره‌مدق‌ده. نهایت، انصافه کلوب قورو بر سند ویردی‌ده چیقدی! بونی احبادن برینه سویلدم. «چوق اوجوز قورتلمشسك؛ تشکر ایت!» دیدی. تعجبله «نه‌یه؟» دیدم. — یا، بزم اوده‌کی کراجی‌یی، ایکی بچق سنه‌لك بورجنی باغشلادم؛ ایستدیکی کبی بر او بولدم؛ ایکی آیلغنی پیشین ویردم؛ قونطرات ایتدم؛ کفیل اولدم‌ده اویله چیقاره‌بیلدم! — دیدی.

چیقوب والی معزوللرندن بر ذاته کیدر. اورادهده عینیله بویله بر رول چویریر. بعده برینه دها مراجعت ایدر. حاصلی. آقشامه قدر بش اون وزرا ورجال معزولهنك قوناقلرینی طولاشمق صورتیله بر ایکی یوز لیرا طولاندیریر.

## ٢٧

طولاندیریجینك بری، طانیدیغی زنکین بر ذاته کیدوب کارلیجه بر ایشه کیریشهجکندن بحث ایله قرضاً بش لیرا ایستر وبو ایشدن دفعهٔ بر لیرا قازانهجغنی سویلر. او ذات چیقاروب بر لیرا ویرهرك:

— آل شو بر لیرانیده، هم سن خولیا ایتدیکك کاری حاصل ایتمش اول. هم بن درت لیرا قازانمش اولهیم.

## ٢٨

طولاندیریجی کروهندن بر مستأجر، اوتوردیغی اوك کراسنی ویرمز وخانه صاحبی کندیسنی اودن چیقمغه مجبور ایتمك ایچون اوطه قاپولرینی، پنجرهلرینی بر بر سوکوب کوتورمك کبی بر چوق اذالر. جفالر ایتدیکی حالده اصلا آلدرماز ایمش. بر کون صاحب خانه کرا ایستهمکه کلوب سوزدن باشقه برشی آلهمینجه دیرکه:

حبس ایدلمه‌سنی امر ایدر. بونلر حبسه کیدرکن امام، مختاره دیرکه :

— یاهو! حریفك دیریسی‌ده بو ... مش اولوسی‌ده !

## ٢٦

پوسته مأمورلرندن (مراد مصطفی استپان) افندی نامنده بری واردی. اسمندن دخی آکلاشیله‌جغی اوزره عیار، قلاش بر آدم ایدی. بر آره‌لق اختلاساتندن طولایی آچیغه چیقارلمشدی. بو صیره‌لرده بر کون کندینه ایپجه چکی دوزن ویرمش اولدیغی حالده چفته آتلی، ظریف و مکلف قوپه آرابه‌سی بولنان بیلدیکی برذاته کیدوب اوکون ایچون آرابه‌سنی ایستر. آلیر، کمال عظمتله آرابه‌یه قورولور. طوغرو وکلای معزوله‌دن بر ذاتك قوناغنه کیدر. مابین باش کاتبی طرفندن کوندرلدیکنی خبر ویریر. بونی درحال پاشانك یاننه چیقاریرلر. پاشایه، فلان نظارته تعیین اولندیغی، ارادۀ سنیه‌سنك او کیجه صدور ایتدیکنی بیان ایله هم تبشیر کیفیت همده ایفای لازمۀ تهنیت ایچون باش کاتب طرفندن صورت مخصوصه‌ده کوندرلدیکنی درمیان ایدر. مدت مدیده معزول بولنان وزیر، بو تبشیر اوزرینه بالطبع فوق الغایه ممنون اوله‌رق چیقاریر، بوکا یکرمی بش آلتون ویریر. مراد، پاره‌لری درجیب ایتدکدن صوکره

## ٢٥

بر بلده‌ده غایت شریر بر آدم وارمش. قومشولرینه سائر کوجی یتنارہ یاپمدیغی فنالق قالمامش. حریف خسته‌لانیر، اولوم دوشکنه یاتار. حیاتندن امیدنی کسنجه قونوی قومشونی اسمی، مختاری، الحاصل محله‌سنده کیم وارسه یاننه چاغیریر. قصور وقباحتارینی اعتراف ایندکدن وهر بریله آیری آیری حلاللاشدقدن صوکره دیرکه: «سزه بر وصیتم وار: بن اولدکدن صوکره آیاقلرمه ایپ طاقوب شهرك اطرافنی اوچ کره طولاشدیرکز. اوله‌که جناب حق شو حالمه مرحمت ایده‌رك کناهلرمی باغشلیه. زیرا بنم الله‌ه یالواره‌جق یوزم یوقدر. اکر وصیتمی اجرا ایتمزسه‌کز بنی کناهده وروحمی عذابده قورسکز». وصیتنی اجرا ایده‌جکارینه جمله‌سی عهد ایدر.

حریف اولور. وصیتی وجه‌ایله آیاغنه ایپ طاقوب سوزویه سورویه شهرك اطرافنی طولاشدرمغه باشلارلر.

وقعه، درحال شایع اولور. حاکمك قولاغنه دکر. حاکم بونلری حضورینه جلب واستجواب ایله «بره. احمقلر! هیچ بویله وصیتمی اولور؟ خلط ایتمیکز، طوغروسنی سویلیکز! مطلقا بونی سز اولدردکز؛ صوکره‌ده کمال حماقتکزدن بویله بر حیله بولدکز. دکلمی؟» دیدکدن صوکره جمله‌سنك

لرسه‌ده حریف بونلره التفات ایتمز، کچر. بری، دیکرینه «عجبا، نیچون بزه سلام ویرمدی؟ یوقسه تنزلمی ایتمدی؟» دینجه اوته‌کی:

— شبهه یوق، هیچ مکرراً جنایت محکمه‌لرینه، حبسخانه‌لره کیرمش چیقمش بر آدم بزم کبی هنوز سابقه‌سی اولمیانلره سلام ویرمکه تنزل ایدرمی؟— دیمش.

## ٢٤

دکانجینك بری، بر کاسه بال آلوب و آرقه‌سنده‌کی جبه‌یی‌ده چیقاروب چیراغنه تسلیم ایله «بن شورادن بعض شی دها آله‌جغم. صاقین بالدن یه‌یم دیمه. زیرا زهرلیدر. بن بونی علاج یاپمق ایچون آلدم» دیر. مکر چیراق هین اوغلی هینلردن ایمش. اوسته‌سی کیتدیکی کبی جبه‌یی کوتورور، صاتار، پاره‌سندن بر مقداریله اکمك آلوب کاسه‌ده‌کی بالی بر کوزلجه یر. اوسته‌سی کلیر. جبه‌یی کوره‌مینجه «هانی جبه؟» دیه صورار. چیراق، پالاندن آغلامغه باشلیوب: — آه، اوسته‌جغم، آه! بن بوراجقده. کندی حالمده اوتوروركن بری کلوب جبه‌یی اوموزلینجه قاچدی، کیتدی. بن‌ده قورقومدن «باری کندیمی زهرله‌یم‌ده قورتوله‌یم» دیه کاسه‌ده‌کی بالك هپسنی یدم! — دیمش.

## ٢١

بر یانکسیجی ، چارشیده بر آدمك اوموزنده اعلی بر لاهوری شال کوروب اصول ایله یاننه یاناشیر، شالك بر اوجنی کندی جبه‌سنه دیکر، بردنبره اوموزینه آتیویریر. حریف، شالنك آشیرلدیغنی حس ایدر ایتمز ، تلاش ایله اطرافنه باقندیغی صیره‌ده یانکسیجی «هیچ ، شالی اویله بوشنه براقیرلرمی ؟ باق. ایشته بنم کبی جبه‌نك بر طرفنه دیکملی ؛ بویله اولمازسه البته چالارلر — دیمش .

## ٢٢

ایکی یان کسیجی

— او. آرقه‌داش، فسکی یکیله‌مشسك! تبریك ایدرم .

— اوت، اویله اولدی .

— قاچه آلدك ؟

— آلدیغم وقت صاحبی دکانده یوقدی . قاچه اولدیغنی بیلمیورم .

## ٢٣

یان کسیجیلکه یکی باشلامش ایکی کیشی یولده کیدرکن اسکی یان کسیجیلردن برینه راست کلیرلر. سلامنه منتظر اولور-

سفیلی کوردکزمی؟ ایشته بو بنم دامادمدر. دائما — آی اوغل! اوکده یاتاغك، هرشیئك مکمل ایکن جامع کوشه‌سنده، اوته‌ده بریده یاتمقده نه معنی وار؟ — دیرم، دیکله‌مز . هله سکزی چیقارمیکز . شونی براز آراندیره‌یم » دیه قوینندن ساعتنی آلوب کیدر. برده حریف اویانوب ساعتنی آرامغه باشلایجه یانده‌کیلر کوله‌رك: — تلاش ایتمه! قاین پدرك سنکله اکلنمك ایچون ساعتکی آلدی، کیتدی — دیرلر. زواللی آدم اوساعت نه‌یه اوغرادیغنی آکلار .

## ٢٠

یانکسیجینك بری، مشتری طوریله بر دکانه کیروب بعض شی، چارپمش، صاوشمش. آره‌دن برقاچ کون کچدکدن صوکره تبدیل قیافتله ینه کلمش . ایچریده یالکز چیراق وارمش . حریف بونی لاقیردی‌یه طوتمق ایچون «اوسته‌ك نره‌یه کیتدی؟» دیه صورنجه چیراق ذکی وقورناز برآدم اولدیغندن یانکسیجی‌یی طانیه‌رق :

— کچنده دکاندن اشیا چارپان حریف ینه کلدی دیه ضابطه‌یه خبر ویرمکه کیتدی — دیمش.

## ١٨

کباره مخصوص لوقانطه‌لردن برینه کباروارى کیتمش بر یان‌کسیجی کلوب هرکسله برابر ماصه‌ده طعام ایدرکن اصوالجه کوموش قاشیقلردن برینی چیزمه‌سنك قونجنه یرلشدیریر. قارشیسنده اوتوران و ینه او نیتله کلمش اولان غایت ماهر بر یان‌کسیجی مناسب برزمانده آیغه قالقه‌رق حضاره: — افندیلر! شو سفره‌باشی عالمنه رونق وشطارت ویرمك ایچون بعض ذوات طرفندن لطیف فقره‌لر، کوزل سوزلر سویلاندی. بنده بر ال چابوقلغی کوسترمکله من‌غیر حد طعام آرقه‌داشلرمی اکلندیره‌جکم. فرضا شو قاشیغی کوزکزك اوکنده پالطومك جیبنه قویدم. (یمك یدیکی قاشیغی جیبنه قور) شمدی بونی قارشیمده اوتوران افندینك چیزمه‌سندن چیقاره‌جغم — دیه‌رك اوته‌کی یان‌کسیجینك چیزمه‌سندن قاشیغی چیقاروب ماصه‌نك اوستنه قویمش وهرکس حیرت ایچنده ایکن کندی آلدیغی قاشیق جیبنده اولدیغی حالده اورادن صاووشمش.

## ١٩

بر آدم، فاتح جامعنك ایچنده، بر کوشه‌ده یاتوب اویور ایمش. خرسزك بری یاننه صوقولوب اطرافنده بولنانلره « شو

یوزوك چالدیغنی سویلر. پاپاس، صاحبنه ویرمك اوزره حریفدن یوزوکی آلیر. کوتوروب قویومجی‌یه تسلیم ایله برابر خیرخواهانه دیرکه: «سن مالکی محافظه‌ده بویله دقتسزلك ایدرسه‌ك، قورقارم بر کون چکمجه‌کی‌ده آشیریرلر». قویومجی «قوجه چکمجه‌یی نصل آشیریرلر؟» دیر. پاپاس، چکمجه‌یی قالدیروب جبه‌سنك آلتنه آلدقدن صوکره: ــ ایشته بویله آلیرلر. دکاندن شویله چیقارلر، یورویویریرلر» ــ دیه دکاندن چیقار، نابدید اولور.

## ۱۷

یان کسیجینك بری، کناه چیقارتمق ایچون بر پاپاسه کیدر. فقط پاپاسك قوینده‌کی ساعته آغزینك صویی آقدیغندن طایانه‌میوب بر تقریب چالار. کناهلرینك بر چوغنی اعتراف ایتدکدن صوکره «الك صوك کناهمده بر ساعت چارپمش اولمقلغمدن عبارتدر» دیر. پاپاس «صاحبنی طانیرسه‌ك ساعتی اعاده ایتملیسك» دیر. حریف «اوت، افندم طانیرم، اما آلکز ساعتی سزه ویره‌یم» دیر ایسه‌ده پاپاس «خیر، بن ایسته‌مم. صاحبنه ویر» دیر. خرسز دخی «ویردم اما قبول ایتمیور» جوابنی ویریر. پاپاس ایشك فرقنه واره‌مدیغندن «مادام‌که ساعتی صاحبنه اعاده ایلدیکك حالده قبول ایتمیورمش، او حالده سنك مالك اولور» دیمه‌سیله یان کسیجی ساعتی قوینه قویه‌رق چیقار کیدر.

— آیاقلارنده‌کی یمنیلرك برینی سن چیقار، برینی‌ده بن چیقاره‌یم .

[عرب خورلدیسنی آرتیریر]

یان کسیجیلرك ایکیسی بردن عربك آیاغندن یمنیلری چیقاردقدن وعربده بر حرکت اولمدیغنی کوردکدن صوکره فی‌الحقیقه او دیدکاری شیئی کومرلر و اوزرینی طوپراقله اورتوب کیدرلر.

عرب ایسه بر چیقین پاره‌یه نائل اولمق حرصیله یمنیلرینك کیتدیکنه باقمیه‌رق چیقینك بولندیغی چوقوره کیدر، چیقینی‌ده بولورسه‌ده آلنه بر چوق طاش قیرنتیلرندن باشقه برشی کچمز.

## ١٥

خرسزك بری، بر جبه چالوب بعده صاتمق ایچون دلاله ویرمش. دلال جبه‌یی کزدیریرکن باشقه بر خرسز کلوب جبه‌یی چالمش. اولکی خرسز مأیوساً چکیلوب کیتمش. آرقه‌داشلری « جبه‌یی قاچه ویردك ؟ » دیه صورمشلر — آلش ویرش پك طوغون. سرمایه‌سنه ویروب کلدم — دیمش .

## ١٦

بر آدم، پاپاسه کناه چیقارتیرکن قویوجینك برندن بر الماس

بو تحف خرسزلق، بغدادده مولویخانه جامعنده بر بدوی عربله ایکی یانکسیجی آره‌سنده وقوع بولور :

عرب، چارشیدن یکی مبایعه ایلدیکی بر چفت قرمزی یمنی‌یی آیاغنه کیمش و آیاغندن چیقارمقسزین جامعك بر کوشه‌سنده اویومق ایچون اوزانمش. فقط تماميله اویقویه طالمامش وحواسی معطل اولمامشدی. یانکسیجیلر عربك یمنی‌یی مبایعه ایلدیکنی کورمش اولدقلرندن بالای ایتمکسزین آرقه‌سندن جامعه قدر کلمشلر. عرب جامعده و یانی باشنده ایکی آدم بولندیغنی حس ایتمکده ومکالمه‌لرینی دیکله‌مکده ایدی.

یانکسیجیلردن بری : — شو پاره چیقینی یارینه قدر بو جامعك بر کوشه‌سنده صاقلامق ایستیورم . اما مناسب بر محل بوله‌میورم .

دیکری — اویقوده بولنان شو عربك یانی باشنده‌کی یره کومسه‌ك، ایزینی غائب ایتمه‌ك ایچون اوزرینی طوپراقله اورتسه‌ك فنا اولماز .

[عربك یوره‌کنده بر مسرت چارپنتیسی]

— پك مناسب، اما عرب سوزلرمزی دیکلیورسه !..

[عرب خورلدامغه باشلار]

— نه سویلیورسك! ایشته عرب اویقوده. همده خورلدیور.

— اویله اما صحیحاً اویویوب اویومدیغنی آ کلاملی‌یز .

— نصل ؟

«یارین آخرتده هرکس دنیاده چالدیغی شیئی آرقه‌سنه یوکلنه‌جکدر» دینجه اعرابی — پك اعلی ! بن‌ده بونی یوکلنیرم . هم قوقوسی کوزل، هم یوکی خفیف ! — دیمش .

## ١٣

ایکی خرسز بر اشك چالمشلر . بری یولارندن طوتوب صاتمق ایچون بازاره کوتورورکن بر حریف، الندە بر چاناق یوغورت اولدیغی حالده. قارشیسنه چیقوب «اشکی‌صاتارمیسك؟» دیر، خرسز «صاتارم» دینجه « اویله ایسه، شو چاناغی طوت؛ اشکی برتجربه ایده‌یم» دیر. خرسز چاناغی آلیر. حریف‌ده اشکه بینوب بر آشاغی بر یوقاری دیرکن بردن‌بره کوز اوکندن غائب اولور. خرسز، نصل بر استاده تصادف ایتدیکنی آ کلار . الندە چاناق، متحیرانه عودت ایدر. آرقه‌داشی صورارکه:

— اشکی نه یاپدك؟ صاتدکمی ؟

— صاتدم .

— قاچه ؟

— سرمایه‌سندن بر چاناق یوغورت زیاده‌سنه .

## ١٤

شو فقرۀ غریبه، وقتیله بغدادده نشر اولنان ( زورا ) غزته‌سنده اوقونمشدی :

تسلیم ایتمش. بانکر اون بش بیك فرانق دها اوله‌جغنی سویلدکده صندوقکار — ناموسم حقی ایچون التمش بیك فرانقدن زیاده چالمدم ! — دیمش.

## ١١

موقوف بولنان قورناز بر خرسزڭ محاکمه‌سنڭ اجرا اولنه‌جغی کون بر آووقات تعیین ایده‌جکنی سویلر . آووقات کلیر. تنفس اوطه‌سنه چکیلیرلر. خرسز آووقاته دیرکه « سن بنی قورتارمق ایسترمیسك؟» آووقات « البته، دعوایی قازانمق ایسترم » دیر. خرسز «لکن بنم دعوام، باشقه دعوالر کبی لاف ایله دکل، سکوت ایله قازانیلیر . سن هیچ سسکی چیقارمه . باق بن نصل قورتولورم » دیدکدن صوکره تنفس اوطه‌سنڭ قاپوسنی آچوب چیقار، کیدر. آووقات‌ده یالکزجه محکمه‌یه کیرر. «هانیا ، متهمی نه یاپدڭ؟ » دیرلر. — بن محافظه ایچون دکل، مدافعه و تخلیص ایچون کلمشدم . بوندن باشقه طریق خلاص‌ده یوقدی — جوابنی ویریر .

## ١٢

اعرابینڭ بری بر مسك نافه‌سی چالمش. برکیمسه کوروب

قوزدون، ساعت. يوزوك كبی نه‌سی‌وارسه بر بر آلدقدن‌صوكره جيبنه، چانطه‌سنه‌ده ال آتار. سرخوش كنديني بتون بتون خرسزك قوجاغنه قويو ويره‌رك: — اوطه‌مده اوزاق دكل. كيجه برابر قالمق ايسته‌ميورسه‌ك او باشقه؛ فقط بنی بو حالده براقمه؛ اوطه‌مه قدر كوتور؛ هم سكا پاره‌ده ويريرم. چوق شكر، چكمجه‌مده تمام يوز دانه صاری آلتونم وار. تمام يوز دانه! آ كلادكمی؟ هايدی. قولمدن طوت‌ده كوتور.

خريفك بو سوزی اوزرينه خرسز صاری صاری آلتونلری كوزينك اوكنه كتيره‌رك قولتوغنه كيرر. بونلر تمام ويوه‌ده قره‌قوللك حذاسنه كلنجه، سرخوش بردنبره اجرا ايلديكی بر حركت سريعه ايله سيلكنوب خرسزك قولندن چيقديغی كبی قوتله ياقه‌سنه صارلمقله برابر: — قاره‌قول! يتش! خرسز وار! — ولوله‌سنی عيوقه چيقارمه‌سی اوزرينه خرسز نصل قورناز بر سرخوشه چاتديغنی او زمان آ كلامش، قاره‌قول‌ده كلوب چاتمغله ياقه‌يی اله، آلديغی شيلری‌ده كری‌يه ويرمش.

## ١٠

بر بانكرك قاصه‌سندن يتمش بش بيك فرانق چالنمش. بانكرك شبهه و ادعاسی اوزرينه صندوقكاری محكمه‌يه جلب ايتمشلر. صندوقكار اعتراف جرم ايله التمش بيك فرانغی كتيروب

## ٨

حريفك بری، بر باغك اوكندن كچركن بر آينك اوزوم يديكنی كورمه‌سيله ايمره‌نه‌رك اوده كيروب اوزوم يمكه باشلامش. باغجی بونی اوزاقدن كورمكله كلوب دوكه‌رك چيقارمغه قالقشدقده « اكر بنی اوزوم يديكم ايچون دوكيورسه‌ك بو آينی‌ده دوكمليسك. هم او بندن چوق ير» دينجه باغجی :

— اويله اما، آينی قارنی طويـنجه كيدر. سن ايسه كندك زفتلندكدن ماعدا منديلكله قوشاغكه طولدوروب كوتورورسك — ديمش .

## ٩

وقتيله غلطه‌ده بر كيجه بر آدم قازينودن چيقوب اقامتكاهنه كيدركن قاراكلق بر صوقاقده قارشيسنه بر خرسز چيقار . حريف قورناز ايمش. خرسزی كورور كورمز آياقده طورمغه مجالی قالمامش درجه‌ده كچكين سرخوش حالنی آله‌رق :

— آفرين‌به، آرقه‌داش !. . . آقشامدن بری يالكزلقدن جانم چيقدی! ميخانه‌ده يالكز، لوقانطه‌ده يالكز!... هايدی ، بزم اوطه‌يه كيده‌لم . سكا ، برده شامپانيا اكرام ايده‌يم ، اولمازمی؟— دينجه خرسز، قولای قولای صويوله‌جق بر آدمه تصادف ايتديكندن طولايی پك زياده ممنون اوله‌رق سرخوشك

عالیدر . فقها ایسه دینمزك اولولریدر . بو زمره‌لردن بولنانلره
جان ومالم فدا اولسون . فقط ، ای تاجر فجر ! سنك نه‌حق
وصلاحیتك وارکه بوستانمه کیروب میوه‌لرمی ییورسك؟ پاره‌کله‌می
صاتین آلدك، یوقسه سکا بورجم وارده اکامی محسوب ایدیور-
سك؟» دیدکدن صوکره قیص قیوراق باغلایوب برطرفه یاتیریر.
بعده فقیهه دونوب «اذنمز بوستانمه کیروب محصولاتنی یغما-
لامغه کیمدن فتوی آلدك؟ شرع وقانونه مخالف افعالك فقهادن
صدورینی کورن جاهللر نه یاپمازلر! » دیه‌رك فقیهك دخی النی
آیاغنی باغلایوب تاجرك یانته براقیر. صوکره شریفه خطاب ایله
« شرفادنم دییورسك ، اویله‌می ؟ سکا بویله کندی مالك
اولمیان یرلره کیرمك ، دست تعرض اوزاتمق رخصتنی اسلاف
کرامکمی ویردی ؟ شرف ، زهد وتقواده اجداد عظامنك
اثرلرینه اقتفا ایتمیه‌جك اولورسه احاد ناسك فنا یوللره صاپه-
لرینه برشی دینیله‌بیلیرمی؟» دیه شریفك‌ده النی آیاغنی باغلار .
وقتاکه ساخته عسکر ایله یالکز قالیر . اول امرده ایلیشمك
ایتمیه‌جك کبی کورندیکی حالده بالاخره بردن‌بره اوزرینه هجوم
ایله اونی‌ده بنده چکر وآرتق صوپاسنه توکوروب جمله‌سنی بر
ای دوکر . صوکره‌ده محکمه‌یه کوتوروب زیانی تضمین
ایتدیریر .

دیه یانه صوقولوب باقمش که اون . قوشاغنی چیقاروب یاتمش . احتیاطه رعایةً کیدوب صوقاق قاپوسنی‌ده آچمش. دونمش کلمش، باقمش که قوشاق اوراده یوق. مکر خانه صاحبی حاله واقف اولمغله خرسز صوقاق قاپوسنی آچمغه کیتدیکی زمان اصول ایله کاوب قوشاغی آلمش. خرسز «امان طویلدق!» دیه طابانلری قالدردیغی کبی کندینی طیشاری‌یه آتمش . خانه صاحبی آرقه‌سندن فیرلایوب «بره طوتك! .. خرسز وار!» دیه باغیرمغه باشلاینجه خرسز دونوب :

— یاهو ! اصل خرسز کیمدر، ایکیمزده بیلیوزر؛ اما نه فائده‌که طوغروسنی سویله‌مك بکا دوشمز ! — دیمش .

۷

بر بوستانجی ، درت خرسزك بوستانه کیروب میوه‌لری کندی مالاری کبی یدکدن باشقه تازه‌لری چیکنه‌مك، داللری قیرمق کبی خساراتده بولندقلرینی کورور. درت کیشیله باشه چیقه‌میه‌جغندن حیله‌یه سلوك ایله «خوش کلدکز، افندیلر! لکن رجا ایدرم، کیم اولدقلرکزی سویلیکزده اکرامده قصور ایتمه‌یم» دیر. بری عسکر، دیکری شریف، اوبری فقیه. دردنجی تاجر اولدیغنی سویلر . بوستانجی ابتدا تاجره خطاب ایله «عسکر، وطنمزك محافظیدر. شرفانك قدروشانلری

کوندردی . آلدیغکزی مشعر امضا کزله بر کاغد ایستیور . ایشته کیسه، بر مقبوض سندی ویرکزده تسلیم ایده‌یم » دیر . تاجرهم سوینه‌رك هم‌ده تعجب ایده‌رك «پکی، سن بوراده طور. بن سندی یازوب کتیره‌یم» دیه ایچری کیردیکنی متعاقب خرسزده اورادن صاووشور، بو دسیسه ایله جاریه‌یی طاباقدن قورتاریر.

۵

زنکین بر طول قادینك اوینه بر کیجه خرسزلر کیرر . اوست قاتده بر اوطه‌ده یاتان قادین بونلرك آشاغیده کزندکلرینی طویونجه یاواشجه صفه‌یه ، مردیون باشنه برر شمعدان قویدقدن صوکره صانکه اوك ایچنده بر چوق آدم وارمش کبی :

— هو! احمد آغا ! اسماعیل افندی! سلیمان بك !خورشید! قیلیجلرکزی ، طبانجه‌لرکزی آلکزده کلکز ! اوه خرسز کیرمش ! — دیه باغیرنجه خرسزلر بر برینی ایته‌رك چیقوب کیدرلر .

٦

خرسزك بری بر اوه کیرمش . اوته‌یی بری‌یی آراشدرمش ایسه‌ده سرقته شایان بر شی بوله‌مامش . چیقوب کیده‌جکی اثناده حولیده کوزینه بیاض بیاض بر شی ایلشمش . «نه‌در؟»

— بن بورادن چکیلوب کیتدکدن صوکره ایشیدیلیر !
— دیمش .

٤

وقتیله بغدادده تجاردن برینك یاننده بر کیسه آلتون بولندیغنی بر خرسز خبر آلەرق تاجرك پیشنه دوشر . تاجر اوینه کلیر . قاپودن ایچری کیرر کیرمز جبەسنی ، کیسەیی صفەیه قویوب جاریەسنه خلایه کیدەجکنی بیان وابریق حاضرلامەسنی امر ایدر . جاریه ابریق حاضرلامغه کیتدیکی ، تاجرده کیسەیی براقدیغی یردن اوزاقلاشدیغی بر صیرەده خرسز بر تقریب ایچری کیروب کیسەیی آشیریر . حریف آبدستخانەدن چیقوب ده کیسەیی یرنده بولەمینجه جاریەدن شبهەلنەرك زواللی یی دوکمکه باشلار . خرسز آلتونلری آلنجه آرقەداشلرینك یانه کیدر ، ماجرایی نقل ایدر . آرقەداشلری بوکا دیرلرکه : «پك فنا یاپمشسك ، جاریەیه ظلم ایتمشسك . شمدی ، افندیسی اکا اسناد تهمت ایدر . جاریەیی قورتارملی » . خرسز « اوت ، حقکز وار . کیدەیم جاریەیی قورتارەیم » دیر ، تاجرك اوینه کیدر . قاپویی چالار . تاجر قاپویه کلوب نه ایستدیکنی صورار . خرسز « بن سزك دکان قومشولرکزدن فلانك کولەسی یم . آلتون کیسەسنی دکانده اونوتمشسکز . افندم کوردی . بنمله سزه

## ٢

بر جامعده جماعت نماز قیلارکن پاپوچ خرسزلرندن بری ، صفده یانی باشنه تصادف ایدن بر آدمك اوکنده‌کی روغنلی قوندوره‌لره حرصلانیر. همان نمازی بوزه‌رق « آی ، آی ، آی، عقرب! .. امان نه‌ده بیوك!.. » دیه‌رك صانكه عقرب وارمش ده اولدوره‌جك ایمش کبی اولا قوندوره‌نك بر تکنی قاپوب « طاق ، طاق » یره اوردقدن صوکره « واره‌یم ، طیشاری‌یه آته‌یم » دیه دیکر تکنی‌ده آلیر وعقربی ایکیسنك آره‌سنده طوتار کبی پاپوب قاپودن طیشاری چیقدیغی آنده صاووشور .

## ٣

خرسزك بری، کیجه بر اوه کیرمش. چالدیغی اشیایی اوموزلیه‌رق قاپودن چیقارکن طیشاریده بر آدم کورمه‌سیله اشیایی بر طرفه براقمش، النه برسوپوکه آلوب قاپونك اوکنی سوپورمکه باشلامش . ظاهر اسکی زمانده ، یاخود خرسزك بولندیغی مملکتده جنازه چیقان بر اوك اوکنی سوپورمك عادت ایمش . خرسزك کوردیکی آدم کلوب بویله کیجه وقتی قاپونك اوکنی نیچون سوپوردیکنی صورمش . خرسز جنازه چیقدیغنی سویله‌مش . « هانیا ، ایچریدن واویلا ایشیدلمیور یا؟ » دینجه خرسز :

# اون اوچنجی فصل

خرسز ، يان كسيجی ، طولانديريجی ، عيار ، حيله‌كار ، شرير ، اشقيا ، زوربا ، چاپقين ، سرسری كروهنه متعلق لطائف

## ١

امام شافعی حضرتلری ، بر كون جامعده درس اوقوتوركن بر پاپوچ خرسزی كلوب پاپوجلرينی آشيرير . صوكره امامك اوينه كيدر ، « افنديك پاپوجلرينی جامعده چالمشلر. باشقه پاپوچ كوندرسونلر دييور » ديه كيفيت سرقتی خبر ويرير . اودن باشقه پاپوچ تدارك ايدوب كوندريرلر . امام حضرتلری درسدن فارغ اولدقدن صوكره پاپوجلرينی يرنده بوله‌مينجه « يالين آياق نصل كيده‌يم ؟ » ديه دوشونوركن اوته‌دن اوشاق كلوب اودن كوندريلن پاپوجلری كتيرير . امام ، اوشاغه «پاپوجلرمك آشيرلديغنی سزه كيم خبر ويردی ؟ » دير . اوشاق « بيلمديكمز بر آدم كلدی ، خبر ويردی » جوابنی ويرير . خرسزك بو ظرافتی مشار اليهك پك زياده خوشنه كيتمش ، دائما ـ صيره‌سی كلدكجه ـ سويليه‌رك كولر ايمش.

## ٧٣

« دیدی بر پیر بکا ایچمه کوزللرله شراب
هر قدح باشنه بر بوس وکنار اولمیجق »

بیتی معلومدر. برمیخانه‌ده ایکی شاعر - برمقتضای مسلك! - می ومحبوبه متعلق صحبت ایدرلرکن بری ، دیکرینه بر نشوهٔ مستانه ایله :

« دیدی برپیر بکا ایچمه کوزللرله شراب »

مصراعنی اوقومش . آلت طرفنه باشلامه‌دن ، یانی باشلرنده مصاحبه‌لرینی دیکله‌مکده اولان بر عجم ، پیرك بو نصیحتنی بکنه‌میه‌رك اوکنده‌کی نارکیله‌یی حرارتله بر قاچ دفعه چکدکدن صوکره حدتله « پوخ ییه‌سك ! » دیمش . شاعر ، بیتی اکمال ایچون :

« هر قدح باشنه بر بوس وکنار اولمیجق »

مصراعنی اوقوینجه عجم حقسزلغنی آکلایه‌رق سوزندن رجوع ونفسنه لوم ایله : — پوخ ییمك منه دوشمشدی ها ! — دیمش .

باراقه‌لر قالقه‌لی اوچ کون اولیور !» دیر . ایرته‌سی کونی ، کلدکلری حالده ... خیر، خیر ! کلدکلری حالده اولسه ینه‌ایی ! عادتا برر موتا حالنده یوله چیقارلر ، موتا حالنده ولایته عودت ایدرلر .

## ۷۲

اندرونی‌طفلی، بر کیجه زیاده‌جه طولغون اولدیغی حالده (قاره‌جه احمد) مزارلغندن کچرکن اسکی قفادارلرندن برینك مزاری اوکنه کلنجه ، غایت کور اولان سسیله بر نعره آتار . بو نعره‌یی، تأمین انضباط ایچون طولاشمقده اولان سواری مفرزه‌سی ایشیدیر . کاوب طفلی‌یی آلیرلر . (سلیمیه)قوماندانك اوکنه کتیریرلر . کندی نقل ایدردی: مهیب ، کروفرلی برپاشا . یوزیمه سرد سرد باقدقدن صوکره دیدی‌که :

— اوراده نه یاپیوردك ؟

— فاتحه اوقویوردم .

— وای ، نعره آتمق فاتحه اوقومقمیدر ؟

— خیر ، دکل افندم ، اما اوراده یاتان بوندن آکلار .

قوماندان بوجوابك حاصل ایتدیکی انبساط اوزرینه طفلی‌یی صالیویریر .

کچیریرلر . اوچنجی کونی خانجی‌یی چاغیروب باراقه‌لرك قورولوب قورلمدیغنی صورارلر . « قورلمدی » جوابنی آلنجه قورلدیغنی زمان خبر ویرمه‌سی تنبیهیله ینه سفرهٔ عشرتی قورارلر .

دردنجی کونی خانجی کلوب باراقه‌لرك قورلدیغنی خبر ویریرسه‌ده بونلر « آدم سن‌ده ! ایلیجه قاچمیوریا ! یارین کیررز » دیه‌رك قولاق آصمازلر .

نهایت ، بر کون خانجی ، النده بردفتر اولدیغی حالده کلوب « افندیلر ! آ کلاشلدی ، سزك نیتکز نه صویه کیرمك ، نه‌ده بورادن کیتمك ! اما بورجکز یوز لیرایی آشدی . بیلمم صوکره نصل ایدرز ؟ هله ابتدا شو بورجکزی تمیزلیکز » دیر . بونلر « آیول ! بز بوراده قاچ کون قالدق‌که!... نه یدك نه ایچدك‌که !.. » دیرلر . حریف ، ایسته‌میه ایسته‌میه کوله‌رك « قاچ کونمی ؟ تمام بوکونله اون التی کون اولیور ! » دینجه عقللری باشلرندن کیده‌رك ، دها طوغروسی ، عقللری باشلرینه کله‌رك درحال حسابه‌قویولورلر . برکت ویرسون‌که ولایتك صندوق امینی‌ده برابر ایمش ، احتیاطاً وبونلرك معاشلرینه‌محسوباً یاننه ایکی یوز لیرا قدر پاره آلمش ایمش . یوز لیرایی صولارلر . بعده ایچلرندن بری دیرکه : « باقسه‌کز آ ، آرقه‌داشلر ! کیممز حالا سرخوش ، کیممز خسته . باری بوکون اولسون ایلیجه‌یه کیره‌لم‌ده بر آز کندیمزی طوپلایه‌لم » . خانجی ، ینه کوله‌رك « ایلیجه‌یه‌می کیره‌لم دیدکز ! آچیقده کیررسه‌کز او باشقه ! یوقسه

## ٧١

چايلاق توفيق افندى ، كندى نقل ايتدى :

بوسنه طرفلرنده « اكشى صو » ديرلر بر ايليجه وارمش . هر سنه موسم مخصوصنده اطرافدن بر چوق زائر ، مسافر ، مرضا كلير ، باراقه‌لر قورولور ، عادتا پانايير كبى برشى اولورمش.

توفيق افندى ، بوسنه‌ده تحريرات مديرى ايكن كندى كبى اوچ بش مأمورايله اون كون ايچون واليدن رخصت آلوب اكشى صويه كيدرلر . وصوللرنده هنوز باراقه‌لر قورلمامش ايمش ، لوقانطه‌مسى بر خانه اينرلر . او كيجه قالوب يرلر ، ايچرلر ، اكلنيرلر . وقتا كه صباح اولور ، توفيق افندى بونلره « ياهو ! آرقه‌داشلر ! سزه بر شى سويله‌يمى ؟ باراقه‌لرك قورلمه‌سنه دها ايكى كون وارمش . صويه آچيقده كيرلمزيا ! بكا قاليرسه شوايكى كونى بوراجقده بزبزه اكلنه‌رك كچيره‌لم . نه‌ديرسكز ؟ » دير . هپ بر عقلده اولان ياران صفا ، درحال « هاى هاى ! » ى باصديررلر . او ساعت شيشه‌لر ، قدحلر ، نواله‌لر احضارو ارباب عشرت آره‌سنده « حليب الاسد » تعبير اولنان ليمونلو راقيلرله دفع خماره ابتدار اولنور . اوكله زماننه قدر كاه مصاحبات وملاطفات ، كاه پست پرده‌دن اجراى نغمات ايله اكلنوب صوكره اويقويه ياتارلر ، آقشامه قدر اويورلر . آقشام اولنجه صباحكى اكلنجه‌لرينه يكيدن باشلارلر . ايكنجى كونى‌ده ينه بويولده وقت

## ٦٩

بر سرخوشی، جزای شرعیسی ترتیب اولنمق اوزره قاضی (ابوحازم) ك حضورینه چیقاریرلر. قاضی، سرخوشی کورور کورمز کویا عقلی باشنده اولوب اولمدیغنی آکلامق ایچون «ربك کیمدر؟» دیر. حریف کمال طلاقتله — بو صوردیغك شی قاضیلره تعلق ایدر مسائلدن دکل منکر ونکیره عائد برمسئله‌در.

— دیه‌رك قاضی‌یی کولدوروب قورتلمشدر.

## ٧٠

بر آدمی «شراب ایچر» دیه قاضی‌یه کوتورورلر. قاضی صوراركه:

— سن شراب ایچرمشسك، کرچکمی؟

حریف — حاشا، افندم!

— آند ایچرمیسك؟

— والله ایچرم، بالله ایچرم!

— اویله ایسه، شمدن صوکره ایچمه‌یه‌جککه آند ایت.

— والله ایچمم، بالله ایچمم!

## ٦٧

مألوف عشرت اولمقله معروف محررلرمزدن بری، برکون رسائل موقوته‌دن برینه درج اولنمق اوزره عشرتك مضراتنه دائر مفصل برمقاله یازوب کتیریر، «بو کیجه یازدم» دیه‌رك اوقور. هیئت تحریریه‌جه‌ده تقدیر اولنور. ایچلرندن بری دیرکه «بو اوزون، پارلاق مقاله‌یی یازمق ایچون کیم بیلیر نه‌قدر اوغراشمشسکدر؟» دینجه محرر: — صورارمیسك! مقاله بیتدی، بن‌ده بیتدم. قلم المده، اولدیغم یرده صیزوب‌قالیویرمشم! — دیدی.

## ٦٨

«کوك قندیل» اولمش بر سرخوش، کیجه یاریسی‌صوقاقده کیدرکن جانی سیغاره ایچمك ایستیوب فقط یانده کبریت اولمدیغی کبی دکانلرده قاپالی اولدیغندن «آه، بر سیغاره‌لی کچسه‌ده یاقسه‌م» دیه اطرافنه باقینیر ایمش. بو صیره‌ده صاپدیغی صوقاغك باشنده‌کی غازفنری اوکنه چیقنجه سیغاره ایچر بر آدم قیاس‌ایده‌رك اورصه پوجه یاننه صوقولوب:

— آرقه‌داش! بر آز اکیل‌ده سیغاره‌می یاقه‌یم — دیمش

خاصیت وارکه فرضا اعمی ایچسه کورور، صاغیر ایچسه ایشیدیر، کوتوروم ایچسه یورور ، چولاق پهلوان ، فقیر زنکین اولور» دیر . پادشاه « مدعا کی اثبات ایت » دیمه‌سیله ندیم « باش اوستنه » دیوب بر کور ، بر صاغیر ، بر چولاق ، بر کوتوروم ، برفقیر بولدوروب بونلری بریره اوتورتدورور ؛ اوکلرینه صراحیلرله شراب قویدورور . صوکره پادشاهه کیزلیجه بونلری سیر ایتدیریر. حریفلر بر ایکی قدح ایچدکدن صوکره چاقیر کیف اولورلر . بر آره‌لق اعمی طولو قدحی النه آلیرده دیرکه :

— یاهو ! آرقه‌داشلر! هله بر کره شونك رنکنه باقکز! طوغروسی، بن عمرمده بو قدر طاتلی ، کوزل رنك کورمدم !

صاغیر — صوص ! بر چالغجی سسی ایشیدیورم. طورده دیکلیه‌لم .

چولاق — ( آیاغه قالقه‌رق) آرقه‌داشلر ! ایچکزده بنمله کوره‌شه‌جك کیم وارسه چیقسون قارشیمه !

کوتوروم — ( یاننده اوتوران دیلنجی‌یه ) امان، بونلر غوغا چیقاره‌جقلر ، آرشمه‌دن سنکله طابانه قوت قاچه‌لم !

دیلنجی — آزیشیرسه نه اولور ؟ ایسترلرسه‌بری برلرینی اولدرسونلر . هپسنك دیتنی ویریرم .

پادشاه ، بوحاله قهقهه‌لرله کوله‌رك ندیمك سوزینی تصدیق ایدر .

اوغلم ! هر آقشام میخـانه‌ده ، پس ، مردار یرلرده اوتوروب ایچه‌جککه اوكده اوتورسه‌ك، نه‌پاپاجقسه‌ك اوكده یاپسه‌ك اولمازمی؟» دیمش . حریف «پکی ، بو آقشامدن اعتباراً اویله یاپه‌یم» دیمش. آقشـام بر آز شی آلوب اوه كلمش . والده‌سی ممنـون اولوب اوغلنی اوه ایصندرمق فکریله سودیکی یمکلری پیشیرمك ایچون مطبخه ایتمش . آدمجغز اوکنه تپسی‌یی قوروب بر قدح ایچدکدن صـوکره چوبوغنی طولدرمش . اما یاقه‌جق بر شی اولمدیغندن «والده! بر آتش ! » دیه سـسلنمش . قادین ، مطبخده « پکی ، کتیره‌یم » دیمش ، کتیرمه‌مش. حریف بر دهـا سـسلنمش . «طور ، پلاوك یاغنی خاشلایم‌ده کتیره‌یم» دیدیکی حالده ینه کتیر- مه‌مش .حریف اوچنجی دفعه سـسله‌نوب‌ده ینه آتش کتیرلمینجه آشـاغی ایندیکی کبی پابوجارنی کییمکه باشـلامش . والده‌سی کوروب « آیول ، نره‌یه ؟ » دینجه حریف، صـومورته‌رق - ایشته، بن میخانه‌یه بونك‌ایچون‌کیدرم. چوبوغمی طولدوروب‌ده « آتش ! » دیدیکم کبی «کالیور ! » جوابی متعاقب آتشی‌لوله‌نك اوزرنده کورورم ! — دیمش .

## ٦٦

پادشـاهك بری، ندیمنه «شرابده نه خاصیت وارکه هر کس بوکا بوقدر مبتلی اولیور ! » دیر . ندیم «افندم ! بونده اویله بر

افندی، ابتدای امرده آلدرمازسه‌ده حریفلر کیتدکجه آزیتدقلرندن صبری توکنوب بونلردن یکا دونزده دیرکه :

— آغالر ! آ کلاشیلان بو آقشام سزکله بلایه کیره‌جکز. لکن، اکر سز بکا غلبه ایدرسه‌کز اوچ دایی بر سوخته‌یی قاچیرمش دیرلر. یوق، اکر بن سزك بلکزده‌کی بچاقلری آلوب‌ده قاپوطیشاری ایدرسه‌م برسوخته اوچ دایی ایله اوغراشمش اوچنی‌ده حق ایتمش دیرلر. باقکز، آرتق دوشونکزده اکا کوره حرکت ایدکز !

داییلر بونك اوزرینه اوراده دیکش طوتدوره‌میوب صاووشورلر.

## ٦٤

شاعر مشهور احطل، که مدمن خمر ایدی، احباسندن بری « جانم، ابتداسی مرض، انتهاسی خمار اولان بو عشرتدن نه ذوق آلیورسك ! » دیه حالنه تعریض ایتدکده شاعر — ایشته او، ابتدا ایله انتهی آره‌سنده برحال واردرکه دنیانك هر درلو ذوقی او حاله فدادر ! — دیمش.

## ٦٥

میخانه مداوملرندن بر آدمه، بر صباح والده‌سی « جانم،

معیتمده بولنان نفرات کوشه کوشه آراشدرمه‌ده‌ایدیلر. میخانه‌نك طامنه ایکی باجا چیقمش ایدی‌که آره‌لرنده بر آدم صیغه بیله‌جك قدر بر وار ایدی. فرار ایدنلردن بری او آره‌لغه کیروب صاقلانمش ایمش. صوقاقده طوران پیاده‌لر انی کوره‌مزلردی؛ اما، بن آت اوزرنده اولدیغم ایچون کوزمه ایلشدی. وقتا که حریف بنم کندیسنی کوردیکمی آکلادی، پارماغنی دوداقلرینه کوتوروب بکا «صوص! سسکی چیقارمه!» معناسنی مفید بر اشارت یاپدی. انی طلب وتحری ایدن بن ایکن ینه بکا بویله اشارت ایتمه‌سی غایت خوشمه کیتدیکندن سکوت ایدوب براقوب کیتدم. مروتم قائل اولمدی‌که بکا بویولده ظریفانه عرض دخالت ایدن بر آدمی طوتدوره‌یم.

## ٦٣

طبیب ثاقب افندی اهل‌عشرت وغایت لاابالی مشرب‌اولوب سوخته‌لغی زماننده بعضاً میخانه‌یه کیتدیکی‌ده اولورمش. بر آقشام ینه برمیخانه‌یه کیدوب برکوشه‌ده کندی عالمنده دملندیکی صیره‌ده «قاپودان پاشا چاوشلری» دیدکلری قابا دایلردن اوچ کیشی کلوب ثاقب افندینك بولندیغی محله یاقین اوتورورلر. برایکی قدح زفتلندکدن صوکره ثاقب افندی‌یه صارقندیلق‌ایدرلر.

ایتدیکنی ایشیدنجه طوتدوروب قاپویه کوندریر . ایرته‌سی صباح حریف کوزنی آچوب‌ده کندنی محبسده کورنجه محبوسلردن بعضلرینه آقشام نه سویلدیکنك ، نه یاپدیغنك اصلا فرقنده اولمدیغنی بیان ایله سبب توقیفنی صورار . آ کلاتیرلر . بونك اوزینه « امان ، آرقه‌داشلر ! رجا ایدرم ، بکا شورادن بر شیشه شراب تدارك ایدکز » دیر . حریفلر « سن عقلکیمی بوزدك ؟ هیچ اویله شی اولورمی ؟ باشمزی تکرار بلایه‌می اوغرا- ته‌جقسك؟» دیرلر . یالواریر ، یاقاریر ، خلاص ایچون بوندن باشقه چاره اولمدیغنی سویلیه‌رك حریفلری اقناع ایدر . نهایت ، بر شیشه شراب تدارك ایدوب کتیریرلر . آلوب قوینته قور . او کیجه طوتولان اصحاب جرمی بر بر آغانك حضورینه چیقاردقلری صیره‌ده بونی‌ده چیقاریرلر . آغا بونی کورنجه : « او! کل باقه‌لم ، استانبولی مزاده ویرن چلبی! قاچه‌ویره‌جکسك؟ سنکله بر پازارلغه کیریشه‌لم ! » دیر . حریف همان قوینندن شیشه‌یی چیقارنجه آغانك اوکنه قور وکری کری چکیلوب بر تمنا ایتدکدن صوکره : — ایشته افندم ! آلانده بو ، صاتانده بو ، پازارلغی بونکله ایدکز . بن آره‌ده بر دلالم ! — دیر

---

## ٦٢

یکیچری آغالرندن قاره حسن زاده دیمشدرکه : برکون بر میخانه باصدم . ایچنده‌کیلرك کیمی طوتلدی ، کیمی قاچدی .

## ٦٠

بر اختیاری، عسلر سرخوش بولوب قاضینك حضورینه کوتورورلر، قاضی دیرکه :

— عیب دکلمی ؟ بو یاشه کلمشسکده حالا شو مرداری براقه‌مامشسك !

اختیار — ذاتاً بنمده او مرداری تمیز بر یره کوندردیکم یوق که !

— یا، نصل اوتانمه‌دن آق صاقالکه دوکیورسك ؟

— قورویه‌سی اللرم تتریور، یوقسه بر قطره‌سنی بیله ضایع ایتمزدم .

— حرام اولدیغنی‌ده بیلمزمیسك ؟

— یا، سزك آرقه‌کزده‌کی ابریشم قفتان حلالمیدر ؟

— اما بونك ایچنه پاموق قاتارلر .

— بزده میخانه‌جیلر صافی شراب ویرمزلر، یاری یاری‌یه صو قاتارلرده اویله ویریرلر.

## ٦١

یکیچری آغاسی بر کیجه قول کزرکن عقلنی غائب ایتمش بر سرخوشك نعره اوره‌رق « جانمه یاندیغم ! بن بو استانبولدن بیقدم ، اوصاندم ! صاته‌جغم ! مشتری وارمی ؟ » دیه هذیان

## ٥٨

ینه او تاریخلرده بر بکتاشی‌یی شبهه اوزرینه طوتوب آغانك یانه کتیریرلر. آغا معیتنده کیلره « آغزینی قوقلایك! » دیر. قوقلارلر ، « قوقمیور » دیرلر. آغا « قوینی ، جیبلرینی آرایك! » دیر، آرارلر. بر بوش شیشه چیقاریرلر. قوقلارلرکه راقی قوقیور. آغا « دکنك ! » دیر. بکتاشی « امان آغا ! ایچمدم که دوکیورسك » دیر. آغا « اویله اما ایچکی آلتی طاشیورسك » دینجه بکتاشی — ایچکی آلتی طاشیمقله ایچکی قوللانمقلغم لازم کلمز. نیته کیم باشقه فسق و فجور آلتی‌ده طاشیرم اما قوللانمم — دیمش.

## ٥٩

ینه او تاریخده عیاشیندن بری، اوجرا بر محلده ایزبه بر میخانه بولوب قورقه قورقه کیرر، بر کوشه‌یه کیزلنوب ایچر، ینه کمال احتراز ایله چیقار کیدرمش. بر آقشام میخانه‌جی بوکا « یاهو! البته سنك بر اوك واردر. راقی‌یی اویکه کوتورسه‌ك راحت راحت ذوقکی اجرا ایتسه‌ك اولمازمی؟» دینجه عیاش — آیول! او سنك دیدیکك رمضانده اولور — دیمش.

عنف ايله جواب ويرير . خراججی بونی قوهٔ ضابطه ايله اورادن قالديرير . يولده كيدركن طانيدقلرندن بری راستكلير، صوروب ايشی آكلادقدن صوكره «نيچون مسلمان اولديغكی سويله - مدك؟» دينجه مصطفى :

— عقلمه كلمدی ، به قارداش ! ديمش .

## ٥٧

عشرت ياساق اولديغی تاريخلرده ، بكتاشی فقراسندن بری، بر پول شيشه‌يه راقی طولدرتوب جبه‌سی آلتنده كيزليه‌رك كيدرمش. يولده يكيچری آغاسنه راست كلمش . آغا بونك جبه‌سنك قاباريقلغندن وحال ووضعندن شبهه‌لنمكله طوردوروب «جبه‌كك آلتنده نه وار؟» ديه صورمش. بكتاشی جبه‌سنی آچنجه شيشه ميدانه چيقمش. آغا «ايچنده‌كی نه‌در؟» ديمش. بكتاشی «افندم ، ايی صو» ديمش. «وير باقه‌يم» دينجه بكتاشی شيشه‌يی يوقاری قالدروب «راقی اول، يا مبارك ! » ديمش ، ويرمش. آغا كوله‌رك «كفته‌خور! صويی راقی ايتمك هنردكل، شوراده بر يانغين وار، بر درلو سوندوره‌ميورلر. كيت، بر نفس ايت‌ده سونسون» دينجه بكتاشی :

— يوق، عزيزم ، آتشه بز قارشمه‌يز، رفاعيلر قاريشير — ديمش .

آغا بوکا «به آدم! شوزیققیمی نصل ایچرسـك؟» دینجه بکری شیشه‌یی، قدحی النهَ آلوب:

— افندم، ایشته بویله، ابتدا شیشه‌یی الـه آلیرم. صوکره قدحه بوشالتیرم؛ قدح طولدیغی کبی قالدیریر، یووارلارم.

دیه‌رك آرتان راقی‌یی‌ده آغانك یوزینه قارشی ایچمش.

## ٥٥

بکری مصطفی بر کون کیزلیجه بر میخانه‌ده ایچرکن بوستانجی باشی آپانسز ایچری کیرر. بکری شـیشه‌سنی، قدحنی آلدیغی کبی میخانه‌نك باغچه‌سـنده‌کی حوضك ایچنه کیرر. آغا «بره! چیق اورادن!» دینجه ـ یوق! بکا شمدی سن قاریشه‌مازسك، قاپودان پاشا قاریشیر ـ دیمش.

## ٥٦

وقتیله «رعایا» دن خراج آلندیغی معلومدر. خراج تحصیلدارلرندن بری اوته‌یی بری‌یی طولاشـدیغی صیره‌ده بکری مصطفانی میخانه‌ده باشی آچیق، هانکی ملتدن اولدیغی بللی اولمیه‌جق بر حالده کورمکله خراج کاغدی صـورار. بکری کیف حالیله «ییقیل اورادن! بن خراج ماراج بیلمم!» دیه

## ٥٢

بکری مصطفی بر مجلده ، مسکرات انواعندن نه وارسه ایچدیکنی وهپسنك طادینی بیلدیکنی ادعا ایدر ، معذلك بری اصول ایله برقدحه صو قویوب «باقه‌یم ، بونی‌ده بیله‌جکمیسك؟» دیه‌رك النه ویریر . بکری بر ایکی یوتم ایچدکدن صوکره — والله، برادر، عمرمده ایچدیکم شی دکل ؛ بن دعوامدن واز کچدم ! — دیمش .

## ٥٣

بکری مصطفایه «شمدی ایچدیکك راقیلر اختیارلغکده بورنکدن کله‌جکدر ! » دیمشلر . — اوح، نه اعلی ! بن‌ده طولدورور طولدورور ایچرم ! اختیارلقده‌ده‌می صفا ، بکری مصطفی ! — دیمش .

## ٥٤

عشرت یاساق اولدیغی تاریخلرده، بکری مصطفایی برمیخانه‌ده ایچرکن طوتارلر وانکاره مجالی قالمامق ایچون شیشه‌سنی، قدحنی برابر آلوب آغا قاپوسنه کوتورورلر . مکر شیشه‌نك دیبنده بر آز راقی قالمش ایمش. بکری‌یی آغانك حضورینه چیقاریرلر.

طوتوب توقیف ایتمشلر . صباح اولور . او کیجه وقوعات ایله کلنلری بوستانجی باشینك حضورینه چیقاریرلر . اغا ، موقوفینی برر برر جاغیریر . هر کلنه اولا « سن کیمسك؟ » دیه صورار. کیمی « یکیچری یم » دیر ، آغا « بن ده یکیچری آغاسی یم ، یاتیرك!» دیر، فلقه یه یاتیروب دوکر؛ کیمی قالیونجی اولدیغنی سویلر « بن ده قاپودان پاشایم ، یاتیرك ! » دیر ، آنی ده دوکر ؛ کیمی « جبه جی یم » دیر ، « بن ده جبه جی باشی یم ، یاتیرك ! » دیر ، باصار طایاغی! بکری کورورکه آغانك الندن قورتولش یوق ، ذهننده درحال بر تدبیر بولور . نوبت کندیسنه کلیر . آغا بوکاده « سن کیمسك ؟ » دیجه « بن بالاطده فلان حاورانك خدمه سندنم » دیر . آغا بی اختیار کوله رك :

— اوغلان نی نصل سویلتمك ایستدیککی آکلادم . هایدی دفع اول شورادن — دیر .

## ٥١

بکری مصطفایه « عجبا ، عمرکده قاچ کره ایچدك ؟ » دیمشلر . — بن عمرمده بر کره ایچدم ؛ آندن صوکره هپ مخمورلق بوزدم — دیمش .

## ٤٩

منشئ مشهور کنعان بك مرحوم ، عشرته وذوق وصحبته فوق‌الحد منهمك ایدی . بر قیش ، آغیرجه خسته‌لانیر . خلوصکارانندن بری بر کون عیادته کیدر . کورورکه بك‌افندی اوطه‌سنده تاندیر قوردوروب ایچنه کیرمش ، تاندیرك اوستنه‌ده بیکلکی قویمش، بارداق بارداق‌ایچوب طوریور. زائر «افندیمزی زیاده خسته‌در دیه ایشتدم . حمد اولسون عافیتده ، هر وقتکی حالده بولدم . جناب حق عافیتکزی دائم ایتسون » دیمه‌سی اوزرینه بك کوله‌رك «ایشتدیککز کبی خسته‌یم . کلکز باقکز » دیدکدن صوکره تاندیر اورتوسنی وقارتی آچوب کوستریر . برده نه باقسون : کوبکنك اطرافنده قرق اللی سولوك !

زائر ، بر ندای حیرت چیقاردقدن صوکره دیرکه :

— امان افندم ! بو حالده نیچون عشرت ایدیورسکز ؟

— ذوقم ایچون .

— یا بو سولوکلری نه‌یه یاپشدیریورسکز ؟

— بر آز دها یاشایم‌ده ایچه‌یم دیه.

## ٥٠

مشهور بکری مصطفانی بر کیجه سرخوش اولدیغی حالده

## ٤٦

بر میخانه‌ده

سرخوش — ( دستکاه باشنده ) آپوستول! بورجمز نه‌قدر؟

میخانه‌جی — [ تباشیر چیزکیلرینی صایدقدن صوکره ] اوتوز التی قدح .

— اوتوز التی قدحمی ؟ سن هروقت بویله یاپیورسك ؟ بر آز زیاده‌جه کیتدمی ، بنم یریمه سن هر شیئی چفت کورمکه باشلیورسك !

## ٤٧

ایکی سرخوش ، میخانه‌دن چیقارکن بری پارماغیله یری کوستره‌رك آرقه‌داشنه : — یاهو ! باقندی . منجملرك کونش دونمز ، یر دونر دیدکلری صحیح ایمش — دیمش .

## ٤٨

حکیمك بری ، خسته‌لانمش اولان سرخوشه « آرتق تهلکه‌یی آتلاتدك . فقط بوس بتون اییاشدکدن صوکره بردها عشرت ایتمه ! » دیه نصیحت ایتدکده خسته : — اویله اولدقدن صوکره ایی اولمقلغم نه‌یه یارار ؟ — دیمش .

— يا، بن اوه قارانلقده كيرر ، قارانلقده چيقارم. نومرويى كوره‌مم كه .

## ٤٤

### سرخوشك زوجه‌سى

زوجه — ( كيج كلن قوجه‌سنه ) آرتق سن كوندن كونه آزيتيورسك ! بو كيجه‌ده ساعت اوچده كلدك . تمام ، شمدى ساعت اوچى چالدى .

زوج — ساعت اوچيمى چالدى ؟.. يالان ! .. ساعت برى چالدى... همده اوچ كره بر برى آرقه‌سى صيره برى چالدى. بن صاغيرميم ؟..

## ٤٥

### كذا

زوجه — اى ، افندى ! بر دها آغزكه قويميه‌جقسك يا ؟ لكن هر وقت ايچمم دييورسك ، ينه ايچيورسك ! بر يمين ايت باقه‌يم .

— ايشته ديدك يا ، بر دها ايچمم ، قرار ويردم .

— اوح ! طوغروسى بكا برفراحه ياپمش قدر ممنون اولدم.

— اويله ايسه بو قرارم آرتق بر قدح راقى‌يه دكدى‌يا!...

— شونك ایکیسنك اورته‌سی؟

— اوده وار افندم ! [ موچویه ] اوغلان ! شونك هر جنسندن کتیر .

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

عودتده

— نصل آرقه‌داش، قفاکی طوتدکمی ؟

— یاشاسون قایق دوزی !

— سرتینیمی بکندك، خفیفینمی؟

— سرتی‌ده یاشاسون، خفیفی‌ده! ایکیسی اورته‌سی‌ده !

## ٤٣

کذا

— برادر ! یارین صباح سکا کله‌جکم .

— پکی؛ کل .

— لکن ، اقامتکاهکی بیلمیورم .

— سینکلی بقالده ، چیقماز دکیرمن صوقاغنده .

— نومروسی ؟

— ها ! ایشته ، اونی بیلمم .

— ( تعجبله ) نه‌دن ؟

درلوسنی کتیرتدم . باقکز ، قیچ اوستنده موچوده خمسی ایسقاره ایدیور .

قایق ایچنده

— امان، قاپدان دیمترا کی! بو دوز پك اسپرتولو !

— امان، افندم ! هیچ راقی اسپرتوسز اولورمی ؟ اوكه سرخوش یاپار، اسپرتودر .

— شو خمسی ایسقاره‌سی پك اعلی اولمش ، اما بر قاچ لقمه‌ده اکمك ایستر .

— باش اوستنه، افندم. (موچویه) بره‌سی! قوماتی پسومی!

— آ، چوجوق! بو قدر اکمکی، بو قدر خمسی‌یی نه‌یاپه‌لم؟ بورایه‌قارنمزی طویورمغه‌می‌کلدك! (آرقه‌داشنه) یا، نه‌یاپمغه کلدك؟

— امان، قاپدان دیمترا کی! شو اللی درهملك قدحلری نه قدرده چوق طولدوریورسکز! [آرقه‌داشنه] اصابت ایدیورلر ، دکلمی ؟

— بیوزکز افندم » عافیتلر اولسون !

— بونك براز دها خفیفجه‌سی یوقمی؟

— واردر، افندم !

. . . . . . . . . . . . . . . . . .

— دها خفیفجه‌سی ؟

— کتیرسونلر افندم !

. . . . . . . . . . . . . . . . . .

— لطیفه‌می ایدیورسك؟ دمین قهوه پاره‌لرینی بیله آصقی‌یه تعلیق ایتدك. واز کچ برادر! آغزمی صولاندرمه!

— جانم سنك نه‌که لازم! سن بکا بر حصیرلی بولورسه‌ك راقی بندن.

— حصیرلیمی؟.. ها، طور، یوق یوق! واقعا حصیرلی وار اما (لی) سی زیاده!

— او نه دیمك؟ یالکز حصیرمی؟

— اونك کبی برشی! زیرا ایچنده شیشه‌سی قیریق. صاغلام اولسه‌یدی چوقدن میخانه‌جی‌یه کوتوروب راقی ایله مبادله ایدلمش اولور ایدی.

— قیریق اولسون، ضرری یوق؛ سن اونی بکا بول!

لیمون اسکه‌سنده

— او! قالیسپرا، قاپدان دیمترا کی!

— قالیسپراسس، افندم!

— نصل، قایق دوزی وارمی؟ فقط خالص جبره‌دن چکلمشنی ایسترم. (آرقه‌داشنه) سن حصیرلینك قیریق اولدیغی آ کلاتمه!

— اعلاسی وار، افندم. موستره‌سنه باقارمیسکز؟

— نه حاجت؟ سنك سوزکه اعتمادم واردر.

— یوق، افندم، یوق! بو دفعه قایق دوزینك بر قاچ

— تمام، ایشته قصور یاریم اوقه‌یی‌ده بندن صوکره کلن نجمی ایچر .

## ٤١

ایکی آرقه‌داش بر آقشام بر محلده کیجه یاریلرینه قدر عشرت ایتمشلر. کیدرلرکن بری دیکرینه : « بنم هیچ بو قدر کچکدیکم یوقدی . اوده‌کیلره — نره‌ده قالدك ؟ — دیرلرسه نه سویلیه‌جکمی بیله‌میورم . سن بویله کچ قالدیغك وقتلرده نه سویلرسك؟ باری اوکره‌ت‌ده بن‌ده اویله سویله‌یم » دیمش . اوته‌کی :

— هیچ برشی سویله‌مم . یالکز « ایشته بن کلدم» دیرم، آلت طرفنی اونلر سویلر — دیمش .

## ٤٢

ایکی عیاش

— مکمل بر قفا توتسولندرمك ایسترمیسك ؟

— صورارمیسك ؟

— هایدی، اویله ایسه، سنی دعوت ایدیورم .

— نره‌یه ؟

— دیدك یا ایشته. قفالری توتسولندرمکه !

آلتمشی کچیوز. اکر دیدیککز کبی عشرت عمری آزالتمش اولسه‌یدی بو قدر یاشایه‌مازدم. » دیمش. حضاردن احمغك بری‌ده دیمش‌که:

— نه‌بیلیرسك، آ برادر! عشرت ایتمه‌مش اولایدكشمدی‌یه قدر آلتمشی دکل، یتمشی کچر، سکسانه واریردك.

## ٤٠

### ایکی سرخوش آره‌سنده

— یاهو، نجمی! سن بر اوقه راقی‌یی بردن نصل ایچیور-سك؟ شاشیورم!

— سن نه قدر ایچرسك؟

— یاریم اوقه.

— بن‌ده او قدر.

— اما یاپدك ها، کوزم کورمیور دکل آ.

— هیچ‌سنی بن ایچمیورم‌که.

— یا؟

— بن یاریم اوقه‌یی آتنجه اوساعت دکیشیورم. بو حالی سن‌ده تصدیق ایدرسك یا؟

— حقیقت، تام یاریم اوقه آتدکمی کویا سن او نجمی دکلسك، یریکه بر باشقه نجمی قائم اولیور.

## ٣٧

صو یرینه شراب ایچن عیاشلردن بری. اولوم دوشـکنه یاتوب جان چکشیرکن بر برداق صو ایستەمش. « صویی نه یاپه‌جقسك؟» دیمشلر. — ای، انسان آخرته کیده‌جکی زمان الك بیوك دشمنلریله بیله بارشملی! — دیمش.

## ٣٨

سرخوشك بری، بر کیجه میخانه‌دن چیقوب یورومکه قدرتی اولمدیغنـدن بر دیواره طایانمش، طورورمش. پولیس کوروب « بوراده نه طوریورسك؟» دیه صورمش. سرخوش:
— کورمیورمیسك، هر یر دونیور. بزم اوده دونه دونه اوکمه کلسون‌ده کیره‌یم دیه طوریورم — دیمش.

## ٣٩

بر مجلسده عشرت مبتلالرندن برینه عشرتك فنالقلرندن، خصوصیله انسانك عمرینی آزالته‌جغندن بحث ایله ایچکیدن واز کچمه‌سنی نصیحت ایتمشلر. عیاش «بن کوچوك یاشمدن بری عشرت ایدرم. حمد اولسون وجودم صاپه صاغلامدر. یاشمده

سنك یاریسنی میخانه‌ده براقوب خانه‌سنه، اوتله عودت ایدرمش . ( باکو ) شهرنده اهالی ، نفط قویولرینك باشنه طوپلانوب بو قویولردن چیقان غازلرله سرخوش اولورلر، بش دقیقه‌دن زیاده قالانلرك آیاقده طورمغه مجالی قالماز ایمش . روسیه اهالیسنك مسکراته اولان فوق العاده انهماکارینی ، روسیه غزته‌لرندن برینك شو فقره‌سی اثبات ایدر : « بر روس کویلو-سی، بر میخانه‌جی‌یه عشرت ایچون آرابه‌سنك تکرلکلرینی ، کورکنی، شاپقه‌سنی، چیزمه‌سنی، محصولاتنی ویرمش، نهایت کندیسنی اسیر ایتمشدر. ینه بر روس کویلوسی، بر دستره ، بربالطه، دمیر تنجره، حیوانلرینك دزکیننی، اوچ چفت الدیون، ایکی کوملك، بر چاکت، بر توی یاتاق براقمشدر . »

§

عیاشیندن، عثمان افندی نامنده بر آدم وار ایدی. برادریله مشترکاً متصرف اولدیغی خانه‌نك نصف حصه‌سنی یوز لیرایه برادرینه صاتوب پاره‌یی قوم قاپوده (دایی) نامنده برمیخانه‌جی‌یه — اون سنه مدت ، آقشاملری ایچه‌جکی راقیدن پاره آلنمامق مقاوله‌سیله — تسلیم ایتمشدی. اندن صوکره اوچ سنه قدر یاشایه‌بیلمش، میخانه‌جی ایسه یوز لیرا ایله ماقری کوینده درت اوطه‌لی بر او صاتین آلمشدر .

## ٣٤

ینه رجال علمیه‌دن بری کیزلی عشرت ایدرمش . برکون وکیل خرجی مصرف دفترینی تقدیم ایتدیکی صیره‌ده احباسندن بری‌ده حاضر بولنور . صاحب خانه مسافرینه « بنم وقتم یوق ؛ شوکا سن باقیویر ! » دیه دفتری ویریر . مسافر ، دفترده بش اون قدر « بیکلك شروب » یازیلی اولدیغنی کوروب « افندم ، بو نه قدر شروب ! » دیه اظهار حیرت ایدنجه ملا افندی کوله‌رك : — نه تعجب ایدیورسك ؟ بزم دفتره بویله یازیلیر ! — دیمش .

## ٣٥

بر قیش کونی یولده دوشوب قالمش اولان بر سرخوشه « نیچون، اویله یاتیورسك ؟ قالقوب کیتسه‌ك آ ! » دیمشلر — کورمیورمیسکز؛ اورته‌لق بوز طوتمش، آیاغم قاییور. براز بوزلر اریسون‌ده کیدرم — دیمش.

## ٣٦

روسیه اهالیسنك عشرته فوق العاده مبتلی اولدقلری معلومدر. حتی بر رنجبر، ایشلدیکی محلدن عودت ایدرکن یومیه-

— بنیم یوق‌که ضرر اولسون . هیچ بنیم اولایدی ایکی سرخوشك آره‌سنه‌می کیرردم ! — دیمش .

## ٣٣

معلومدرکه فقهه تعلق ایدن بر مسئله‌دن بحث اولنورکن «کتابده یری واردر ، یاخود یوقدر» دینیلنجه کتب فقهیه‌ده اکا دائر بر مسئله و یاخود مساغ اولوب اولمدیغی آکلاشیلیر . بعضاً ساده‌جه «یری واردر ، یاخود یوقدر» دیرلر .

رجال علمیه‌دن بر ذات ، هر کسه قارشی متقی ، پرهیزکار کورندیکی حالده آقشاملری خانه‌سنده کیزلیجه عشرت ایدرمش . بر کون آقشامه قریب بر زمانده زیارت ایچون بر ذات کلیر . زائر بر آز اوتوردقدن صوکره ، قالقوب کیده‌جك اولورسه‌ده صاحب خانه اصرار ایده‌رك کیجه یاتیسنه آلیقور . وقتا که ساعت اون بر بچغه ، اون ایکی‌یه کلیر ، افندینك یانده مسافر بولندیغندن خبردار اولمیان کیلارجی ، معتاد اوزره ، عشرت تپسیسنی بغتةً کتیروب اورته‌یه قور . مسافر ، بونی کورنجه دیرکه : — افندم ! یرینی بولدکز ؟

صاحب خانه — اوت .

— نره‌ده ؟

— ساقیزده !

بر آقشام ، بويله كوفه‌يه بينمش بر سرخوش ، كوفه‌نك كنارندن صارقان قوللريله قفاسی صاللانه صاللانه كيدركن بيلدكلرندن بری راست كلمش . « اوغورلر اولسون، ياهو! بونه حال؟» ديجه سرخوش — ای ، قوزوم ! عبادتده مخفی ، قباحتده مخفی ! — ديمش .

## ٣١

عياشيندن بری، كوزلك قوللانمغه مجبور وياهوسكار اوله‌رق بر كوزلك صاتين آلمش . ايرته‌سی كونی كوزلكی كری كوتوروب كوزلكجی‌يه « بونك جاملری ايی دكلمش . كيجه اولنجه بر شيئی ايكی كوستريور » ديمش . كوزلكجی بر كره حريفك يوزينه باقدقدن صوكره:— قباحت كوزلكك جاملرنده دكل ، آقشاملری آغزكه آلديغك جاملرده ! — ديمش .

## ٣٢

بر ميخانه‌ده ايكی سرخوش غوغاايدركن غوغايی ياتشدرمق ايچون آره‌لرينه بری كيرمش. ديركن بونلردن برينك فيرلاتديغی قدح باشنه راست كله‌رك جرح ايتمش . اطرافده‌كيلر « بينكه بر ضرر اولديمی ؟ » ديمشلر . حريف :

## ٢٩

بکتاشی شیخلرندن برینی ، جامع محرابنده اوتوروب عشرت ایدیور دیه مجلس مشایخه خبر ویرمشلر . بابانی مجلسه جلب ایله «حقکزده شویله دییورلر. صحیحمی؟» دیه صورمشلر. بابا دیمش که :

— عزیزلر! بن عشرت ایتمز دکلم. فقط ، معلوم ظرافتکز بر انسان عشرتی کیف ایچون ایدر . عشرت ایتدیکی یرکده ممکن اولدیغی قدر فراخ ، آچیق ، منظره‌سی خوش اولمه‌سنی ایستر . بزم تکیه ایسه شو اوصافك جمله‌سنی جامع ، سماط عشرت مبسوط ، حاصلی هر درلو اسباب طرب مرتب . حال بویله ایکن راحت و حضورمی ترك ایله واروب جامع محرابی کبی طار ، منظره‌سی یوق ، پنجره‌سی یوق بر یره طیقیلوبده عشرت ایتمکدن نه ذوق آله‌بیلیرم ؟ بناءً علیه اخبار واقعك کذب محض اولدیغنه شو حالك غرابتندن بیوك دلیل اوله‌ماز صانیرم .

## ٣٠

اسکی زمانده، میخانه‌لرده یورومکه قدرتی قالمیه‌جق درجه‌یی بولان سرخوشلر کوفه‌یه بینوب ویا بیندیریلوب اولرینه اویله کیدرلرمش . بو درجه‌یی بولانلره‌ده «کوفه‌لك» دیرلرمش .

## ٢٧

یانیه ماحقاتندن برنده، بربکتاشی تکیه‌سی وارمش. تکیه‌نك بر کونه ایرادی اولمدیغی کی درویشلر هپ رنجبر، چفتچی مقوله‌سی فقرادن اولدقلرندن هفته‌دن هفته‌یه تکیه‌یه کلدکجه هرکس قدرتنه کوره برمقدار ارزاق ایله بابا افندی ایچون آیریجه برایکی شیشه ویا دستی «دم» کتیریرمش. برآره‌لق دده سلطان آغیرجه خسته‌لانیر. بر طبیب چاغیریرلر. طبیب خسته‌یی معاینه وعلاج ترتیب ایتدکدن صوکره راقی‌یی کلیاً ترك ایله شراب استعمال ایتمه‌سنی توصیه، دده سلطانده جانلره بعدما شراب کتیرمه‌لرینی امر ایدر. جانلر مقدارینی صورارلر. بابا «صباح طعامنده بر، آقشام طعامنده‌ده ایکی دستی» دیرکه هر هفته یکرمی بر دستی ایدر. «ای والله» دیرلر. ایرته‌سی هفته او مقدار شرابی کتیریرلر؛ اما بر دها تکیه‌یه آیاق باصمازلر؛ زیرا او طرفلرده راقینك اوقه‌سی آلتمش پاره‌یه، شرابك اوقه‌سی ایسه درت غروشه اولدیغندن اولجه ویردکاری بش اون غروشه بدل شمدی یوز غروش ویرمه‌لری لازم کلیرکه بوکا زواللیلرك قدرتلری یتمز. دده سلطان ایشی آکلار. جانلره «بن شرابی راقی‌یه چویردم! ینه اسکیسی کبی راقی کتیرسونلر» دیه خبر کوندریر.

بر آدم واردی. شیخوختی وعشرته انهماکی جهتیله آرتق ایشه کوجه یارامیه‌جق بر حاله کلدیکندن دکانی ترك ایله اوته‌دن بری منسوبی اولدیغی وزرادن برینك باب عنایتنه صیغینه‌رق قوناغنده یاتار، بر ایچر ایدی. بر کون حسین بابا بردن بره خسته‌لانیر. قوناغك طبیب خصوصیسنی چاغیریرلر. حکیم کلیر، بعد المعاینه «بابا! خسته‌لغکك باشلیجه سببی عشرتدر. بسبتون ترك ایت دیه‌مم. لکن هیچ اولمازسه کوندوز ایچمکی براق، آقشاملری ده یمکدن اول ایکی قدح ایچ، بویله یاپارسه‌ك اینی اولورسك؛ یوقسه بر آز دها بوحالده دوام ایدرسه‌ك اولورسك!» دیر. حسین بابا، بعدما کوندوز آغزینه قویمیه‌جغنه، آقشاملری ده ایکی قدحدن زیاده ایچمیه‌جکنه سوز ویریر ایسه‌ده حکیم بوکا قناعت ایتمز، یمین ویردیریر. ایکی کوندن صوکره حکیم ینه کلیر. باقارکه، خسته‌نك حالنده اصلا تبدل یوق. «غالبا یمینکده طورمیورسك» دیر. بابا، تکرار یمین ایده‌رك تنبیهی وجه ایله آقشاملری ایکی قدح ایچمکده اولدیغنی سویلر.

حکیم ایناناماز، قدحی کورمك ایستر. بابا، کوسترمز. نهایت، حکیمك اصراری اوزرینه بابانك باش اوجنده‌کی دولابی آچوب قدحی میدانه چیقاریرلر. برده نه کورسه‌لر: واقعا، عادی قدح، اما بال مومی ایله اطرافنه یرمی اوقه‌لق بر تنکه خونی یاپشدیرمش!... مکر، بابا اعتیادینی بوزمدیغی کبی یمینی‌ده بوزمه‌مدیغی ایچون بویله بر تدبیره مراجعت ایتمش.

قالمش، عسسلر بونی کورنجه تکمه‌لیه‌رك قالدیروب — مجبسدن کنایه اولمق اوزره — «هایدی، قالق، تکیه‌یه کیده‌لم» دیمشلر. سرخوش :

— اکلامیورمیسکز ؟ اکر بنده کیده‌بیله‌جك حال اولایدی اوه کیدردم — دیمش.

## ٢٥

بر قاچ خواننده . احبابجه بر میخانه‌ده اوتوروب هم عشرت ایدرلر همده شرقی سویلرلرمش. اوته طرفده بر آدمده بونلری دیکلر، ذوقیاب اولورمش. نهایت، طایانه‌میه‌رق یالین قیچین مجلسلرینه صوقولور؛ یاواش یاواش راقیلرندن، مزه‌-لرندن‌ده جنبشلنیر. مجلسه ختام ویریلوب هرکس قیام ایتدیکی صیره‌ده بوده قالقار، قالقه‌یم دیرکن بر ضرطه قوییویریر. کویا، کندیسندن ظهور ایتمه‌مش کبی دونوب برر برر حضارك یوزینه باقار، چیقار کیدر. او کیتدکدن صوکره ارباب مجلسدن بری آرقه‌داشلرینه دیرکه : — یاهو! نه دیرسکز؟ شو حریف کلدی، سایه‌مزده یدی ایچدی، اکلندی، صوکره‌ده قباحتنی بزه یوکلتدی، کیتدی !

## ٢٦

یورغانجی اصنافندن و فقرای بکتاشیه‌دن حسین بابا نامنده

## ٢٢

سرخوشك بری ، محله‌سی خلقی محکمه‌یه کوتورمشلر .
بد مستلکندن شکایتله « بز بو آدمه ایچمه دیه قاچ کره تنبیه ایتدك . حتی آند ایچیردك . ینه ایچیور » دیمشلر . حاکم « اویله‌می ؟ » دیه صورمش سرخوش ــ افندم ، بن فقیر بر آدمم ، بوکون راقی بولور راقی ایچرم ، یارین آند بولور آند ایچرم ؛ کیمسه‌یه زیانم یوقدر ــ دیمش .

## ٢٣

بر سرخوش ، صوقاقده دوشمش یاتارمش . ایکی کیشی اورادن کچرکن بری ، آرقه‌داشنه دیرکه :

ــ یاهو ! هله شو سرخوشه باق . صوقاغه دوشمش ، یاتیور !

رفیقی ــ اوت ، کوردم . آه ، شو راقی دیدکلری مرداری کوریورمیسك ، انسانی نه حاللره قویور !

سرخوش ــ (یاواشجه باشنی قالدیروب) قباحت راقیده دکل ، بنده ! ایچدیکم زمان یاتاغه دوشمه‌ده صوقاغه دوشرم !
ــ دیمش .

## ٢٤

سرخوشك بری ، مست لایعقل کیدرکن یولده دوشوب

عشرت ترتیب ایدر . برده چالغی کتیریر . بابا اوغل قارشی قارشی‌یه اوتوروب کیجه یاریارینه قدر کوزلجه بر عالم ایدرلر . وقتاکه صباح اولور ، حریف قاریسنی یانته چاغیروب دیرکه : — قاری ! اوغلانه سویله ، توبه‌یه عجله ایتمسون .

## ۲۰

میخانه‌نك برینه اون اوچر ، اون دردر یاشلرنده ایکی چوجوق کلوب بر شیشه راقی ایله مناسب بر مزه ایصمارلامشلر . میخانه‌جی بر شیشه راقی ایله بر طبق محلبی کتیروب چوجوقلرك اوکلرینه قویه‌رق : — والله ، اولادلر ! سزك ایچون بوندن مناسب مزه بوله‌مدم ! — دیمش .

## ۲۱

گچکین سرخوشك بری ، یولده کیدرکن قوصه‌رق صوقاغك اورته‌سنه یاتمش قالمش ، بر کوپك کلوب حریفك آغزینی ، یوزینی یالامغه ، دیکر بر کوپك‌ده قارشیسنه گچوب عوعو ایتمکه باشلامش . سرخوش کوزینی آچوب بونلری کورنجه یوزینی یالایان کوپکه : — بیلیرم ، سن بنم اسکی قفادارمسك ؛ لکن شو قارشیده طوروب طاشغینلق ایدن چاپقین کیمدر؟ — دیمش .

راضی اولمدیغندن هندی‌یی کندی سفره‌لرینه آلوب لوفری بونلره ویریرلر .

## ۱۸

سرخوشك بری ، میخانه‌دن قالقوب اوینك قاپوسنه قدر کیده بیلمش ایسه‌ده حلقه‌یی طوتوب چالمغه وقتی قلمامش . همان اوراجقده صیزیویرمش ! قول کچرکن کوروب اویندرمشلر ، « هایدی قالق ، قپویه کیده‌جکسك » دیمشلر . سرخوش ، اوینك قپوسنی کوستره‌رك : — آغالر ! ایشته اومك قپوسی . حالم اولسه اورایه کیدردم — دیمش .

## ۱۹

بر دلیقانلی عشرته باشلامش . والده‌سی سزوب ابتدا نصیحت ، صوکره تکدیر وتوبیخ ایدرسه‌ده کار ایتمز . نهایت « الا بوندن واز کچه‌جکسك ، توبه ایده‌جکسك . یوقسه باباکه سویلرم . سنی اولادلقدن رد ایتدیریرم » دیه تهدیده قالقیشیر . اوغلان دیرکه « اکر بابام بر کیجه بمله عشرت ایدرسه توبه ایدرم » . صافدل قادین ، عمرنده عشرت ایتمه‌مش اولان قوجه‌سنه کیدوب اوغلانك شرطنی درمیان ایدر . آدمجغز ، اوغلانك خلاصی ایچون چار ناچار موافقت ایدر . ایرته‌سی کیجه اوغلان مکلف بر سفرهٔ

# ١٧

میخانه مداوملرندن و «اهل ذوق» دینیلن طاقمدن اولانلر عشرت سفره‌لرینی درلو درلو نفیس مزه‌لرله دوناتیرلر. بعضلری موسمنه کوره، خارجدن اعلی لوفر بالیغی، خاویار، ازمیر قاوونی، چاوش اوزومی، شام فستغی، بادام کبی شیلر آلوب کتیریرلر. پیشه‌جك شیلری میخانه‌ده کندی نظارتلری آلتنده پیشیرتیرلر. بر آقشام، مضحك مشهور مرکبجی عزت، برقاچ قدحداشیله برابر صاماتیه میخانه‌لرندن برینه کیدرکن یولده ویرانه‌نك برنده اولمش بر هندی کورور. هندی‌یی آلوب یولمغه باشلار. آرقه‌داشلری «نه یاپیورسك؟» دیرلر. «سز قارشمیك» دیر. یولدقدن صوکره باجاقلرندن طوتوب میخانه‌یه کوتورور، میخانه‌جی‌یه ویریر. میخانه‌جی نه بیلسون؟ هندی‌یی قیزارتیر. بونلر سفره باشنده اکلنجه‌لریله مشغول اولدقلری صیره‌ده اوته‌دن اوچ بش آرقه‌داش اعلی لوفر بالیغی کتیرمشلر، ایسقاره‌سنی یاپمق ایچون آشجی‌یه ویرمشلر. هندی قیزارتمه‌سی عزتك سفره‌سنه، لوفرده یانی باشلرنده اوتورانلرك سفره‌سنه قونولور. دیرکن عزت، آرقه‌داشلریله جعلی برمنازعه چیقاروب جمله‌سی بردن هندی‌یی یه‌مکه شرطایدرلر. یانلرنده‌کی سفره‌ده بولنوبده عزتله آرقه‌داشلرینك تحف سوزلریله اکلنمکده اولانلر بویله بر منازعه ایله طاغلمه‌لرینه کوکلری

«چیقنجه اسمی می آشاملقله بر رندك
الندە جام کورلسه شرابدر دیرلر»

١٤

بر آدم ، میخانه‌ده اوتوروب هم شراب ایچر هم‌ده حافظ دیوانی اوقورمش. بر کون یاننه تصادف ایدن ظرفای مستاندن بری ـ ماشاءالله، افندی، سز شرابی کتاب قولنجه ایچیورسکز ـ دیمش .

١٥

بر عیاش ، اطبادن برینه « سز ، ‌ٔکله برابر ایچیلن برقدح شراب انسانه قوت ویریر دییورسکز . بن ایسه ‌ٔکله برابر، ‌ٔکدن اول . ‌ٔکدن صوکره قدحارله ایچدیکم حالده قوتمك آرتدیغنی دکل ، بالعکس کیتدکجه آزالدیغنی حس ایدیورم — دیمش .

١٦

ظرفادن بری « سرخوشلك سرخوشلقدن واز کچمه‌سنه دکل، غداسنی شاشیرمامه‌سنه دعا ایتملی » دیمش .

وارمی ؟» دیوب‌ده پادشاه «اوت» دیر دیمز ، ایچریده کیف چاتان تریاکیلره :

— آغالر! حاضر اولك جنازه نمازینه !

دیه‌رك دوشر بایبلیر ! ... حریفك شو حالی پادشاهك غایت خوشنه کیتمش ، جمله‌سنی عفو ایتمش .

## ۱۲

توتونك قوای مفکره‌یی نه درجه‌ده اخلال ایتدیکنه بر مثال :

فرانسه‌ده توتون تریاکیلرندن بری ، نامنه مکتوب کلوب کلمدیکنی اوکرنمك ایچون پوسته خانه‌یه کیدر . پوسته مأموری آدینی صورار . تریاکی دوشونور. مأمور سؤالنی تکرار ایدنجه — والله ، دوشونیورم ، بر درلو بوله‌میورم ! — دیمش .

## ۱۳

ظرفادن بر ذات ، بیکلك شیشه‌یه «ترکیه‌سی بوزوق» دیرمش . سبب تسمیه‌سنی صورمشلر . — زیرا بونی عشرت مأمول اولنور کیمك الندە کورسه‌لر ، ولو ایچنده سرکه یاخود زیتون یاغی اولسه شرابدر دیرلر — دیمش .

## ۱۱

سلطان مراد خان رابع ، توتونی یاساق ایدوب ایچنلری اعدام، ایچیلن قهوه‌خانه‌لری تخریب ایتدیکی اثناده قییده‌بوجاقده توتون ایچمکه مخصوص یرلر بولندیغنی ، از جمله اسکدارده مسکینلر تکیه‌سی جوارنده بربری ایچندن کچیلیر ایکی بولمه‌لی بر محلی تریاکیلر استیجار ایله جاده‌یه کلن جهتنی عادی قهوه خانه حالنه افراغ وایچ طرفنی شرب دخانه تخصیص ایلدکلرینی خبر آلوب برکون درویش قیافتنه کیره‌رك اسکداره کچر ، اورایی بولور ، ایچری کیرر . قهوه‌جی ، نه بیلسون ، عادی درویش صانیر ؛ کلوب « دده سلطان ! نه ایچرسکز ؟ » دیر . بو « نه ایچرسکز؟» سوزی آرتق شبهه‌یه محل براقیرمی ؟ پادشاه« قهوه » دیر . قهوه‌جی یاواشجه «توتونده ایچرمیسکز ؟ دیر . پادشاه « خیر » دیجه حریفك او ساعت عقلی باشنه کلوب بویله‌طانیمدیغی بر آدمه، نتیجه‌سی اعدامه واره‌جق برسری افشا ایتدیککندن طولایی پشیمان وبعضاً پادشاهك تبدیل هیئت کزدیکنی‌ده تخطر ایله دوچار خوف وخلجان اوله‌رق قهوه‌یی کتیروب صوندقدن صوکره « صفا کلدیکز ، دده سلطان ! اسم شریفکز؟» دیر . پادشاه «مراد» دیجه بی چاره‌نك درحال بکزی آتار ، الی آیاغی تتره‌مکه باشلار . طیقانه طیقانه « افندم ! (خان) لغکزده

طوغرو صوقه‌رق بر قاچ کره تحریك ایله : — خیر، ایچریدن چیقمه دکل، بویله طیشاریدن صوقه‌یم ! — دیمش .

---

# ١٠

سامح پاشا، دیار بکر والیسی ایکن ملحقاتی دوره چیقدیغی صیره‌ده لوا مرکزلرندن برینه کلیر. ایرته‌سی کونی مجلس اداره فوق‌العاده اوله‌رق والینك حضورنده اجتماع ایدر. مجلسك برماده حقنده مفصل بر مضبطه‌سی وارمش، ابتدا انك اوقونمه‌سی قرارلاشدیریلیر . کاتب ، مضبطه‌یی النه آلوب اوقومغه، اعضای مجلس‌ده کوزلرینی یوموب جان قولاغیله دیکله‌مکه باشلار . چوق کچمز، بر خورلتیدر پیدا اولور! والی، اطرافنه کوز کزدیریر، کوروركه کیمینك باشی اوکه ، کیمینك آرقه‌یه . کیمینك یانه صارقمش، خورول خورول اویویورلر ! سامح پاشا، متصرفك یوزینه باقار ، آچیق کوز متصرف ، دیرکه : — افندم ! بونلر بوکون دکل . هرکون بویله‌درلر . چونکه بوراده زراعت افیونه منحصردر . افیون ایسه هوایی تغییر ایتدیکندن بتون مملکت اهالیسی ، افیون یوتمش تریاکیلر کبی ، بیهوش بر حالده‌در .

## ٨

قاضی‌عسکر ملاجق زاده عطاء الله افندی غایت تریاکی ایمش. تاریخ جودتده اوقوندیغنه کوره بر کون باب عالیده عرض اوطه‌سنده استماع دعاوی مجلس رسیدنده. اهل کیف زمره‌سنك «شکر» تعبیر ایتدکاری ایمزغانمق حالتی عارض اولوب بعده انتباه کانجه کندیسنی تریاکیلرله مملو اولان قوناغنده صانوب «قهوه کتیرك!» دیه ال چیرپمش! قائمقام شاکر احمد پاشا «واقعا یورلدق ؛ بر قهوه ایچه‌جك قدر تنفس ایده‌لم» دیه ملایی محجوبیتدن قورتارمش.

## ٩

بر رمضان تریاکینك بری ؛ ایکندی زمانی عصاسنه طایانمش کیدرکن بر افندی. اوشاغنه تریاکی‌یی کوستره‌رك «شو ذاتی بیلدکارمدن برینه بکزتدم. او میدر، دکلیدر ، مراق ایتدم. هایدی، کیت ده ـ افندم، سز ایچریدن چیقمه‌میسکز؟ ـ دیه صور» دیمش. «ایچریدن چیقمه» دیمك اندرون همایوندن چراغ اولمش دیمکدر. اوشاق کیدوب «افندی! سز ایچریدن چیقمه‌میسکز؟» دینجه تریاکی اوروج کیفیله حدتلنوب، صاغ النك یومروغنی اوشاغك چکه‌سی آلتندن اوموزی باشنه

حریفك حالنه آجیدیغندن آووتمق ایچوند « افندی ! مژده اذان یاقلاشدی. مؤذن منارەیه چیقمش » دیمش.

بیچاره تریاکی «های، الله سندن راضی اولسون!» دیەرك قهوەنی جزوەیه صالدیغی کبی افیونیده دوداقلرینك آرەسنه آلمش . بوحال ایله قولاقلری اذانده ایکن باشی اوجندن بر سیوری سینك ویزلیەرق کچنجه تریاکی اذان اوقونیور ظنیله افیونی یوتەرق فنجانیده النه آلمش. برده زوجەسی دونوب باقارکه حریف اوروجی بوزمش! « نه یاپدك. افندی ! دها اذانه چوق وقت وار! غالبا قولاغکك دیبنده سیوری سینك ویزلادی!» دینجه تریاکی قهوەسنی چکشدیرەرك: — الله، الله! نه یاپەلم؟ وارسون کناهنی سیوری سینك چکسون — دیمش،

۷

اسرار کشلردن بری، کیف حالیله قاریسنك خرقەسنی، خوتوزنی کییەرك قهوەخانەیه چیقمش. قهوەجی النه برآیینه آلوب قارشیسنه طوتمش. حریف کندیسنی بو قیافتده کورنجه « امان، آ دوستلر، صوقاغه آچیق چیقمشم! قوجەم کوررسه نه دیر! . . » دیه بر قوشو اوینه کیتمش.

ادارهٔ لسان ایدر . بزم تریاکی‌ده ـ محضا او ذاته خلوص اولمق ایچون ـ «اوت افندم ، انفیه مکیفاتك الك فناسیدر، مضردر، پیسدر. شویله‌در، بویله‌در» دینجه حضاردن بر ظریف :

— ای اما، بورنکز آغزکزی تکذیب ایدیور ـ دیمش.

## ٥

هلال رمضان کورلمینجه اوروج طوتمق جائز اولمیه‌جغی مسئله‌سنه واقف اولان بر تریاکی ، هلالی کورمه‌مك ایچون اوینك پنجره‌لرینی قاپایوب پرده‌لری صیم صیقی اورتدیکی کیجه محله قهوه‌خانه‌سنه کیدرکن‌ده باشنی اوکنه اکر ایمش . بر کیجه ینه قهوه‌خانه‌یه کیدرکن نصلسه بر صو بریکنتیسی ایچنده عکس هلالی کورنجه اورکه‌رك : — هی مبارك ! کوزیمه‌می کیره‌جکسك؛ آ کالادق ایشته رمضان اولمش !

— دیمش .

## ٦

افیون تریاکیسی بر آدم، بر یاز رمضاننده ساعت اون بردن صوکره قهوه جزوه‌سنی ساغاله سوروب افیونی‌ده النده یووارلیه‌رق آقشام اذانی بکلر ایمش. بر آره‌لق قریسی یاننه کلوب

## ٢

بر مجلسده بیلمه‌جه سویلشیرلرمش. بری دیمش که: « بعض کیمسه‌لر کورولورکه نه اوصلودر، نه دلی ؛ نه اویقوده‌در نه اویانیق؛ نه خسته‌در نه صاغ؛ نه دوستدر، نه دشمن. بونلر کیملردر؟ ». ظرفادن بری — کیم اوله‌جق، تریاکیلر — دیمش.

## ٣

تریاکی بر افندی وارمش. قهوه‌یی بیوك فنجانله ایچر، فنجانی النه آلنجه اویقویه باشلار، صوکره اویانوب بر یودم دها ایچر، ینه اویقویه طالار ایمش. قهوه‌یی بیتیرنجه‌یه قدرده اوشاق قارشیسنده طورور، بکلر ایمش. اوشاق باقمش که اویقونك بیتوب توکنه‌جکی یوق؛ بر قامیش پیدا ایتمش؛ تمام افندی فنجان النده اویقویه طالنجه قامیشی فنجانه اوزاتوب قهوه‌یی چکر، بیتیرر ایمش. افندی ایسه قهوه‌یی بیتمش کورنجه « ایچمشم » دیه‌رك فنجانی اوشاغه ویریرمش.

## ٤

بر انفیه مبتلاسی، کباردن بر ذاتك مجلسنده بولنور. مجلسده مکیفاته دائر سوز آچیلوب صاحب مجلس انفیه علیهنده

محبت ونزاکتله تقدیم ایدرز . حتی انفیه‌یی محفظه‌نك بر طرفنه کومه‌لیجه وتوزی طوپراغی آشاغی‌یه اینوب قسم انفسی اوستنده بولنمه‌سی ایچون اوچ پارماغمزله محفظه‌یه « شاق ! شاق ! شاق ! » اوروب قاپاغنی آچمق زحمتنی‌ده آلمامه‌سیچون محفظه‌نك قاپاغنی بیله آچارده اویله تقدیم ایدرز !

فی‌الواقع ، انفیه تریاکیلرینك بو نزاکت وسماحتی جمله طرفندن تصدیق ایدلمکله طاورانمش ایدیسه‌ده اولجه قیزدیرلمش اولان بر افیونی انفیه تریاکیلرینه دیرکه :

— به جانم ! سزك اکرامکز بری بریکزه‌در . بریکز دیکرکزه انفیه تقدیم ایدرسه او دیکری‌ده اولکنه عرض محفظه ایدر .

واقعا، شو ملاحظه عموم طرفندن تصدیق اولنمشدی . بو صیره‌ده بر بکریٔ خم نشین سوزه قاریشوب دیمش‌که :

— سماحتمی ؟ بز طورورکن سماحت هانکی اهل کیفده بولنورمش ؟ بز بر قدحجك شیئی قبول ایتدیره بیلمك ایچون نه قدر یالواریر یاقاریرز ! « خاطر ایچون » یاخود « سودیککك باشی ایچون » کبی آندلرك بیکی بر پاره‌یه ! ... بز اکرامزی ایتمك ، سماحتمزی کوسترمك ایچون انسانی تهدید بیله ایدرز . « یا ایچرسك ، یا اوستکه دوکرم ! » وادیلرینه قدر واریرز !

حضار طرفندن بر آلقیش ابله حق تقدم بکری بابایه ویریلیر .

# اون ایکنجی فصل

## تریاکیلره ، سرخوشلره متعلق لطائف

۱

بر مجلسده اهل کیف اولانلردن هانکی طائفهك سمیح ومکرم اولدیغنه دائر بحث ایدیلیرمش . بو بحثده حق مسابقه‌یی هیچ کیمسه افیون تریاکیسیله توتون تریاکیسنه ویرمه‌مش . دیمشلرکه:

— هیچ سزده سماحت اولورمی که بر کیمسه «پوه!» دیه‌جك اولسه «افیونیمی چاتلاتدك!» دیه قیامتلری قوپاریرسکز . بر کیمسه توتون کیسه‌کزه ال طوقوندوره‌جق اولسه جانکزی آله‌جقمش کبی قیزارسکز.

اوته طرفدن اسرارکش ، کندی صنفلرنده سماحت اولدیغنی ادعا ایدنجه دیمشلرکه :

— سزده سماحت یوقدر . فقط مساوات واردر . اسرار طولو نارکیله‌کزدن هپکز مساواةً تنفس ایده‌بیلیرسکز .

انفیه تریاکیلری ، سماحت وسخاوت خصوصنده حق مسابقه‌یی قازانمغه تقرب ایدرلرسه نه‌دیرسکز ؟ بونلردن بری دیمش که :

— افندم ! بز انفیه‌مزك محفظه‌سنی هر اهل کیفه کمال

چاغیردیلر. معهود صندوغی ایسته‌دم. خزینه‌دن چیقاروب کتیردیلر. لزومی قدرینی آلوب برپارچه‌سیله مصر ملکنه علاج یاپدم. قصورینی صاقلادم. شمدی هر معجونکه ترتیب ایدوب صاتارم، ایچنه بوندن بر مثقال قتارم. بو کیجه براز راحتسزلغم واردی. قالقوب بالذات یاپه‌مدیغمدن بو حرام زاده‌یه «وار، معجونه براز قات» دیدم. صانکه «باباڭه آت» دیمشم، وارمش طاسی کاملاً انکله طولدرمش. نه قارشدرمش، نه کورمش! دمین کندیسنی دوکدیکم آنك ایچون ایدی.

بو سوزلری ایشیدن خلق کاسه‌ده نه قدر «معجون» وارسه یغما ایدرجه‌سنه، حتی بر درهمنی بر آلتونه آلمشلر.

هر درلو دردە دوا اولدیغنی سویلر طورور ، خلقی باشنه اوشوروردی. بر کون معذبك بری، بر تقریب معجونی چالوب یرینه دوه ترسی قور. برده حریف کاسەنك قاپاغنی قالدیروب باقارکه معجون هپ ترك اولمش. شاکردینه بر قچ طوقات آتدقدن صوکره باشلار معجونی شویله تعریف ایتمکه :

— آغالر ! بو کاسەدەکی جوهر نەدر ، بیلیرمیسکز ؟ حضرت صالحك دوەسنك ترسی. مصر خزینەسنده بر صندوق درونده محفوظ ایدی . صوکره عمالقەیه کچدی. افلاطون زمانه قدر بوکا کیمسه ال اورمامشدی. وقتاکه اسکندر کبیر اژدر هفت سر ایله جنك ایتدی ، اژدرك زهرلی نفسندن کوزلرینك نوری کیتدی . حکما علاجندن عاجز قالدیلر . نهایت، افلاطونك اخباریله صندوق بولدورولوب کتیرلدی . افلاطون بوندن بر ذره قدر آلوب وتوتیا ایدوب اسکندرك کوزینه علاج ایدنجه فی الحال نوری یرینه کلدی . چونکه دولت نوشیروانه نقل ایتدی، بر کون نوشیروان مرض سله مبتلا اولدی . بزرجمهر حکیم بو کوهردن بر مقدار آلوب تازه سوتله قارسدردی، مریضه ایچیردی، درحال صحت بولدی . صوکره خلفای عباسیەدن مأمون بر مرضه مبتلی اولمشدی ، ابن زکریا بو کوهردن بر پارچەیی کرفس ( کرەویز ) صویله قارشدیروب بورنه طاملاتدی ، مأمون همان آقسیروب خلاص اولدی. بر کون مصر ملکلرندن بری خسته اولمشدی . بنی

— معاذالله . بونلر یکرمی درت ساعت دها معده‌کزده قالسه ایدی اوله‌کز محقق ایدی ! دیمش .

## ٧٠

وقتیله شارلاتانك بری ، یکی جامع حوالیسنده اوکنه بساطنی یایمش ، النه کتابنی آلمش ، کاه طبدن ، کاه نجومدن‌دم اوروزمش . ظرفادن بری یاننه یاقلاشوب « استاد ! بو یاقینلرده بکا بر غریب علت عارض اولدی : بر درلو طوغرو توکوره‌میورم . فرضا صاغه توکورسه‌م صوله . آشاغی توکوره‌جك واسه‌م یوقری‌یه کیدیور ! شو دردمه بر علاج ایده بیلیرمیسك ؟ » دیر . شارلاتان « هاه توکور ، کوره‌لم » دیر . ظریف ، صورتی بودر دیه‌رك توکورنجه حریفك یوزینی توکروك ایچنده براقیر . شارلاتان « وای ، بره حریف ! نه یاپدك ؟ » دینجه ظریف — یا . بن سکا علتمی اولدن سویله‌مشدم ! — دیه اورادن صاووشور .

## ٧١

لامعی دییورکه :

هنکامه‌کیر [ شارلاتان ] بر طبیب . بروسه‌ده جامع کبیر اوکنده بساطنی یایمش ، اوستنه بر کاسه معجون قویمش ، بونك

پیشیریرلرسه — شفا نیتنه — دیه مطلقا خسته‌یه یدیریرلر »دیر .
بر کون بونی بر طرفدن دها چاغیریرلر . کلن آدمه اوشاق افندینك اوده اولمدیغنی . کندیسی‌ده اجرای طبابته مأذون بولندیغندن افندینك یرینه کیده بیله‌جکنی سویلر . کلن آدم موافقتله بونی آلوب کوتورور . وقتاکه خانه‌دن ایچری کیرر ، برکره اطرافی نظاره‌یه اورور ؛ بو صیره‌ده کوزینه حولیده، انبار اوزرنده بر بوش سمر ایلیشیر. یوقاری چیقارلر. حریف خسته‌نك نبضنی النه آلوب «سز بوکا اشك یدرمشسکز» دیر . هر کس معنالی معنالی بری برینك یوزینه باقه‌رق « آی اوغل ! هیچ خسته‌یه اشك یدیریلیرمی ؟ » دیرلر . — یدرمدکزسه آشاغیده انبار اوزرنده او بوش سمر نه کزیور ؟ — دیر .

## ٦٩

شارلاتانك بری ، باقمقده اولدیغی خسته‌یه بر مقیٔ رچته یازار ومادۀ مستفرغه‌یی بر کون صوکره کلوب کوره‌جکنی سویلر . خسته ایسه او کونه قدر آلدیغی علاجلرك بر فائده‌سنی کوره‌مدیکندن یاصدیغی آلتنده بریکدردیکی اولکی رچته‌لرله برابر صوك رچته‌یی‌ده ییرتوب لکنك ایچنه آتار . شارلاتان ایرته‌سی کونی کلوب‌ده مادۀ مستفرغه اولمق اوزره کندیسنه کوستریلن لکنی وایچنده‌کی کاغد پارچه‌لرینی کورنجه خسته‌یه

## ٦٧

حریفك بری. بر طاقم قوطولره توز کبی بر شیلر قویوب صاتار ایمش. «بو توزلر نه‌در؟» دیه صورمشلر. «پیره توزی» دیمش. «نه یاپملی؟» دیمشلر. «پیره‌یی طوتوب کوزینه اکملی» دیمش. بری «آی اوغل! پیره‌یی طوتدقدن صوکره بورار، اولدوروپ‌یرم، توزه نه حاجت؟» دینجه حریف — اه، اویله‌ده اولور! — دیمش.

## ٦٨

هم عطارلق هم طبابت ایدر بر آدم وارمش. بونك برده خدمتکاری اولوب نره‌یه کیدرسه کوتورورمش. برکون ینه اوشاق یانده اولدیغی حالده بر خسته‌یه کیدر. خسته‌نك نبضنه باقدن صوکره آدملر ینه «سز بوکا لاحانه یدرمشسکز» دیر. ابتدا صورت انکارده بولنورلرسه‌ده طبیبك ادعاسی اوزرینه اعترافه مجبور اولورلر. بعده اوشاق. افندیسنه خسته‌یه لاحانه یدردکلرینی نه‌دن بیلدیککنی صورار. طبیب «بر خسته‌نك اوینه کیدلدیکی وقت اطرافه کوز کزدرملی. میدانده یمه‌جکه متعلق برشی اولوب اولمدیغنه دقت ایتملی. بو. برقاعده‌در. بن‌ده اوه کیرر کیرمز اطرافه باقوب لاحانه قابوقلرینی کوردم. آکلادم که خسته‌یه لاحانه یدرمشلر، چونکه استانبولده عادتدر: اوده نه

بر زنکین آدم، بر کون تنزه ایچون شهرك خارجنه چیقه‌رق طولاشدیغی اثناده اشقیا کاوب طاغه قالدیریر و بیك لیرا فدیهٔ نجات ایسترلر. آدجغز ایسته‌نیلان پاره‌یی کتیردوب تسلیم ایدنجه‌یه قدر آره‌دن قرق کون کچر. بو مدت ظرفنده ایسه کندیسنه یومی بر قورو اکمك، براز صو ویروب آیاقلرینه‌ده قرقر صوپا اورورلر. زواللی آدم، اشقیانك الندن قورتولوز قورتلماز قوشه قوشه اوینه کایر. بونك یوروبه‌رك کلدیکنی کورن خانه خلقی «هله، چوق شکر، علتکزدن‌ده اثر قالمامش. نه ایله صاووشدردکز؟» دیه صوردقلرنده — اشقیا النه دوشمك، قرق کون قورو اکمکله قرق دانه صوپا یمك، نهایت اجرت تداوی اوله‌رق بیك لیرا ویرمکله! — دیمش.

---

## ٦٦

ظرفادن برینك شقی بر قومشوسی وارمش. بردن بره خسته‌لانیر. ظریف، قومشولق حقنه رعایةً عیادتنه کیدر. خسته‌لغنك نه اولدیغنی صورار. حریف «سیتمه‌یه طوتلدم. بویمده‌ده شدتلی بر آغری پیدا اولدی. ایکی کوندر، حمد اولسون، سیتمه کسلدی ایسه‌ده بوینمك آغریسی کسلمدی» دینجه ظریف:

— قورقمه، یاقینده بوینك‌ده کسیلیر — دیمش.

ایسته‌مزسه‌ده قارداشلرینك رجا واصرارلری اوزرینه اذن ویریر. کتیریرلر . باباسنك یاننه اوتورور اوتورماز: « واه ، باباجغم ! اولیورسك ها ؟ امان طورمه ، کلمهٔ شهادت کتیرکه جهنمدن آزاد، جنته داخل اوله‌سك! بن سکا دون کله‌جکدم؛ اما احبابدن بر ذات طاووق قیزارتمه‌سی، کشکك، مرجمك پیلاوی. کلاج، بقلوا، پالوزه پیشیرتوب بنی دعوت ایتمشدی‌ده آنك ایچون کله‌مدم » دینجه باباسی اوغللرینه — امان بنی اورتك یاتەیم، بو اوغلان عزرائیلی‌ده اجکدی ! — دیمش.

## ٦٤

بر آیاغی کسیك اولمغله قولتوق دکنکیله یوروین بر آدم یولده کیدرکن نصلسه بر آرابه‌نك تکرلکی دکنکه ایلیشه‌رك قیرار ، بیچاره‌یی یره دوشورور . یاردیمه قوشانلردن بری آیاغنك کسیك اولدیغنی کورنجه یکی کسلمش اولدیغنی ظن ایده‌رك « امان ، چابوق ، شورادن بر جراح چاغیرکز ! » دیه باغیرنجه سقط — جراحه لزوم یوق؛ بر چیقریقجی چاغیرسونلر — دیمش .

## ٦٥

نقریس علتنه مبتلی اولمغله دائما آرابه ایله کزن طشره‌لی

دیه‌رك حریفك قولنی یاقه‌لار . یاننده بولنانلر « نه او ؟ قان آلدرمقدن قورقیورمیسك؟» دیرلر. ـ قان آلدرمقدن قورقمیوزم، قان آلاندن قورقیورم ! — دیر .

## ٦٢

ظرفادن بری خسته‌لانیر . هکیم جلب ایدرلر. هکیم ، بر مقتضای علت، خسته‌یی اختلاطدن منع ایدر. خسته، طبیبدن حظ ایتمدیکی کبی ویردیکی علاجلردن‌ده بر فائده کورمز . ایرته‌سی کونی هکیم کلوب خسته‌نك یاننه کیرمك ایچون اذن ایستر. خسته — دها دون کندیلری بنی اختلاطدن منع ایتمشلردی . عفو ایتسونلر، قبول ایده‌مم ! — دیر .

## ٦٣

بر عربك بر قاچ اولادی وارمش. ایچلرندن بری لافزن اولدیغندن باباسی بوندن خوشلانمازمش. بو آدم خسته‌لانیر . خسته‌لغی کیتدکجه آغیرلاشه‌رق حال احتضاره کلیر. اولادی ، اطرافنه طوپلانوب « بابا ! رخصتکز اولورسه قارداشمز فلانی‌ده چاغیره‌لم » دیرلر. حریف « امان ، اوچکه‌سی دوشوك اوغلانی چاغیرمیك! بنی اوزر، اولدورور!» دیه یاننه اوغراتمق

باقه‌یم » دیه سسله‌نجه کویلو — هی شاشقین ! سن کیمی آلداته‌جقسك ؟ بن سنك چیپلاقلغکی کوردم ! — دیمش .

## ٥٩

حمقادن بر آدم ، حال احتضارنده اوغلنه وصیت ایتمش که:
ـ بیلیرسك یا ، هکیملر بر درلو خسته‌لغمك نه اولدیغنی آکلایه‌مدیلر . پك مراق ایتدم. بن اولدکدن صوکره فتح میت عملیاتی اجرا ایتدرکه علتم آکلاشاسونده مراقدن قورتوله‌یم!

## ٦٠

فقرادن برینك قاریسی آغیر بر خسته‌لغه طوتولور. «نیچون هکیم کتیرمیورسك؟» دیرلر ، — نه یاپه‌لم ، بز فقیر آدملرز ؛ کندی کندیمزه اولورز ! — دیمش .

## ٦١

بر سیاح، یولده خسته‌لانوب کویك برنده قالیر. هکیم نامنه ایزباندید کبی، قورقنج بر آدم کتیریرلر. حریف، خسته‌دن قان آلمغه لزوم کوره‌رك نیشترینی چیقارنجه خسته دهشتله « امان ! »

طولو . اورته‌سی ایپله باغلی بر شیشه کتیرمش . حکیم ، شیشه‌نك جسامتنی ، ایچنده‌کی مایعك کثرتنی کورنجه، تعجب ایده‌رك « آیول ! نه قدر چوق ادراری وارمش ! » دینجه «ذاتاً بن ده خسته اولدیغم ایچون قریمك ادرارینه کندیمککنی ده علاوه ایتدم » دیمش . حکیم « یا ، بو ایپی نیچون باغلادك ؟ » دیمش . « اونککیله بنمکنی آییرد ایتمك ایچون باغلادم . اوستده‌کی بنم ، آلتده‌کی قاریمککدر » دینجه اوراده حاضر بولنان بر آدم‌ـ به شاشقین ! ایپی ایچندن باغلاملی ایدککه بربرینه قارشمسون ! ـ دیه حریفی تحمیق ایتمش .

## ٥٨

بر کویلو ، ضعفه مبتلی اولوب کندینه باقدرمق ایچون بر طبیبه مراجعت ایدر . طبیب باشقه بر خسته‌یی معاینه ایله مشغول اولمغله بونی بر اوطه‌یه آلیرلر . اوطه‌ده جسامت طبیعیه‌ده بر انسان قدیدی وارمش . کویلو ایچری کیروب‌ده قدیدی کورنجه طبیب ظن ایده‌رك « وای ! سن بندن زیاده خسته ایمشسك ! کندینی ایی ایده‌مین بر آدم باشقه‌لرینی نصل ایی ایدر ؟ » دیه دونوب کیتمکه باشلار . بو صیره‌ده حکیم ، ایشنی بیتیروب معاینه خانه‌سندن چیقار . برده باقارکه خسته مردیوندن آشاغی اینیور . « آیول! نره‌یه کیدیورسك ؟ کل ،

نصل قوجه‌یه ویریلیر ! » دینجه قادین حدتلنه‌رك — صوص ، جاهل ! سن هکیم قدرمی بیلیرسك ! — دیمش .

## ٥٥

— بر خسته ، قاریسنه دیرکه:

— امان ! اوطه‌مه سندن باشقه کیمسه کیرمسون ؛ زیرا خسته‌لغم ساری ومهلکدر .

## ٥٦

ظرفادن بری شیر پنجه چیقارمش . عملیات اجرا اولنورکن هکیمار آره‌سنده «شو ایکنجی جلدی قالدیره‌لم — هله شو جلدی کسه‌لم — یوق، بو جلدی قوپاره‌لم» کبی سوزلر ایدلمه‌سی اوزرینه خسته — سبحان‌الله ! آرقه‌می نعیا تاریخیمی صاندکز ! — دیمش .

## ٥٧

بر احمقك قاریسی خسته‌لانمش . هکیمه کیدوب خسته‌لغنی تعریف ایله بر علاج ایسته‌مش . هکیم « بر کره ادرارینی معاینه ایده‌یم » دیمش . حریف کیدوب بر آز صوکره ایچی

## ٥٢

بر احمق ، سینیر خسته‌لغنه مبتلی اوله‌رق طبیبك توصیه‌سی اوزرینه صباحلری « دوش » یاپمغه، یعنی صوغوق صو دوکنمکه باشلامش. بر قاچ کوندن صوکره طبیب بوکا« نصل ، دوش یاپمقده دوام ایدیورمیسك ؟ » دیه صورمش . احمق — اوت ، دوام ایدیورم : اما صو دوکونورکن اوستمی باشمی ایصلاتمامق ایچون شمسیه آچمق زحمتی اولمسه ! — دیمش.

## ٥٣

بر احمق، طبیبه « قارنمه فندق صیچانی قاچدی، نه یاپه‌یم؟» دیه صورمش . — کدی یوتملیسك — دیمش .

## ٥٤

یاشی کچکین اولدیغی حالده کنج کورنمك ایستین بر قادین خسته‌لانوب بر طبیب کتیرتمش . طبیب ، بعدالمعاینه قادینك طول اولوب اولمدیغنی یانده حاضر بولنان اوغلندن صوروبده طول اولدیغی جوابنی آلمه‌سی اوزرینه « والده خانمی قوجه‌یه ویرملیسکز . خسته‌لغنك بوندن باشقه علاجی یوقدر» دیمش . اوغلی « امان هکیم افندی ! آلتمش یاشندن صوکره بر قادین

صورنجه . آدمجغز دیمش که: — نه یاپه‌جق، خسته‌یی آغیر کورنجه انك یرینه کندیسی صاییقلادی کیتدی .

## ٥٠

بر صرافك قاریسی خسته‌لانیر قوجه‌سی بر هکیم کتیریر . هکیم ، بر توز ترتیب ایدوب صرافه « بو توزدن کونده برلیرا آغیرلغنده ویرکز »دیه تنبیه ایدر . ایرته‌سی کونی قدین وفات ایدر . طبیب ، خبر آلیر آلماز بر قوشو کلوب صرافه« افندی! قورقارم ، توزی یاکلش ویردك ! » دینجه صراف — خیر ، دیدیککز کبی یاپدم . آنجق یانمده لیرا بولنمدیغی ایچون ترازویه بش مجیدیه ایله لیرانك فرقنی قویدم — دیمش .

## ٥١

بر طبیب ظریف خسته بر قادینه باقمغه کیدر . نبضنی یوقلامق ایسترسه‌ده قادین قولنی کوسترمه‌مك ایچون کوملکنك یکنی پارماقلرینه قدر ایندیریر . طبیب‌ده النی سترەسنك اتکنه صاردقدن صوکره قادینك نبضنه طوغرو اوزاته‌رق — بزدن نبضنه باقمق ایچون چوخه‌دن بر هکیم لازم ! — دیر .

## ٤٨

ينه بر كون اعمش خسته ايكن سومديكى بر آدم عيادته كلير. معتاددن زياده اوتورور. قالقوب كيدركن « زياده‌جه اكلندك ، سزه ثقلت ويردك» دينجه اعمش: — سزك ثقلتكز زيارتمزه مخصوص دكلدر. يانمزده اولماسه‌كزده بزه ثقلت ويريرسكز — ديمش.

## ٤٩

جاهل بر آدم، آغيرجه خسته اولان قاين والده‌سى ايچون بر طبيب كتيرمش. مكر طبيب، مصطلح سوز سويلين وبر طاقم تعبيرات واصطلاحات فنيه ايله سوزينى «قوش ديلى» نه دوندورن كروهدن ايمش. داماد افندى هكيمه خسته‌لغك نه اولديغنى صورمش. هكيمك « ذوالرؤس الثلاثى العضدى الكتفى» مرضيله مترافق «وجع عظم كعبرئ خرقفئ وترخانترى [*]» ديه‌رك ويرديكى جوابدن بالطبع برشى آكلاميه‌رق آفال آفال يوزينه باقمش. طبيب، بوكا بكزر سوزلرله بعض تعريفات وتنبيهاتده بولندقدن صوكره چيقوب كيتمش. هكيم كيتدكدن صوكره زوجه‌سى اوطه‌يه كيروب « هكيم نه يابدى ؟ » ديه

[*] لغات طبيه.

## ٤٥

بر محتضری عیادته کلن احباسندن بری، خسته‌نك اولومدن پك قورقدیغنی کورمکله «برادر! نه قورقیورسك؟ دنیاده اولوم بر کره اولور!» دینجه خسته — شبهه یوق! بر قچ کره اولسه‌یدی اموزمده بیله اولمازدی! — دیمش.

## ٤٦

بر آغیر خسته‌یی عیادته کلوب ساعتلرجه اوتوران بر آدم، کیدرکن خسته‌یه «برادر! بر وصیتك وارمی؟» دیه صورمش. «اوت» دیمش. «نه‌در؟» دینجه — بر خسته‌یی یوقلامغه کیتدیککك زمان یاننده چوق اوتورمه! — دیمش.

## ٤٧

ظرفای فقهادن اعمش خسته‌لانیر. اخوان و احباسندن بر چوق کیمسه عیادته کلیرلر. ساعتلرجه اوتورورلر. اعمشك فنا حالده جانی صیقیلیر. یاصدیغنی قولتوغنه آلدیغی کبی آیاغه قالقه‌رق:

— خسته‌کزه الله شفا ویردی. آرتق عیادته حاجت قالمدی. خوش کلدکز، صفا کلدکز — دیه قاپویی کوستریر.

صوقوله‌رق قولاغنه — برادر! نافله، هکیملره پاره یدیروب طورمه، سن بو علتدن قورتوله‌مازسك!

— نیچون؟

— نیچون اوله‌جق؟ دائما باشك بولوطلره قریشوب زیاده رطوبت آلدیغی ایچون!

## ٤٣

طبیب — هر دفعه‌سی بر چاریك دوام ایتمك اوزره التی هفته بانیو ایتملیسکز.

احمق — عفو ایدرسکز، دوقتور! بر دفعه بانیو یاپوبده بر بچق ساعت قالسه‌م التی دفعه‌نك یرینی طوتمازمی؟

## ٤٤

ظرفادن بری، آغیرجه خسته‌لانمش. بر کون قونو قومشو طوپلانوب عیادته کلمشلر. زیاده‌جه اوتوردقلرندن خسته‌نك جانی صیقیلوب نهایت — خسته‌لغم بو کونه قدر تشخیص اولنه‌مامشدی. سزلر کلمزدن اول هکیملر قونسولتو یاپدیلر. بو اویله ساری بر خسته‌لقمش‌که خسته‌نك یوزینه بیله باقسه‌لر سرایت ایدرمش — دیمش. بونك اوزرینه «الله شفالر ویرسون!» دییه پاینده‌یی چوزن صاوشمش!

## ٤٠

— دوقتور! حمد اولسون، آرتق خسته‌لقدن اثر قالمدی !

— بن‌ده اویله آکلادم .

— نه‌دن ؟

— یا ، سز خسته‌لغکزك بحرانلی زمانلرنده بکا دائما «عزیزم، دوستم، افندی» دیه خطاب ایدردکز. شمدی ایسه یالکز «دوقتورا» دییورسکز، ایشته ، بوندن آکلادم که خسته‌لغکزدن حقیقةً اثر قالمامش .

## ٤١

سوروجی ایله طبیب

— طبیب — [سوروجینك کوکسنی دیکلیه‌رك] او ! . . خسته‌لغك آلابیلدیکنه کیتمش !

سوروجی — ایشته سزه الك ایچون بندیمی معاینه ایتدیریورم یا ؛ شونی اشکین بر حاله قویه‌مازمیسکز؟

## ٤٢

غایت اوزون بویلو بر ذات ، نزله‌دن قورتوله‌مدیغندن طولایی طبیبه شکایت ایدرکن آشنالرندن بری مشتکینك یاننه

## ٣٧

خسته — دوقتور افندی! طوغروسی، سزه اوقدر مدیون شکرانم که عمرم اولدقجه اوده‌یه‌مم!

طبیب — اوده‌نیله‌میه‌جك کبی دکل، افندم، طوپی بش یوز غروش.

## ٣٨

— ماشاءالله، دوقتور افندی! تمام بر آی خسته اوله‌یم، دوشکده یاته‌یم‌ده کلمیه‌سکز! بو دوستلغه صیغارمی؟

— افندم، انشاءالله، دها چوق وقتلر خسته اولورسکزده کلیرم.

## ٣٩

— کچنده کیفسز اولدیغکزی ایشتمشدم؛ کلمك ایستدم اما مانع ظهور ایتدی کله‌مدم؛ عفو ایدکز.

— استغفرالله! بونکله برابر بو دفعه اعادهٔ صحت ایدیشمدن طولایی منتدارکزم.

— نه‌دن بکا منتدار اوله‌سکز؟ خسته‌لغکزه باقان بن دکلدم که.

— ایشته، منتدارلغم آنك ایچون یا!

## ٣٥

طبیب ایله خسته بر عسکر

— دوقتور افندی ! کچن محاربه‌ده کوکسمدن آلدیغم‌یاره آره صیره نکس ایده‌رك بنی مضطرب ایدیور .

— مراق ایتمیکز . بر کره معاینه ایده‌یمده چاره‌سنی بولورز . شمدی ، سز صوره‌جغم شیلره جواب ویرکز .

— پکی . صورکز .

— والده ویا پدرکزده‌ده بویله بر خسته‌لق وارمیدر ؟

— دوقتور فاندی ! بو نصل سؤال ؟

— بعض خسته‌لقلر ارثیدرده اونی اوکرنمك ایسترم .

## ٣٦

حمادن یکی قالقمش بر خسیس آدم ایله طبیب آره‌سنده

— دوقتور افندی ! نصل اولدی‌ده بش کون بر شی یمکسزین یاشایه بیلدم ؟ شاشیله‌جق شی !

— افندم ، خسته‌لقلر ایچنده حما اك زیاده بسله‌ییجی بر خسته‌لقدر .

— دیمك اولورکه‌اوده حمایه طوتمق یولنی اوکرنمش اولسه‌لر پك بیوك بر تصرف حاصل اوله‌جق .

## ٣٢

بر آدم کیفنی بوزار . علاج ناپدیر ، دها زیاده فنالاشیر . عاقبت اولوم درجه‌سنه کلیر . عائله‌سنی باشنه طوپلایوب دیرکه : — ایشته بن اولیورم . سزه وصیت ایدرم‌که مزارمك طاشنه « ایی ایدی ، دها ایی اوله‌یمه دیه اولدی ! » دیه یازدیرکز .

## ٣٣

بر طبیب، ترتیب ایتدیکی علاجدن صوکره فلان شی یدیرلدیکی حالده خسته‌نك تهلکه‌یه دوشه‌جکندن بحث ایله اویله بر شی یاپیله‌جق اولورسه کندیسنه قباحت بولمامه‌لرینی خسته‌نك آدمنه اخطار ایتدیکی صیره‌ده اجزاجی — اویله‌یا، دوقتور افندینك اولدردکلری کندیسنه یتیشیر؛ برده بیهوده کناه یوکانه‌مز — دیر.

## ٣٤

شاشی کوزلو بر حریف ، طبیبك برینه کیده‌رك بر شیئی ایکی کوردیکنی بیان ایله دفعنه چاره ایسته‌مش . مکر طبیب دها زیاده شاشی اولوب بری درت کورورمش . باشنی قالدیروب — سبحان‌الله ! سزك دردکزده بویله بری ایکیمی کورورسکز ؟ — دیمش .

مکر، افندی کندیسنده موجود اولدیغنی توهم ایلدیکی خسته‌لق علائمنی قادینلرك « آش یرمك » دینیلان خسته‌لقلرنده ظهور ایدن علائمه تطبیق ایدرمش!

# ۳۱

حفظ صحته زیاده اعتنا ایدن بر ذات، دکیزه کیرمه‌نك طریقنی الك حاذق حکیملردن سؤال ایده‌رك هر برندن بر درلو رأی آلمش که جمله‌سنك خلاصه‌سی شویله اولمش :

— دکیزه آچ قارننه کیرملی. — دکیزه طوق قارننه کیرملی.
— اولا آیاقلرینی صوقملی. — اولا باشنی صوقملی. — دکیزه بردن بره آتلاییویرملی. — دکیزه یاواش یاواش کیرملی. — دکیز ایچنده طورمیوب حرکت ایتملی. — دکیزدن چیقدقدن صوکره کیزینوب تر له‌مه‌ملی. — دکیزدن چیقدقدن صوکره کیزینوب وجودی قیزدرملی.

الك صوکره الك طوغرو رأیی بر جاهلدن آلمش، جاهل دیمش که :

— یا دکیزه هیچ کیرمه‌ملی، یاخود عقلکه کلنجه ایستدیکك کبی کیرملی.

## ٢٩

طبيب ايله خسته‌نك قاريسی

طبيب — قوجه‌كز بوكون نه‌يدی؟

قادين — كولباصدی .

— اشتها ايله‌می ؟

— خير، صالاته ايله.

## ٣٠

وسوسه‌سنی جنت درجه‌سنه واردرمش اولان بر ذات ، كنديـنی خسته ظن ايده‌رك حس ايتديكی بعض امارات مرضيه‌يی تطبيق ايچون النه بر طب كتابی آلوب شويله مطالعاته باشلار :

«معده بولانتيسی» . . . تمام ! دائما معده‌م بولانير. «وجع» ... تاكنديسی! «ضعف وجود» ... اوت، اوت، طوغرو ! « ترله‌مك » ... امان يارب! هپ بنم خسته‌لغمك اماره‌لری ! صانكه هكيم بنی معاينه ايده‌رك شونلری يازمش!

براز دها اوقومغه دوام ايدر. نهايت، بحثك آشاغيلرنده شويله يازلمش اولديغنی كورور :

« اشبو علامتلر كورلدكه باشلاديغی وقت خسته‌يه هر ايستد‌يكنی ويركز. باخصوص كبه‌لكی براز ايلريله‌مش اولورسه هيچ برشی اسيركه‌مه‌ملی . »

## ٢٦

احمقك بری، صوقاقده کیدرکن قارشیدن برینك کلمکده اولدیغی کورنجه قاچوب بر طرفه صاقلانیر. « نه او؟ کیمدن قاجیورسك؟» دیه صورارلر، — بزم هکیمدن قاچیورم؛ زیرا چوقدن بری خسته اولوب‌ده چاغیره‌مدیغم ایچون محجوبم — دیر.

## ٢٧

ضعیف، نحیف بر آدم، شدتلی بر قیش اثناسنده بش اون کون قدر خانه‌سندن طیشاری چیقماز. بعض احباسی مراق ایدوب اوینه کیدرلر، باقارلرکه اوطه‌سنده صوبایی یاقمش، یاتاغه کیرمش، اوزرینه بر قاچ قات یورغان اورتمش یاتیور. «برادر! خسته‌میسك؟» دیرلر. « اوت » دیر. «خسته‌لغك نه‌در؟» دیه صورارلر. باشنی قالدیروب — قیش! — جوابنی ویریر.

## ٢٨

بر عجمی هکیمك النه دوشوب بر درلو ایاشه‌مین بر خسته‌یه هکیم، « نصل ، دون ویردیکم حبی یوتدکمی ؟ » دیه صوردقده خسته: — بن ذاتاً سنك الکه دوشدیکم کوندن بری حبی یوتدم ! — دیر.

## ٢٤

چال چکه بر حریف خسته‌لانیر. بر بیلدك هکیم کتیریرلر. هکیم نبضنی یوقلار ، خسته‌لق اثری کوره‌مز. حریف « برده دیلمه باقکز ، دیه دیلنی چیقاریر . هکیم معاینه ایتدکدن صوکره — اوت ، خسته‌لق دیلکزده . استراحته محتاج ؛ پك یورغون کوزونیور ! — دیمش .

## ٢٥

حریفك بری خسته یاتیرمش . بر آقشام عائله‌سی یمك یرکن سفره‌یه یالانجی طولمه قونور . خسته یالانجی طولمه‌یی سورمش . والده‌سی طولمه‌یی کورنجه اولادینی تخطرله بر طبغه بر دانه طولمه قویوب « شفا نیتنه ! » دیه زورله یدردیکی کبی زوجه‌سی‌ده بر دانه کوتوروب « شفا نیتنه » یدیریر . آرقه‌سی صیره اوغلی قیزی‌ده برر دانه یدیریرلر . الحاصل، خسته‌یه درت دانه طولمه‌یی یوتدورورلر . دیرکن خسته فنالاشیر . هکیم کتیریرلر . هکیم، خسته‌نك قیوریم قیوریم قیوراندیغنی کورنجه « نه اولیورسك ؟ » دیر . خسته — نه اوله‌جغم ، شفا نیتنه اولیورم ! — دیمش .

آلمنی اونوتمشم . یولده خاطرمه کلدی ؛ دوندم ؛ آنك ایچون کج قالدم » دیجه خسته ـ یا ! دیمك‌که سز ، علاجله اولدوره‌مدیککز خسته‌لری ره‌وولورله اولدوریورسکز؟ — دیر .

## ۲۲

اطبادن بری آخر عمرنده عته کتیرمش ، یعنی بوکامش . اوتوردیغی صانداليه‌سنك خسته اولدیغنی توهم ایده‌رك ایکیده بر صاندالیه‌نك قوللرینی طوتار ، نبضنه باقار، بعضاً آرقه‌داشلرینی چاغیره‌رق آنارله استشاره ایدرمش . بر کون، آرقه‌داشلرندن برینه « نیچون نی اولکی کبی خسته‌یه چاغیرمیورلر ؟ » دیه صورمش . « حذاقتکز سایه‌سنده هیچ خسته قالمدی» جوابنی آلنجه ابتدا ممنون اوله‌رق صوکره ینه دونوب مأیوسانه — آه ، نه فائده ! عالمی ایی ایتدم‌ده بر درلو شو صاندالیه‌یی ایی ایده‌مدم ! — دیمش .

## ۲۳

طبیبك بری ایچه اوزاق بر یره چاغیرلمش . کندیسنی چاغیران قادین ایمش . «سزی بو قدر اوزاق یره چاغیرشمدن طولایی جانکز صیقلمشدر » دیمه‌سیله حکیم — یوق ، خانم ! ذاتاً بو سمتده آغیرجه بر خسته‌م دها وار ؛ بر طاشله ایکی قوش اولدرمش اولورم — دیمش .

## ١٩

هر مرضی صو ایله تداوی ایتمك معتادی اولان بر کمی هکیمی بر کون دکیزه دوشدیکنده قاپودان : — بزم دوقتور ، اجزاخانه‌سنك ایچنه دوشدی ! — دیمش .

## ٢٠

طبیبك بری ، بر خسته‌یه آجی بر علاج ویرمش . خسته، علاجك آجیلغنی بیلدیکندن « امان ، بن او علاجی ایچه‌مم ! بیلیرم ، زهر کبی بر شیدر » دیمش . هکیم، « او آجیلق یالکز ایلك قاشیقده‌در . ایکنجی ، اوچنجی قاشیقده هیچ آجیلق طویمازز » دینجه خسته ـ اویله ایسه ، ایکنجی، اوچنجی قاشیغی ایچه‌یم‌ده برنجیسی طورسون — دیمش .

## ٢١

بر هکیمی کیجه یاریسی برخسته‌یه چاغیرلر. هکیم درحال خانه‌سندن چیقار، اما احتیاط اولمق اوزره کیجه‌لری یانده طاشیمغی عادت ایدندیکی ره‌وولورنی تلاش ایله آلمغی اونوتمش اولدیغندن یاری یولدن دونوب ره‌وولورنی آلیر . بو سببله بر از کجیکیر. خسته، سبب تأخرینی صورار. هکیم، « ره‌وولورمی

## ١٧

بر محاربه‌ده آیاقلرینی کولله کوتورمش برضابط، شدتلی بر باش آغریسنه اوغرار. طبیب بر چوق علاج ایدرسه‌ده بر درلو ازاله ایده‌مز. ضابطك جانی صیقیلوب برکون طبیبه «البته‌بونك دفعنه بر چاره بولملیسك!» دیه آیاق دیره‌دکده طبیب دیرکه:
— صوك بر تدبیرمز قالدی. بر کرده آیاقلریکزی صیجاق صویه قویه‌لم؟

## ١٨

کبار صنفندن کوزل، تمیز بر قادین، اوموزینك بر طرفی بره‌لنمکله باقدرمق ایچون بر طبیب جلب ایدر. هکیم کلوب بره‌یی معاینه ایتدکدن صوکره اللرینی ییقامق ایچون صو ایستر. کتیریرلر. ییقار. کیدر. ایرته‌سی کونی کلدیکنده مادام خدمتکاری چاغیروب بر لکن صو کتیرمه‌سنی امر ایدر. هکیم دیرکه:
— شمدی صویه لزوم یوق، مادام! دها یاره‌کزه باقمدم.
— عفو ایدرسکز، دوقتور افندی! سزك کبی بن ده تمیز اولدیغم ایچون یاره‌مه طوقونان الك تمیز اولمه‌سنی ایسترم. شمدی بنم ایچون الکزی ییقایکزده صوکره کندیکز ایچون ییقارسکز.

طوغروسی ، سن پك خسته اولمغه لایق بر آدم ایمشسك ! ـ دیمش .

## ١٤

بر مجلسده حفظ صحته دائر صحبت ایدیلیرکن بری « انسان بر خسته‌لغه طوتلدیغی زمان طبیب کلنجه‌یه قدر نه یاپملیدر ؟ » دیه صورمش. حضاردن بر ظریف دیمش‌که: — وصیتنامه‌سنی یازمالیدر .

## ١٥

بر طبیبك معاینه‌خانه‌سنده ساعتلرجه بکلین بر خسته ، بر درلو کندیسنه نوبت کلمدیکندن جانی صیقیله‌رق خدمتکاره — کیت ، افندیکه سویله : بکا باقه‌جقسه باقسون، یوقسه ای‌اولور کیدرم ها ! — دیمش .

## ١٦

یاشنی صاقلامق بدلالغنه مبتلی بر آدم خسته اولور . حکیمه کیدر . حکیم ویره‌جکی علاجی خسته‌نك یاشنه کوره ترتیب ایده‌جکندن « قاچ یاشنده‌سکز ؟ » دیه صورنجه — قرق یاشنده‌یم ، اما سزاللی طوتکز ! — دیمش .

## ۱۱

بر آدم، پهلوانلغه هوس ایدوب فقط دائما یکلدیکندن واز کچمش ، هکیملکه باشلامش . احباسندن بر ظریف ـ دی باقالم صیرتکی یره کتیرنلرك شمدی‌ده سن صیرتلرینی یره کتیر ! ـ دیمش .

## ۱۲

بر طبیب ، آقشـام اوینه کلیرکن کوروکه چاپقینك بری طاش آته‌رق اوینك جاملرینی قیریور . «وای ! نه خلط ایدیور سك چاپقین ! » دیه‌رك اوزرینـه طوغرو یورور . چاپقین ، نیـاز مندانه بوینی بوکه‌رك « نه یاپایم ، افندم ! بابام جامجیدر . شـو آره‌لق ایشـلری پك طورغون کیـدیور . جاملرکزی قیریورمکه سایه‌کزده بش اون پاره قازانسون ! » دینجه هکیم ـــ یا ، اویله ایسه بنم‌ده صنعتم یاره‌لیلره باقمقدر ! » دیه النده‌کی قالین باستونی چاپقینك قفاسنه قفاسنه ایندیریر .

## ۱۳

هکیمك بری ، باقدیغی خسـته‌نك یانـنه کیروب‌ده علاج ایچدیکنی کورنجه سوینجندن آرقه‌سنی اوقشایه‌رق ـــ آفرین ،

قوپوق: اولکی قولراده، صارصاق علی، تپه‌کوز محمد، قوندوره‌جی حسنی ماتیونك اوینه کیتدك. فرقنده دکلز. دردمزده کوتوکمی کوتوك! لشمی لش! کیجه‌لین تیزه یاقه‌لانمش. اوی قوشاتمسلر، قوردون قویمشلر. اویاندق‌که اطراف چرچیوه‌لی، چیقمه یوق. وای بابام وای! ایسته‌سه‌ك بوله‌مازسك، تام اون بر کون، اون بر کیجه! اور پاتلاسون، صارقیت سپتی، نه ایسترسه‌ك ایسته، ایچریسی طولو، طیشاریسی طولو.. آلاویره طولومبه. . .

شبه‌لی: (واپورده، یانده اوطورانك قارنی غورولدار، غورلداماز بردن بره صارار‌ه‌رق) طوتلدکمی برادر؟ (یولده مشمعلی بر سدیه کورنجه) امان الله! عجبا واپورده کیمی؟

امام: آت بولنور میدان بولنماز، میدان بولنور آت بولنماز.

مبعوث: مطلقا (استیضاح) ایجاب ایدیور. مملکته قولرا میقروبلری طولمش، حکومت کورمیور.

غیدیق: فی مابعد امراض ساریه‌نك مملکته عدم دخولنی تأمین ایتمك مقصدیله پساپورطلرك اختیاری اولمه‌سی حقنده مجلس مبعوثان طرفندن اخیراً ویریلن و برمبعوثك استعفاسنی موجب اولان قرارك مجلس اعیان طرفندن ردیله سریعاً مجبوری اوالمه‌سنی ناطق بر قرار اتخاذ ایدیله‌جکی استخبار ایدلمشدر.

كاسه، ايچى اكمك طولو)، اوپلان اشكنبه‌جى. بونده‌ده مير-
خوب وارمى؟

— قوقوردى‌يى كورميورميسك آبى!.. ايچنه سن
دوشه‌ك پيشرسك!

غزته محررى: افندم، قولرانك كوندن كونه توسعى وعادتا
مستولى حالنى كسب ايديشى اول امرده داخليه نظارتنك. ثانياً
شهراماتى ديديكمز هيولاى غفلتك. ثالثاً بلديه‌لرله‌مستخدمينك،
رابعاً اطبانك، خامساً فنون صحيه‌دن كاملاً بى خبر اولان اها-
ليمزك مساحات متساسله‌سندن. سادساً اولرمزك طرز انشاآتى
ايله صوقاقلرمزك احوال متعفنه‌سندن، سابعاً مرضى شهرمزه
دعوت ايتمكله بيوك بر نقيصهٔ فعاليت كوسترمش اولان صحيه
اداره‌سنك مبالاتسزلكندن ايلرى كلمكده اولديغى بو كون مرتبهٔ
ثبوته وارمشدر. غزته‌لر اوته‌دن برى بونلر حقنده مقالات عديده
يازه‌رق نظر دقتى جلب ايتمكه اوغراشدقلرى حالده محافل عائده-
سى كوز يومدى...

صاحب امتياز: آز بر راحتسزلق حس ايدرسه‌كز كلميكز،
الله محافظه بيورسون، بلكه برحال ظهور ايدر، صوكره
نشرياتده دوام ايده‌مز...

باليقجى: اولوسنى، ديريسنى سوديكم ملى! قارنابيت قوچانى
كبى، او!... نه زمان طوريك اولدك آ پالاموط!

اجزاجى: سنه‌وار كونى بسله‌مز، كون وارسنه‌لرى بسلر!..

موص‌موز، دوندی دوندی‌ده، اوچ کره های الله دیدی، بر اوفوردی، بر دها اوفوردی. قولرامی قالیر، جنوارمی قالیر! صقال دیرسه‌ك کوبکده، صاچ دیرسه‌ك بلده. کوزلریوقاری قالقیق، النده تبر، آرقه‌سنده یشیل. مبارك، الده ویرمزکه اوپه‌سك. شمدی بوراده، شمدی اوراده. بر باقدق کویك کنارنده، بر باقدق بزم کویك آرقه‌سنده‌کی طاغده. کچدی، کیتدی. قران‌ده بیتدی!

حاجه خانم: والله زهرلیورلر. تعلیمات ویرمشلر. آقیزم، بن‌قوریله کورمدمی؟ بیوك قوریله‌ده بزحافظ پاشاده اوطوریوردق، کونده بلکه بیك جنازه کچردی!... هم اویوزلری قپالی، اللری خرطوملو حریفلر، آغاجلر آرقه‌سنه صاقلانیورلرده کوزتلیورلر. فقرا اولدیمی قوریله، زنکین اولدیمی برشیجکی یوق!..

بقال: صوقاقلرده باداند! باقدجه بایله‌جغم، آدام‌ده آدام، نه‌اوروستوپوللیاغه قالدق! بودوس، سانجیم وار دیه، مهرلنیرسك دیدیکمی آکلایوکمی؟

قصاب: دها فیرلایه‌جق! (اوده‌سا) یوللامیور. صیغیر یدی بچغه. شیمدی‌ده برمودا: ات صویی میقروبلری اوره‌تیرمش!

طاووقجی: قولرا بزم طاووقلره قناد اولدی، اوچوردی! خسته‌لق کلدی، بزه آلش ویرش یاساق!

اشکنبه‌جی: (طاق، طاق!) بر حمال (النده ایری بر

ایتدم: نه بیک کیشی نه ایکی بیک! پك چوق اولدرمشسك.

گنج — بن ینه بیك کیشی اولدردم، قصوری قورقو-
لرندن اولدیلر!

---

# ١٠

احمد راسم بك برادرمزك «قولرا حقنده اقوال مختلفه»
عنوانیله یازدیغی فقرۀ لطیفه:

بلدیه رئیسی: افندم، ایسترسه بش یوز آرابه، بیك طبیب،
ایکی بیك مأمور اولسون، خلقمزده بو پیسلك، بو لاابالیلك،
اوباطل اعتقادلر وار ایکن قولرانك اوکنی آلمق قابل اولهمیه-
جق. ایشته بو بویله کیده‌جك، مگر جناب حق دفع ایلیه!..

آرابه‌جی: هر صوقاغه گیره‌چیقه نه حیوانده بل قالدی،
نه بنده طاقت! (ایکی لاحنه قوچاننده برینی بارگیرك آغزینه
طوتشدیره‌رق، دیگرینی کندی دیشیله صویه‌رق) بهارلی!..

طبیب: صوپی قاینات ایچ دیرسکز کولرلر، چیك سبزه
یه‌میك دیرسکز دیکله‌مزلر. بزکه مکتبدن حین نشأتمزده یمین
ایتمشز، سلامت عمومیه ایچون اك بیوك تهلکه‌لری گوزه
آلدیریورز. ویردکلری بش یوز غروش ضم. اولورمیسك،
اولدورورمیسك؟

محله بکجیسی: (قهوه‌دده) هله اویله کلدی‌که یوزی، هابویله

## ٨

مشاهیر اطبادن ثاقب افندی، نظافته هیچ اعتنا ایتمز ایمش. برکون بر مجلسده ، فاره‌نك تولدی ویا تعفنی اولوب اولمدیغنه دائر بحث ایدیلیرکن ثاقب افندی‌ده حاضر ایمش. ظرفادن بری فاره‌نك تعفنی ، یعنی پیسلکدن حاصل اولدیغی ادعاسنده بولنان ذاته — اکر دیدیککز کبی اولسه‌یدی هرکون ثاقب افندینك قوینندن، قولتوغندن برقاچ فاره وجوده کلیردی! — دیمش.

## ٩

بر اختیار ایله بر کنج یولجی

( کیدرکن )

اختیار — اوغل! سن کیمسك ؟

کنج — «قولرا» دیدکلری علتم.

— (دهشتله) وای!.. نره‌یه، نه یاپمغه کیدیورسك ؟

— فلان شهره، بر طاقم اوله‌جك انسانلری اولدرمکه.

— قاچ کیشی اولدوره‌جکسك ؟

— بیك.

(عودتده)

اختیار — هانیا سن بکا «بیك کیشی» دیمشدك. تحقیق

بالمجلس اولان بر طبیبك جانی صیقیلەرق «عجبا طبیبلر اولمەیدی دنیانك حالی نه اولوردی؟» دیمەسیلە حضاردن بری — حقکز وار، افندی! حقیقةً دنیانك حالی پك فنا اولوردی. زیرا طبیبلر اولمەسه ایدی انسانلر تکثر ایدەرك معیشتدن عاجز قالمریله نهایت بری برلرینی یرلر ایدی. — دیمش.

٧

شیخ الشعرا مولانا شیخی، هم شاعر، هم طبیب ایدی. حتی اسمی «سنان» اولمغله «حکیم سنان» دیرلردی. چلبی سلطان محمد، دوچار اولدیغی بر مرض هائلدن بونك مداواتیله خلاص اولمش وطبیب خاص اتخاذ ایتمشدر. آخر عمرنده، مملکتی اولان کوتاهیەده بر دکان آچوب طبیبلك وکحاللق ایدردی غریبدرکه کندیسی کحال اولدیغی حالده مرض عینه مبتلی ایدی. بر کون، کوزی آغریقلی بر آدم کلوب «سزده کوز آغریسنه علاج وارمش. بکا بر آقچەلك ویرکز» دیر. شیخی علاجی ویریر. خسته، بونك کوزلرینك حالنی کوروب ظریف بر آدم اولمغله بر آقچه یرینه ایکی آقچه ویرەرك «بو بر آقچەده سزك کوزکز ایچون علاج بهاسی!» دیمش. حریفك ظرافتی شیخینك پك زیاده خوشنه کیتمکله دائما سویر، کولر ایمش.

## ٣

طبيبك برينه «سزجه خسته‌لقلرك الك فناسی هانکیسیدر ؟» دیه صورمشلر. — فجأه‌در، زیرا آدمی برآنده اولدوروردہ آیاق تری آلمغه بیله میدان براقماز ! — دیمش.

## ٤

برطبیبه «نه وقت یمك یملیدر؟» دیه صورمشلر. ـ زنگینلر آجیقدیغی وقت، فقرا بولدیغی وقت — جوابنی ویرمش.

## ٥

بر حکیمه، دقتسزلك ویا تجربه‌سزلك اثری اوله‌رق وفاتنه سبب اولدیغی خسته‌لردن طولایی حاصل اولان تأثرات وجدانیه ومسؤلیت معنویه‌یه قارشی نه ایله متسلی اوله‌بیلدیکنی صور - مشلر. ـ اولو ییقاییجی، کفن صاتیجی، مزار قازیجی کبی بر چوق دعاجیلر قازانمش اولمغله ـ دیمش.

## ٦

بر مجلسده ، اطبا علیهنده سوز سویلنیر ایمش . حاضر

# اون برنجی فصل

اطبایه ، متطبّبینه [ شارلاتانلره ] ، مرضایه متعلق
لطائف

## ۱

وقتیله استانبوله کلن اطبای افرنجدن برینه مملکتنده «استانبول نصلدر؟» دیه صورمشلر. — استانبولك آب وهواسی، مواقع دلکشاسی نهایت درجه‌ده اعلادر. لکن اوچ مصیبت دائمی صورتده حکمفرمادر: بری یانغین، بری طاعون، بری‌ده جهلای اطبادر — دیمش.

## ۲

بر طبیب حاذق ، حال احتضارنده اطرافنه طوپلانان شاگردلرینه «عالمده اوچ بیوك طبیب براقدیغم حالده اولیورم» دیمش. شاگردلرندن هر بری بو اوچ بیوك طبیبدن بری‌مطلقا کندیسی اوله‌جغی مأمولیله «بونلر کیملردر؟ لطفاً سویلرمیسکز؟» دیمشلر. — پکی، سویله‌یم : بری نظافت، بری ریاضت بدنیه [ژیمناستیق]، بری‌ده پرهیزدر — دیمش.

پاپاس، ابتدا قادینك گناهلرینی دیکلەمکه باشلامش. قادین سوزی اوزاتدقجه اوزاتمش. پاپاسك اویقوسی کلمش، اویوییورمش. قادین سوزینی بیتیرمش. نوبت قوجەسنه کلمش، حریف باقمش که پاپاس اویویور. «اویویورمیسك، پدر افندی؟» دیه هایقیرنجه پاپاس اویانیرسەده اویودیغنی بللی ایتمەمك ایچون کوزلرینی آچمدیغندن حالا قادین سویلیور ظنیله:

— یوق، مادام! اویومیورم، دیکلیورم. صوك گناهك، قوجەكك اوزرینه خیانت ایتدیکك ایدی، دکلمی؟ — دیمش.

# ٧٩

بر قادین پاپاسه قباحتلرینی اعتراف ایدرکن پاپاس، آدینی صورمغله قادین — وای، آدمده بر قباحتمی؟ — دیمش.

حریف «امان، رجا ایدرم، بنم یوللرم هانکیسیدر ؟ کوستر» دینجه شیطان — سنک کبی جاهلر ایچون یوللره حاجت یوق. پارماغمله اشارت ایدرده قوللانیرم — دیر.

## ۷۷

عمرنده کلیسایه کیرمه‌مش بر کویلو خرستیان، «بودوص» اسمنده بر آرقه‌داشنک تشویقی اوزرینه کلیسایه کیدر. اجرای آیین صیره‌سنده یان یانه بولنورلرکن بر حرکتده رفیقنک ایلریکی صفه قرشدیغنی کورنجه «بودوص!» دیه سسلنیر. جماعتدن بری «صوص!» دیر. ایکنجی بر حرکتده بودوص بر صف دها ایلریلر. حریف ینه «بودوص!» دیه باغیریر. ینه «صوص» دیرلر. اوچنجی بر حرکتده بودوصک الک ایلریده‌کی جماعته قارشدیغنی کورور. بو سفر آوازی چیقدیغی قدر «بودوص!» دیه هایقیرمغله دمیندن بری بونک خلاف ادب باغیرمه سندن جانی صیقیلان بر آدم «صوصه‌ك آ به‌حریف!» دیه آزارلاینجه کویلو — سن صوص، بن صوص، آره‌ده غائب اولسونمی بزم بودوص! — دیمش.

## ۷۸

بر آدم، قاریسیله برابر کناه چیقارتمق ایچون پاپاسه کیتمش.

## ٧٤

زوزككك بری اعمشه « شیطانك والده‌سنك آدی نه‌در ؟ » دیه صورمش . — نکاحنده بولنمدم‌که بیله‌یم — دیمش .

## ٧٥

حریفك بری ، رؤیاسنده شیطانی بر محبوب دلارا صورتنده کورور. «بن سنك نه قدر تصویرکی کوردمسه هپسی چرکین، مستکره ، مدهش ایدی . حتی کوزیکك بری‌ده کور ایدی ، حال بوکه سن پك کوزل ایمشسك ! » دینجه شیطان ، ابلیسانه بر چهرهٔ ابتسام ایله — او کوردیککك صورتلرك هیچ بری بنم صورتم دکل ، اما ، نه چاره‌که فیرچه دشمن‌النده — دیمش .

## ٧٦

بر جاهل، یولده کیدرکن النده برطاقم یولار کوتورور بر آدمه راست کلیر . « سن کیمسك؟ بوالـکده کیلر نه‌در؟» دیه صورار. « شیطانم . الـده‌کیلرده یولاردر » جوابنی ویریر . حریف « بونلری نه‌یه قوللانیرسك؟ » دیر. شیطان‌حق یولندن چیقارمق ایستدیکم آدملرك بویونلرینه طاقوب ضلالت سمتنه چکرم» دیر.

دیمکله قرال— مأمول ایتمکه جناب حق قبول ایتمش اولسون — دیمش .

## ۷۲

قاردینال (مازارن) علیهنده بر کتاب یازلمش . قاردینال کتابك انتشارینی منع ایچون تکمیل نسخه‌لرینی طوپلاتوب یاقمق ایسته‌مش. بو صیره‌ده بر کتابجی کیدوب هر نسخه‌سیچون درت فرانق ویردیکندن قاردینال طایانه‌میه‌رق کتابلری صاتمش. صوکره احبابندن برینه ـ کاشکی هرکون علیهمده بویله بر کتاب یازلسه‌ده بو صورتله انتشار ایتسه ! ـ دیمش .

## ۷۳

اوروپاده کوی کلیسالرنده، ارککلر برطرفده. قادینلر برطرفده اوتورمق اصولدن ایمش . بویله بر کلیساده پاپاس وعظ ایتمکده ایکن بر کیمسه‌نك لاقیردی ایتمکده اولدیغنی ایشیده‌رك سکوت ایتمه‌سنی اخطار ایتمه‌سی اوزرینه قادینك بری « سویلین بزم طرفده دکلدر» دینجه واعظ « سزك طرفده اولمدیغی آکلاشلدی، چونکه ایشته صوصدی » دیمش.

## ٦٩

بر فقیر کویلو ، کوی پاپاسنك اوینه کیدر. قاپویی آچان ونه ایستدیکنی صوران اوشاغه قرق پاره اوزاتەرق: «بونی پاپاس افندی‌یه ویروب دعا ایتدیره‌جکم » دیدیکنده اوشاق — هایدی ، همشهری ، پاره‌کی آلده کیت. بزم افندی قرق پاره‌لق دعا ایتمز ! — دیمش.

## ٧٠

برفیلسوف. پاپانك حضورینه‌چیقوب بربیولك‌قباحت ایشله‌مش اولدیغندن بحث ایله عفوینی رجا ایتمش. پاپا، قباحتنك نه‌اولدیغنی صورمش . فیلسوف« جناب حقك بزه‌بخش ایتدیکی بونجه نعمت ولذتلردن اجتناب ایتمك صورتیله بو احسان الهیدن نفسمی محروم ایتدم » دیدکده پاپا : — اوغلم! بو قباحتی بنده وقتیله ارتکاب ایتمشدم . حمد اولسون صوکره واز کچدم — دیمش.

## ٧١

فرانسه قرالی اون دردنجی لوئینك یاورلرندن بری، حضوره چیقوب سوء حال ایله مشهور قاردینال (مازارن) ك وفاتی اخبار صددنده « قاردینال مازارن روحنی جناب حقه تسلیم ایتدی »

بيله‌جكمی. ایتمیه‌جكمی؟ بوده بنم بیله‌جكم شی. كله‌م اوچنجیسنه، بن شمدی سزه انجیل شریف اوقویه‌جغم. بوده نه سزك بیله جككز شی. نه‌ده بنم!

---

## ٦٨

وقتیله بر یهودینك پاپالردن برنده كلیتلی آلاجغی وارمش. اما قورقوسندن ایستیه‌مزمش. بر كون «هرچه‌باداباد» دیه‌رك پاپایه مراجعت واحتیاجندن بحث ایله استدعای مرحمت ایدر. پاپا، یهودی‌یی یاننه چاغیروب «بن بو قدر بورجی نقداً اوده یه‌میه‌جكم. اكا بدل جنتدن سكا شو قدر دونملك اراضی ویره‌یم» دیر. یهودی چار ناچار اراضی‌یه راضی اولور. پاپا. بونك یدینه بر تملیكنامه ویرر. صوكره یهودی بر طاقم ساده‌دل زنكین آدملر بولوب غالی بهالرله پارچه پارچه صاتمغه باشلار. پاپا خبر آلیر، یهودی‌یی جلب ایله «بنم سكا جنتدن صاتدیغم یری نیچون باشقه‌لرینه صاتیورسك؟» دیه عتاب ایدنجه یهودی: — افندم! احسان بیوردیغكز یر، جنتك كون طوغوسی طرفنده‌در. اوطرفده‌ایسه بندن باشقه یهودی اولمدیغندن سائر ملتلرك چوجوقلری بنی آقشام صباح طاشلارلار. راحت ویرمزلر دیه‌قورقدم‌ده آنك‌ایچون صاتوب كون باطیسی طرفنده‌كی یهودی محله‌سندن باشقه بر یر آلدم — دیمش.

## ٦٥

بر مجلسده. خلق نظرنده اعزه‌دن صایيلان بر پاپانك بيو-
كلـكـندن بحث اولنـديغى صيره‌ده كنجلـكـنده بر مكتبـده
اوقومش اولانلردن برى ديمش‌كه : ـ بن آنك دها پاپا اولديغنى
ايشتديكم زمان حكم ايتمشدم‌كه بو مرتبه‌يى بوله‌جقدر؛ چونكه
كنجلكنده دائما حيله ودسيسه ايله آرقه‌داشلرينى آلداتيردى.

## ٦٦

قاردينالك برى اوبور ايمش، بعض شعرا بونى هجو ايتمشلر.
قاردينال پاپايه كيدوب شكايت ايتدكده پاپا — چوق ييين آدم
بر آزده يوتمليدر — ديمش .

## ٦٧

كوى كليسالرندن برنده بر پاپاس ، كرسئ وعظه چيقوب
«اى جماعت! بن بوكون سزه اوچ مسئله سويليه‌جكم. اى‌ديكليكز»
ديدكدن صوكره ديركه : — اولا ، بن بو ييل‌ده بو كليساده
قاله‌جقمى‌يم ، قالميه‌جقمى‌يم؟ اوراسى سزك بيله‌جككز شى. ثانياً
قاله‌جق اولورسه‌م ويره‌جككز نذرلر ، صدقه‌لرينى اداره ايده-

## ٦٢

غايت شيشمان بر پاپاس، اثناى وعظده جنت قاپولرى پك طار اولمغله هركسك قولايجه كيره‌ميه‌جكنى سويله‌مش. جماعتدن برى — اويله ايسه ، پاپاس افندى! بزه سز رهبرلك ايده‌جك اولورسه‌كز اوكمزه دوشميوب آرقه‌مزدن كلمليسكز — ديمش.

## ٦٣

پرنسلردن برى، آت اوزرنده كيدركن يولده اشكه بينمش بر پاپاسه راست كلوب استهزا طريقيله — اشك نصل كيديور. پدر افندى؟» دينجه پاپاس — آته برابر كيديور ، اوغلم! — ديمش.

## ٦٤

پارس قاردينالى، بر دوكونه كيدوب اكلنمش اولديغنى خبر آلديغى بر پاپاسى تعزير ايتديكى صيره‌ده پاپاس ، حضرت عيسانك دخى (قنا) نك دوكوننه كيتمش اولديغنى سويله‌ينجه قاردينال — حضرت عيسانك تقليد ايده‌جك باشقه بر شيئنى بوله‌مدكمى؟ — ديمش.

دیه برحدیث شریف اوقویه‌جغی صیره‌ده تربیه‌سز حریفك بری کلوب قوندوره‌لرینی ایپك اوزرینه قور . بالطبع ایپ چکلمکله واعظ ، خطا ایتدیکنه ذاهب اوله‌رق « قول رسول‌الله » دیر . ملا ایشـك فرقنه واروب قوندوره‌لری بر طرفه آته‌رق ایپی چکر. واعظ بو دفعه‌ده « قیل .. » دیر . جماعت بری برلرینك یوزینه باقوب قیل وقاله باشـلارلر . ملا تـکرار ایپی چکـنجه واعظك صبری یانوب : — ای جماعت ! بن بونك طوغروسی ( قال ) اولدیغنی پك کوزل بیلیرم ؛ لـکن ، نه چاره‌که ایپك اوجی بر قاطیرك النده ، نی ایستدیکی یره چکوب کوتوریور ! — دیمش .

## ٦١

کویلونك بری ، کناه چیقارتدیغی صیره‌ده برقویون چالمش اولدیغنی سویلر. پاپاس «قویونی کری ویر» دیر . کویلو دیرکه :

— بن قویونی کسدم ، یدم .

— اویله ایسه طوغرو جهنمه کیده‌جکسك ؛ زیرا یارین آخرتده قویون میدانه چیقوب سنك خرسز اولدیغنی سویلیه‌جك.

— قویون میدانه چیقه‌جقمی ؟

— اویله یا .

— او حالده بن نه‌دن قورقه‌یم؟ قویونی طوتار، صاحبنه ویریرم .

افندینك بیتوب توکنمك بیلمین وعظندن اوصانمش بر آدم ، یرندن قالقوب ـ باباس افندی ! بوصیره‌یه، بنم اوتوردیغم یره قویکز! ـ دیمش، کیتمش.

## ٦٠

بر واعظ وارمش . صلحادن بر ذات اولوب آنجق صرف ونحوده صاحب رسوخ اولمدیغندن اکثریا بر حدیث شریف ، یاخود بر عبارهٔ عربیه اوقورکن دوچار لحن وخطا وبوده سامعینجه موجب استهزا اولورمش. واعظك اهل علم برملاسی وارمش . شو حال ، ملانك غیرتنه طوقوب واعظه : — خواجه‌م ! مرور زمان ایله صرف ونحو قواعدندن بعضلری خاطرکزدن چیقمش. اعرابده ولفظده‌خطا ایدیورسکز. کرچه اهمیتی یوقسه‌ده بیلوب بیلمینلرك کفت وکوئی موجب اولیور. بعدما بوکا محل قالمامق ایچون بن بر چاره دوشوندم: کیمسه‌نك فرق ایده‌میه‌جکی کبی ، مثلا آت قیلندن بر ایپ پیدا ایده‌لم . کرسی‌یه چیقه‌جغکز زمن آیاغکزك باش پارماغنه باغلیه‌لم . بر اوجنی بن اله آله‌یم. برخطا ایتدیککز زمان بن ایپ‌چکرم، خطاکزی آکلار وتصحیح ایدرسکز — دیر . بو تدبیری واعظده معقول کوروب ایرته‌سی کوندن اعتبارا موقع تطبیق واجرایه قورلر. تمام واعظ کرسی‌یه «چیقوب قال رسول‌الله»

عزيزك جانى ايچون كليساده كمى ديره‌كى قدر بر موم ياقدرمق
نذرم اولسـون » دير . اوغلى « امان بابا ! بز فقيرز ؛ كمى
ديره‌كى قدر مومى نصل ياقديره بيليرز ؟ » دينجه حريف —
سن كيفكه باق ! هله بر كره قاره‌يه آياق باصه‌لم، پارماق قدرينى
بيله ياقدرمم ! — ديمش .

## ٥٨

پاپاسك برى، بر باغچه‌يى كزمكه كيدر. باغچوان بونك
كله‌جكندن اولجه خبردار اولديغندن بر سپد تازه ونفيس ميوه
دوزوب پاپاسه تقديم ايدر . پاپاس بوكا مقابل قويندن بر كاغد
چيقاروب ويره‌رك « بوكاغدده بر دعا يازيليدر . هر كيم بودعايى
اوقور ، ياخود اوزرنده طاشيرسه حسن خاتمه‌يه مظهر اولور
يعنى ايى بر حالده وفات ايدر » دينجه باغچوان « عزيز پدر! ايى
اولمك، ايى ياشامقله اولور. ايى ياشامق ايسه پاره‌يه متوقفدر» ديمش .

## ٥٩

پاپاسك برى، وعظ ايدركن اعزه‌دن برينى مدح وثنا ايده‌رك
مقامنك پك عالى اولمه‌سندن كنايه اوله‌رق « بو ذاتى كيملرك
صيره‌سنه قويه‌بيليرز ؟ » دينجه ايلك صفده اوتوروب‌ده پاپاس

بیتی بو صورتده اولان واعظاره وصف بلیغدر » دیدکدن صوکره مسموعاتندن اولمق اوزره نقیل ایدرکه :

عهدنی ادرك ایتدیکمز طلاقتلی واعظاردن برینه متمولیندن بر صاحب جاه « اکر کرسیده ترنم ایده بیلیرسه‌ك سکا شوقدر التون ویریرم » دیه وعد واول دخی تعهد ایله آیاصوفیه جامعی کرسیسنه چیقوب قبرك احوالنه دائر بحث آچوب عذاب تنه‌میدر روحه‌میدر ؟ اقوالنی سرد ایلدکدن صوکره سوزده بر مناسب مقام دوشوروب ایکی الیله دیزی اوزرنده اصول طوته‌رق آغازه ایله — عذاب روحه‌در . یوقسه تنه نه‌در . تنه نه‌در ، تنه نه‌در ! — دیه ترنمه آغاز وزر موعودی اخذ ایله تشکرده زبانی دمساز ایلمشدر .

## ٥٧

بالیقجینك بری ، اوغلی‌ده برابر اولدیغی حالده قایغه بینوب بالیق آوینه چیقار . قایق ، صولرك آقنتیسیله ساحلدن خیلی اوزاقلاشیر . دیرکن ، بردن بره بر فورطنه‌در قوپار . دکیز کوپوروب قابارمغه ، قایق طالغه‌لر آره‌سنده لیمون قبوغی کبی چالقالانمغه باشلار . بالیقجی اسکی بر خرستیان اولدیغندن اوغلنه « دیز چوك ، اوغلم ! دعا ایده‌لم » دیدکدن صوکره ، عزیزلردن برینك اسمنی یاد ایله « اکر شو تهلکه‌یی آتلاتیرسه‌ق فلان

نقل ايدوب كباره طعن وتعريض ايديجك حضار مجلسدن نيجه‌لری صیقیلوب شرمسار اولدیلر . حتی بعض علما قالقوب ضرب وقهر ایله کرسیدن ایندیره‌لم دیه هجوم مراد ایتدیلر . شیخ الاسلام [یحیی افندی] خصمی ایکن « محلی دکلدر، حضور پادشاهیده بی ادبلك نامعقولدر » دیه‌رك منع ایتمشلر. بوحکایه قاضی زاده‌یه نقل اولندقده « ثبت المدعی ! » دیه لطیفه ایتدیکی مشهوردر.

٥٥

(مرو) ده بر قصه‌خوان واعظ وارمش. نه زمان مجلسده وعظی اوزاته‌جق وخلقی آغلاته‌جق اولسه جبه‌سنك آلتندن بر طنبوره چیقاروب « بو قدر غم وغصه برآزده فرح ایستر» دیه‌رك هم چالار هم اوینارمش .

٥٦

مستطرف مترجمی نقیب الاشراف اسعد افندی ، یوقاریکی فقره‌یی کتابنه یازدقدن و « ثاقب مرحومك :

سکا هر مجلسکده سویلرم سن ملزم اولمازسك
دکل کرسی‌یه واعظ عرشه چیقسه‌ك آدم اولمازسك

— يارين ، اهل جنت قربانلرینه بینوب صراط کوپروسنی
کچرکن بو قادینك‌ده قوورمه چوملکنه بینمه‌سی لازم کلیر .
باق ، صور ، راضی اولورسه اویله یاپ ! — دیمش .

## ٥٤

نعمادن :

«ربیع الاول اواسطنده معتاد اوزره ، یکی جامعده مولد
جمعیتی اولوب فرید عصر واعظلردن ایکی شیخ ، که بربرلرینه
متباغض ایدیلر ، کرسی‌یه چیقوب وعظ ایتدیلر . ابتدا سیواسی
افندی چیقوب قاضی زاده‌یه طعن وطنزی مشعر وعظ ایتدی .
اکثر خلق وکبار اکا اقبال ایتدیلر . صوکره قاضی زاده
چیقوب (ان الله یأمرکم ان تود الامانات..) تفسیرندن باشلیوب
وعظ بلیغ ایلدی وترغیب عدل ونهی منکره دائر چوق سوز
سویلدی. پادشاه عالمپناه [سلطان مراد رابع] حضرتلری قاضی
زاده‌یه محبت اوزره ایدی ، نفسنده سوزلری مدلل ومؤثر
اولوب مجلسنده اولانلر کوش جان ایله استماع ایدرلردی .
مقتضای حال اوزره سوق مقال ایدوب: — نصرالدین خواجه
چفت سوررکن کوچوك اوکوز حرکت ایتدکجه بیوك اوکوزی
دوکرمش . «نیچون؟» دیه سؤال ایدنلره بیوك اوکوز اشارت
ایتمدکجه کوچوك اوکوز حرکته قادر دکلدر» دیدیکی حکایه‌نی

فائده کورمه‌مش . حالنه واقف اولانلردن بر ظریف ، بر کون
بونی بر مجلس وعظه کوتورمش که سامعینك جمله‌سی اویو-
قلار ایمش . خسته‌یه دیمش که :

— ایشته ، سن‌ده هر کون بورایه کلیرسه‌ك علتکدن اثر
قالماز .

## ٥٢

بر واعظه کبارلردن بری . طاشسز بر یوزوك ویره‌رك
« آل بونی‌ده بکا دعا ایت » دیدکده واعظ — الله سکا جنتده
طاوانسز بر کوشك احسان ایتسون ! — دیمش .

## ٥٣

بوشناق زاده ابراهیم افندی نامنده بر واعظ ظریف ،
قربان بایرامنه یاقین بر کون ملا کورانی جامعنده وعظ ایدرکن
بری بر کاغد ویریرکه شویله یازلمش :

« والده‌م ایچون کسه‌جکم قرباندن کیمسه‌یه حصه ویرمیوب
وجمله‌سنی قاوورمه یاپوب برچوملکه قویمق وسنه‌دن‌سنه‌یه‌کندینه
نفقه اتخاذ ایتمك نیتنده‌یم . جائزمیدر ، دکلمیدر ، بیان بیوریله »

ابراهیم افندی . بونی علناً اوقودقدن صوکره ، کاغدی
ویرن آدمه :

## ٤٩

واعظك بری ، غیبت ایدنلرك ، یعنی اوته‌کنی بریکنی آرقه‌سندن فصل وذم ایدنلرك دیللرندن ودیکلینلرك‌ده قولاقلرندن آصلمغه مستحق اولدقلرینی سویله‌مش . سامعیندن برظریف — او حالده دنیاده نه‌قدر انسان وارسه کیمنی دیلندن ، کیمنی قولاغندن آصملی ! — دیمش .

## ٥٠

وقتیله هراتده علمادن بری ، ایلك دفعه اوله‌رق کرسیٔ وعظه چیقمش . لکن ، جماعتك کثرتندن صیقیله‌رق بر سوز سویلیه‌مه‌مش . نهایت « ای جماعت ! بنم علم وفضلم جمله‌نك معلومیدر ، فقط ، بیلمم نه حالدر . کرسی‌یه چیقار چیقماز حافظه‌مده نه وارسه هپ زائل اولدی . بردرلو عقلمه برشی کلمیور ! — دیجه اوراده حاضر بولنان اوغلی — بابا! کرسیدن اینمك‌ده‌می عقلکه کلمیور ! — دیمش .

## ٥١

بر آدم، اویقوسزلق علتنه مبتلی اولمش. آلدیغی علاجلردن

ویرملی بیوردکز . ایشته بن فقیرم . نصیحتکزله ابتدا سز عامل اولکزده فضله البسه‌کزدن برقاتی احسان ایدکز» دینجه واعظ دیمش‌که :

— سن وعظك ابتداسنده بولندکمی ؟

— خیر، بولنمدم.

— اکر بولنسه‌یدك بنم «زمانه‌وموجوده کوره» دیدیکمی ایشیدیردك .

## ٤٨

فنون عقلیه‌دن بی بهره بر واعظ ، کرسیده طلوع وغروب شمس حقنده فن وعقلك قبول ایتمیه‌جکی صورتده‌برطاقم خرافه‌لر سویلر. سامعین ایچنده بر هیئت شناس وارمش. واعظ کرسیدن اینبجه یانـه صوقولوب بوبابده‌کی مسائل فنیه‌یی تفصیلاً بیلدردکدن صوکره بعض سؤاللر ایراد ایدر . واعظ ، جوابدن عاجزقاله‌رق محجوباً جامعدن چیقار ، طوغرو ایوانسرایلی منزوی صالح افندی‌یه ، که او عصرك عرفاسندن وارباب کمالدن بر ذاتدر ، کیدوب ماجرایی نقل ایدر . صالح افندی دیرکه :

— آ خواجه‌م ! یرده کزرکن کوکده نه آرارسك ؟ کونشك نصل طوغوب باتدیغنی سویلیه‌جککه نیچون آبدستك ، نمازك فرضلرینی سویله‌مزسك !

افيون، اسرار كبی شيلرك حرمت ومضرتندن بحث ايله «بونلر عقلی ازاله، وجودی خراب ايدر. شريعتده اكل وشربی حرام، بيعی حرام، شراسی حرامدر. هر كيم مباح ديرسه كفر صريح ارتكاب ايتمش اولور» ديه آتوب طوتمقده وترتر تپنمكده ايكن قويندن توتون كيسه‌سيله افيون قوطوسی فيرلايوب جماعتك اوكنه دوشمزمی!.. هيچ وضعنی بوزمقسزين:

— ايشته، ای جماعت! بن بو مردارلری شو آندن اعتباراً قالديروب آتيورم سزده آتكز! — ديمش.

## ٤٦

واعظ ابن الجوزی، بر كون كرسیٔ وعظده «عالمده هرسوز سويله‌يجی قلبمه انشراح ويرير» ديمش. سامعيندن بر زوزك «يا شيخ! اكر ناطق اشك اولورسه نه‌ديرسك؟» ديجه — صوص، اشك! ديرم — ديمش.

## ٤٧

واعظك بری، كرسيده «ايكی قات البسه‌سی اولان كيمسه بر قاتی فقرايه تصدق ايتمليدر» ديمش. وعظی بيتيردكدن صوكره ياننه بری كلوب «ايكی قات البسه‌سی اولان برینی صدقه

تصادف ایتمکله طایانه‌میوب بر اوطه‌یه قاپانمش ، کیزلیجه اوروج یرمش . اوطه‌نك اوکندن کچن اوغلی ، صحن فلان طاقیردیسنی ایشیده‌رك ایچریده بری اولدیغنی حس ایله « کیمدر او ؟ » دیه سسله‌نجه حریف — کیم اوله‌جق ؟ سنك او مسکین بابا کدرکه کندی اکمکنی ، مال مسروق کبی خلقدن کیزلی یمکه مجبور اولیور !

## ٤٤

ریا وسمعه ایله مشهور واعظ ابوالعلا، بر کون کرسیده «خلق بکا مرائیدر دییور. اما بن صدق وخلوصم برکتیله ریادن خلاص اولدم . عباداتمی، خیرات و حسناتمی کیزلیوب کیمسه‌یه بیلدرمم . حتی شمدی، بورایه کلمزدن اول بش یوز رکعت نماز قیلدم . برسنه‌دن بری هر کون اوروج طوتیورم . بوکون یوز غروش صدقه ویردم. بوندن بویله هرکیجه بش یوز رکعت نافله نمازی قیلمغه وعمرمك نهایتنه قدر اوروج طوتمغه نیت ایتدم. حال بویله ایکن باق بن بونی کیمسه‌یه آچیورمی یم؟» دیمش .

## ٤٥

بر مرائی واعظ، کرسیده مکیفاتك، یعنی توتون، قهوه ،

## ٤١

بر آدم، رمضانده اوروج طوتمدیغی حالده سحور یمکی یرمش. بر کیجه قاریسی «جانم، افندی! اوروج طوتمیورسك، نیچون سحور ییورسك؟» دیمجه — ماشاء الله! فرضی ترك ایتدیکم الویرمدی‌ده برده سنتیمی ترك ایده‌یم! — دیمش.

## ٤٢

سعید بك نامنده غایت تحف سوزلو، تحف حاللی بری واردی. بر رمضان، احبادن بر ذات ایله دیوان یولندن کیدرکن بوکا راست کلدك. بر چوق مقارنه‌لق سمید آلمش کلیوردی. — یاهو! بو قدر سمیدی نه یاپه‌جقسك! — دیه صوردق. دیدی‌که:

— رمضانده سمید مقارنه‌سندن اعلی ییه‌جك شی اولماز! سحورده بونی طیقه باصه کوکده‌یه آتوب صوکره اوزرینه خوشافده ایچرسه‌ك واریا! علیم الله، هر بری ایچریده حلب ماریوجی قدر اولیورده انسانی تام یکرمی درت ساعت طوق طوتیور!

## ٤٣

مجوسینك بری مسلمان اولمش. ایلك رمضان، اوزون کونلره

## ٣٩

قابینه‌دن بالاستعفا چکیله‌جکلری روایت اولنان ناظرلردن بعضلرینك «نیتم یوق» دیمش اولمه‌لری مناسبتیله راسم بك شویله بر فقره یازیور:

درویش احمدده اوروجلو ایمش، هم‌ده نیتی قوی اوروجلو ایمش. یاز، صیجاق. تکیه‌نك دیواری منهدم. چاره یوق، یاپه‌جق. تمام اوکله کونشنده تاب وطاقتی کسلمش. حرارتدن دیلی قورومش. نصل کلیرسه کلسون دیه قالایلی مشربه‌یی کوپه طالدیرنجه دوداق کنارلرندن سینهٔ پرموی سوزانه آقیده ایچمش. بر سس:

— نه یاپدك به؟ رمضان...

تسکین عطشدن متولد بر حظ مدید ایله:

— اوت، رمضان، بیلیورم؛ فقط او مبارك هر سنه کلیر. درویش احمد ایسه بر دفعه... — دیمش.

## ٤٠

مؤذنك بری، مناره‌ده اذان اوقودقدن صوکره اینوب قوشمغه باشلامش. «نه وار، نیچون قوشیورسك؟» دیه صورمشلر، — بکا سسك اوزاقدن ایی کلیور دیدیلرده دیکله‌مکه کیدیورم — دیمش.

بولنان بيكلرجه حيوانلری كورنجه كمال خوف و دهشتله
ميسيونرك يوزينه باقه قالير.

ميسيونر — نصل؟

راهب — عجايب! نارك ايچنده حيوان وارمش ! بن
آرتق نارده يمه‌يه‌جكم .

— پك اعلا. صوده ايچميه‌جكميسكز؟

— صو ايچمه‌مك اولورمی؟ فقط صوده اويله حيوانلر
يوقدر ظن ايدرم .

— بر قدح صو آلكز .

راهب بر طامله‌يی خرده‌بين ايله تدقيق ايلدكدن صوكره
خرده‌بينی آياغنك آلتنه آتوب پارچه پارچه ايده‌رك:

— شيمدی‌يه قدر مذهبم طوغرو ايدی. مذهبمه رعايت
كبی برحال سعادتده بولنوردم . بو شيطان آلتی هم مذهبمی
همده سعادتمی تخريب ايتدی ! — دير.

## ٣٨

بر مؤذن ، صباح اذانی ، كونش طوغاركن اوقورمش .
تمام « الصلوة خير من النوم ، يعنی نماز اويقودن خيرليدر »
ديركن عربك بری . پنجره‌دن باشنی اوزاتوب — النوم خيرمن
هذه الصلوة ، يعنی اويقو ، بو وقتده قيلنه‌جق نمازدن خيرليدر
— ديمش .

مؤذنی او حالده کورنجه «نه اولدی؟» دیه صورارلر. حریف ایکلیه ایکلیه باشنه کلنلری آکلاتیر.

— علی‌یی چاغیرمدکمی؟ دیرلر.

— علی دکلمی آغزمه... — دیمش.

# ٣٧

انکلیز میسیونرلرندن بری بت پرست بر هندلی راهب ایله مذهبه دائر مباحثه ایدرلر ایمش. میسیونر بت پرستلك دیننك بطلاننه دائر بر چوق براهین اتیان ایلدیکی حالده بردرلو راهبی اقناع ایده‌مه‌مش. الك صوکره میسیونر دیمش که:

— سز حیوان یمزسکز دکلمی؟

راهب — خیر یمه‌یز. مذهبمز بونی منع ایدر.

— الك کوچوك حیوانی‌ده یمزمیسکز؟

— خیر!

— میوه یرمیسکز؟ یرسه‌کز هانکی میوه‌یی سورسکز؟

— اوت، میوه یرز. ناری‌ده پك زیاده سوه‌رز.

— اویله ایسه، سویله‌یکزده بر نار کتیرسونلر.

راهب بر نار کتیردیر. میسیونر ناری کسر. بعده جیبندن برخرده‌بین چیقاروب راهبه نارك دانه‌لرینی خرده‌بین ایله معاینه ایتمه‌سنی رجا ایدر. راهب خرده‌بین ایله نار دانه‌لرینك اوزرنده

## ٣٦

وقتیله ایرانده شیعیلر اذان اوقودقدن صوکره حضرت ابوبکر وعمر وعثمانه سب ایدرلرمش. مذهب سنیدن حضرات مشارالیهمك اسامیسیله موسوم درت کیشی اتفاق ایدەرك محله‌لری جامعنك مؤذنی دوکمکی قرارلاشدیریرلر. بر صباح مؤذن، اذان اوقورکن کیدوب بکر آدلیسی منارەنك ایچنده، عمر وعثمان اسمندەکیلر منارەنك قاپوسی اوکنده، علی اسمندەکی ده جامعك طیشاریسنده بریرده بکلرلر. تمام، مؤذن اذانی بیتیروب ده آشاغی اینەجکی صیرەده بکر آدلیسی، حریفك یاقەسندن یاقه‌لایوب «بره ملعون! آل سکا ابوبکره سوکمکی!» دیه بر تمیز طاپاق آتدقدن صوکره تکرمکر مردیوندن آشاغی یووارلار. دیرکن قاپونك اوکندەکیلر هجوم ایدوب «عمره، عثمانه سوکرسك ها!» دیەرك حریفك قولنی قانادینی قیرارلر. سوروکلیه سوروکلیه جامع قاپوسندن طیشاری‌ی آتارلر. نوبت ضرب، علی اسمندەکی آدمه کلیرسەده مؤذنك آرتق دوکولەجك بر یری قالمامش، خردوخاش اولمش اولدیغندن آووردینه پارماقلرینی صوقوب «بنده علی‌یم. ابوبکره، عمره، عثمانه سب ایدن بو آغزی ایشته بویله ییرتارم!» دیەرك جایبر جایبر حریفك آغزینی ییرتار. بعده دردی‌ده صاووشور. جماعت کلیر.

سوره‌سنی یاریدن باشلادك . ثالثاً درت رکعتی اوچ قیلدك . رابعاً صول آیاغکی طیشاری قودك. خامساً صول طرفه سلام ویردك. سادساً صوك سنتله تسبیحی ترك ایتدك . شمدی ، جواب ویر باقه‌لم — دیجه امام دیرکه :

— بیلدم‌که سز یولجیسکز . ایسته‌دم‌که بنم خوش صدامی، تجوید اوزره اولان قرائتمی سزه ایشتدیره‌یم . آنك ایچون جهراً اوقودم . « الم تر » سوره‌سنی یاریدن باشلادیغمك سببی : بر وقت اومك اوکنه تره اوتی دیکمش ، صوکره خیلی ضرره اوغرامشدم . ایشته اووقتدن بری بو سوره‌یی یاریدن اوقورم. درت رکعتی اوچ قیلشم ، صوك سنتله تسبیحی ترك ایتیشم‌ده سزی اکلندیروب یولکزدن آلیقویمامق ملاحظه‌سنه مبنیدر . صول آیاغمی طیشاریده براقشم‌ده آبدست آلیرکن صو توکنمکله او آیاغمی ییقایه‌مدیغم ایچوندر . صوله سلام ویرمکلکمك سببنه کلنجه ، سزی صول طرفده کوردیکمدن احتراماً اویله یاپدم ؛ زیرا مسافره رعایت لازمدر .

## ٣٥

بر کویلو ، فقهادن برینه « آبدست آلمق ایچون صویونوب کوله کیردیکم زمان یوزمی نه طرفه دوندوره‌یم ؟ » دیمش . — نه طرفده صویندك ایسه او طرفه دوندرکه اثوابکی چالمسونلر — دیمش .

جزیه آزاد ایدیور ، کیمی نذرلر . قربانلر آدایور . بوده حلقهٔ بر کعبه‌یه ال اوروب — یاربی ! بیلیرسک که بنم زینبك آناسندن باشقه آزاد ایده‌جك کیمسه‌م یوق. اوچ طلاق بوش اولسون! صاغلقله مملکتده وار یرسه‌م قره کچی‌یی‌ده یولکه قربان ایده‌یم — دیمش .

## ٣٤

بر قاضی ، محل مأموریتنه کیدرکن بر کویه اوغرار . کورورکه اوکله اذانی اوقونیور. خلقك کیمی آبدست آلیور، کیمی جامعه کیریور . قاضی‌ده اینوب آبدست آلیر ، جامعه کیرر .

وقتا که سنت ادا اولنوب امام محرابه کچر، سورهٔ فتحه‌یی و« الم تر » سوره‌سنك نصف اخیرنی جهر ایله اوقور، فرضی اوچ رکعت قیلدیریر، رکعتلرك هر برنده قرائتی جهر ایله ایدر. تحیاتده اوتوروركن صول آیاغنی طیشاریده براقیر، ابتدا صول جانبه سلام ویریر، فرضدن صوکره‌کی سنتی وتسبیحی ترك ایله دعایه باشلار .

هیچ بر شیئه بکزه‌مین بو نماز بیتدکدن صوکره قاضی ، امامی حضورینه چاغیره‌رق :

— افندی! بونصل نماز ؟ اولا ، اوکله نمازنده سوره‌لر خفیةً اوقونمق لازم ایکن سن جهراً اوقودك . ثانیاً « الم تر »

## ٣١

کویلونك بری ، رمضانده برکون اوروج طوتهماز. فاقی‌یه [ فقیه ] کیدوب بلا عذر شرعی بر کون اوروجنی بوزدیغنی افاده ایله حکمی نه اولدیغنی صورار. فاقی« یرینه بر کون طوت قضا ایت » دیر . کویلو « بر کون قضا نیتیله طوتمشدم ، اوده حلوا پیشیرمشلر . قاریم زورله المی طوتوب طبغه صوقدی ؛ بن‌ده طایانه‌مدم ، یدم » دیر . فاقی » انی‌ده باشقه برکون قضا ایت » دیر . کویلو « اوت ، قضا ایتدمدی ، اما اوکون‌ده بر قاباق طاتلیسی پیشیرمشلردی، قاباغی پك سوه‌رم؛ بر لقمه‌اولسون طاته‌یم ، دیدم ، طاتدم اوروجم بوزلدی » دنجه فاقی — اویله ایسه سن اوروجی ، الك بوغازیکه باغلی اولدیغی حالده طوتملیسك — دیمش.

## ٣٢

بر صیجاق موسمه تصادف ایدن رمضان‌بایرامنده کویلونك برینه « بو رمضانی نصل چیقاردکز ؟ » دیمشلر . — اوتوز کیشی طوپلاندق ، غیرت ایتدك، برکونك‌ایچنده چیقاریویردك — دیمش .

## ٣٣

بر کویلو حجـه کیدر . کوروزکه حاجیلرك کیمی قول ،

نیچون نماز قیلمازسك؟ یوقسه فرض اولدیغنی بیلمزمیسك ؟

بی نماز— آه! قصورمی بیلیرم؛ لكن كوچوك یاشمدن بری قیله‌مدیغم، آلیشه‌مدیغم ایچون كوچ كلیور.

— چاره‌سی پك قولای : قرق كون نمازه دوام ایت ؛ باق، بر دها ترك ایده‌بیلیرمیسك؟

— سن اوچ كون ترك ایت؛ باق، بر دها قیله‌بیلیرمیسك؟

---

## ۳۰

### ایكی كویلو

— اوغلان، رجب! سنی آغلامش كبی كوریورم . هم یاناقلرك‌ده قیزارمش . قورقارم، طایاق یمشسك ؟

— آه، قارداش، صورمه !

— نه اولدی !

— كویك امامی دمین قهوه‌ده «اسلامك شرطی قاچ؟» دیه صوردی . ویردیكم جوابی بكنمدی ، ایكی طوقات آتدی!

— اوغلان ! « اسلامك شرطی طقوزدر » دیه‌مدكمی؟

— نه‌دییورسك به ، اللهی سورسه‌ك! اون ایكی دیدم‌ده‌ینه راضی اولمدی !

---

## ۲۷

بر رمضان، کویلولر بر جاهل آدمی امام ایدوب اوتوزکون جامعده آرقه‌سنده نماز قیلمشلر. صوکره امامك جهالتی آکلاشلمغله بر قاچ کویلو، قاضی‌یه کیده‌رك افادهٔ حال ایله « عجبا نمازلرمز فساده واردیمی؟ » دیه صورمشلر. قاضی ـ دها سز اویله برجاهلی امامله انتخاب ایتدیککز وقت نمازلرکز فساده وارمش ـ دیمش.

## ۲۸

بر بی‌نماز ایله شیطان آرقه‌داش اولمش؛ شیطان بی نمازك رحمانه سجده ایتمدیکنی کورنجه دیمش‌که ـ یاهو! بن حضرت آدمه بر کره‌جك سجده ایتمکله امر اولندیغم حالده ایتمدیکم ایچون درکاه رب عزتدن طرد اولندم. سن ایسه هرکون بش وقت نمازده بو قدر سجده ایتمکله امر اولنمشکن هیچ برینی ایتمیورسك. عجبا سن نه اوله‌جقسك ؟

## ۲۹

بر مصلی ایله بر بی‌نماز

مصلی ـــ برادر! نماز، دینك عمادی، اسلامك بنیادیدر.

## ٢٤

بر مرائی‌یه، «سن بو مملکتده کله‌لی قاچ سنه اولدی؟» دیه صورمشلر ـ اون سنه اولدی ؛ لکن بن یکرمی سنه‌دن بری اوروجلویم ـ دیمش .

## ٢٥

بر محله‌ده امام ایله خطیب طارغین ایمشلر. خطیب وفات ایتمش. جنازه‌سی قبره قونلدقدن صوکره امام تلقین ویرمك لازم کلیرکن ویرمه‌مش، امتناع ایتمش. سببنی صورمشلر. — بز بربریمزه طارغینز؛ تلقین ویره‌جك اولسه‌م غرضه حمل ایدر، قبول ایتمز — دیمش .

## ٢٦

امامك بری ، نماز قیلدیریرکن ضم سوره‌ده « انا ارسلنا نوحاً » آیت کریمه‌سنی اوقویوب فقط بر درلو ایلریسنی کتیره‌مز ، بر مدت توقفه مجبور اولور. جماعت ایچندن بر عربك جانی صیقیلوب — یاربی! نوح کیتمیورسه یرینه باشقه برینی کوندرده بزی شو امامدن قورتار ! ـ دیمش.

تعدیل ارکانه رعایت ایتمدیکنی کوروب حریف نمازی بیتیردکدن صوکره « بو نصل نماز؟ یاتمه‌کله قالقمه‌ك بر اولیور! » دیه تعزیر ایدنجه حریف، کوزینك یاشنی سیله‌رك ـ آه، خواجه‌م ! سن بنی کنجلکمده کوره‌یدك ؛ الله بیلیرکه تکبیر آلمه‌مله سلام ویرمه‌م بر اولوردی! ـ دیمش.

## ۲۲

برمرائی، جامعده نماز قیلارکن جماعتدن بری بونی یانده کیلره کوستره‌رك «شو آدمی اوچ کوندر بوراده عبادتله مشغول کوریورم» دیمش. مرائی بونی ایشیدنجه، نمازی بوزمقسزین: — هم‌ده اوچ کوندر اوروجلویم ـ دیمش .

## ۲۳

امام اعمشـه ، بر کون بر چولخه کلوب « بن چولخه‌یم ؛ آرقه‌مده نماز قیلمق جائز اولورمی؟» دیه صورمش. ـ آبدستسز اولورسه جائزدر ! ـ دیمش . « یا ، چولخه‌نك شهادتی مقبول اولورمی ؟ » دیمش ، ـ ایکی شاهد عادل ایله برابر اولورسه نیچون اولمسون ؟ ـ جوابنی ویرمش .

باشلامشلر . بکتاشی سوز آکلاته‌میه‌جغنی آکلاینجه پینیر ایچون صاقلادیغی اون پاره‌یی‌ده ویره‌رك بقاله کیتمش . بقال پینیری ویردکدن صوکره پاره‌سنی ایسته‌مش. بکتاشی« ویردم‌یا!» دیمش. بقـال اولجه آلوب اونوتدیغنـه ذاهب اوله‌رق « یکی ، افندی » دیمش . بکتاشی بر کوشه‌یه چکیلوب اکمکی پینیری یدکدن صوکره — یاربی ! سن ایشی بیلیورسك‌یا، اونلمغی اکمکجیدن آل ، بقاله ویر ـ دیمش .

## ٢٠

امام علی ، رضی‌الله عنه ، حضرتلری بر کون مسـجدده بر اعرابینك یالاندن نماز قیلدیغنی کورمکله النه قامچی‌یی آلوب وباشی اوچنده طوروب نمازی تعدیل ارکان‌ایله یکیدن قیلدیریر. عرب نمازی بیتیرنجه حضرت امام « شـمدی قیلدیغك نمـازمی خیرلیدر ، یوقسه اولکی قیلدیغکمی ؟ » دیه صـورار . عرب « اولکی » جوابی ویریر . حضرت علی « نه‌دن ؟ » دیه تکرار صورنجه ـ یا، اولکنی‌الله رضاسی ایچون قیلمشدم، صوکره‌کنی قامچی قورقوسندن قیلدم ! ـ دیر .

## ٢١

برکویلو، جامعده نماز قیلارمش. عامادن بری بونك هیچ

## ١٨

بكتاشی فقراسندن بری، حال احتضارنده اوغلنه، اولدکدن صوکره نفیرینی‌ده برابر مزاره کومدرمه‌سنی وصیت ایدر. اوغلی سببنی صورار. بکتاشی دیرکه ـ محشر کونی، حضرت آدمدن حضرت حسینه قدر بیوکلرك بربرر آیاقلرینه قاپانوب شفاعتلرینی رجا ایده‌جکم. قبول ایدرلرسه نه‌اعلی، ایتمیه‌جك اولورلرسه هپسنه بر یوف بوروسی چالوب صفای خاطرله جهنمه کیده‌جکم — دیمش.

* * *

شاعر کاظم پاشا بو فقره‌یی:

« فراش موته یاتوب بر فقیر بکتاشی »

دیه منظوم اوله‌رق یازارده شو بیت ایله ختام ویریر:

« چکوب خلوص ایله بر یوف بوروسی جمله‌سنه
صفای خاطر ایله ایلیه‌یم جحیمه سفر »

## ١٩

بر بکتاشینك یکرمی پاره‌سی وارمش. اون پاره‌سیله‌ا کمك آلمش. اکمکجی اکمکی ویردکدن صوکره تکرار پاره‌سنی ایسته‌مش. بکتاشی «ویردم» دیمش، اکمکجی «آلمدم» دیمش. غوغایه

## ١٦

ینه بر بکتاشی بر رمضان، بیلدکلرندن برینه افطاره کیدر. بعدالافطار کیفلر چاتیلوب صحبته کیریشیلیر. صاحب خانه‌دیرکه:

— بابا جان! نصل، رمضاندن خشنودمیسك؟

— ای والله، عزیزم! پك خشنودم. سز نصلسکز؟

— او!.. «خشنودم» دیمك‌ده سوزمی؟ مبارکی اوقدر سوه‌رم‌که کاشکی سنه‌ده بر کره کله‌جکنه ایکی کره کلسه!...

— (کوله‌رك) ایناتمم!

— نه‌دن؟

— یا، سز رمضان چیقسون دیه درت کوزله بکلر، چیقار چیقماز بایراملر، شنلکلر، تبریکلر ایدرسکز. بر آدم، سودیکی کیدنجه بایرام ایتمز، ماتم ایدر. باق، هیچ بزم بایرام ایتدیکمزی کوردکمی؟ بز ایکیسنی‌ده خوش کورنلردنز!

## ١٧

بر بکتاشی‌یه، اخلاق عمومیه‌نك فساده واردیغندن بحث اولنورکن «بویله کیدرسه دنیا ییقیله‌جق، آلت اوست اوله‌جق» دیمشلر — نه بیلیرسکز، بلکه آلتی اوستندن ایی چیقار! — دیمش.

— نماز قیلدکزمی؟

— طوپلاندیلردی؛ البته قیلمشلردر.

— سن‌ده قیلدکمی؟

— ایل قیلارده سن طورورمیسك، به ایمانم!

# ١٤

باشی بوش بر دوه ، بر جامع قاپوسنی آچیق کورمکله ایچری طالمش. کزندکجه باشنی قندیللره چارپوب قیرارمش. قیم کوروب دوکه دوکه دوه‌یی طیشاری چیقارمغه چالیشیر ایکن اورادن کچن بر بکتاشی دوه‌یی نیچون دوکمکده اولدیغنی قیمدن صوروب‌ده «جامعه کیردیکی ایچون دوکیورم» جوابنی آلنجه — اورمه ، حیواندر ، عقلی ایرمیه‌رك کیرمش . باق ، هیچ بنم جامعه کیردیکمی کوردکمی ؟ — دیمش .

# ١٥

بر بکتاشی، نصلسه، رمضانده بر کون اوروج طوتمش . صوکره بر مجلسده برینك متأسفانه «بوسنه رمضاندن بر کون قاچیردق ! » دیدیکنی ایشیدنجه — ایمانم ! اسف ایتمه ، او سنك قاچیردیغك اوروج یابانه کیتمدی ، بز طوتوویردك ! — دیمش .

جلب ایله «بره زندیق! بن اللهك امرینی اجرایه مأمور ایکن سنك نه‌حدکدرکه بکا «زبانیلر باشی» دییورسك! دیه تعزیره باشلاینجه بکتاشی ـ یا، سلطانم! زبانیلر شیطانك امرینیمی اجرا ایدرلر؟ ـــ دیمش .

## ۱۲

بکتاشینك بری، بر صوفی‌یه مسافر اولور. نماز وقتی اولنجه صوفی بوکا «قالق، نماز قیله‌لم» دیر. بکتاشی «ای‌والله!» دیر، قالقار، صوفی ایله برابر نماز قیلار. بر آره‌لق صوفی ، بونك آبدستسز نماز قیلدیغنك فرقنه واریر. ینه نمازه قالقدیغی بر صیره‌ده صوفی «سن غالبا، نمازی آبدستسز قیلیورسك ! زیرا هیچ آبدست آلدیغکی کورمدم ! » دینجه بکتاشی ـــ هی ایمانم ! نماز قیل دیدك، قیلدق. اکر بیورورسه‌ك آبدست دخی آله‌لم ! ـــ دیمش.

## ۱۳

بر بکتاشی ایله بر صوفی

صوفی ـــ یاهو! اذان اوقوندیمی؟

بکتاشی ـــ قولاغمه بر سس کلدی، اما بیلمم، اذانمیدی، دکلمیدی؟ اربابنه صور .

«صوغانی سومم‌ده آنك ایچون » دیدم . خواجه « صوص! صوغان سومم دیمه کناهدر ؛ صوغان قرآنده مذکوردر » دیدکدن صوکره (وبصلها) لفظنی‌حاوی آیت کریمه‌یی اوقودی. بن‌ده دیدم‌که ـ قرآن کریمده هر مذکور اولانی سومك ویمك لازم کلسه لحم خنزیری‌ده سومك ویمك لازم کلیر ـ پدر کولدی. اما محمد افندی، زهدخشك اربابندن اولمغله پدرك کولمه‌سنه جانی صیقلمقله برابر بو قدر ذکاوتی بکا دوشوره‌مه‌مش اولدیغندن پدره، متعبسانه ـ چوجوغه بویله شیلری‌سنمی اوکره‌تیورسك ! ـ دیدی.

---

## ١٠

بوشناق بر باغچوانمز واردی. بر کون پدر مرحوم، بوکا «یوسف! پیغمبرك کیمدر؟» دیه صوردی . «براوو! » دیرکبی قولنی اوزاتوب پارماقلرینی آچه‌رق ـ آدم علیه السلام!ـدیدی.

---

## ١١

درر وغرر صاحبی ملا خسرو استانبول قاضیسی بولندیغی اثناده بر کون محکمه‌یه کیدرکن یولده بکتاشینك بری « ایشته، زبانیلرك باشی کلیور!» دیمش. ملا ایشیدوب بکتاشی‌یی نزدینه

بغض وعداوت اوزره اولدقلری معلومدر . بر رافضینك بوینه ایپ طاقوب قصاصاً آصمغه کوتورورلرمش. اغنیادن بر سنی بونك حالنه آجیوب خصمنه پاره ویریر ، حریفی قورتاریر . رافضی ، کوردیکی بو لطف وعنایت اوزرینه مخلصنك آیاقلرینه قاپانوب تشکر ودعا ایتدکدن صوکره « لطفاً کیم اولدیغکزی بیلدیرکز » دیه رجا ایدر . سنی « بکا خواجه [ تاجر ] عمر بن ابو بکر بن عثمان دیرلر » دیجه رافضینك اختیاری الدن کیدوب — بەهی آدم ! کندی ناخوش آدك یتمزمیدی‌که باباکك، دده‌کك آدلرینی‌ده سویلرسك ! — دیمش .

## ٩

مفتی زاده محمد افندی نامنده برخواجه واردی. وقتیله، بزده یاتوب قالقار، چوجوقلغمزده برادرله بکا واوشاقلره درس اوقوتور ایدی . بیوك پدرك ارتحالندن صوکره مملکتنه چکلمش ایسه‌ده ایکی اوچ سنه‌ده برکره‌کلیر، بش اون کون مسافر اولوردی. ینه مسافرلکه کلدیکی اثناده بر کون، پدرله برلکده طعام ایدیوردق . بن هنوز رشدیه‌یه کیدر بر چوجوقدم . طبیعت بویا، صوغاندن خوشلانمم . حتی بعضاً بونك ایچون اوده غوغا ایتدیکم اولور. سفره‌یه صوغانلی قاوورمه قونلدی. بن یمدم، الی چکدم. محمد افندی « نیچون یمیورسك؟» دیدی.

— نصل یوق؟ حضرت آدم تورکدر .
— تورکمی؟
— اوت ، حضرت آدم هنوز سیلکنه‌رك طوپراقدن چیقمش ، ملیتنی تعیین ایتمه‌مشدی . بناءً علیه بن ادعا ایدرم‌که حضرت آدم تورکدی . سن عکسنی اثبات ایده‌بیلیرمیسك؟
ایشك ایچندن چیقه‌میان مفتی افندی :
— والله، بك افندی ! فقیرکده عقلم یاتدی! — دیمش .

٧

بیلدکارمزدن بر ظریف ، بر وقت فوطوغراف مراقنه دوشمش، اوینك هر طرفنی ، کتبخانه‌سنی رسم چرچیوه‌لریله، آلبوملرله دوناتمشدی . برکون بیوك والده‌سی اوطه‌سنه کیروب دیرکه: «اوغلم! سن بویله برطاقم «تسنیف»لرله اوغراشیورسك اما «تسنیف» بولنان اوه ملائکه کیرمزمش . واز کچ ؛ بونلری‌ده قالدرمه‌نك چاره‌سنه باق!» . اوغلی ـ ایی یا ، ایشته، خانم ننه‌جکم! عزرائیل کاوبده جانکی آلماز! » دینجه قوجه قاری — یا اویله ایسه، طورسون اوغلم، قالدرمه! — دیمش.

٨

رافضیلرك ، خلفای راشدیندن حضرت علیدن ماعداسنه

افنديڭ يتوب توكنمك بيلمين وعظندن اوصانمش بر آدم ، يرندن قالقوب ـ پاپاس افنـدى ! بوصيره‌يه، بنم اوتورديغم يره قويكـز! ـ ديمش، كيتمش.

---

٦٠

بر واعظ وارمش. صلحادن بر ذات اولوب آنجق صرف ونحوده صاحب رسوخ اولمديغندن اكثريا بر حديث شريف ، ياخود بر عبارهٔ عربيه اوقوركن دوچار لحن وخطا وبوده سامعينجه موجب استهزا اولورمش. واعظك اهل علم برملاسى وارمش . شـو حال ، ملانك غيرتنـه طوقوب واعظه : — خواجـهم ! مرور زمان ايله صرف ونحو قواعدندن بعضـلرى خاطركـزدن چيقمش. اعرابده ولفظده‌خطا ايديورسكـز. كرچه اهميتى يوقسه‌ده بيلوب بيلمينلرك كفت وكوينى موجب اوليور. بعدما بوكا محل قالمامق ايچون بن بر چاره دوشوندم: كيمسه‌نك فرق ايده‌ميه‌جكى كبى ، مثلا آت قيلندن بر ايپ پيـدا ايده‌لم . كرسى‌يه چيقه‌جغكـز زمان آياغكـزك باش پارماغنه باغليه‌لم . بر اوجنى بن اله آله‌يم. برخطا ايتديككـز زمان بن ايپى‌چكرم، خطا كزى آكلار وتصحيح ايدرسكـز — دير . بو تدبيرى واعظده معقول كوروب ايرته‌سى كوندن اعتبـاراً موقع تطبيق واجرايه قورلر. تمام واعظ كرسى‌يه «چيقوب قال رسول‌الله»

عزیزك جانی ایچون کلیساده کمی دیره‌کی قدر بر موم یاقدرمق نذرم اولسون » دیر . اوغلی « امان بابا ! بز فقیرز ؛ کمی دیره‌کی قدر مومی نصل یاقدیره بیلیرز ؟ » دینجه حریف — سن کیفکه باق ! هله بر کره قاره‌یه آیاق باصه‌لم، پارماق قدرینی بیله یاقدرمم ! — دیمش .

## ٥٨

پاپاسك بری، بر باغچه‌یی کزمکه کیدر. باغچوان بونك کله‌جکندن اولجه خبردار اولدیغندن بر سپد تازه ونفیس میوه دوزوب پاپاسه تقدیم ایدر . پاپاس بوکا مقابل قوینندن بر کاغد چیقاروب ویره‌رك « بوکاغدده بر دعا یازیلیدر . هر کیم بودعایی اوقور ، یاخود اوزرنده طاشیرسه حسن خاتمه‌یه مظهر اولور یعنی ایی بر حالده وفات ایدر » دینجه باغچوان « عزیز پدر! ایی اولمك.ایی‌یاشامقله‌اولور. ایی‌یاشامق ایسه پاره‌یه متوقفدر» دیمش .

## ٥٩

پاپاسك بری، وعظ ایدرکن اعزه‌دن برینی مدح وثنا ایدرك مقامنك پك عالی اولمه‌سندن کنایه اوله‌رق « بو ذاتی کیملرك صیره‌سنه قویه‌بیلیرز ؟ » دینجه ایلك صفده اوتوروبده پاپاس

بیتی بو صورتده اولان واعظاره وصف بلیغدر » دیدکدن صوکره مسموعاتندن اولمق اوزره نقیل ایدرکه :

عهدنی ادرك ایتدیکمز طلاقتلی واعظاردن برینه متمولیندن بر صاحب جاه « اکر کرسیده ترنم ایده بیلیرسه‌ك سکا شوقدر التون ویریرم » دیه وعد واول دخی تعهد ایله آیاصوفیه جامعی کرسیسنه چیقوب قبرك احوالنه دائر بحث آچوب عذاب تنه‌میدر روحه‌میدر ؟ اقوالنی سرد ایلدکدن صوکره سوزده بر مناسب مقام دوشوروب ایکی الیله دیزی اوزرنده اصول طوته‌رق آغازه ایله — عذاب روحه‌در . یوقسه تنه نه‌در . تنه نه‌در ، تنه نه‌در ! — دیه ترنمه آغاز وزر موعودی اخذ ایله تشکرده زبانی دمساز ایلمشدر .

## ٥٧

بالیقجینك بری ، اوغلی‌ده برابر اولدیغی حالده قایغه بینوب بالیق آوینه چیقار . قایق ، صولرك آقنتیسیله ساحلدن خیلی اوزاقلاشیر . دیرکن ، بردن بره بر فورطنه‌در قوپار ؛ دکیز کوپوروب قابارمغه ، قایق طالغه‌لر آره‌سنده لیمون قبوغی کبی چالقالانمغه باشلار . بالیقجی اسکی بر خرستیان اولدیغندن اوغلنه «دیز چوك ، اوغلم ! دعا ایده‌لم » دیدکدن صوکره ، عزیزلردن برینك اسمنی یاد ایله « اکر شو تهلکه‌یی آتلاتیرسه‌ق فلان

نقل ایدوب کباره طعن وتعریض ایدیجك حضار مجلسدن نیجه‌لری صیقیلوب شرمسار اولدیلر . حتی بعض علما قالقوب ضرب وقهر ایله کرسیدن ایندیره‌لم دیه هجوم مراد ایتدیلر . شیخ الاسلام [یحیی افندی] خصمی ایکن «محلی دکلدر، حضور پادشاهیده بی ادبلك نامعقولدر» دیه‌رك منع ایتمشلر. بوحکایه قاضی زاده‌یه نقل اولندقده «ثبت المدعی !» دیه لطیفه ایتدیکی مشهوردر.

## ٥٥

(مرو) ده بر قصه خوان واعظ وارمش. نه زمان مجلسده وعظی اوزاته‌جق وخلقی آغلاته‌جق اولسه جبه‌سنك آلتندن بر طنبوره چیقاروب «بو قدر غم وغصه بر آزده فرح ایستر» دیه‌رك هم چالار هم اوینارمش .

## ٥٦

مستطرف مترجمی نقیب الاشراف اسعد افندی ، یوقاریکی فقره‌یی کتابنه یازدقدن و «ثاقب مرحومك :

سکا هر مجلسکده سویلرم سن ملزم اولمازسك
دکل کرسی‌یه واعظ عرشه چیقسه‌ك آدم اولمازسك

— يارين ، اهل جنت قربانلرینه بینوب صراط كوپروسنی
كچركن بو قادینك‌ده قوورمه چوملكنه بینمه‌سی لازم كلیر .
باق . صوز ، راضی اولورسه اویله یاپ ! — دیمش .

## ٥٤

نعمادن :

«ربیع الاول اواسطنده ، معتاد اوزره ، یكی جامعده مولد
جمعیتی اولوب فرید عصر واعظلردن ایكی شیخ ، كه بربرلرینه
متباغض ایدیلر ، كرسی‌یه چیقوب وعظ ایتدیلر . ابتدا سیواسی
افندی چیقوب قاضی زاده‌یه طعن وطنزی مشعر وعظ ایتدی .
اكثر خلق وكبار اكا اقبال ایتدیلر . صوكره قاضی زاده
چیقوب (ان الله یأمركم ان تود الامانات..) تفسیرندن باشلیوب
وعظ بلیغ ایلدی وترغیب عدل ونهی منكره دائر چوق سوز
سویلدی . پادشاه عالمپناه [سلطان مراد رابع] حضرتلری قاضی
زاده‌یه محبت اوزره ایدی ، نفسنده سوزلری مدلل ومؤثر
اولوب مجلسنده اولانلر كوش جان ایله استماع ایدرلردی .
مقتضای حال اوزره سوق مقال ایدوب : — نصرالدین خواجه
چفت سورركن كوچوك اوكوز حركت ایتدكجه بیوك اوكوزی
دوكرمش . «نیچون؟» دیه سؤال ایدنلره بیوك اوكوز اشارت
ایتمدكجه كوچوك اوكوز حركته قادر دكلدر» دیدیكی حكایه‌نی

فائده کورمه‌مش . حالنه واقف اولانلردن بر ظریف ، بر کون
بونی بر مجلس وعظه کوتورمش که سامعینك جمله‌سی اویو-
قلار ایمش . خسته‌یه دیمش که :

— ایشته ، سن‌ده هر کون بورایه کلیرسه‌ك علتکدن اثر
قالماز .

## ٥٢

بر واعظه کبار‌دن بری ، طاشسز بر یوزوك ویره‌رك
« آل بونی‌ده بکا دعا ایت » دیدکده واعظ — الله سکا جنتده
طاوانسز بر کوشك احسان ایتسون ! — دیمش .

## ٥٣

بوشناق زاده ابراهیم افندی نامنده بر واعظ ظریف ،
قربان بایرامنه یاقین بر کون ملا کورانی جامعنده وعظ ایدرکن
بری بر کاغد ویریرکه شویله یازلمش :

« والدهم ایچون کسه‌جکم قرباندن کیمسه‌یه حصه ویرمیوب
وجمله‌سنی قاوورمه یاپوب برچوملکه قویمق وسنه‌دن‌سنه‌یه‌کندینه
نفقه اتخاذ ایتمك نیتنده‌یم . جائزمیدر ، دکلمیدر ، بیان بیوریله »
ابراهیم افندی . بونی علناً اوقودقدن صوکره ، کاغدی
ویرن آدمه :

## ٤٩

واعظك بری ، غیبت ایدنلرك ، یعنی اوته‌کنی بریکنی آرقه‌سندن فصل وذم ایدنلرك دیللرندن ودیکلینلرك‌ده قولاقلرندن آصلمغه مستحق اولدقلرنی سویله‌مش . سامعیندن برظریف ــ او حالده دنیاده نه‌قدر انسان وارسه کیمنی دیلندن ، کیمنی قولاغندن آصملی ! ــ دیمش .

## ٥٠

وقتیله هراتده علمادن بری ، ایلك دفعه اوله‌رق کرسیٔ وعظه چیقمش . لکن ، جماعتك کثرتندن صیقیله‌رق بر سوز سویلیه‌مه‌مش . نهایت «ای جماعت ! بنم علم وفضلم جمله‌نك معلومیدر ، فقط ، بیلمم نه حالدر ، کرسی‌یه چیقار چیقماز حافظه‌مده نه وارسه هپ زائل اولدی . بردزلو عقلمه برشی کلمیور ! ــ دیجه اوراده حاضر بولنان اوغلی ــ بابا! کرسیدن اینمك‌ده‌می عقلکه کلمیور ! ــ دیمش .

## ٥١

بر آدم ، اویقوسزلق علتنه مبتلی اولمش . آلدیغی علاجلردن

ویرملی بیوردکز . ایشته بن فقیرم . نصیحتکزله ابتدا سز عامل اولکزده فضله البسه‌کزدن برقاتنی احسان ایدکز» دیجه واعظ دیمش‌که :

— سن وعظك ابتداسنده بولندکمی ؟

— خیر، بولنمدم.

— اکر بولنسه‌یدك بنم «زمانه‌وموجوده کوره» دیدیکمی ایشیدیردك .

## ٤٨

فنون عقلیه‌دن بی بهره بر واعظ ، کرسیده طلوع وغروب شمس حقنده فن وعقلك قبول ایتمیه‌جکی صورتده برطاقم خرافه‌لر سویلر. سامعین ایچنده بر هیئت شناس وارمش. واعظ کرسیدن ایندنجه یاننه صوقولوب بوبابده‌کی مسائل فنیه‌یی تفصیلاً بیلدردکدن صوکره بعض سؤاللر ایراد ایدر . واعظ ، جوابدن عاجزقاله‌رق محجوباً جامعدن چیقار ، طوغرو ایوانسرایلی منزوی صالح افندی‌یه ، که او عصرك عرفاسندن وارباب کمالدن بر ذاتدر ، کیدوب ماجرایی نقل ایدر . صالح افندی دیرکه :

— آ خواجه‌م ! یرده کزرکن کوکده نه آرارسك ؟ کونشك نصل طوغوب باتدیغنی سویلیه‌جککه نیچون آبدستك ، نمازك فرضلرینی سویله‌مزسك !

افيون، اسرار كبی شيلرك حرمت ومضرتندن بحث ايله «بونلر عقلی ازاله، وجودی خراب ايدر. شريعتده اكل وشربی حرام، بيعی حرام، شراسی حرامدر. هر كيم مباح ديرسه كفر صريح ارتكاب ايتمش اولور» ديه آتوب طوتمقده وترتر تپنمكده ايكن قويندن توتون كيسه‌سيله افيون قوطوسی فيرلايوب جماعتك اوكنه دوشمزمی!.. هيچ وضعنی بوزمقسزين:

— ايشته، ای جماعت! بن بو مردارلری شو آندن اعتباراً قالديروب آتيورم سزده آتكز! — ديمش.

# ٤٦

واعظ ابن الجوزی، بر كون كرسیٔ وعظده «عالمده هرسوز سويله‌ينجی قلبمه انشراح ويرير» ديمش. سامعيندن بر زوزك «يا شيخ! اكر ناطق اشك اولورسه نه‌ديرسك؟» ديجه — صوص، اشك! ديرم — ديمش.

# ٤٧

واعظك بری، كرسيده «ايكی قات البسه‌سی اولان كيمسه بر قاتی فقرايه تصدق ايتمليدر» ديمش. وعظی بيتيردكدن صوكره يانه بری كلوب «ايكی قت البسه‌سی اولان برينی صدقه

تصادف ایتمکله طایانه‌میوب بر اوطه‌یه قاپانمش ، کیزلیجه اوروج یرمش . اوطه‌نك اوکندن کچن اوغلی ، صحن فلان طاقیردیسنی ایشیده‌رك ایچریده بری اولدیغنی حس ایله «کیمدر او ؟» دیه سسله‌نجه حریف — کیم اوله‌جق ؟ سنك او مسکین بابا کدرکه کندی اکمکنی ، مال مسروق کبی خلقدن کیزلی یمکه مجبور اولیور !

## ٤٤

ریا وسمعه ایله مشهور واعظ ابوالعلا، بر کون کرسیده «خلق بکا مرائیدر دییور. اما بن صدق وخلوصم برکتیله ریادن خلاص اولدم . عباداتمی، خیرات و حسناتمی کیزلیوب کیمسه‌یه بیلدرمم ؛ حتی شمدی، بورایه کلمزدن اول بش یوز رکعت نماز قیلدم ؛ بر سنه‌دن بری هر کون اوروج طوتیورم . بوکون یوز غروش صدقه ویردم. بوندن بویله هرکیجه بش یوز رکعت نافله نمازی قیلمغه وعمرمك نهایتنه قدر اوروج طوتمغه نیت ایتدم. حال بویله ایکن باق بن بونی کیمسه‌یه آچیورمی‌یم» دیمش .

## ٤٥

بر مرائی واعظ، کرسیده مکیفاتك، یعنی توتون، قهوه ،

## ٤١

بر آدم، رمضانده اوروج طوتمدیغی حالده سحور یمکی یرمش. بر کیجه قاریسی «جانم، افندی! اوروج طوتمیورسڭ، نیچون سحور ییورسڭ؟» دینجه — ماشاءالله! فرضی ترك ایتدیکم الویرمدی‌ده برده سنتیمی ترك ایده‌یم! — دیمش.

## ٤٢

سعید بك نامنده غایت تحف سوزلو، تحف حاللی بری واردی. بر رمضان، احبادن بر ذات ایله دیوان یولندن کیدرکن بوکا راست کلدك. بر چوق مقارنه‌لق سمید آلمش کلیوردی. — یاهو! بو قدر سمیدی نه یاپه‌جقسڭ! — دیه صوردق. دیدی‌که:

— رمضانده سمید مقارنه‌سندن اعلی ییه‌جك شی اولماز! سحورده بونی طیقه باصه کوکده‌یه آتوب صوکره اوزرینه خوشافده ایچرسه‌ڭ واریا! علیم الله، هر بری ایچریده حلب ماریوجی قدر اولیورده انسانی تام یکرمی درت ساعت طوق طوتیور!

## ٤٣

مجوسینك بری مسلمان اولمش. ایلك رمضان، اوزون کونلره

## ٣٩

قابينه‌دن بالاستعفا چكيله‌جكلری روايت اولنان ناظرلردن بعضلرينك «نيتم يوق» ديمش اولمه‌لری مناسبتيله راسم بك شويله بر فقره يازيور :

درويش احمدده اوروجلو ايمش ، هم‌ده نيتی قوی اوروجلو ايمش. ياز ، صيجاق. تكيه‌نك ديواری منهدم . چاره يوق ، باپه‌جق. تمام اوكه كونشنده تاب وطاقتی كسلمش. حرارتدن ديلی قورومش. نصل كليرسه كلسون ديه قالايلی مشربه‌يی كوپه طالديرنجه دوداق كنارلرندن سينهٔ پرموی سوزانه آقيده آقيده ايچمش . بر سس:

— نه ياپدك به؟ رمضان...

تسكين عطشدن متولد بر حظ مديد ايله:

— اوت ، رمضان، بيليورم، فقط او مبارك هرسنه كلير. درويش احمد ايسه بر دفعه... — ديمش.

## ٤٠

مؤذنك بری ، مناره‌ده اذان اوقودقدن صوكره اينوب قوشمعه باشلامش . « نه وار ، نيچون قوشيورسك ؟ » ديه صورمشلر ، — بكا سسك اوزاقدن ايی كليور ديديلرده ديكله‌مكه كيديورم — ديمش .

بولنان بیکلرجه حیوانلری کورنجه کمال خوف و دهشتله میسیونرك یوزینه باقه قالیر.

میسیونر — نصل؟

راهب — عجایب! نارك ایچنده حیوان وارمش! بن آرتق نارده یمه‌یه‌جکم .

— پك اعلا، صوده ایچمیه‌جکمیسکز؟

— صو ایچمه‌مك اولورمی؟ فقط صوده اویله حیوانلر یوقدر ظن ایدرم .

— بر قدح صو آلکز .

راهب بر طامله‌یی خرده‌بین ایله تدقیق ایلدکدن صوکره خرده‌بینی آیاغنك آلتنه آلوب پارچه پارچه ایده‌رك:

— شیمدی‌یه قدر مذهبم طوغرو ایدی. مذهبمه رعایت کبی برحال سعادتده بولنوردم . بو شیطان آلتی هم مذهبمی همده سعادتمی تخریب ایتدی ! — دیر.

## ٣٨

بر مؤذن ، صباح اذانی ، کونش طوغارکن اوقورمش . تمام « الصلوة خیر من النوم ، یعنی نماز اویقودن خیرلیدر » دیرکن عربك بری ، پنجره‌دن باشنی اوزاتوب — النوم خیرمن هذه الصلوة ، یعنی اویقو ، بو وقتده قیلنه‌جق نمازدن خیرلیدر — دیمش .

مؤذنی او حالده کورنجه «نه اولدی؟» دیه صورارلر. حریف ایکلیه ایکلیه باشنه کلنلری آکلاتیر.

— علی‌یی چاغیرمدکمی؟ دیرلر.

— علی دکلمی آغزمه... — دیمش.

# ٣٧

انکلیز میسیونرلرندن بری بت پرست بر هندلی راهب ایله مذهبه دائر مباحثه ایدرلر ایمش. میسیونر بت پرستلك دیننك بطلاننه دائر بر چوق براهین اتیان ایلدیکی حالده بردرلو راهبی اقناع ایده‌مه‌مش. الك صوکره میسیونر دیمش که:

— سز حیوان یمزسکز دکلمی؟

راهب — خیر یمه‌یز. مذهبمز بونی منع ایدر.

— الك کوچوك حیوانی‌ده یمزمیسکز؟

— خیر!

— میوه یرمیسکز؟ یرسه‌کز هانکی میوه‌یی سورسکز؟

— اوت، میوه یزر. ناری‌ده‌پك زیاده سوه‌رز.

— اویله ایسه، سویله‌یکزده بر نار کتیرسونلر.

راهب بر نار کتیردیر. میسیونر ناری کسر. بعده جیبندن برخرده‌بین چیقاروب راهبه نارك دانه‌لرینی خرده‌بین ایله معاینه ایتمه‌سنی رجا ایدر. راهب خرده‌بین ایله نار دانه‌لرینك اوزرنده

# ٣٦

وقتیله ایرانده شیعیلر اذان اوقودقدن صوکره حضرت ابوبکر وعمر وعثمانه سب ایدرلرمش. مذهب سنیدن حضرات مشارالیهمك اسامیسیله موسوم درت کیشی اتفاق ایده‌رك محله‌لری جامعنك مؤذنی دوکمکی قرارلاشدیریرلر. بر صباح مؤذن، اذان اوقورکن کیدوب بکر آدلیسی مناره‌نك ایچنـده، عمر وعثمان اسمنده‌کیلر مناره‌نك قاپوسی اوکنده، علی اسمنده‌کی ده جامعك طیشاریسنده بریرده بکلرلر. تمام، مؤذن اذانی بیتیروب ده آشاغی اینه‌جکی صیره‌ده بکر آدلیسی، حریفك یاقه‌سندن یاقه‌لایوب «بره ملعون! آل سکا ابوبکره سوکمکی!» دیه بر تمیز طاپاق آتدقدن صوکره تکرمکر مردیوندن آشاغی یووارلار. دیرکن قاپونك اوکنده‌کیلر هجوم ایدوب «عمره، عثمانه سوکرسك ها!» دیه‌رك حریفك قوللی قانادینی قیرارلر. سوروکلیه سوروکلیه جامع قاپوسندن طیشاری آتارلر. نوبت ضرب، علی اسمنده‌کی آدمه کلیرسه‌ده مؤذنك آرتق دوکوله‌جك بر یری قالمامش، خردوخاش اولمش اولدیغندن آووردینه پارماقلرینی صوقوب «بن ده علی‌یم. ابوبکره، عمره، عثمانه سب ایدن بو آغزی ایشته بویله ییرتارم!» دیه‌رك جاییر جایبر حریفك آغزینی ییرتار. بعده دردی‌ده صاووشور. جماعت کلیر.

سوره‌سنی یاریدن باشلادك . ثالثاً درت رکعتی اوچ قیلدك . رابعاً صول آیاغکی طیشاری قودك. خامساً صول طرفه سلام ویردك. سادساً صوك سنتله تسبیحی ترك ایتدك . شمدی ، جواب ویر باقه‌لم — دیجه امام دیرکه :

— بیلدم‌که سز بولجیسکز . ایسته‌دم‌که بنم خوش صدامی، تجوید اوزره اولان قرائتمی سزه ایشتدیره‌یم . آنك ایچون جهراً اوقودم . « الم تر » سوره‌سنی یاریدن باشلادیغمك سببی : بر وقت اومك اوکنه تره اوتی دیکمش ، صوکره خیلی ضرره اوغرامشدم . ایشته اووقتدن بری بو سوره‌یی یاریدن اوقورم. درت رکعتی اوچ قیلشم ، صوك سنتله تسبیحی ترك ایتیشمده سزی اکلندیروب بولکزدن آلیقویمامق ملاحظه‌سنه مبنیدر . صول آیاغمی طیشاریده براقشمده آبدست آلیرکن صو توکنمکله او آیاغمی ییقایه‌مدیغم ایچوندر . صوله سلام ویرمکلکمك سببنه کلنجه ، سزی صول طرفده کوردیکمدن احتراماً اویله یاپدم ؛ زیرا مسافره رعایت لازمدر .

## ٣٥

بر کویلو ، فقهادن برینه « آبدست آلمق ایچون صویونوب کوله کیردیکم زمان یوزمی نه طرفه دوندوره‌یم ؟ » دیمش . — نه طرفده صویندك ایسه او طرفه دوندرکه اثوابکی چالمسونلر — دیمش .

جاریه آزاد ایدیور ، کیمی نذرلر ، قربانلر آدایور . بوده حلقهٔ باب کعبه‌یه ال اوروب — یاربی ! بیلیرسك‌که بنم زینبك آناسندن باشقه آزاد ایده‌جك کیمسه‌م یوق . اوچ طلاق بوش اولسون! صاغلقله مملکتمه وار یرسه‌م قاره کچی‌یی‌ده یولکه قربان ایده‌یم — دیمش .

## ٣٤

بر قاضی ، محل مأموریتنه کیدرکن بر کویه اوغرار . کوروركه اوكله اذانی اوقونیور . خلقك کیمی آبدست آلیور ، کیمی جامعه کیریور . قاضی‌ده اینوب آبدست آلیر ، جامعه کیرر .

وقتا که سنت ادا اولنوب امام محرابه کچر ، سورهٔ فاتحه‌یی و« الم تر » سوره‌سنك نصف اخیرینی جهر ایله اوقور ، فرضی اوچ رکعت قیلدیریر ، رکعتلرك هر برنده قرائتی جهر ایله ایدر ، تحیاتده اوتوروركن صول آیاغنی طیشاریده براقیر ، ابتدا صول جانبه سلام ویریر ، فرضدن صوكره‌کی سنتی وتسبیحی ترك ایله دعایه باشلار .

هیچ بر شیئه بكزه‌مین بو نماز بیتدکدن صوکره قاضی ، امامی حضورینه چاغیره‌رق :

— افندی! بو نصل نماز ؟ اولا ، اوكله نمازنده سوره‌لر خفیةً اوقونمق لازم ایکن سن جهراً اوقودك . ثانیاً « الم تر »

## ٣١

کویلونك بری ، رمضانده برکون اوروج طوتمامش. فاقی‌یه [فقیه] کیدوب بلا عذر شرعی بر کون اوروجنی بوزدیغنی افاده ایله حکمی نه اولدیغنی صورار. فاقی« یرینه بر کون طوت قضا ایت » دیر . کویلو « بر کون قضا نیتیله طوتمشدم ؛ اوده حلوا پیشیرمشلر . قاریم زورله المی طوتوب طبغه صوقدی ؛ بن‌ده طایانه‌مدم ، یدم » دیر . فاقی » انی‌ده باشقه برکون قضا ایت » دیر . کویلو « اوت ، قضا ایتدمدی ، اما اوکون‌ده بر قاباق طاتلیسی پیشیرمشلردی؛ قاباغی پك سوه‌رم؛ بر لقمه‌اولسون طاته‌یم ، دیدم ، طاندم اوروجم بوزلدی » دینجه فاقی — اویله ایسه سن اوروجی ، الك بوغازیکه باغلی اولدیغی حالده طوتملیسك ــ دیمش.

## ٣٢

بر صیجاق موسمه تصادف ایدن رمضان‌بایرامنده کویلونك برینه «بو رمضانی نصل چیقاردکز ؟ » دیمشلر . — اوتوز کیشی طوپلاندق ، غیرت ایتدك، برکونك‌ایچنده چیقاریویردك ــ دیمش .

## ٣٣

بر کویلو حجـه کیدر . کوروزکه حاجیلرك کیمی قول ،

نیچون نماز قیلمازسك؟ یوقسه فرض اولدیغنی بیلمزمیسك ؟

بی‌نماز— آه! قصورمی بیلیرم؛ لکن کوچوك یاشمدن بری قیله‌مدیغم، آلیشه‌مدیغم ایچون کوچ کلیور.

— چاره‌سی پك قولای : قرق کون نمازه دوام ایت ؛ باق، بر دها ترك ایده‌بیلیرمیسك؟

— سن اوچ کون ترك ایت؛ باق، بر دها قیله‌بیلیرمیسك؟

## ۳۰

### ایکی کویلو

— اوغلان، رجب ! سنی آغلامش کبی کوریورم . هم یاناقلرکده قیزارمش . قورقارم، طایاق یمشسك ؟

— آه، قارداش، صورمه !

— نه اولدی !

— کویك امامی دمین قهوه‌ده «اسلامك شرطی قاچ؟» دیه صوردی . ویردیکم جوابی بکنمدی، ایکی طوقات آتدی!

— اوغلان ! «اسلامك شرطی طقوزدر» دیه‌مدکمی؟

— نه‌دییورسك به، اللهی سورسه‌ك! اون ایکی دیدم‌ده‌ینه راضی اولمدی !

## ٢٧

بر رمضان، کویلولر بر جاهل آدمی امام ایدوب اوتوزکون جامعده آرقه‌سنده نماز قیلمشلر. صوکره امامك جهالتی آکلاشلمغله بر قاچ کویلو، قاضی‌یه کیده‌رك افادهٔ حال ایله «عجبا نمازلرمز فساده واردیمی؟» دیه صورمشلر. قاضی – دها سز اویله برجاهلی امامغه انتخاب ایتدیککز وقت نمازلرکز فساده وارمش – دیمش.

## ٢٨

بر بی‌نماز ایله شیطان آرقه‌داش اولمش؛ شیطان بی نمازك رحمانه سجده ایتمدیکنی کورنجه دیمش‌که– یاهو! بن حضرت آدمه بر کره‌جك سجده ایتمکله امر اولندیغم حالده ایتمدیکم ایچون درکاه رب عزتدن طرد اولندم. سن ایسه هرکون بش وقت نمازده بو قدر سجده ایتمکله امر اولنمشکن هیچ برینی ایتمیورسك. عجبا سن نه اوله‌جقسك؟

## ٢٩

بر مصلی ایله بر بی‌نماز

مصلی –– برادر! نماز، دینك عمادی، اسلامك بنیادیدر.

## ٢٤

بر مرائی‌یه، «سن بو مملکتده کله‌لی قاچ سنه اولدی؟» دیه صورمشلر ـ اون سنه اولدی. لکن بن یکرمی سنه‌دن بری اوروجلویم ـ دیمش.

## ٢٥

بر محله‌ده امام ایله خطیب طارغین ایمشلر. خطیب وفات ایتمش. جنازه‌سی قبره قونلدقدن صوکره امام تلقین ویرمك لازم کلیرکن ویرمه‌مش، امتناع ایتمش. سببنی صورمشلر. — بز بربریمزه طارغینز؛ تلقین ویره‌جك اولسه‌م غرضه حمل ایدر، قبول ایتمز — دیمش.

## ٢٦

امامك بری، نماز قیلدیریرکن ضم سوره‌ده « انا ارسلنا نوحاً » آیت کریمه‌سنی اوقویوب فقط بر درلو ایلریسنی کتیره‌مز، بر مدت توقفه مجبور اولور. جماعت ایچندن بر عربك جانی صیقیلوب — یاربی! نوح کیتمیورسه یرینه باشقه برینی کوندرده بزی شو امامدن قورتار! ـ دیمش.

تعدیل ارکانه رعایت ایتمدیکنی کوروب حریف نمازی بیتیردکدن صوکره « بو نصل نماز؟ یاتمه‌کله قالقمه‌ك بر اولیور! » دیه تعزیر ایدنجه حریف، کوزینك یاشنی سیله‌رك ـ آه، خواجه‌م ! سن نی کنجلکمده کوره‌یدك . الله بیلیرکه تکبیر آلمه‌مله سلام ویرمه‌م بر اولوردی! ـ دیمش.

## ۲۲

برمرائی، جامعده نماز قیلارکن جماعتدن بری بونی یاننده کیلره کوستره‌رك «شو آدمی اوچ کوندر بوراده عبادتله مشغول کوریورم» دیمش. مرائی بونی ایشیدنجه، نمازی بوزمقسزین:
— هم‌ده اوچ کوندر اوروجلویم ـ دیمش .

## ۲۳

امام اعمشه ، بر کون بر چولحه کلوب « بن چولحه‌یم ؛ آرقه‌مده نماز قیلمق جائز اولورمی؟» دیه صورمش. ـ آبدستسز اولورسه جائزدر ! ـ دیمش . « یا ، چولحه‌نك شهادتی مقبول اولورمی ؟ » دیمش ، ـ ایکی شاهد عادل ایله برابر اولورسه نیچون اولمسون ؟ ـ جوابنی ویرمش .

باشلامشلر . بكتاشى سوز آكلاتەميەجغنى آكلاينجه پينير ايچون صاقلاديغى اون پارەيىدە ويرەرك بقاله كيتمش . بقال پينيرى ويردكدن صوكره پارەسنى ايستەمش. بكتاشى« ويردميا!» ديمش. بقال اولجه آلوب اونوتديغنه ذاهب اولەرق « پكى ، افندى » ديمش . بكتاشى بر كوشەيه چكيلوب اكمكى پينيرى يدكدن صوكره — ياربى ! سن ايشى بيليورسك‌يا، اونلغى اكمكجيدن آل ، بقاله وير — ديمش .

## ٢٠

امام على ، رضى‌الله عنه ، حضرتلرى بر كون مسجدده بر اعرابينك يالاندن نماز قيلديغنى كورمكله النه قامچى‌يى آلوب وباشى اوچنده طوروب نمازى تعديل اركان‌ايله يكيدن قيلديرير. عرب نمازى بيتيرنجه حضرت امام « شمدى قيلديغك نمازمى خيرليدر ، يوقسه اولكى قيلديغكمى ؟ » ديه صورار . عرب « اولكى » جوابنى ويرير . حضرت على « نەدن ؟ » ديه تكرار صورنجه — يا، اولكنى‌الله رضاسى ايچون قيلمشدم، صوكره‌كنى قامچى قورقوسندن قيلدم ! — دير .

## ٢١

بركويلو، جامعده نماز قيلارمش. علمادن برى بونك هيچ

## ١٨

بکتاشی فقراسندن بری، حال احتضارنده اوغلنه، اولدکدن صوکره نفیرینی‌ده برابر مزاره کومدرمه‌سنی وصیت ایدر. اوغلی سببنی صورار. بکتاشی دیرکه ـ محشر کونی، حضرت آدمدن حضرت حسینه قدر بیوکارك برربرر آیاقلرینه قاپانوب شفاعتلرینی رجا ایده‌جکم. قبول ایدرلرسه نه‌اعلی، ایتمیه‌جك اولورلرسه هپسنه بر یوف بوروسی چالوب صفای خاطرله جهنمه کیده‌جکم — دیمش.

* * *

شاعر کاظم پاشا بو فقره‌یی:

« فراش موته یاتوب بر فقیر بکتاشی »

دیه منظوم اوله‌رق یازارده شو بیت ایله ختام ویریر:

« چکوب خلوص ایله بر یوف بوروسی جمله‌سنه
صفای خاطر ایله ایلیه‌یم جحیمه سفر »

## ١٩

بر بکتاشینك یکرمی پاره‌سی وارمش. اون پاره‌سیله‌ا کمك آلمش. اکمکجی اکمکی ویردکدن صوکره تکرار پاره‌سنی ایسته‌مش. بکتاشی « ویردم » دیمش، اکمکجی « آلمدم » دیمش. غوغایه

## ١٦

ینه بر بکتاشی بر رمضان، بیلدکلرندن برینه افطاره کیدر. بعدالافطار کیفلر چاتیلوب صحبته کیریشیلیر . صاحب خانه‌دیرکه :

— بابا جان ! نصل ، رمضاندن خشنودمیسك ؟

— ای والله ، عزیزم ! پك خشنودم . سز نصلسکز ؟

— او!.. « خشنودم » دیمك‌ده سوزمی ؟ مبارکی اوقدر سوه‌رم‌که کاشکی سنه‌ده بر کره کله‌جکنه ایکی کره کلسه ! ...

— ( کوله‌رك ) ایناننم !

— نه‌دن ؟

— یا ، سز رمضـان چیقسـون دیه درت کوزله بکلر ، چیقار چیقماز بایراملر ، شنلکلر ، تبریکلر ایدرسکز . بر آدم، سودیکی کیدنجه بایرام ایتمز ، ماتم ایدر . باق ، هیچ بزم بایرام ایتدیکمزی کوردکمی ؟ بز ایکیسنی‌ده خوش کورنلردنز !

## ١٧

بر بکتاشی‌یه ، اخلاق عمومیه‌نك فسـاده وارديغندن بحث اولنورکن «بویله کیدرسه دنیا ییقیله‌جق. آلت اوست اوله‌جق» دیمشلر — نه بیلیرسکز، بلکه آلتی اوستندن ایی چیقار ! — دیمش .

— نماز قیلدکزمی؟

— طوپلاندیلردی؛ البته قیلمشلردر.

— سن ده قیلدکمی؟

— ایل قیلارده سن طورورمیسڭ، به ایمانم!

## ١٤

باشی بوش بر دوه ، بر جامع قاپوسنی آچیق کورمکله ایچری طالمش. کزندکجه باشنی قندیللره چارپوب قیرارمش. قیم کوروب دوکه دوکه دوه‌یی طیشاری‌چیقارمغه چالیشیر ایکن اورادن‌کچن بر بکتاشی دوه‌یی نیچون دوکمکده اولدیغنی قیمدن صوروب‌ده «جامعه کیردیکی ایچون دوکیورم» جوابنی آلنجه — اورمه ، حیواندر ، عقلی ایرمیه‌رك کیرمش . باق ، هیچ بنم جامعه کیردیکمی کوردکمی ؟ — دیمش .

## ١٥

بر بکتاشی، نصلسه، رمضانده بر کون اوروج طوتمش . صوکره بر مجلسده برینك متأسفانه «بوسنه رمضاندن بر کون قاچیردق !» دیدیکنی ایشیدنجه — ایمانم ! اسف ایتمه ، او سنك قاچیردیغك اوروج یابانه کیتمدی ، بز طوتوویردك ! — دیمش .

جلب ایله «بره زندیق! بن اللهك امرینی اجرایه مأمور ایکن سنك نه‌حدکدرکه بکا «زبانیلر باشی» دییورسك! دیه تعزیره باشلاینجه بکتاشی ــ یا، سلطانم! زبانیلر شیطانك امرینیمی اجرا ایدرلر؟ ــ دیمش.

## ۱۲

بکتاشی‌ینك بری، بر صوفی‌یه مسافر اولور. نماز وقتی اولنجه صوفی بوکا «قالق، نماز قیلەلم» دیر. بکتاشی «ای‌والله!» دیر، قالقار، صوفی ایله برابر نماز قیلار. بر آره‌لق صوفی، بونك آبدستسز نماز قیلدیغنك فرقنه واریر. ینه نمازه قالقلدیغی بر صیره‌ده صوفی «سن غالبا، نمازی آبدستسز قیلیورسك! زیرا هیچ آبدست آلدیغکی کورمدم!» دینجه بکتاشی ــ هی ایمانم! نماز قیل دیدك، قیلدق. اکر بیورورسه‌ك آبدست دخی آلەلم! ــ دیمش.

## ۱۳

بر بکتاشی ایله بر صوفی

صوفی ــ یاهو! اذان اوقوندیمی؟
بکتاشی ــ قولاغمه بر سس کلدی، اما بیلمم، اذانمیدی، دکلمیدی؟ اربابنه صور.

«صوغانی سومم‌ده آنك ایچون » دیدم . خواجه « صوص! صوغان سومم دیمه گناهدر ؛ صوغان قرآنده مذکوردر » دیدکدن صوکره (وبصلها) لفظنی‌حاوی آیت کریمه‌یی اوقودی. بن‌ده دیدم‌که ـ قرآن کریمده هر مذکور اولانی سومك ویمك لازم کلسه لحم خنزیری‌ده سومك ویمك لازم کلیر ـ پدر کولدی. اما محمد افندی، زهدخشك اربابندن اولمغله پدرك کولمه‌سنه جانی صیقلمقله برابر بو قدر ذکاوتی بکا دوشوره ـ مه‌مش اولدیغندن پدره، متعبسانه ـ چوجوغه بویله شیلری‌سنمی اوکره‌تیورسك ! ـ دیدی.

## ۱۰

بوشناق بر باغچوانمز واردی. بر کون پدر مرحوم، بوکا «یوسف! پیغمبرك کیمدر؟» دیه صوردی . «براوو! » دیر کبی قولنی اوزاتوب پارماقلرینی آچه‌رق ـ آدم علیه السلام!ـ دیدی.

## ۱۱

درر وغرر صاحبی ملا خسرو استانبول قاضیسی بولندیغی اثناده بر کون محکمه‌یه کیدرکن یولده بکتاشینك بری « ایشته، زبانیلرك باشی کلیورا!» دیمش. ملا ایشیدوب بکتاشی‌یی نزدینه

بغض وعداوت اوزره اولدقلری معلومدر . بر رافضینك بوینه
ایپ طاقوب قصاصاً آصمغه کوتورورلرمش. اغنیادن بر سنی
بونك حالنه آجیوب خصمنه پاره ویریر ، حریفی قورتاریر .
رافضی ، کوردیکی بو لطف وعنایت اوزرینه مخلصنك آیاقلرینه
قاپانوب تشکر ودعا ایتدکدن صوکره « لطفاً کیم اولدیغکزی
بیلدیرکز » دیه رجا ایدر . سنی « بکا خواجه [تاجر] عمر بن
ابو بکر بن عثمان دیرلر » دیجه رافضینك اختیاری الدن کیدوب
ــ بەهی آدم ! کندی ناخوش آدك یتمزمیدی‌که باباکك، دده‌کك
آدلرینی‌ده سویلرسك ! — دیمش .

## ٩

مفتی زاده محمد افندی نامنده برخواجه واردی. وقتیله،
بزده یاتوب قالقار، چوجوقلغمزده برادرله بکا واوشاقلره درس
اوقوتور ایدی . بیوك پدرك ارتحالندن صوکره مملکتنه
چکلمش ایسه‌ده ایکی اوچ سنه‌ده برکره‌کلیر، بش اون کون مسافر
اولوردی. ینه مسافرلکه کلدیکی اثناده بر کون، پدرله برلکده
طعام ایدیوردق . بن هنوز رشدیه‌یه کیدر بر چوجوقدم .
طبیعت بویا، صوغاندن خوشلانمم . حتی بعضاً بونك ایچون
اوده غوغا ایتدیکم اولور. سفره‌یه صوغانلی قاوورمه قونلدی.
بن یمدم، المی چکدم. محمد افندی « نیچون یمیورسك؟» دیدی.

— نصل یوق؟ حضرت آدم تورکدر .
— تورکمی؟
— اوت ، حضرت آدم هنوز سیلکنه‌رك طوپراقدن چیقمش ، ملیتنی تعیین ایتمه‌مشدی . بناءً علیه بن ادعا ایدرم‌که حضرت آدم تورکدی . سن عکسنی اثبات ایده‌بیلیرمیسك؟
ایشك ایچندن چیقه‌میان مفتی افندی :
— والله، بك افندی ! فقیرك‌ده عقلم یاتدی! — دیمش .

٧

بیلدکارمزدن بر ظریف ، بر وقت فوطوغراف مراقنه دوشمش، اوینك هر طرفنی ، کتبخانه‌سنی رسم چرچیوه‌لریله، آلبوملرله دوناتمشدی . برکون بیوك والده‌سی اوطه‌سنه کیروب دیرکه: «اوغلم! سن بویله برطاقم «تسنیف»لرله اوغراشیورسك اما «تسنیف» بولنان اوه ملائکه کیرمزمش . واز کچ؛ بونلری‌ده قالدرمه‌نك چاره‌سنه باق! » . اوغلی ـ ایی یا ، ایشته، خانم ننه‌جکم ! عزرائیل کلوب‌ده جانکی آلماز! » دیجه قوجه قاری — یا اویله ایسه، طورسون اوغلم، قالدرمه! — دیمش.

٨

رافضیلرك ، خلفای راشدیندن حضرت علیدن ماعداسنه

خلعت کییدیره‌رك تلطیف ایتدیککز حالده بر مسلمانی دوکه دوکه زندیق ایتمك روای حقمیدر ؟

بو سوز هارونك خوشنه کیتمکله حریفی عفو واطلاق ایدر.

٥

شاعر اشرف « حسب حال » نده یازارکه :

« کمال بك مرحوم، بر کون جودت پاشایه شو قطعه‌یی اوقور:

نه حکمتدرکه قسام طبیعت عهد اولده
مساواة اوزره تقسیم ایتمه‌مش ارزاقی افراده
عجبمی رد ایدرسه‌م بنده بی پروا بو تقسیمی
ضرورت هر شیه مجبور ایدر انسانی دنیاده

جودت پاشا، « بو سوزده کفر وار» دیمه‌سی اوزرینه کمال ـ اوت ، کفر آمیزدر. فقط سزك کفرلره نسبتله کوچوکدر ـ دیمش .

٦

کذا

قبریس مفتیسی ، مشار الیهه [کمال بکه] « یاهو ! بتون انبیا بنی اسرائیلدن، یاخود عربدن کلمش. عجباء هیچ تورکدن پیغمبر یوقمیدر ؟ » دیه صورار . مرحوم دیرکه :

سکا یوز آلتون ویره‌یم » لعینا دینجه سید ـ ابتدا. سن اوبر کاشده انسان کله‌جککه بکا بر کفیل ویرملیسك ؛ زیرا قورقارم‌که کوپك ویا مایمون کایرسك‌ده پاره‌م ضایع اولور — دیمش .

---



### ٣

وقتیله استانبولده بولنان سفرای دول اجنبیه‌دن بری علمادن محمد افندی نامنده بر ذات ایله مذاهب وعقایده متعلق مباحثه ایدرکن حضرت عیسایه الوهیت اسناد ایدر .
محمد افندی « اکر حضرت عیسی نماز قیلوب عبادت ایتمش اولسه‌یدی ادعاکزی تسلیم ایدردك » دیر. سفیر « کندی‌دینجه عبادت ایدردی » دینجه محمد افندی ـ کیمه عبادت ایدردی ؟ ـ دیه مدعی‌یی الزام ایتمشدر .

---

### ٤

هارون‌الرشیدك حضورینه، زندیق اولمق اوزره بر آدم کتیریرلر . هارون « سن زندیق ایمشسك ، صحیحمی ؟ » دیر. حریف انکار ایدر . هارون « خیر ، سن زندیقسك » دیدکدن صوکره اقرار ایدنجه‌یه قدر ضرب ایدلمه‌سنی امر ایدر . زندیق دیرکه : — أفندم ! بر بت پرست حضورکزده مسلمان اولسه

# کلیات لطائف

## اوتنجی فصل

عقائد ومذاهبه ، امامله ، مؤذنلره، واعظلره ، مرائیلره ، روحانیانه متعلق لطائف .

### ۱

بر مجلسده روح حقنده بحث اولنورکن حاولی مذهب ، یعنی انسان اولدکدن صوکره تکرار دنیایه کله‌جکنه وروحك بدندن بدنه دور وانتقال ایتدیکنه اعتقاد ایدنلردن زر وزیوره مستغرق بر آدم ،کندینك اولجه برکره دها دنیایه کلمش بولندیغنی وحتی (سامری) نك آلتون وکوموشدن تصنیع ایلدیکی بوزاغی کندیسی اولدیغنی ادعا ایتمش. ارباب مجلس رد وانکاره قالقشدقلرنده ظرفادن بری :

— سز نه‌دیرسه‌کز دییکز، بن اینانیرم . چونکه افندینك اوزرنده او زمانك یادکاری اوله‌رق بر چوق آلتون، کوموش کوریورم — دیمش .

### ۲

ینه بو مذهب اربابندن وشعرای عربدن سیدالحمیری‌یه ابوالعینا لطیفه اوله‌رق: «بکا بر آلتون ویر . اوبر کاشده